

2215

ਨੰਬਰ ੫

ੴ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ ਤਰੂ
ਦੀ

ਪੰਜਵੀਂ ਸੰਚੀ

ਕ੍ਰਿਤ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਸੰਤ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ

ਜਥੇ ਦਾਰ ਚਲਦਾ ਖਾਲਸਾ ਵਹੀਰ

ਮਾਰਫਤ

ਏਜੰਸੀ ਕਾਰਖਾਨਾ ਖਾਲਸਾ ਲਾਹੌਰ

“ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਲੂਦਰ ਓਰੀਐਂਟਲ ਪ੍ਰੈਸ” ਲਾਹੌਰ
ਮੇਂ ਛਪਾ।

ਪ੍ਰਿਥਮ ਵਾਰ

ਸੰਖੜਾ

੧੦੦੦

ਨੋਟ

ਏਹ ਪੁਸਤਕ ਕੇਵਲ ਖੋਜੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਜਗਜਾਸਆਂ
ਅਰਥਾਤ ਤਾਲਬਾਂ ਹੱਕ ਦੇ ਮੁਤਲਾਸੀਆਂ ਤਥਾ ਮੁਨਸਫ ਹੋ ਕੇ
ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਹੈ।

ਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨੀਆਂ (ਜੋ ਖੋਜਣ ਢੂੰਡਣ
ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀ ਰਖਦੇ) ਅਥਵਾ ਜਲਪ ਵਿਤੰਡੇ ਬਾਦੀਆਂ
ਤੇ ਹਠੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ।

ਪੰਜਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਦਾ
ਪਗਟੇ ਕਰਨਾ ਤੇ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਨਾਲ
ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਕਾਰਣ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ ਤਰੂ ।

(੫) ਪੰਜਵਾਂ ਕਾਂਡ ।

ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ।

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸਿਆਂ ਦਾ ਏਹ ਕਸੂਰ ਭੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੇ ਦਾ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਦੇਵੀ ਉਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਤੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਸਤੋਤ੍ਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਬਾਬਤ ਤੋਹੀਨ ਅਰਥਾਤ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬਦ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਆਪ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਦੇਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਰੂਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਹਰ ਗਲ ਦੇ ਸਮਝਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਹਾਇਕ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਯਾ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਗਲ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਂਵਦੀ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਅਪਣੀਆਂ ਅਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਕੇ ਫਿਰ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ ਅਥਵਾ ਅਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਅਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਲਵੀਏ ਤਦ ਨਿਸਚੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਗਲ ਈਕੁਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦਾ ਹੈ ਅਜ ਕਲ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਖ ਕਰਕੇ ਨਿਸਚੇ ਕਰ ਲਵੀਏ ਜੇ ਦੇਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਅਥਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ। ਦੂਜਾ ਉਨਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ। ਜੀਕਰ ਦੂਰ ਪਹਾੜ ਦੇ ਉਪਰ ਧੂੰਏਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕਰ ਅਗ ਦਾ ਉਨਮਾਨ ਅਰਥਾਤ ਤਸਵੀਰ ਕਰ ਲੈਣਾ। ਏਹ ਉਨਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ। ਪਰ ਉਨਮਾਨ ਕਿਸੀ ਗਲ ਦਾ ਤਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ

ਉਸ ਗਲ ਨੂੰ ਪਹਲਾਂ ਕਿਸੀ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਨ ਦੁਵਾਰਾ
ਅਖਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖ ਲਇਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਸੋ ਇਸ ਸੰਬੰਧ
ਵਿਚ ਉਨਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਭੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਤੀਜਾ
ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਜੋ ਬਾਤ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਤੇ ਉਨਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇ
ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਧ ਹੋਵੇ ਓਹ ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ
ਸਿਧ ਹੋਂਦੀ ਹੈ। ਜੀਕੁਰ ਪੁਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਤੇ ਉਨਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ
ਦੁਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਅਮਕਾ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ
ਇਸਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹਾਂ। ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਭੇਦ ਮਾਤਾ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ
ਸੋ ਬਚਨ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਤ੍ਰ ਨੂੰ ਕੋਹ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਤੇਰਾ
ਪਿਤਾ ਹੈ ਅਰ ਤੂੰ ਇਸਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈਂ। ਬਸ ਇਸ ਮਾਤਾ ਦੇ
ਬਚਨ ਸਬਦ ਕਰਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਨਿਸਚੇ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਹ
ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹਾਂ। ਸੋ ਜਿਤਨੇ ਸੰਸਾਰ
ਪਰ ਪਰਮਾਰਥਕ ਅਤੇ ਬਿਵਹਾਰਕ ਕਾਰਜ ਹੋਣ ਸਬ ਸਬਦ
ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਧ ਹੋਂਦੇ ਹੋਣ ਜਿਤਨੀਆਂ ਪਰਮਾਰਥਕ ਅਤੇ
ਬਿਵਹਾਰਕ ਵਿਦਿਯਾ ਹੋਣ ਸਬ ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰਕੇ ਹੀ
ਸਿਖਾਂਈਆਂ ਅਤੇ ਸਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਣ ਜਿਤਨੇ ਵੇਦ
ਗ੍ਰੰਥ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਦੀਆਂ ਵਹੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ
ਚਿਠੀਆਂ ਪਤ੍ਰੀਆਂ ਤਾਰ ਖਬਰਾਂ ਸੰਦੇਸੇ ਸਬ ਕੁਛ ਸਬਦ
ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੁਵਾਰਾ ਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਸਿਧ ਹੋ ਰਹਿਆ ਹੈ। ਸੇਕਰ
ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪਰ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਨਾ
ਗੁਜਾਰਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ

ਉਠਦਿਆਂ ਬੈਠਦਿਆਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਹਰ ਗਲ ਵਿਚ ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪਰ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਪੋਥੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਇਤਿਹਾਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਥਵਾ ਸੀਨੇ ਬਸੀਨੇ ਜੋ ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਏਹੁ ਸਿਧ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਗੁਰੂਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਜਰੂਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚੌਥਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਜੁਗਤੀ ਹੈ ਸੋ ਜੋ ਗਲ ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰਕੇ ਸਿਧ ਹੋਵੇ ਅਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁਗਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਭੀ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਗਲ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਤਰਾਂ ਪਕੀ ਪੱਥਰ ਪਰ ਲੀਕ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਰਣ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਛ ਕਹਾਂਗੇ ਸਬਦ ਅਤੇ ਜੁਗਤੀ ਦਹੁਆਂ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਕਰਕੇ ਬਰਨਨ ਕਰਾਂਗੇ ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਕੇ ਸੁਣੋ ॥

ਜੋ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਰ ਜੋ ਕੈਂਹਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਦਹੁਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਜ੍ਹਾਤਾਂ ਜੁਗਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਨੂੰ ਪੱਖਬਾਦ ਰਹਿਤ ਹੋਕਰ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਣਿਆ ਅਰ ਸੰਮਝਿਆ ਹੈ ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਯਾਲਾਂ ਦੇ ਲੋਗ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸਾਂ ਸਾਖੀਆਂ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਦਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਸੀਨੇ ਬਸੀਨੇ ਚਲੀ ਆਂਵਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੀ ਸਾਖੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇ ਕਰਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਹਵਨ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਦੇਵੀ ਨੂੰ

ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਸਚੇ ਵਿਚ ਜਿਤਨੇ ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੋਨ ਸਬ ਦੇ ਸਬ ਸਹਾਇਕ ਹੋਨ । ਅਜ ਤੋਂ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਬਰਸਾਂ ਤਕ ਪੈਹਲੇ ਆਮ ਖਿਯਾਲ ਏਹੁ ਚਲਿਆ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ । ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਰਜ ੨ ਕੇ ਦੇਵੀ ਭਗਉਤੀ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ । ਜੀਕੁਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਨੂੰ ਮਹਾਕਾਲ ਕਹਿਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਿਤਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਈਕੁਰ ਦੇਵੀ ਭਗਉਤੀ ਨੂੰ ਕਾਲਕਾ ਕਹਿ ਕੇ ਮਾਤਾ ਮੰਨੀ ਹੈ । ਅਰ ਏਹ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੋਵੇਂ ਹੋਨ ਤਾਂ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਇਕੋ ਮਾਤਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਪਿਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭੀ ਪੁਤ੍ਰ ਨਹੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋਂਦਾ । ਤੇ ਜੇਕਰ ਪਿਤਾ ਹੋਵੇ ਮਾਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਦ ਭੀ ਪੁਤ੍ਰ ਨਹੀ ਹੋਂਦਾ । ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪੁਤ੍ਰ ਕਹਿਆ ਭੀ ਜਾਇ ਤਾਂ ਓਹ ਅਸਲ ਪੁਤ੍ਰ ਨਹੀ ਹੋਂਦਾ । ਅਸਲ ਪੁਤ੍ਰ ਓਹ ਕਹਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦੋਵੇਂ ਹੋਨ । ਅਰਥਾਤ ਜਿਥੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਵ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਭਾਵ ਵਿਚ ਮੰਨਨਾ ਪਵੇ ਗਾ ਉਥੇ ਨਾਲ ਮਾਤਾ ਦੇ ਮੰਨਨ ਦੀ ਭੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ । ਸੋ ਦੇਵੀ ਭਗਉਤੀ ਕਾਲਕਾ ਮਾਤਾ ਹੈ । ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ॥

ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੋਕ ਜੋ ਨਵੇਂ ਖਿਯਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹੋਨ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਹਮਨ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨਾ

ਤਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹੈਨ ਪਰ ਦੇਵੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਹਮਨ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਬਾਬਤ ਭੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੈਨ ਕਿ ਕੇਵਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਏਹ ਖਿਯਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਰ ਏਹ ਦੂਖਣ ਅਰੋਪਣ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖੋਟਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਨਿਕੰਮੀ ਦਮੜੀ ਦੀ ਗਲ ਪਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਤਨਾਂ ਸਮਾ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਯਾਂ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਖਰਚ ਅਰ ਤਕਲੀਫ ਉਠਾਈ। ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਬਾਬਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹੈਨ ਕਿ ਜਦ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਲੋਕ ਜੋਰ ਲਾ ਚੁਕੇ ਕੁਛ ਨਾ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਸਾਮਿਗ੍ਰੀ ਇਕੋ ਵੇਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੁੰਡ ਵਿਚ ਪੁਵਾ ਦਿਤੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਵਡਾ ਟੰਬ ਉਠਿਆ ਤੇ ਦੂਰ ੨ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਤਕ ਰੋਸ਼ਨ ਹੋ ਗਏ। ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਾਣ ਲਇਆ ਕਿ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਈ। ਸੋ ਏਹ ਖਿਯਾਲ ਭੀ ਖੋਟਾ ਹੈ ਜੋ ਧੱਖੇ ਦੇਨ ਦਾ ਕਲੰਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਚ ਅਰੋਪਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਆਮੁ ਖਾਸ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਦਾ ਖਿਯਾਲ ਇਥੋਂ ਤਕ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਜੋ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਦੇ ਲਗ ਪਗ ਤਕ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਇ। ਅਰ ਗੁਰੂ ਮਤ ਦੀਆਂ ਪੋਥੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਇਤੀਹਾਸਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਲਿਖਿਆ ਜਾਇ। ਸੋ ਏਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਚਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਖਿਯਾਲ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਕਹਿਣਾ ਈਕੁਰ ਹੈ ਜੀਕੁਰ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮੁਖ ਵਿਚ ਜਿਹਬਾ ਨਹੀਂ। ਸੋ ਐਸੇ ਖਿਯਾਲਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੇਵਲ ਅਜ

ਕਲ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਬਰਸ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਖਾਲਸਾ
ਤਵਾਰੀਖ ਹੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਥੀਜ ਕੋਈ ਭੀ
ਨਹੀ ਹੈ ਕੇਵਲ ਮਨ ਘੜਤ ਲੇਖ ਹੈ। ਜੀਕੁਰ ਅਣਪੜੇ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਜਿਮੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਪੌਲ
ਕਲਪਨਾ ਕਰਕੇ 'ਬਿਜੈਮੁਕਤ' ਨਾਮ ਦੀ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸਾਖੀ-
ਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਪੁਸਤਕ ਰਚੀ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਭੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ
ਵਿਦਵਾਨਤਾ ਪਰ ਦੁਖਣ ਆਂਵਦੇ ਹੋਨ। ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
ਏਹ ਵਜੂਹਾਤਾਂ ਫਜ਼ੂਲ ਬਲਕੇ ਨਾਮੁਨਾਸਬ ਹੋਨ ॥

ਹੋਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਖਿਯਾਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਏਹ ਕਥਨ ਵਿਚਾਰ
ਜੋਗ ਜਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਮੰਨਨ
ਮਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ
ਲੈਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀ ਸੀ। ਜਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਲਹਿਣੇ ਜੀ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਨੂੰ
ਦੇਵੀ ਦੁਵਾਰੇ ਨਹੀ ਜਾਣ ਦਿਤਾ। ਅਰ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਝਾੜੂ ਦੇਂਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ।
ਅਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ "ਮਹਾ ਮਾਈ
ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰੈ। ਨਰ ਤੇ ਨਾਰਿ ਹੋਇ ਅਉਤਰੈ" ਅਥਵਾ "ਤੁਮ
ਜੁ ਕਹੀਅਤ ਹੋ ਆਇ ਭਵਾਨੀ। ਮੁਕਤਿ ਕੀ ਬਰੀਆ ਕਹਾਂ
ਛਪਾਨੀ" ਸੋ ਐਸੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨੂੰ
ਪੂਜਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਤਿਆਦਿਕ
ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੇਂ ਖਿਯਾਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸਿਆਂ ਦੇ

ਪਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਅਰਥਾਤ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸਿਧ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਖਿਯਾਲਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਾਸ ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਜ਼ੂਦ ਹੋਣ ਅਰਥਾਤ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਆਦਿਕ ਤੇ ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਅਰ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਮਜ਼ੂਦ ਹੋਣ। ਈਕੁਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸਿਆਂ ਪਾਸ ਕੋਈ ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਾਸਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਮਜ਼ੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਖਾਲਸਾ ਤਵਾਰੀਖ ਹੀ ਹੈ। ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਤਵਾਰੀਖ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂ ਜਿ ਖਾਲਸਾ ਤਵਾਰੀਖ ਅਜ ਕਲ ਹੁਣ ਬਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਸ ਬਾਰਾਂ ਬਰਸ ਦੇ ਲਗ ਪਗ ਹੀ ਹੋਇ ਹੋਣ। ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਤਵਾਰੀਖ ਦੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪਣੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਦਿਕ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਦੇਵੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਮਲੂਮ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਤਵਾਰੀਖ ਦੇ ਰਚਣ ਵਿਚ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੇਲੇ ਕਿਸੀ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾਰ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਪੂਰਬ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਭੀ ਅਤੇ ਸੀਨੇ ਬਸੀਨੇ ਚਲੇ ਆਇ ਖਿਯਾਲ ਦੇ ਭੀ ਅਰ ਅਪਣੇ ਪੈਹਲੇ ਰਚੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਭੀ ਵਿਰੁਧ ਏਹ ਇਕ ਨਵਾਂ ਹੀ ਢਕੋਸਲਾ ਚਲਾ ਦਿਤਾ ਜਿਸਦਾ ਬੀਜ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਆਦਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਨੂੰ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਬੋਧ ਵਾਲੇ ਨੇ ਏਹ ਕੋਹ ਕੇ ਟਾਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਓਹ

ਗ੍ਰੰਥ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨਹੀ ਲਿਖਣ ਹੋਇ ਕੁਛ ਅਰਸਾ ਪਿਛੋਂ
ਲਿਖਣ ਹੋਇ। ਪਰ ਏਹ ਨਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਜਦ ਥੋੜੇ
ਅਰਸੇ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਮੈ
ਤਰਦੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਅਰਸੇ ਪਿਛੋਂ ਅਜ
ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਇ ਦੁਹਗਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਦਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਸਚੇ
ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਉਹ ਸੁੱਖੇ ਛਕ ਕੇ ਗਧੌੜੇ ਮਾਰੇ ਤੁਸੀ
ਮੰਨੋਗੇ ਤਦ ਏਹ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਗ੍ਰੰਥ ਪਾਗਲਾਂ ਦੇ
ਬਕਵਾਸ ਜਰੂਰ ਮੰਨਨੇ ਪੈਨਗੇ॥

ਸੋ ਤਾਤ ਪ੍ਰਜ ਏਹ ਕਿ ਅਜ ਕਲ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸਿਆਂ
ਦੇ ਪਾਸ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨ ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਸਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਭੀ
ਨਹੀ ਹੈ। ਤੇ ਜੋ ਕੁਛ ਹੈ ਸੋ ਕੇਵਲ ਉਪਰ ਲਿਖੇ ਸੰਕੇ ਹੈਨ।
ਵਾਦ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਹੇਤ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਏਹ ਸੰਕੇ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹੈਨ
ਤੇ ਜਲਪ ਵਿਤੰਡੇ ਵਿਚ ਸਮਝੀਏ ਤਾਂ ਹੁਜਤਾਂ ਹੈਨ। ਸੋ
ਜਲਪ ਵਿਤੰਡੇ ਵਾਲੇ ਹੁਜਤ ਬਾਜ਼ ਦਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਉਪਾਓ ਹੀ
ਨਹੀ। ਨਾਹੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹੁਜਤ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਅਰ
ਨਾਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਜਤ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਚਾਹ ਹੋਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ
ਰਹੇ ਵਾਦ ਅਤੇ ਹੇਤ ਚਰਚਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਕੇ। ਸੋ ਏਹ ਸੰਕੇ
ਅਸਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਹਿਤ ਪਿਯਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮੰਨ ਲਗਾ ਕੇ ਸੁਣੇ
ਅਰ ਦੁਹਆਂ ਹੀ ਪੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵਜ੍ਹਾਤਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਅਤੇ
ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਚਾਰਿਆ ਤਾਂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਅਕਾਲ
ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਵਾਰਾ ਸਿਧਾਂਤ ਏਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ

ਏਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਹਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਜੋ ਝਗੜਾ ਹੈ ਸੱਠਾਂ ਅਤੇ ਤਿਨਾਂ ਵੀਹਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਜੀਕੁਰ ਇਕ ਕੋਹਣ ਕਿ ਸੱਠ ਹੋਨ ਅਰ ਦੂਜੇ ਕੋਹਣ ਕਿ ਸੱਠ ਨਹੀ ਤਿਨ ਵੀਹਾਂ ਹੋਨ। ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਗਲ ਸਮਝੇ ਸਮਝਾਇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖਿਚੋ ਖਿਚੀ ਨਾਲ ਆਪੋ ਵਿਚ ਸੱਥਾਂ ਤੇ ਨਾਹਕ ਝਗੜੇ ਪਾਇ ਬੈਠਣ ॥

ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣੇ ਦੇ ਝਗੜੇ ਦੀ ਅਸਲੀਤ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਇ ਤਦ ਕੋਈ ਭੀ ਸ਼ੰਕਾ ਬਾਕੀ ਨਹੀ ਰਹਿੰਦਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਵੇ ਖਿਯਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਜੋ ਵਿਕਲਪ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਅਥਵਾ ਕਰਨ ਉਹ ਵਿਕਲਪ ਭੀ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਹੋਨਾ ਮੰਨਨ ਵਿਚ ਜੋ ਦੂਖਣ ਆਂਵਦੇ ਹੋਨ ਓਹ ਭੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ ॥

ਸੋ ਸਾਡੀ ਇਸ ਖੋਜ ਢੂੰਡ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਦੁਹਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੰਨਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਤਸੱਲੀ ਦੇਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸੋ ਓਹ ਅਸਲੀਤ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਦੇਵੀ ਜਰੂਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨ ਦਾ ਖਿਯਾਲ ਪੁਰਾਣਿਆਂ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਆਦਿਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਆਮ ਖਾਸ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸੀਨੇ ਬਸੀਨੇ ਚਲਿਆ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਸੋ ਠੀਕ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਥਵਾ ਇਸਦੇ ਮੰਨਨ ਵਿਚ ਹੀਲ ਹੁਜਤ

ਕਰਨੀ ਪਾਪੀ ਬਣਨਾ ਅਤੇ ਅਪਣੀ ਮੂਰਖਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੀ ਹੀ ਹੈ ॥

ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਏਹ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਓਹ ਕੇਹੜੀ ਦੇਵੀ ਸੀ ਅਰ ਕਿਥੋਂ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕੀ ਲੋੜ ਪੈ ਗਈ ਸੀ ॥

ਸੋ ਇਸ ਪਰ ਏਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਦੇਵੀ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੀ ਧੰਨੇ ਦੀ ਪੋਤ੍ਰੀ ਮੰਨੇ ਦੀ ਦੋਹਤ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲੇ ਦੀ ਬੇਟੀ ਜਾਤ ਦੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਸੁਨਿਆਰੀ ਅਥਵਾ ਝੀਵਰੀ ਸੀ । ਅਰ ਨਾ ਕੋਈ ਪੱਥਰ ਮਿਟੀ ਲਕੜੀ ਅਥਵਾ ਧਾਤੂ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਸੀ । ਅਰ ਨਾ ਹੋਰਨਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਕਿਸੀ ਪਹਾੜ ਦੀ ਕੰਦ੍ਰਾ ਅਥਵਾ ਮੰਦ੍ਰ ਵਿਚ ਹੀ ਇਸਥਿਤ ਸੀ ॥

ਕਈ ਲੋਕ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨੈਣਾ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਪਰ ਏਹ ਕਥਨ ਭੀ ਬਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜਿ ਏਹ ਗਲ ਇਤੀਹਾਸਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਪੈਹਲਾਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਜੀ ਦੇ ਨਗਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਬਾਹਿਰਵਾਰ ਬਾਗ ਦੇ ਕੋਲ ਕੁੰਡ ਬਣਾ ਕੇ ਹਵਨ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਗਇਆ ਸੀ । ਸੋ ਨਗਰ ਦੇ ਲਾਗੇ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਜਾਤਕ ਬਾਲ ਲੋਕ ਬਹੁਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕਕਾਰਾ ਪਾਂਦੇ ਸੇ ਤਾਂ ਮੰਨ ਇਕਾਗਰ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਏਕਾਂਤ ਸਥਾਨ ਹੋਵੇ । (ਇਸ ਵਕਤ ਤਕ ਨੈਣਾ

ਦੇਵੀ ਦਾ ਨਾਉ ਬੇਹ ਹੀ ਖਿਯਾਲ ਵਿਚ ਨਹੀ ਸੀ ਆਇਆ ।) ਸੋ ਬਹੁਤੀ ਦੇਖ ਭਾਲ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਨੈਣਾ ਦੇਵੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਪਸੰਦ ਆਇਆ । ਤਦ ਉਥੇ ਜਾਕੇ ਹਵਨ ਦੀ ਕਾਰਰਵਾਈ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ । ਵਰਨਾ ਨੈਣਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਥੇ ਜਾਕੇ ਹਵਨ ਨਹੀ ਸੀ ਅਰੰਭਿਆ । ਅਰ ਨਾ ਨੈਣਾ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ॥

ਸੋ ਜੋ ਦੇਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਸੋ ਏਹ ਓਹ ਦੇਵੀ ਸੀ ਜੋ ਜਗਤ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕ ਏਕੰਕਾਰ ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਸਰਨ ਵਿਚ ਰਖ (ਓ) ਓਅੰਕਾਰ ਰੂਪ ਹੋ ਜਗਤ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ । ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਬਿਗੈਰ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀ ਬਲਕੇ ਕੁਛ ਥੀ ਨਹੀ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਸੋ ਓਹੀ ਦੇਵੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਦੁਸ਼ਟ ਰਾਜ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਪੁਟ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਅਮਨ ਇਨਸਾਫ ਅਤੇ ਮੜਬੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਾਇਮ ਨਹੀ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ॥

ਸੋ ਹੁਣ ਆਪ ਪੁਛੋਗੇ ਕਿ ਓਹ ਕੇਹੜੀ ਦੇਵੀ ਸੀ ਜੋ ਜਗਤ ਦੀ ਆਦਿ ਰਚਨਾ ਵੇਲੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਿਰਗੁਣ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਈ । ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਉਤ੍ਰ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਕਲਾ ਰੂਪ ਦੇਵੀ ਹੈ । ਜਿਸ ਦੇ

ਬਾਬਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਤਿਅਾਦਿਕ ਅਨੇਕ
ਬਚਨਾਂ ਵਿਚ ਬਰਨਿਨ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਮਾਰੂ ਸੋਹਲੇ-ਕਲਾ ਉਪਾਇ ਧਰੀ ਜਿਨ ਧਰਨਾ ।

ਗਗਨ ਰਹਾਇਆ ਹੁਕਮੇ ਚਰਣਾ ॥

ਹੋਰ-ਕਲਾ ਧਾਰ ਜਿਨ ਸਗਲੀ ਮੋਹੀ ।

ਹੋਰ-ਆਪ ਨਾਰਾਇਣ ਕਲਾਧਾਰ ਜਗ ਮਹਿ ਪ੍ਰਵਰਿਉ ॥

ਸੋ ਹੁਣ ਏਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਕਲਾ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ । ਸੋ
ਉਸਦਾ ਨਿਰਨੈ ਇਸ ਅਗਲੇ ਸਬਦ ਵਿਚ ਹੈ ਦੇਖੀਏ ਅਰ
ਸਮਝੀਏ ਕਿ ਏਹ ਕਲਾ ਕੀ ਹੈ ਅਰ ਉਸ ਤੋਂ ਕੀ ਕੀ
ਹੋਇਆ ॥

ਮਾਰੂ ਸੋਲਹੇ ਮਹਲਾ ੧

“ਸੁੰਨ ਕਲਾ ਅਪਰੰਪਰ ਧਾਰੀ । ਆਪ ਨਿਰਾਲਮ ਅਪਰ
ਅਪਾਰੀ । ਆਪੇ ਕੁਦ੍ਰਤ ਕਰ ਕਹ ਦੇਖੈ ਸੁੰਨਹੁ ਸੁੰਨ
ਉਪਾਇਦਾ ॥ ੧ ॥ ਪਉਣ ਪਾਣੀ ਸੁੰਨੈ ਤੇ ਸਾਜੇ । ਸਿਸਟ
ਉਪਾਇ ਕਾਇਆ ਗੜ੍ਹ ਰਾਜੇ । ਅਗਨਿ ਪਾਣੀ ਜੀਉ ਜੋਤ
ਤੁਮਾਰੀ ਸੁੰਨੈ ਕਲਾ ਰਹਾਇਦਾ ॥ ੨ ॥ ਸੁੰਨਹੁ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨ
ਮਹੇਸੁ ਉਪਾਏ । ਸੁੰਨੈ ਵਰਤੇ ਜੁਗ ਸਥਾਏ । ਇਸ ਪਦ
ਵੀਚਾਰੇ ਸੋ ਜਨੁ ਪੂਰਾ ਤਿਸ ਮਿਲੀਐ ਭਰਮੁ ਚੁਕਾਇਦਾ
੩ ॥ ਸੁੰਨਹੁ ਸਪਤ ਸਰੋਵਰ ਥਾਪੇ । ਜਿਨਿ ਸਾਜੇ ਵੀਚਾਰੇ
ਆਪੇ । ਤਿਤ ਸਤਿ ਸਰਿ ਮਨੂਆ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਵੈ ਫਿਰਿ
ਬਾਹੁੜ ਜੋਨਿ ਨ ਪਾਇਦਾ ॥ ੪ ॥ ਸੁੰਨਹੁ ਚੰਦ ਸੂਰਜ ਗੈਣਾਰੇ ।

ਤਿਸ ਕੀ ਜੋਤਿ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਸਾਰੇ । ਸੁੰਨੇ ਅਲਖ ਅਪਾਰ
 ਨਿਰਾਲਮੁ ਸੁੰਨੇ ਤਾੜੀ ਲਾਇਦਾ ॥ ੫ ॥ ਸੁੰਨਹੁ ਧਰਤਿ
 ਅਕਾਸ ਉਪਾਏ । ਬਿਨ ਬੰਮਾ ਰਾਖੇ ਸਚੁ ਕਲਪਾਏ । ਤ੍ਰਿਭਵਣ
 ਸਾਜ ਮੇਖੁਲੀ ਮਾਇਆ ਆਪਿ ਉਪਾਇ ਖਪਾਇਦਾ ॥ ੬ ॥
 ਸੁੰਨਹੁ ਖਾਣੀ ਸੁੰਨਹੁ ਬਾਣੀ । ਸੁੰਨਹੁ ਉਪਜੀ ਸੁੰਨ ਸਮਾਣੀ ।
 ਉਤਭੁਜ ਚਲਤ ਕੀਆ ਸਿਰਿ ਕਰਤੈ ਬਿਸਮਾਦ ਸ਼ਬਦਿ
 ਦੇਖਾਇਦਾ ॥ ੭ ॥ ਸੁੰਨਹੁ ਰਾਤਿ ਦਿਨਸੁ ਦੁਇ ਕੀਏ । ਓਪਤਿ
 ਖਪਤਿ ਸੁਖਾ ਦੁਖ ਦੀਏ । ਸੁਖ ਦੁਖ ਹੀ ਤੇ ਅਮਰ ਅਤੀਤਾ
 ਗੁਰਮੁਖ ਨਿਜ ਘਰੁ ਪਾਇਦਾ ॥ ੮ ॥ ਸਾਂਮ ਵੇਦੁ ਰਿਗ ਜੁਜਰੁ
 ਅਥਰਬਣੁ । ਬ੍ਰਹਮੇ ਮੁਖਿ ਮਾਇਆ ਹੈ ਤ੍ਰੈਗੁਣ । ਤਾਕੀ
 ਕੀਮਤਿ ਕਹਿ ਨ ਸਕੈ ਕੋ ਤਿਉ ਬੋਲੈ ਜਿਉ ਬੋਲਾਇਦਾ ॥ ੯ ॥
 ਸੁੰਨਹੁ ਸਪਤ ਪਾਤਾਲ ਉਪਾਏ । ਸੁੰਨਹੁ ਭਵਨ ਹਥੇ ਲਿਵ
 ਲਾਏ । ਆਪੇ ਕਾਰਣ ਕੀਆ ਅਪਰੰਪਰਿ ਸਭ ਤੇਰੋ ਕੀਆ
 ਕਮਾਇਦਾ ॥ ੧੦ ॥ ਰਜ ਤਮ ਸਤ ਕਲ ਤੇਰੀ ਛਾਇਆ ।
 ਜਨਮ ਮਰਣ ਹਉ ਮੈ ਦੁਖ ਪਾਇਆ । ਜਿਸ ਨੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ
 ਹਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਗੁਣ ਚਉਥੈ ਮੁਕਤਿ ਕਰਾਇਦਾ ॥ ੧੧ ॥
 ਸੁੰਨਹੁ ਉਪਜੇ ਦਸ ਅਵਤਾਰਾ । ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਉਪਾਇ ਕੀਆ
 ਪਾਸਾਰਾ । ਦੇਵ ਦਾਨਵ ਗਣ ਗੰਧਰਬ ਸਾਜੇ ਸਭਿ ਲਿਖਿਆ
 ਕਰਮ ਕਮਾਇਦਾ ॥ ੧੨ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਸਮਝੈ ਰੋਗੁ ਨ ਹੋਈ ।
 ਏਹੁ ਗੁਰ ਕੀ ਪਉੜੀ ਜਾਣੈ ਜਨ ਕੋਈ । ਜੁਗਹ ਜੁਗੰਤਰਿ
 ਮੁਕਤਿ ਪਰਾਇਣ ਸੋ ਮੁਕਤਿ ਭਇਆ ਪਤਿ ਪਾਇਦਾ ॥ ੧੩ ॥

ਪੰਜ ਤਤੁ ਸੁੰਨਹੁ ਪ੍ਰਗਾਸਾ । ਦੇਹ ਸੰਜੋਗੀ ਕਰਮ ਅਭਿਆਸਾ ।
 ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਦੁਇ ਮਸਤਕਿ ਲੀਖੇ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਬੀਜਾਇਦਾ ॥
 ੧੪ ॥ ਉਤਮ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖ ਨਿਰਾਲੇ । ਸਬਦਿ ਰਭੇ ਹਰਿ
 ਰਸਿ ਮਤਵਾਲੇ । ਰਿਧਿ ਬੁਧਿ ਸਿਧਿ ਗਿਆਨ ਗੁਰੂ ਤੇ
 ਪਾਈਐ ਪੂਰੈ ਭਾਗ ਮਿਲਾਇਦਾ ॥ ੧੫ ॥ ਇਸ ਮਨ
 ਮਾਇਆ ਕਉ ਨੇਹੁ ਘਨੇਰਾ । ਕੋਈ ਬੂਝਹੁ ਗਿਆਨੀ ਕਰਹੁ
 ਨਿਬੇਰਾ । ਆਸਾ ਮਨਸਾ ਹਉਮੈ ਸਹਸਾ ਨਰੁ ਲੋਭੀ ਕੂੜ
 ਕਮਾਇਦਾ ॥ ੧੬ ॥ ਸਤਿ ਗੁਰ ਤੇ ਪਾਏ ਵੀਚਾਰਾ । ਸੁੰਨ
 ਸਮਾਧਿ ਸਚੇ ਘਰ ਬਾਰਾ ਨਾਨਕ ਨਿਰਮਲ ਨਾਦੁ ਸਬਦੁ
 ਧੁਨਿ ਸਚੁ ਰਾਮੈ ਨਾਮ ਸਮਾਇਦਾ ॥ ੧੭ ॥ ੫ ॥ ੧੭ ॥

ਸੋ ਇਸ ਸਬਦ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਛ ਸੁੰਨ
 ਤੇ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਣ ਸੁੰਨ ਕਲਾ ਹੀ ਹੈ
 ਸੋ ਏਹ ਸੁੰਨ ਕੀ ਹੈ । ਇਥੇ ਸੁੰਨ ਦਾ ਨਾਉ ਅਕਾਸ ਨਹੀ
 ਸਮਝਣਾ ਗੁਰੂਮਤ ਸੁੰਨਵਾਦੀ ਨਹੀ ਹੈ । ਸੋ ਇਥੇ ਸੁੰਨ ਦਾ
 ਰੂਪ ਏਹ -੦- ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਟਿਪੀ ਅਥਵਾ ਬਿੰਦੀ ਫਾਰਮੀ
 ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਫਰ ਕਹਿਆ ਹੈ । ਸੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਏਹ
 ਆਪ ਤਾਂ ਸਿਫਰ ਸਿਫਰ ਹੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕੁਛ ਭੀ ਨਹੀ ।
 ਪਰ ਜਗਤ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਸਾਰਾ ਕਹੋ ਅਥਵਾ ਪੁਵਾੜਾ ਕਹੋ
 ਸਭ ਇਸੀ ਦਾ ਹੈ । ਸਭ ਕੁਛ ਇਸੀ ਤੋਂ ਉਪਜਦਾ ਅਤੇ ਇਸੀ
 ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਏਹ ਓਹ ਸੁੰਨ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਵੇਦਾਂ
 ਤੀ ਮਾਇਆ ਕੋਹਦੇ ਹਨ । ਅਰ ਹੋਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ

ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਆਦਿਕ ਜੁਦੇ ਜੁਦੇ ਨਾਉ ਕਲਪਤ ਕੀਤੇ । ਸੁੰਨ ਅਰ-
ਥਾਤ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਜੋ ਅਪ੍ਰੰਪਰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਨਿਰੰਜਨ
ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਿਰਗੁਣ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਏਕੜਾ-੧-ਏਕੜਾ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ
ਜਿਸਦੇ ਵਿਚ ਦੁਵੈਤ ਦਾ ਲੇਸ ਭੀ ਨਹੀ । ਸੋ ਉਸਦਾ ਏਹ
ਕੰਮ ਨਹੀ ਕਿ ਕਖ ਭੰਨ ਕੇ ਦੂਣਾ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਫੁਰ
ਫੁਰਨੇ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ । ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਅਫੁਰ ਅਪ੍ਰੰਪਰ
ਏਕੜੇ ਨੇ ਸੁੰਨ ਕਲਾ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਅਰਥਾਤ ਸੁੰਨ ਰੂਪ
ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਅਪਣੇ
ਨਾਲ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤਦ ਦਹਾਕੇ ਰੂਪ ਮਾਇਆ
ਸਬਲ ਈਸਰ ਰੂਪ ਹੋ ਮਕਰੀ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚੋਂ ਜਗਤ ਰੂਪੀ
ਜਾਲਾ ਤਣੇ ਜਾਣੇ ਦੀ ਨਿਆਈ ਜਗਤ ਦਾ ਪਸਾਰਾ
ਪਸਰਿਆ ਗਇਆ ਹੈ । ਅਰ ਈਸਰ ਰੂਪੀ ਮਕਰੀ ਨੂੰ ਜਦ
ਜਗਤ ਰੂਪੀ ਜਾਲੇ ਨੂੰ ਸਮੇਟਣ ਦੀ ਇਛਾ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ
ਜਾਲੇ ਦੀ ਤੰਤ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਕੇ ਅਪਣੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਹੀ ਸਮੇਟ
ਲੈਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਵੇਦਾਂ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਆਦਿ ਵਿਖੇ (ੳ) ਓਅੰਕਾਰ ਹੀ ਮੰਨਿਆ
ਹੈ । ਜੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਾਇਆ ਸਬਲ ਬ੍ਰਹਮ ਅਰਥਾਤ ਈਸਰ
ਹੈ । ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਓਅੰਕਾਰ ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਿਛ ਦਾ ਬੀਜ
ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਨਿਰੰਜਨ ਨਿਰੰਕਾਰ ਏਕੰਕਾਰ ਅਰਥਾਤ ਏਕੜੇ
-੧-ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ । ਅਰਥਾਤ ਏਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏਕੜਾ
ਹੀ ਸੁੰਨ ਰੂਪ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਆਸਰੇ ਰਖਕੇ ਓਅੰਕਾਰ ਰੂਪ

ਹੋਇਆ । ਸੋ ਜੀਕਰ ਏਹ ਏਕੜਾ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ ਇਕ ਤੋਂ ਦੋ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਪਰ ਜਦ ਇਸ ਏਕੜੇ ਨਾਲ ਸੁੰਨ ਅਰਥਾਤ ਬਿੰਦੀ ਲਗ ਜਾਇ ਤਾਂ ਇਕ ਤੋਂ ੧੦ ਦਸ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਸੋ ਜਦ ਦਹਾਕਾ ਹੋਇਆ ਤਦ ਇਸਦੇ ਅਵਾਂਤ੍ਰ ਗਤਿ ਅਰਥਾਤ ਇਸਦੇ ਢਿਡ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੇ ਅੰਕ ਹਨ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਅਰਥਾਂ ਖਰਬਾਂ ਪਦਮਾਂ ਸੰਖਾਂ ਤੋਂ ਭੀ ਬੇਗਿਣਤ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਅਰ ਜਿਤਨੇ ਅੰਕ ਹਨ ਸਬ ਸੁੰਨਾਂ ਅਰਥਾਤ ਬਿੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਮੁੜਕੇ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਅਰ ਬਿੰਦੀਆਂ ਮੁੜ ਏਕੜੇ ਅੰਕ ਵਿਚ । ਜੈਸੇ ਨਵਾਂ ਤਕ ਅੰਕ ਹਨ ਸੋ ਨਵਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਟਪੋ ਤਾਂ ਬਿੰਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਅਰ ਸੈਂਕੜੇ ਪਿਛੋਂ ਬਿੰਦੀ ਅੰਕ ਵਿਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ । ਈਕੁਰ ਹੀ ਏਕੜੇ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਨਾਲ ਸੁੰਨ ਰੂਪ ਮਾਇਆ ਮਿਲਨੇ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਪਸਰਿਆ ਹੈ । ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਪਣੇ ਮੂਲ ਕਾਰਣ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਅਰ ਮਾਇਆ ਅਪਣੇ ਬੀਜ ਕਾਰਣ ਏਕੜੇ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਇ ਗੀ । ਸੋ ਮਾਇਆ ਕਹੋ ਦੇਵੀ ਕਹੋ ਭਗਵਤੀ ਕਹੋ ਭਵਾਨੀ ਕਹੋ ਸਕਤੀ ਕਹੋ ਸਭ ਇਕੋ ਵਸਤੁ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ ॥

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਏਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਦਸਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੁੰਨ ਰੂਪ ਦੇਵੀ ਜੋ ਜਗਤ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿਥੋਂ ਅਰ ਕੀਕੁਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ । ਅਰ ਓਹ ਜੜ੍ਹ ਹੈ ਅਥਵਾ ਚੇਤਨ । ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋਖ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਥਵਾ ਨਹੀਂ ।

ਅਰ ਇਸਦੀ ਸੇਵਾ ਪੂਜਾ ਦਾ ਕੀ ਫਲ ਹੈ । ਸੋ ਇਨਾਂ ਗਲਾਂ ਨੂੰ
ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਕੇ ਸੰਮਝੋ ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿਥਮ ਕਾਲ ਸਭ ਜਗ ਕੋਤਾਤਾ।

ਤੇਹਿਤੇ ਤੇਜ ਭਯੋ ਬਿਖਿਤਾਤਾ।

ਸੋਈ ਭਵਾਨੀ ਨਾਮ ਕਹਾਈ।

ਜਿਨ ਏਹ ਸਗਲੀ ਸ੍ਰਿਸਟ ਬਨਾਈ।

ਹੋਰ ਬਚਨ

ਮਹਾ ਮਾਇਆ ਤਾਕੀ ਹੈ ਛਾਇਆ।

ਸੋ ਤਾਤ ਪ੍ਰਯ ਏਹ ਕਿ ਏਕੜੇ ਰੂਪ ਏਕੰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਜੋ
ਉਸਦਾ ਤੇਜ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਉਸੀ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇਵੀ ਭਵਾਨੀ
ਹੈ। ਅਥਵਾ ਉਸੇ ਏਕੰਕਾਰ ਰੂਪੀ ਏਕੜੇ ਦੀ ਮਹਾ ਮਾਇਆ
ਰੂਪੀ ਸੁੰਨ ਕਲਾ ਛਾਇਆ ਹੈ। ਸੋ ਏਹ ਛਾਇਆ ਇਸਤਰਾਂ
ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਕਿ ਜੀਕੁਰ ਕਾਗਜ ਪਰ ਅਖਰ ਲਿਖੀਏ ਅਰ
ਓਹ ਕਾਗਜ ਦਹੁਰਾ ਹੋਕੇ ਨਾਲ ਲਗ ਜਾਇ ਤਾਂ ਗਿੱਲਾ
ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਉਸ ਅਖਰ ਦੀ ਛਾਇਆ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਗਜ
ਪਰ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਲਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਧਰ
ਖਿਯਾਲ ਕਰੋ ਏਹ-੧-ਏਕੜਾ ਹੈ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਤੀਜਾ ਅੰਕ ਇਸ
ਵਿਚ ਨਹੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਅਦ੍ਵੈਤ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਏਕੜੇ ਦੀ

ਉਤਲੀ ਘੁੰਡੀ ਦੀ ਛਾਇਆ ਕਾਗਜ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੈਕੇ ਲਗ ਜਾਇ (ਜੈਸੇ ਛਾਤੀ ਤੋਂ ਉਤੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਫੋਟੋ ਲਈਦਾ ਹੈ) ਤਾਂ ਓਹ ਸੁੰਨ ੦ ਰੂਪ ਹੋਕੇ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਏਹ ਛਾਇਆ ਰੂਪ ਸੁੰਨ ਅਰਥਾਤ ਟਿਪੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੁਛ ਭੀ ਨਹੀਂ। ਨਾ ਤਾਂ ਚਿਤੰਨ ਅਰ ਨਾ ਜੜ੍ਹ ਹੋਈ ਅਨਿਰ ਬਚਨੀ ਹੈ। ਬਿਅਰਥ ਹੈ ਕੋਈ ਅਰਥ ਇਸ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਰਦਾ। ਯਦਿਪ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਰਕੇ ਏਹ ਕੁਛ ਭੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਕੁਛ ਇਸਤੋਂ ਸਰਦਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਸਤਿਚਿਤ ਅਨੰਦ ਏਕੰਕਾਰ ਰੂਪੀ ਏਕੜੇ-੧-ਦੀ ਸੰਗਤ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜੈਸੇ ਬਚਨ ਹੈ॥

ਅਨਹਦ ਰੂਪ ਅਨਾਹਦ ਬਾਨੀ।

ਚਰਨ ਸਰਨ ਜਹਿ ਬਸਤ ਭਵਾਨੀ।

ਤਾਤ ਪ੍ਰਜ ਕਥਨ ਦਾ ਏਹ ਕਿ ਉਸ ਏਕੜ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਹੋਈ ਘੁੰਡੀ ਦੀ ਛਾਇਆ ਏਕੜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਅਗੇ ਲਗਨੇ ਕਰਕੇ ਦਸ ੧੦ ਹੋ ਜਾਨ ਦੀ ਤਰਾਂ ਉਸ ਨਿਰੰਕਾਰ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਹੋਈ ਸੁੰਨਕਲਾ ਰੂਪ ਦੇਵੀ ਭਗਉਤੀ ਮਹਾ ਮਾਇਆ ਭਵਾਨੀ ਉਸਦੀ ਸਰਨ ਵਿਚ ਵਸੀ ਤਾਂ ਦਹਾਕਾ ਰੂਪ ਸਬਲ ਈਸਰ ਹੋ ਕੋੜਾਂ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰ ਦਿਖਾਈ। ਇਸ ਸੁੰਨ ਨੂੰ ਸੁੰਨ ਕਲਾ ਕਹਣ ਦਾ ਏਹ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ਕਿ ਕਲਾ (ਮੈਸੀਨ) ਦਾ ਏਹ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਕਰ ਦਿਖਾਣਾ। ਸੋ ਸੁੰਨ ਟਿਪੀ ਜੋ ਹੈ ਏਹ ਭੀ ਇਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਂਦੀ ਹੈ ਅਰ ਮਾਇਆ ਰੂਪੀ ਸੁੰਨ ਜੋ ਪਹਲੇ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ

ਸੀ ਜਿਸ ਨਿਰੰਕਾਰ ਤੋਂ ਤੇਜ ਅਧਵਾ ਛਾਇਆ ਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ
ਹੋਈ ਉਸੀ ਸਤਿ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਦੀ ਸਰਨ ਵਿਚ ਵਸ ਕੇ ਇਕ
ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਰੂਪ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਂਤ ੨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਇਸਨੇ
ਕਰ ਦਿਖਾਈ ॥

ਚਾਰ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਧਰਮ ਅਰਥ ਤੇ ਕਾਮ ਤਿਨ ਪਦਾ-
ਰਥ ਦੇਨ ਵਾਲੀ ਏਹ ਸੁੰਨ ਰੂਪ ਮਹਾ ਮਾਇਆ ਆਦਿ ਭੁਵਾਨੀ
ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਹੈ । ਪਰ ਮੌਖ ਚੌਥਾ ਪਦਾਰਥ ਦੇਨ ਦੀ ਇਸ
ਨੂੰ ਸਾਮ੍ਹਥ ਨਹੀ । ਅਰਥਾਤ ਮੁਕਤੀ ਨਹੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ॥

ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਤੁਮ ਜੁ ਕਹੀਅਤ ਹੋ ਆਦਿ ਭੁਵਾਨੀ ।

ਮੁਕਤਿ ਕੀ ਬਰੀਆ ਕਹਾਂ ਛਿਪਾਨੀ ।

ਅਤੇ ਜੋ ਕੋਈ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਇਸਦੀ ਉਪਸਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ
ਏਹ ਫਲ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੜ ਇਸਤੀ ਦਾ
ਜਨਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ । ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਮਹਾ ਮਾਈ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ।

ਨਰ ਤੇ ਨਾਰਿ ਹੋਇ ਅਉਤਰੇ ।

ਸੋ ਏਹ ਸੁੰਨ ਰੂਪ ਮਹਾ ਮਾਇਆ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਇਕ
ਭਾਂਬੜ ਰੂਪ ਹੈ । ਅਰ ਚੰਡੀ ਤੋਂ ਆਦਿ ਲੇਕਰ ਜਿਤਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਦੀਆਂ ਦੇਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਮ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸਭ ਉਸ ਭਾਂਬੜ
ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਅੰਗਿਆਰੇ ਅਤੇ ਚਿੰਗਾਰੇ ਹਨ ਅਰ ਬ੍ਰਿਛ ਰੂਪ

ਇਸੀ ਸਕਤੀ ਦੇ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਕਤੀਆਂ ਡਾਲ ਪੜ੍ਹ ਹਨ। ਏਹ ਈਸਰ ਦੀ ਸਕਤੀ ਸਮਸਟੀ (ਕੁਲ) ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ੨ ਪਦਾਰਥ ਵਿਚ ਜੋ ੨ ਸਕਤੀ ਹੈ ਸਭ ਇਸੀ ਸਕਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਟੀ (ਜੁਜ਼) ਹੈ।

ਸੋ ਸਿਧਾਂਤ ਹੁਣ ਏਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਜੀਕੁਰ ਸੁੰਨ ਰੂਪ ਮਹਾ ਮਾਇਆ ਦੇਵੀ ਭਗਉਤੀ ਨੂੰ ਏਕੰਕਾਰ (ਏਕੜੇ) ਰੂਪ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨੇ ਜਗਤ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਪਾਲਨਾ ਸੰਘਾਰ ਲਈ ਅਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਾਮਲ ਕਰ ਏਕ ਤੋਂ ਅਨੇਕ ਜਗਤ ਰੂਪ ਹੋ ਬਿਸਤ੍ਰਤ ਹੋਇਆ। ਬਿਨਾ ਇਸ ਜੁਗਤ ਦੇ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਈਕੁਰ ਹੀ ਏਕੰਕਾਰ ਰੂਪ ਮ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਭੀ ਜੁਲਮ ਦੀ ਪਾਤਸਾਹਿਤ ਦਾ ਤਖਤਾ ਉਲਟਾਉਣ ਦਾ ਜੋ ਵਡਾ ਭਾਰਾ ਕਾਰਜ ਕਰ ਕਰਾ ਕੇ ਸਰੰਜਾਮ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਪਣੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚੋਂ ਭਗਉਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਏਕੜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਬਿੰਦੀਦੀ ਨਿਆਈਂ ਮੇਲ ਕਰਕੇ ਜਗਤ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸਾਧਿਆ। ਸੋ ਜੋ ਨਿਸਬਤ (ਉਪੇਖਿਆ) ਅਰਥਾਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਫਰਕ ਅਥਵਾ ਨਾ ਫਰਕ ਨਿਰੰਕਾਰ ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਚ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਵਿਚ ਤਿਸੀ ਦੀ ਸੰਮਤ ਵਿਚ ਆਵੇ ਅਥਵਾ ਆ ਸਕੇ ਓਹੀ ਨਿਸਬਤ ਉਨਾਂ ਦੀ ਛਾਇਆ ਸੁੰਨ ਰੂਪ ਭਗਉਤੀ ਦੀ ਭੀ ਸੰਮਤਨੀ ਚਾਹੀਏ ॥

ਪਿਛਲੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਅਰ ਵਡੇ ੨ ਬਲੀ ਜੋਧਿਆਂ ਨੇ ਭੀ

ਜੁਧ ਅਰੰਭ ਸਮੇ ਦੇਵੀਦਾ ਅਰਾਧਨ ਕੀਤਾ । ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਵੀ
ਭਗਵਤੀ ਜੁਧ ਜੰਗਦਾ ਦੇਵਤਾ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਆਪਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੋ ਦੇਵੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੋ ਅਪਣੀ ਸਕਤੀ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ
ਕੀਤੀ ਅਰ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਤਖਤਾ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ
ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਈ । ਸੋ ਇਸ ਪਰ ਏਹ
ਵਿਕਲਪ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀਦੀ ਸਕਤੀ ਅਗੇ
ਪਹਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀਦੇ ਪਾਸ ਮੀ ਤਦ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਗਟ
ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਮੀ । ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭੀ ਜੁਧ ਜੰਗ ਕੀਤੇ ਤਦ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੇ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਦਸਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੂੰ ਕੀ
ਲੋੜ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ
ਰਾਜ ਦਾ ਤਖਤਾ ਨਹੀ ਪਲਟਾਇਆ ਕੇਵਲ ਫੌੜਾ ਚੀਰਨ ਦੀ
ਨਿਆਂਈ ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਅਭਿਮਾਨ ਨਿਵਾਰਨ ਲਈ ਚਰਿ ਜੰਗ
ਕਰਕੇ ਫਤਹ ਪਾਈ । ਅਤੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣੇ ਵੇਲੇ ਜਦ
ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਸਤਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹਿਤ ਦਾ

ਤਿਲਕ ਦਿਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿਖ ਮਤ ਦਾ ਸਾਰਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਕੇ
ਬਾਈ ਸੌ ੨੨੦੦ ਸ਼ਾਰਾਂ ਦਾ ਡੇਰਾ ਜੋ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ
ਸਪੁਰਦ ਕੀਤਾ । ਤਦ ਸਤਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਜੁਧ ਜੰਗ ਦੀ
ਸਿਖਿਆ ਪੁਛੀ ਤਾਂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਗਿਆਦਿਤੀ
ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜੁਧ ਜੰਗ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੇ । ਬਲਕੇ ਨਾਂ ਤਾਂ
ਤੁਰਕ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣਾ ਅਰ ਨਾ ਤੁਰਕ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਲੈਣਾ ।
ਏਹ ਫੌਜ ਅਪਣੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਵਾਸਤੇ ਪਾਸ ਰਖਣੀ । ਸੋ ਏਹ
ਬਦਨ ਕੋਹਕੇ ਅਗੇ ਲਈ ਸਿਲ ਸਿਲਾ ਜੰਗ ਦਾ ਬੰਦ ਕਰ
ਦਿਤਾ ॥

ਪਰ ਦਸਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਜੁਧ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ
ਸੂਰਤ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਜੁਧ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ
ਸੂਰਤ ਹੋਂਦੀ ਤਦ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਆਪ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸ੍ਵਥ ਕਲਾ ਸਾਮ੍ਰਥ ਸੇ । ਤੇ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਜੀ ਦੀ ਨਿਆਂਈ ਭਗਉਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੈਹਲਾਂ
ਕਈ ਜੁਧ ਕਰਕੇ ਫਤਹ ਭੀ ਪਾਈ । ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਜੇਕਰ ਸਾਰੇ ਜੁਧ ਜੰਗ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਦਸਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ
ਦੇ ਅਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੋਂਦਾ ਤਾਂ ਛੇਵੇਂ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਤਰਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ
ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਂਦੀ । ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁਧਾਂ ਜੰਗਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਉਸ
ਨਾਲੋਂ ਨਿਰਾਲੀ ਸੀ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁਧ ਜੰਗ ਦਾ ਸਿਲ ਸਿਲਾ
ਕੇਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋਨੇ ਵਾਲਾ

ਨਹੀ ਸੀ ਜਾਲਮ ਦੁਸ਼ਟ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਅਮਨ ਵਾਲਾ
 ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਸਦੀ ਤਕ ਜੁਧ ਜੰਗ ਦਾ
 ਭਾਰੀ ਸਿਲ ਸਿਲਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਸੀ । ਅਰ ਅਮਨ ਦੇ
 ਰਾਜ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਸਦਾ ਰਖਣਾ ਸੀ । ਇਸ ਸਿਲਸਲੇ
 ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਨ ਲਈ ਪੁਰਾਣੇ ਛਤ੍ਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਛਤ੍ਰੀ ਤਾਂ
 ਨਹੀ ਰਹੇ ਸੰਨ ਜੋ ਅਸਲ ਛਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਰਜਪੂਤ
 ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛਤ੍ਰੀ ਮੰਨਦੇ ਸੰਨ ਸੋ ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ
 ਪਾਸੋਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਡੋਲੇ ਲੈਕੇ ਅਪਣੀ ਟੰਗ ਹੇਠੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
 ਲੰਘਾ ਛਡਿਆ ਸੀ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਵਾਂ ਹੀ ਛਤ੍ਰੀਆਂ ਦਾ
 ਜੱਥਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਸੀ । ਸੋ ਏਹ ਭੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੈਕੜੇ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪੀਹੜੀਆਂ ਤੋਂ ਅਪਣੇ
 ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਮੀ ਸੰਮਝਦੇ ਅਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬਰਸਾਂ ਤੋਂ ਗੁਲਾਮੀ
 ਵਿਚ ਰੁਲਦੇ ਚਲੇ ਆਂਵਦੇ ਸੇ । ਕਦੀ ਕਿਮੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਂਡੇ
 ਭੀ ਨਹੀ ਸੀ ਪਾਇਆ ਸਬ ਛੂ ਛੂ ਥੂ ਥੂ ਤੇ ਦੁਰੇ ਦੁਰੇ ਕਰਦੇ
 ਸੰਨ । ਸੋ ਐਸੇ ਡਿਗੇ ਚਿਥਾੜੇ ਪਥਾੜੇ ਹੋਇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿਚ
 ਕੋਈ ਅਜੇਹੀ ਰੂਹ ਫੂਕਣੀ ਸੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਿੜੀਆਂ ਵਿਚ ਕੋਈ
 ਅਜੇਹੀ ਤਾਕਤ ਪਾਉਣੀ ਸੀ ਜੋ ਤੁਰਕਾਂ ਬਾਜਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਕੇ
 ਅਪਣਾਂ ਤਾਮਾ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਸਾਮ੍ਹਥ ਹੋਂਦੀਆਂ ਸੋ ਇਸ ਲਈ
 ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਨੂੰ ਖੰਡਾ
 ਫੜਾਉਣ ਦੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਪੈਹਲਾਂ ਅਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ
 ਕਾਲਕਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੁਵਾਰਾ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਵਿਚ

ਵਿਚ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਥਾਪਨ ਕੀਤਾ ॥ ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

“ ਗੁਰ ਸਿਮਰ ਮਨਾਈ ਕਾਲਕਾ ਖੰਡੇ ਕੀ ਵੇਲਾ ।

ਪੀਓ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡਧਾਰ ਹੋਇ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ ॥

ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹਲ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਜੱਟ ਭੱਠ ਝੋਕਣ ਵਾਲੇ
ਝੀਵਰ ਨਹੁ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਨਾਈ ਕਪੜੇ ਧੋਣੇ ਵਾਲੇ ਛੀਂਬੇ
ਸ਼ਰਾਬ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਕਲਾਲ ਲੁਹਾਰ ਤੁਖਾਣ ਆਦਿਕ
ਚਿੜੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਤੁਰਕ ਰੂਪੀ
ਬਾਜਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਮਾਰਿ ਅਪਣਾ ਤਾਮਾ ਬਣਾਇਆ । ਅਰ
ਦੁਸ਼ਟਰਾਜ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਪੁਟਕੇ ਮਲ ਦਲ ਕਰ ਗਰਦ ਵਿਚ ਮਿਲਾਕੇ
ਇਸ ਸੁਖ ਦਾਇਕ ਅਮਨ ਪ੍ਰਵਰ ਅੰਗ੍ਰੇਜੀ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਇਮ
ਹੋਨ ਦਾ ਮੌਕਿਆ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ । ਅਰ ਹੁਣ ਜਿਥੇ ੨ ਸਰਕਾਰ
ਨੂੰ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਬਹਾਦਰੀਆਂ ਦਿਖਲਾ ਕਰ
ਪੰਥ ਦੀ ਲਾਜ ਰਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜ ਕਲ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਖਾਲਸਾ
ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਡੀਆਂ ਵਡੀਆਂ ਜੰਗੀ ਬਹਾਦਰ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚੋਂ
ਅਵਲ ਨੰਬਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਏਹ
ਸਾਰੀ ਬਹਾਦਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ
ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੇ ਦੇ ਯਤਨ ਦਾ ਫਲ ਸੀ ।

ਸੋ ਤਾਤ ਪ੍ਰਯ ਏਹ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਸੁਥ ਕਲਾ
ਸਾਮ੍ਰਥ ਸੇ । ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਪੁਰਖਾਰਥ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀ ਸੀ ਜੋ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ
ਕਰਦੇ । ਸੋ ਦੇਵੀ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਗੇ

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਿਚ ਕਿਸੀ ਗਲ ਦੀ ਕੰਮੀ ਸੀ ਤੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਹੋਈ। ਬਲਕੇ ਇਸ ਲਈ ਏਹ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਣ ਰਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਬਹਾਦੀ ਦੀ ਕਲਾ ਮਾਰਥਾਤ ਸ਼ਕਤੀ ਕਰਕੇ ਆਪ ਸਪੰਨ ਸਿਨ ਜਿਸ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਾਨ ਸੰਨ ਓਹੀ ਬਹਾਦੀ ਦੀ ਕਲਾ ਕਹੋ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਹੋ ਸ਼ਕਤੀ ਕਹੋ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਕਹੋ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਰਖਣੀ ਸੀ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਰਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਿਲ ਸਿਲਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਿਸਦੇ ਬਾਬਤ ਕਿਸੀ ਮਹਾਤਮਾ ਦਾ ਏਹ ਬਚਨ ਹੈ ॥

“ਕੀਟੋਂ ਤੇ ਕੇਹਰ ਗੁਰਿ ਕੀਏ ਸਿੰਘ ਨਾਮ
ਤਿਨ ਕਾ ਧਰਵਾਇਆ”

ਅਰ ਹੁਣ ਪ੍ਰਤੱਖ ਤਿਭੂਏ ਮਕੌੜੂਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਸਿੰਘ ਸਜ ਕੀ ਦੇ ਕੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜ ਕਲ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਸਿੰਘ ਆਕੜ ੨ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਘਮੰਡ ਵਿਚ ਮੁਛਾਂ ਨੂੰ ਤਾਉ ਦੇ ਕੇ ਕੇਂਹਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਮ ਦੇਵੀ ਕੋ ਨਹੀ ਜਾਨਤੇ ਦੇਵੀ ਉਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੋਈ ਨਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਸੋ ਏਹ ਆਕੜ ਉਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਭਗਵਤੀ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੁਵਾਰਾ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਅਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਕੇ ਪ੍ਰਮਾਦੀ ਹੋਗਏ। ਹੋਰ ਏਹ ਜੋ ਕਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਦੁਵਾਰ ਪਰ ਦੇਵੀ ਝਾੜ ਦੇਂਦੀ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਦੇਖੀ ਉਨਮਾਨ ਕਰੋ ਕਿ

ਦੇਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਟੋਹਲ ਵਾਲੀ ਹੀ ਸਹੀ । ਸੋ ਟੋਹਲ ਵਾਲੀ ਜਾਣ ਕੇ ਲੋੜ ਵੇਲੇ ਬੁਲਾ ਲਇਆ ਤਦ ਕੀ ਵਿਰੁਧ ਹੋ ਗਇਆ । ਕੋਈ ਰਾਜਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਾਦਸ਼ਾਹ ਸਾਹਿਨਸ਼ਾਹ ਕੈਸਾ ਭੀ ਸਾਮ੍ਹਣ ਹੋਵੇ ਉਸੀ ਦੀ ਸਾਮ੍ਹਣਤਾਈ ਉਸਦੇ ਨੌਕਰ ਹੀ ਹੋਂਦੇ ਹੈਨ ਸੋ ਜਿਸ ਨੌਕਰ ਦੇ ਲਾਇਕ ਦਾ ਕੰਮ ਆ ਬਣਦਾ ਹੈ ਉਸੀ ਨੂੰ ਉਸੀ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਚੀਤੀ ਨਾਲ ਬੁਲਾਇਆ ਓਹ ਆ ਸਕੇ । ਸੋ ਇਸ ਵਿਕਲਪ ਕਰਕੇ ਭੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨ ਅਥਵਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਨਨ ਵਿਚ ਚੁਕਾਵਟ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਤੇ ਏਹ ਭੀ ਸਮਝੋ ਕਿ ਝਾੜੂ ਦੇਣਾ ਕੋਈ ਬੜੀ ਗਲ ਨਹੀ । ਮਾਂਈਆਂ ਓਹ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀਆਂ ਜੋ ਭੈਰੀਆਂ ਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਭੀ ਹੋਂਦੀਆਂ ਹੈਨ । ਅਰ ਮਲ ਮੂਤ੍ਰ ਸਾਫ ਕਰਦੀਆਂ ਹੈਨ ਤਾਂ ਇਕ ਝਾੜੂ ਦੇਣ ਵਿਚ ਭਗਵਤੀ ਦਾ ਕੀ ਘਟ ਗਇਆ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਏਹ ਸਮਝ ਲਇਆ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਅਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀ ਪ੍ਰਗਟਕੀਤਾ ਕਿ ਓਹ ਅਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਪਹਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਦਮਾਨ ਸੀ ਕੇਵਲ ਪੰਥ ਵਿਚ ਅਸਥਾਪਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੁਵਾਰਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ਅਸਥਾਪਨ ਕੀਤੀ। ਕਿਉਂ ਜਿਜਿਨਾਂ ਚਿੜੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਬਾਜ ਤੁੜਾਉਣੇ ਸਨ ਉਨਾਂ ਚਿੜੀਆਂ ਨੂੰ

ਕੋਈ ਤਾਕਤ (ਸਾਮ੍ਹਥਤਾ) ਐਸੀ ਦੇਣੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ
ਚਿੜੀਆਂ ਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਸਾਮ੍ਹਥ ਹੋਂਦੀਆਂ । ਪਰ
ਹੋਮ ਜਗ ਕਰਨੇ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ । ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚ ਲਖਾਂ
ਰੁਪਯਾਂ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਭਸਮਾ ਭੂਤ ਹੋਇ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਹਰ ਗਲ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਅਤੇ ਉਸਦੀ
ਸਮਿਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਭੀ ਇਕ ਐਸੀ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਧੁਪ
ਸੋ ਧੁਪ ਭਾਂਵੇ ਸਭ ਥਾਂ ਮਜ਼੍ਹਦ ਭੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਧੁਪ ਦਾ
ਤੇਜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਤ੍ਰ
ਕਰਨ ਲਈ ਆਤਮੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਸੋ ਜਦ ਆਤਮੀ
ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਇ ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦੁਵਾਲੇ
ਦੁਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਆਤਮੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਕੇ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੋ
ਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਗਨੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਧੁਪ ਦਾ ਤੇਜ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੋ ਕੇ ਅਗਨੀ ਨਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਂਦੀ ।
ਸੋ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ
ਲਈ ਏਹ ਹਵਨ ਯੱਗ ਆਤਮੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਜ੍ਹ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ
ਲਈ ਹਵਨ ਯੱਗ ਕੀਤਾ । ਤੇ ਜਿਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਲਖਾਂ
ਰੁਪਯਾਂ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਅਗਨੀ ਵਿਚ ਭਸਮ ਭੂਤ ਹੋਇ ਸੋ ਏਹ
ਐਸਾ ਕਾਰਜ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਲਖਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁੜ੍ਹਾਂ ਖਰਚ ਹੋ
ਜਾਂਦੇ ਤਦ ਭੀ ਥੋੜੇ ਸਨ ॥

ਹੋਰ ਏਹ ਭੀ ਸਮਝ ਲਵੋ ਸੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ। “ਮਹਾ ਕਾਲ ਹੈ ਪਿਤਾ ਅਪਾਰਾ। ਦੇਖਿ ਕਾਲਕਾ
ਮਾਤ ਹਮਾਰਾ” ॥

ਸੋ ਜੀਕੁਰ ਮਾਤਾ ਜੋ ਹੋਈ ਹੈ ਸੋ ਪਿਤਾ ਦੀ ਅਰਧੰਗੀ ਹੋਈ
ਹੈ। ਸੋ ਕਾਲਕਾ ਮਾਤਾ ਮਹਾਕਾਲ ਪਿਤਾ ਦੀ ਅਰਧੰਗੀ ਹੈ।
ਏਹ ਦੋਵੇਂ ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਮੀ ਸਰੂਪ ਇਕੋ ਸਰੂਪ ਦੇ ਅਧਾਰ
ਅੰਗ ਹਨ। ਜੀਕੁਰ ਬਹੁਰੂਪੀਆਂ ਦਾ ਸਿਵ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸ੍ਵਾਂਗ
ਆਪਨੇ ਕਈ ਵੇਰ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਏਹੁ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਅਧੀ ਦੇ
ਲਗ ਪਗ ਪੁਰਸ਼ਵਾਰਕ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਇਸਤ੍ਰੀ
ਵਾਰਕ ਸਬਦਾਂ ਵਿਚ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤੀ। ਦੇਖੋ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ
ਦੇ ੨੧੦ ਅੰਕ ਤੇ ਦੀਰਘ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇ ਹੋਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਅੰਤ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਵਿਚ ਜੈ ਜੈ ਹੋਸੀ ਮਹਾਨਾਮੁ ਮਰਦਨ
ਆਦਿਕ ਹੈ। ਤਾਤ ਪ੍ਰਸ਼ ਏਹ ਕਿ ਬਾਣੀ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ
ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਏਹ ੨੦ ਛੰਦ ਦੇਵੀ ਦੀਉਸਤਤਿ ਦੇ ਹਨ ॥

ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣਾ ਸਰੂਪ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ
ਕਰਕੇ ਦੇਵੀ ਕਾਲਕਾ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਪਾਇਆ। ਜੀਕੁਰ
ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਹੁਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਓਹ ਅਸਲ ਪੁਤ੍ਰ
ਸੰਮਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਦਹੁਆਂ
ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦਾ ਭੀ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਓਹ ਪੁਤ੍ਰ ਅਸਲ ਨਹੀਂ
ਹੋਂਦਾ ਕਮਜਾਤ ਕਹੋ ਅਥਵਾ ਹੋਰ ਕੁਛ ਕਹੋ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ

ਹੈ। ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦ ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਪੰਥ ਦਾ ਆਸਰਾ ਪੁਛਿਆ ਤਦ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਭ ਇਨਤਜਾਮ ਪਹਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਕਰ ਛਡਿਆ ਹੈ (ਏਹ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗਾਦੀ ਦਾ ਤਿਲਕ ਦੇਨ ਪਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੀ) ਅਰ ਆਸਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦਾ ਤੇ ਪੰਥ ਕਾਲਕਾ ਭਗਉਤੀ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)॥

ਸੋ ਜੇਕਰ ਇਸ ਕਾਲਕਾ ਭਗਉਤੀ ਦਾ ਆਪ ਪ੍ਰਤਖ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਪੁਛੋ ਤਦ ਏਹ ਉਤ੍ਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਤਖ ਸਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ (ਤਲਵਾਰ) ਹੈ। ਅਰ ਗਾਤ੍ਰੇ ਰੂਪੀ ਗੋਦ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਗੋਦ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਲਾਡ ਲਡਿਕ ਰਹਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਭ ਦੇ ਪਾਸ ਤਲਵਾਰ ਨਹੀਂ ਰੋਹ ਸਕਦੀ ਪਰ ਛੋਟੀ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਤਾਂ ਹਰ ਵਕਤ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਓਹੀ ਭਗਉਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤਖ ਸਰੂਪ ਹਰ ਵੇਲੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੈ।

ਮਾਇਆ ਸਬਲ ਈਸ਼ੁਰ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਜੋ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਨ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਸੂਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਨ ਸੋ ਓਹ ਸੁੰਨ ਰੂਪ ਮਹਾ ਮਾਇਆ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਦੀਆਂ ਈਕੁਰ ਹੋਨ ਜੀਕੁਰ ਅਗਨੀ ਦੇ ਭਾਂਬੜ ਵਿਚ ਸੀਤ ਨਿਵਾਰਨ ਵਾਲੀ ਉਸਨਤਾ (ਗਰਮ) ਸ਼ਕਤੀ ਭੋਜਨ ਪਕਾਉਣ ਵਾਲੀ ਤੇਜ ਸ਼ਕਤੀ ਅੰਧਿਕਾਰ ਨਿਵਾਰਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾੜਨ ਵਾਲੀ ਦਾਹਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਇਤਿਆਦਿਕ ਹੋਨ

ਸੋ ਜੈਸੀ ਜੈਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਭਾਂਬੜ ਦੀ ਉਸੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਉਸ ਭਾਂਬੜ ਰੂਪੀ ਸੁੰਨ ਕਲਾ ਮਹਾ ਮਾਇਆ ਦੇਵੀ ਭਗਉਤੀ ਦੀਆਂ ਸਭਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਰ ਅਪਨੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਰਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਗਵਣੀ ਕਾਲ ਰੂਪ ਮਹਾ ਕਾਲੀ ਕਾਲਕਾ ਦੇਵੀ (ਸ਼ਕਤੀ) ਨੂੰ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੁਖ ਕਰਕੇ ਇਸ਼ਟ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਇਸ਼ਟ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਸਜਣਾ ਨੂੰ ਸੁਖਦਾਈ ਸਜਣ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਲ ਅਰਥਾਤ ਮੌਤ ਰੂਪ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ਼ਟ ਦਾ ਨਿਰਨੈ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਮਝਨਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਦੋ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪੁੱਤ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹੋਨ। ਇਕ ਭਗਵਤ ਭਗਤ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸੂਰਮਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਤ੍ਰ ਹੋਰ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਉਤ ਪੰਨ ਹੋਇ ਓਹ ਪੁਤ ਨਹੀ ਮੂਤ ਦਾ ਮੂਤ ਅਥਵਾ ਕੀਟ ਪਤੰਗੇ ਹੋਨ। ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਪਣੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਭਗਵਤ ਭਗਤੀ ਦਾ ਦਾਨ ਦੇਕਰ ਏਕੰਕਾਰ ਅਰਥਾਤ ਏਕੜਾ -੧- ਇਸ਼ਟ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਪੁਤ ਬਣਾਇਆ। ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਉਸੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਦਾਨ ਦੇਕਰ ਉਸੀ ਏਕੜੇ ਦੀ ਛਾਇਆ ਰੂਪ -੦- ਸੁੰਨ ਅਰਥਾਤ ਭਗਵਤੀ ਏਕੜੇ ਨਾਲ ਇਸ਼ਟ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਹੁਆਂ ਲਖਣਾਂ ਵਿਚ

ਸਪੰਨ ਕਰਕੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। ਜਿਸਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਹੇਠ
ਲਿਖੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੋਂ ਜਗਿਆਸੂ ਸੰਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਮੰਗਤ ਨੂੰ ਏਕੜਾ -੧- ਇਸ਼ਟ
ਦਿਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੁੰਨ -੦- ਇਸ਼ਟ
ਬਖਸਿਆ। ਏਹ ਦੋਵੇਂ ਮਿਲਕੇ ਇਕ ਤੋਂ ਦਸ ਹੋਇ ॥

੧ ੦

ਮੋਖ ਦਾ ਦਾਤਾ ਇਸ਼ਟ
ਏਕੜਾ

ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਦੀ
ਦਾਤੀ ਇਸ਼ਟ ਸੁੰਨ

ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ-ਗੁਰੂ ੧

੨ ਗੁਰੂ-ਖੰਡਾ ਸ਼ਸਤ੍ਰ

ਨਾਮ ਦਾ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ-ਗੁਰੂ ੩

੪ ਗੁਰੂ-ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ

ਨਾਮ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ

ਭਗਤੀ ਗਯਾਨ

ਸੂਰ ਬੀਰਤਾ

ਏਹ ਚਾਰੇਗੁਰੂ ਅਪਣਾ ੨ ਕਾਰਜ ਸਿਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੈਨ ॥

ਪਾਰਸਲ ਦੇ ਵਿਚ ਦਾ ਪਦਾ-
ਰਥ ਇਸ ਲੈਨ ਦਾ ਹੈ। ਅਰ-
ਥਾਤ ਉਪਦੇਸ਼ਟਾ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ
ਨਾਮ ਸਬਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਕੇ
ਸਬਦ ਦਾ ਸੁਗਤ ਪੁਰਬਕ
ਕਮਾਉਂਟਾ ਹੀ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ॥

ਏਹ ਲੈਨ ਪਾਰਸਲ ਦੇ ਰ-
ਜਿਸਟਰੀ ਕਰਾਉਂਟ ਦੀ ਹੈ।
ਜਿਸਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਇਆ
ਸੋ ਇਸ ਦੀ ਮਾਨੋ ਰਜਿਸਟਰੀ
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ
ਪਰ ਛਾਕਖਾਨੇ ਵਿਚ ਹੋਗਈ।

ਇਨਾਂ ਚਹੁਆਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਸਿਧੀ ਲਈ ਏਹ ਬਚਨ ਹੈਨ

੧-ਸਭ ਸਿਖਨ ਕਉ ਹੁਕਮੁ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨੀਓ ਗ੍ਰੰਥ ॥

੨-ਅਸ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਖੰਡੋ ਖੜਗ ਤੁਪਕ ਤਬਰ ਅਰ ਤੀਰ ।
ਸੈਫ ਸਰੋਹੀ ਸੈਹਥੀ ਇਹੀ ਹਮਾਰੇ ਪੀਰ ॥

੩,੪-ਪੰਥ ਚਲਾਯੋ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰੂ ਕੀ ਦੇਹ । ਜੋ
ਮੁਝਕੋ ਮਿਲਥੇ ਚਹੇ ਖੋਜ ਇਨਹੀ ਮਹਿ ਲੇਹ ॥

ਸੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਖੋਜਣਾ ਤਦ ਭੀ
ਖਾਲਸੇ ਵਿਚੋਂ ਤੇ ਜੇਕਰ ਨਾਮ ਪਦਾਰਥ ਲਈ ਖੋਜਨਾ ਤਦ
ਭੀ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਖੋਜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਨਾ ਹੈ ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਕੇ ਖੰਡੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਿਧ
ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਲ ਇਸਦਾ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਹੈ । ਜੋ ਭਗਤੀ ਦਾ
ਸਾਧਨ ਹੈ ॥ ਅਰ ਨਾਮ ਦਾ ਦਾਤਾ ਸਬਦ ਦਾਨ ਦੇ ਕਰ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਿਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਫਲ ਇਸਦਾ ਭਗਤੀ
ਤੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ॥

ਤਾਤ ਪ੍ਰਯ ਏਹ ਕਿ ਸਹਜਧਾਰੀ ਸਿਖ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਨਹੀ ਛਕਿਆ ਓਹ ਏਕੜੇ ਦੇ ਇਸਟ ਦੀ ਲੈਨ ਵਿਚ ਹੋਕੇ
ਕੇਵਲ ਭਗਤ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈਨ । ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਭਗਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਨਾਂ
ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਜ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਇਆ ਹੈ ਉਨਾਂ ਨੇ ਦੂਜੀ
ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਲੈਨ ਭੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਹੈ । ਪੁਤ੍ਰ ਤਾਂ ਪਹਲਾਂ
ਹੀ ਸਨ ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਨ ਦਾ ਅਰਥਾਤ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਦੀ
ਆਧਿਕਾਰ ਭੀ ਪਾਕੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਹੋ ਗਏ । ਪਹਲੇ ਜੋਗ ਸੀ ਫਿਰ

ਰਾਜ ਅਧਕਾਰੀ ਭੀ ਹੋ ਕੇ ਰਾਜ ਜੋਗ ਦੀ ਸ੍ਰੇਣੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ। ਅਰਥਾਤ ਪਹਲੇ ਏਕੜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੇ ਹੁਣ ਨਾਲ ਮੂੰਨ ਲਗ ਕੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੋ ਗਏ। ਜਾਣੋ ਕਿ ਇਕ ਤੋਂ ਦਸ ਹਿਸੇ ਵਧ ਗਏ ॥

ਮਾਨੋ ਏਹ ਇਕ ਜੀਵ ਰੂਪੀ ਪਾਰਸਲ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ ਸਬਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਏਹ ਪਾਰਸਲ ਦੇ ਵਿਚ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਸਜ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲੈਣਾ ਇਸ ਪਾਰਸਲ ਦਾ ਡਾਕ ਵਿਚ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਵਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸੋ ਏਹ ਰਜਿਸਟਰੀ ਭੀ ਖਾਸ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਹੋਈ ਜਾਣੋ। ਜਿਸ ਨੇ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਇਆ ਅਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਰਹਤ ਕਾਇਮ ਰਖੀ ਉਹ ਜਰੂਰ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੋਕ ਟੋਕ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਦਰ ਪਰ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇਗਾ। ਪਹੁੰਚਨੇ ਪਰ ਪਾਰਸਲ ਖੁਲੇਗਾ ਤਾਂ ਅੰਦਰ ਦਾ ਪਦਾਰਥ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਤਦ ਟਿਕਾਣੇ ਰਖਿਆ ਜਾਇਗਾ। ਤੇ ਜੇਕਰ ਉਪਰ ਲਫਾਫਾ ਹੀ ਲਫਾਫਾ ਹੋਇਆ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਪਦਾਰਥ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਂ ਰਦੀ ਵਿਚ ਸਿਟਿਆ ਜਾਇਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਫਿਰ ਜਨਮ ਧਾਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਗਲੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਏਹ ਫਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਤਮ ਜਨਮ ਪਾਇਗਾ ॥

ਉਪਰੇ ਇਕ ਏਕੜਾ ਇਸ਼ਟ ਕਹਿਆ ਹੈ ਅਰ ਦੂਜੀ ਸੁੰਨ

ਕਹੀ ਹੈ। ਸੋ ਏਹ ਏਕੜਾ ਅਤੇ ਸੁੰਨ ਜੁਦਾ ੨ ਪਦਾਰਥ ਨਹੀ
ਅਸਲ ਏਕੜਾ ਹੀ ਹੈ। ਏਕੜੇ ਦੀ ਹੀ ਛਾਇਆ ਰੂਪ ਸੁੰਨ
ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਹੈ ਜੀਕਰ ਸੂਰਜ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਧੁਪ ਅਗਨੀ ਦੇ
ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ ਇਤਿਆਦਿਕ। ਸੁੰਨ ਗੁਣ ਹੈ ਅਤੇ ਏਕੜਾ ਗੁਣੀ
ਹੈ ਸੋ ਗੁਣ ਗੁਣੀ ਤੋਂ ਜੁਦਾ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸੋ ਤਾਤ ਪੰਜ
ਏਹ ਕਿ ਇਕ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀ ਭਗਉਤੀ
ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਪਦਾਰਥ ਨਹੀ ਹੈ। ਸਭ ਇਕੋ ਹੀ ਦੇ ਖੇਲ ਤਮਾਸੇ
ਹੈਨ ਓਹ ਆਪ ਹੀ ਭਗਵਤੀ ਹੈ। ਪੁਰਸ਼ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਪੁਕਾਰੋ
ਤਾਂ ਭਗਵਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ। ਇਸਤ੍ਰੀ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਪੁਕਾਰੋ
ਤਾਂ ਭਗਵਤੀ ਕਾਲਕਾ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਬਚਨ ਹੈ।

ਕਹੂੰ ਰਾਜਾ ਕਹੂੰ ਰਾਨੀ ਕਹੂੰ ਨਰ ਕਹੂੰ ਨਾਰ ਹੋ।

ਹੋਰ-ਕਹੂੰ ਦੇਵ ਬਾਨੀ ਕਹੂੰ ਸਾਰਦਾ ਭਵਾਨੀ ਕਹੂੰ ਮੰਗਲਾ
ਮ੍ਰਿੜਾਨੀ ਕਹੂੰ ਸਯਾਮ ਕਹੂੰ ਸੇਤ ਹੋ।

ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ॥

ਅਪਨੀ ਮਾਇਆ ਆਪ ਪਸਾਰੀ ਆਪੇ ਦੇਖਨ ਹਾਰਾ।

ਨਾਨਾ ਰੂਪ ਧਰੇ ਬਹੁ ਰੰਗੀ ਸਭ ਤੇ ਰਹੇ ਨਿਰਾਰਾ।

ਹੁਣ ਅਖੀਰੀ ਫੈਸਲਾ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇ ਪਾਤ-
ਸਾਹ ਜੀ ਨੇ ਜਰੂਰ ਜਰੂਰ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਅਰ ਦੇਸ
ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਏਹ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ
ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜੋ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ
ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਸੰਨ ਤਾਂ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਅਰਾਧਨ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ

ਜੀ ਦੀ ਅਨੰਨ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਫਰਕ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਅਰ ਨਾਹੀ ਏਹ ਨਤੀਜਾ ਕਢਣਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੀ ਨੈਣਾ ਦੇਵੀ ਅਥਵਾ ਨੱਕਾ ਦੇਵੀ, ਹੱਥਾ ਦੇਵੀ, ਸਿਰਾ ਦੇਵੀ, ਕੰਨਾ ਦੇਵੀ, ਵੈਸ਼ਨੋ ਦੇਵੀ, ਜੁਵਾਲਾ ਮੁਖੀ ਦੇਵੀ, ਪਾਣੀ ਮੁਖੀ ਦੇਵੀ, ਸਾਰਦਾ ਦੇਵੀ ਅਥਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਦਰ ਅਥਵਾ ਪਹਾੜ ਦੀ ਕੰਦਾ ਅਥਵਾ ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ ਪਰ ਮਿਟੀ ਪਥਰ ਧਾਤ ਲਕੜ ਆਦਿਕ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦਾ ਅਰਾਧਨ ਕੀਤਾ ਅਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਸੋ ਜੇਹੜੀ ਦੇਵੀ ਦਾ ਅਰਾਧਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਓਹ ਸੁੰਨ ਰੂਪ ਸ਼ਕਤੀ ਭਗਵਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਬਰਨਿਨ ਪਿਛੇ ਢਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ । ਅਰ ਦੇਵੀ ਪੁਰਾਣ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਅਲਖੜ ਦੇਵੀ ਹੈ

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਜਦ ਮਹਾਰਾਜ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਤਦ ਕਿਸ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ।

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਈਸਰ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦਾ ਤੇਜ਼ਦੇਵੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਦੋ ਅਸੂਲ ਪਰ ਹੈ। ਇਕਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਲੋੜ ਮੁਜਬ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਜੈਸਾ ਜੈਸਾ ਕਾਰਜ ਕਰਨਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਉਨਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਸਾਧਕ ਰੂਪ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਮੱਛ ਕੱਛ ਵੈਰਾਹ ਨਰ ਸਿੰਘ ਬਾਵਣ ਤੇ ਚੰਡੀ ਆਦਿਕ । ਦੂਜਾ ਅਸੂਲ ਭਗਤਾਂ ਦੀ

ਇਛਾ ਪਰ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਭਗਤ ਧਿਆਨ ਕਰਦੇ
ਹੈਨ ਉਨਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਿਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਰੂਪ ਉਨਾਂ
ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਵਿਚ ਅਧਿਕ ਵਿਚਾਰ
ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਜੈਸਾ ਸਰੂਪ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿਚ
ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਐਸੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਕੇ ਦਰਸ਼ਨ
ਹੋਇਆ। ਜਿਸਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਕੇਵਲ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ
ਮਾਲੂਮ ਹੈ। ਮਗਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਜ਼ਰੂਰ। ਆਤਮੀ ਸੀਸੇ
ਦੁਵਾਰਾ ਧੁਪ ਵਿਚੋਂ ਅਗਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਇਤਨੀ ਮਾਤ੍ਰ ਹੀ
ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ।

ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਫੋਲਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਓਹ ਅਗ ਅੰਗਿ-
ਆਰੇ ਦਾ ਰੂਪ ਸੀ ਅਥਵਾ ਧੁਖਦੀ ਸੀ ਅਥਵਾ ਬਲਦੀ ਸੀ।
ਈਸਰ ਅਰ ਈਸਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ। ਅਰ ਜੋ ਹੋਰ
ਰੂਪ ਰਾਹੇ ਦਿਖਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਏਹ ਜਿਤਨੇ ਜੜ੍ਹ ਜੰਗਮ
ਸਰੂਪ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਹੈਨ ਸਭ ਉਸੀ ਭਗਵਤੀ ਮਹਾ ਮਾਇਆ
ਦਾ ਹੀ ਖੇਲ ਹੈ। ਅਘਟਤ ਘਟਨਾ ਪਟੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕੈਂਹਦੇ
ਹੈਨ। ਅਣ ਬਣ ਬਾਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਵਾਲੀ ਅਰਬਾਤ ਗੈਰ-
ਮੁਮਕਿਨ ਨੂੰ ਮੁਮਕਿਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ। ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਉਨਮਾਨ
ਕਰਕੇ ਜੋ ਜੋ ਸਰੂਪ ਅਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਸੋ ਜਿਸ
ਸਰੂਪ-ਵਲ ਚਿਤਵਨਾ ਕਰੇ ਸੰਭਵ (ਮੁਮਕਿਨ) ਹੈ। ਕਵੀਆਂ ਦੇ
ਕਥਨ ਵਿਚ ਸਰੂਪ ਦਾ ਬਿਸ਼ਾਦ ਹੋਣਾ ਅਸਲੀ ਮੁੱਦਆ
(ਸਿਧਾਂਤ) ਨੂੰ ਰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਏਹ ਭੇਦ ਸਭਨਾਂ ਤਵਾਰੀਖਾਂ

ਵਿਚ ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ। ਪਰ ਅਸਲ ਮੁੱਦਆ ਇਕ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਦੇਵੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਪਰ ਸਭਨਾਂ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਇਤਫਾਕ ਹੈ।

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਹੁਣ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਜੋ ਇਸ਼ਟ ਭਗਵੰਤੀ ਹੋਈ ਸੋ ਭਗਵੰਤੀ ਦਾ ਕੋਹੜਾ ਸਰੂਪ ਇਸ਼ਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਇ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਇਸ਼ਟ ਨਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ ਕਾਲ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਛੇਦ ਵਾਲਾ ਅਥਵਾ ਸਜਾਤੀ ਵਿਜਾਤੀ ਸੁਗਤ ਭੇਦ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਅਰ ਨਾ ਐਸਾ ਦੇਵੀ ਭਗਵੰਤੀ ਦਾ। ਸੋ ਦੇਵੀ ਭਗਵੰਤੀ ਦਾ ਭੀ ਤੇ ਭਗਵਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਭੀ ਓਹ ਸਰੂਪ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ਇਸ਼ਟ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਦੇਸ ਕਾਲ ਵਸਤੂ ਪ੍ਰਛੇਦ ਤੋਂ ਅਰ ਸਜਾਤੀ ਵਿਜਾਤੀ ਸੁਗਤ ਭੇਦ ਤੋਂ ਰਹਤ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤ ਏਹ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਰੂਪ ਕਰਕੇ ਇਸ਼ਟ ਨਹੀਂ। ਨਾਮ ਹੀ ਇਸ਼ਟ ਹੈ। ਨਾਮ ਦੀ ਉਪਾਸ਼ਨਾ ਹੈ। ਭਗਵਤ ਦਾ ਭੀ ਨਾਮ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤੀ ਦਾ ਭੀ ਨਾਮ ਹੀ ਇਸ਼ਟ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਦੇਖਣਾ ਹੀ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਨਾਮ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਇਸ਼ਟ ਹੈ। ਅਰ

ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪੁੰਜ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਇਸ਼ਟ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਪੂਜਾ ਭਗਵਤ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਹੈ । ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਪੂਜਾ ਭਗਵਤੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਹੈ । ਸਿਧਾਂਤ ਏਹ ਕਿ ਜੇਕਰ ਦੇਵੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚਾਹ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਵਾਣ ਹੈ ਅਲਖਿਯਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਲਖਣਾ ਸ਼ਕਤੀ ਸਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਤੇ ਭਗਵਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚਾਹ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ । ਅਖੀਰ ਫੈਸਲਾ ਏਹ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਵਾਸਤੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਓਹ ਸਤੋਤ੍ਰ ਤੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪੜ੍ਹਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਨ ਜੋ ਦਸਮੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਹੋਨ । ਅਰ ਦਰਸ਼ਨ ਪੂਜਾ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿਕ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਬਸ ॥

ਤੇ ਏਹ ਕੋਹਕੇ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਦੇਵੀ ਉਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀ ਕੀਤੀ ਅਸੀਂ ਦੇਵੀ ਉਵੀ ਨੂੰ ਨਹੀ ਜਾਣਦੇ ਸੋ ਐਸਾ ਕੋਹ ਕਰ ਇਸ਼ਟ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਪਾਪੀ ਨਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਏ । ਅਸਲੀਯਤ ਨੂੰ ਆਪ ਸਮਝ ਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਸਮਝਾ ਕੇ ਗਲਤ ਫਹਮੀ ਦੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਏ ॥

ਸਹਜਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦੇਵੀ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀ ਉਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਭਗਤੀ ਦੀ ਲਾਇਨ ਵਿਚ ਹੋਨ । ਤੇ ਭਗਤੀ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੈ । ਪਰ ਕੇਸਾਂਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਵੀ ਦਾ ਭੀ ਮੰਨਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ

ਜੋ ਭਗਤੀ ਦੀ ਭੀ ਅਤੇ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਦੀ ਭੀ ਦਹੁਆਂ ਲੈਨਾਂ
ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋਨ । ਕਿਉਂ ਜੋ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਉਸ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਭਗਵਤੀ ਹੈ ॥

ਪਰ ਅਜ ਕਲ ਉਲਟਾ ਖੇਲ ਹੋ ਰਹਿਆ ਹੈ ਜਿਨਾਂ
ਸਹਜਧਾਰੀ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਨਾਲ ਵਾਸਤਾ ਹੀ ਕੁਛ ਨਹੀ ਓਹ
ਦੇਵੀ ਦਾ ਪੱਖ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਨ ਅਰ ਜਿਨਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਕੇਸਾਧਾਰੀ
ਆਂ ਦਾ ਦੇਵੀ ਇਸ਼ਟ ਹੈ ਸੋ ਅਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਦੀ ਹੀ ਨਿਖੇਧੀ
ਅਤੇ ਨਿੰਦਾ ਕਰਕੇ ਕੇਵਲ ਪਾਪੀ ਹੀ ਨਹੀ ਬਣ ਰਹੇ
ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਪੰਥ ਦਾ ਬਿਨਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਇਨਾਂ
ਕੇਸਾਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਏਹ ਭੀ
ਆਰਯਾ ਸਮਾਜੀ ਖਿਯਾਲਾਂ ਦਾ ਭੂਤ ਸਵਾਰ ਹੋ ਰਹਿਆ ਹੈ ।
ਜੋ ਭਗਉਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਬੋਲਦੇ ਹੋਨ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਏਹ ਬੜੇ ਅਸਚਰਜ ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜ ਕਲ ਦੇ
ਏਹ ਨਵੇਂ ਖਾਲਸੇ ਆਰਯਾ ਸਮਾਜੀਆਂ ਦੇ ਖਿਯਾਲਾਂ ਦੇ ਭੂਤ
ਅਪਣੇ ਆਪਨੂੰ ਚਮੌੜ ਬੈਠੇ ਹੋਨ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਮਹਾਂ
ਮਾਇਆ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਇਸ਼ਟ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ
ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ੧੧ ਲਖ ਰੁਪਯਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ
ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਪਰ ਉਪਕਾਰ
ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਗਵਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਇਸ਼ਟ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਅਪਣੀ ਥਾਣੀ ਵਿਚ ਉਪਮਾ ਕਰਦੇ ੨ ਰੱਜੇ ਹੀ ਨਹੀਂ । ਇਕੋ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਨੂੰ ਹੀ ਤਿਨ ਵੇਰ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸ੍ਰੇਯਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਛੰਦਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਭੀ ਸਾਰਾ ਮਦਾਰ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਅਰਦਾਸ ਪਰ ਹੈ ਹਰ ਗਲ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸਾ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤਿਨ ਵੇਰ ਭਗਉਤੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ੧੯ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ । ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ । ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਕੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗਉਤੀ ਸਿਮ੍ਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਲਈ ਧਿਆਇ * ਅਰ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਖਾਲਸੇ ਦੇਵੀ ਦੇ ਮੁਖਾਲਫ ਹੋ ਰਹੇ ਹੈਨ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਬੋਧ ਨਾਮ ਪੋਥੀ ਜਿਸਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਉ ਦੁਰਗਾ ਦਮਨ ਰਖਿਆ ਨੇ ਲਿਖ ਕੇ ਛਾਪ ਦਿਤੀ ਨੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਜੇਹੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਬੇ ਅਦਬੀ ਤੇ ਤੋਹੀਨ ਕੀਤੀ ਨੇ ਮਾਨੋ ਮਿੱਟੀ ਖਰਾਬ ਕੀਤੀ ਨੇ ਇਸ ਪੋਥੀ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਪਛੂ ਕੇ ਵਡੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਂਦੇ ਹੈਨ । ਸੋ ਇਸ ਅੰਧੇਰ ਦਾ ਅਸਲੀ ਕਾਰਣ ਭੀ ਕੁਛ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੈ । ਅਰ ਦੇਵੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਿਉਂ ਹੈ ।

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਚੌਪਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ

* ਨੋਟ—ਸੋ ਭਾਂਵੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਮੂਰਖਾਂ ਅਣਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਠਗਣ ਲਈ ਭਗਉਤੀ ਭਗਵੰਤ ਕਾ ਰੰਗ । ਏਹ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤੁਕ ਪਰ ਲਗਾਂਦੇ ਹੈਨ ਜੋ ਸਰਾਸਰ ਧੋਖਾ ਹੈ ॥

ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਖਾਲਸਾ ਬਾਲਕ ਹੈ ਬਾਲਕ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ। ਜੁਵਾਨੀ ਵਿਚ ਵਿਕਾਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਏਸ ਵੇਲੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਛਿਨਵੈਂ ਦੀ ਪੁਰੀ ਦੇ ਲੋਕ ਅਰਥਾਤ ਦੇਵ ਕੁਲ ਦੇ ਲੋਕ ਆਇ ਹੋਇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਪੰਥ ਜੁਵਾਨ ਹੋਵੇ ਗਾ ਤਾਂ ਦੈਂਤ ਕੁਲ ਦੇ ਲੋਕ ਪੰਥ ਵਿਚ ਆ ਧਸਨ ਗੇ। ਰਹਤੋਂ ਜੁਗਤੋਂ ਬਾਹਿਰ ਹੋਨ ਗੇ ਤੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣ ਗੇ।

ਸੋ ਓਹ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਭਵਿਖਤ ਪਰ ਉਚਰੇ ਹੋਇ ਬਚਨ ਹੁਣ ਸਿੱਧ ਹੋਇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਂਦੇ ਹਨ। ਦੈਂਤ ਕੁਲ ਦੇ ਲੋਕ ਆਕੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਰੋਲਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਲਖਣਾ ਕਰਕੇ ਏਹ ਗਲ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਤੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਓਹ ਕਿਨਾਂ ਲਖਣਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜ ਕਲ ਦੈਂਤ ਕੁਲ ਦੇ ਲੋਕ ਪੰਥ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ ਅਰ ਓਹ ਕੀ ਰੋਲਾ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਦੇਵਤਿਆਂ ਤੇ ਦੈਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਇਨਾਂ ਲਖਣਾਂ ਕਰਕੇ ਹੈ ਦੇਵਤੇ ਦੈਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਚਾਹੁੰਦੇ ਦੈਤਾਂ ਦੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਉਪਾਉ

ਕਰਦੇ ਦੈਂਤਾਂ ਦੀ ਹਾਨੀ ਕਰਦੇ ਦੈਂਤਾਂ ਦੀ ਹਾਨੀ ਸੁਣ ਸੁਣ
ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਂਦੇ ਤੇ ਦੇਵੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਂਦੇ ਜੈਸੇ ਇੰਦ੍ਰ ਨੇ
ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗੀ ਤੇ ਚੰਡੀ ਨੇ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਅਤੇ ਸੂਤ ਨਿਸ਼ੰਭ
ਆਦਿਕ ਦੈਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਇੰਦ੍ਰ ਆਦਿਕ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ
ਰਛਿਆ ਕੀਤੀ। ਦੇਵਤੇ ਚੰਡੀ ਨੂੰ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਜਾਣਦੇ
ਸੰਨ। ਅਤੇ ਦੈਂਤ ਲੋਕ ਚੰਡੀ ਦੇਵੀ ਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਆਦਿਕ
ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਮਾਰਨੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇ ਇਜ਼ਤੀ ਤੇ ਹਾਨੀ
ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਉ ਕਰਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਨੀ ਤੇ ਹਤਕ
ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਸੁਣ ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਂਦੇ। ਅਰ ਚੰਡੀ ਦੇਵੀ ਨੂੰ
ਪਹਾੜ ਦੀ ਇਕ ਸੁੰਦ੍ਰ ਇਸਛੀ ਜਾਣਦੇ।

ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਲੈਕੇ
ਅਜ ਤੋਂ ਬੋੜਾ ਅਰਸਾ ਪਹਲਾਂ ਤਕ ਪੰਥ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਿਲਸਿਲਾ
ਦੇਵ ਕੁਲ ਦਾ ਹੀ ਚਲਿਆ ਆਇਆ ਹੈ। ਇੰਦ੍ਰ ਰੂਪ ਮਹਾ-
ਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿਚ ਲਇਆ।
ਸੂਖਤ ਖਾਲਸੇ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਅਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਅਵਤਾਰਾਂ
ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਆਦ੍ਰ ਮਾਨ ਤੇ ਉਸਤਤਿ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਅਪਣੇ
ਆਪ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਅਰ ਦੇਵੀ
ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਸੰਮਝਦਾ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ
ਅਪਣੀ ਬਿਰਾਦਰੀ ਸੰਮਝਦਾ ਰਹਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਤੋਂ
ਮਲੂਮ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ
ਲੋਕ ਇਸ ਦੇਵ ਬੁਧੀ ਦੇ ਭਾਵ ਵਾਲੇ ਛਿਨਵੇ ਦੀ ਪੁਰੀ

ਅਰਥਾਤ ਦੇਵ ਕੁਲ ਦੇ ਚਲੇ ਆਇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਂਦੇ ਹਨ ॥

ਪਰ ਹੁਣ ਥੋੜੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਪੰਥ ਵਿਚ ਕਈ ਲੋਕ ਅਜੇਹੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਪਏ ਹੈਨ ਕਿੰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਥਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਮਾ ਸੁਣਦਿਆਂ ਮਾਨੋ ਤੀਰ ਲਗਦਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਨੀ ਤੇ ਹਤਕ ਵਿਚ ਹੀ ਲੋਕ ਬੱਧਾ ਹੋਇਆ ਹੋਨੇ । ਏਹ ਮਾਨੋ ਦੈਤਾਂ ਦਾ ਦਲ ਹੈ ਹੋਰ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਕੋਈ ਉਪਾਉ ਨਹੀ ਏਹੁ ਹੀ ਹੈਨੇ ਕਿ ਕੋਈ ਕਲਮ ਨਾਲ ਲਿਖ ਕੇ ਕੋਈ ਜੁਬਾਨ ਨਾਲ ਕੁਬਚਨ ਕਹਿ ਕੇ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਅਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਅਰ ਹਤਕ ਕਰਦੇ ਅਰ ਕਈ ਏਹ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਰ ਏਹ ਕੁਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਂਦੇ ਹੈਨ । ਜੀਕੁਰ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਤੇ ਸੰਭ ਨਿਸੰਭ ਆਦਿਕ ਦੈਤਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੁਰਗਾ ਦੇ ਦਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਕੇ ਉਸਦੇ ਮਾਰਨ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਲੈਕੇ ਦੌੜਦੇ ਰਹੇ । ਈਕੁਰ ਹੀ ਏਹ ਲੋਕ ਭੀ ਦੁਰਗਾ ਦੇ ਦਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਪਏ ਤੇ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਬੋਧ ਨਾਮਦੀ ਪੋਥੀ ਛਾਪ ਕੇ ਮਾਨੋ ਮੇਗਜੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ । ਇਸ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਬੋਧ ਨਾਮ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕੰਮ ਦੁਰਗਾ ਦੇ ਦਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਇਸਦੇ ਆਦਿ ਵਿਚ ਏਹ ਲਿਖਾ ਹੈ— ਰਚੋ ਗ੍ਰੰਥ ਦੁਰਗਾ ਦਮਨ ਸਤਿਗੁਰ ਹੋਇ ਸਹਾਇ— ਜੀਕੁਰ ਸੰਭ ਦੈਤ ਨੇ ਚੰਡ ਮੰਡ ਨੂੰ ਏਹ ਕੈਹਕੇ ਦੁਰਗਾ ਦੇ ਉਪਰ ਧਾਵਾ ਕਰਨ ਭੋਜਿਆ— “ਲਿਆਵੋ ਚੰਡੀ ਬਾਂਧ ਕੈ

ਨਾਤਰ ਡਾਰੋ ਮਾਰ” ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰਕਤ ਬੀਜ ਨੂੰ ਏਹ ਕੈਹਕੇ ਭੇਜਿਆ ਅਰ ਕਹਿਆ— “ਛਾਰ ਕਰੋ ਗਰੂਏ ਗਿਰ ਰਾਜਹਿ ਚੰਡ ਪਛੌਰ ਹਨੋ ਬਲ ਕੈ ਕੈ” ।

ਈਕੁਰ ਹੀ ਏਹ ਦੁਰਗਾ ਦੇ ਦਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਬੋਧ ਪੋਥੀ ਗਟ ਬੰਨ ਕੇ ਨਿਕਲੀ ਹੈ । ਅਤੇ ਜੀਕੁਰ ਇਕ ਦੈਂਤ ਨੇ ਸੁਮੇਰ ਪਰ ਦੁਰਗਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸੰਭ ਦੈਂਤ ਰਾਜ ਦੇ ਪਾਸ ਆਕੇ ਕਹਿਆ ਸੀ ।

ਔਰ ਰਤਨ ਨਿਪਧਾਮ ਤੁਆ ਤ੍ਰੀਆ ਰਤਨ ਤੇ ਹੀਨ ।

ਬਧੂ ਏਕ ਬਨ ਮੈ ਬਸੈ ਤਿਹ ਤੁਮ ਬਰੋ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥ *

ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਬੋਧ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਗਾ ਇਕ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਦੀ ਕੰਨਿਆ ਸੀ ਜੋ ਰੋਜ ਬਾਵਲੀ ਪਰ ਨਹਾਉਂਣ ਆਉਂਦੀ ਸੀ । ਸੋ ਐਸੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਲਿਖਨੇ ਤੇ ਸਰਧਾ ਨਾਲ ਪੜਨੇ ਸੁਣਨੇ ਵਾਲੇ ਸਭ ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਅਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਨ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਫੋਂ ਜੋ ਸਕੂਲਾਂ ਮਦਰਸੇ ਜਾਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਹਾਈ ਦਾ ਅਸਰ ਜੋ ਪੰਥ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਪਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਏਹ ਨਮੂਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲੜਕੇ ਨਦੀ ਦੇ ਹੜ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ

* ਏਹ ਸਾਰੇ ਬਚਨ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੋਨ ਚੰਝੀ ਚਰਿਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ॥

ਤਾਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਇਕ ਪਥਰ ਨੂੰ ਚੁਕ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਥਰ ਪਰ ਏਹ
ਕਹਿ ਕੇ ਮਾਰਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਏਹ ਫਲਾਣੇ ਦੇਵਤੇ ਦੇ ਸਿਰ ਏਹ
ਅਮਕੇ ਦੇਵਤੇ ਦੇ ਸਿਰ । ਨਾਮ ਲੈ ਲੈ ਕੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ
ਮਾਰਦੇ ਹੋਨ । ਏਹੁ ਲਖਣ ਦੈਤਾਂ ਦੇ ਹੋਨ ॥

ਸੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜੋ
ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ ਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਨ ਅਰ
ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਭੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ਸੋ ਏਹ ਪਿਛੇ ਦੇ ਉਸੀ
ਕੁਲ ਵਿਚੋਂ ਹੋਨ ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ ਗੋਈ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਓਹੀ ਬਚਨ ਫਲੀ ਭੂਤ ਹੋਂਦੇ ਦਿਸਦੇ
ਹੋਨ । ਸੋ ਜਿਸਦਾ ੨ ਜੋ ਜੋ ਸੁਭਾਉ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਉਸੀ ਦੀ ਉਸ ਨੇ
ਵਰਤਣ ਕਰਨੀ ਹੋਈ । ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਸੀਲ
ਸੁਚ ਸੰਜਮ ਧਰਮ ਨੇਮ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਨ । ਸੋ ਏਹ
ਸਭ ਹੋਨਹਾਰ ਹੀ ਹੋਰਹੀ ਹੈ । ਜੋ ਅਮਿਟ ਹੈ । ਕੇਵਲ ਦੇਵ
ਕੁਲ ਦੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਇਨਾਂ ਦੀ ਕੁਸੰਗਤ ਤੋਂ
ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਈ ਰਖੇ ॥

ਜੇ ਖੋਟੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਫਲ ਖੋਟਾ ਹੀ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਆਪ ਦੇ ਕਥਨ ਤੋਂ ਸਿਧ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਕ ਦੋਵ ਕੁਲ
ਦੇ ਅਥਵਾ ਦੇਵ ਬੁਧੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਪੰਥ ਵਿਚ ਹੋਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ
ਦੰਤ ਕੁਲ ਦੇ ਅਥਵਾ ਦੈਂਤ ਬੁਧੀ ਲੋਕ ਜੋ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ

ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਨ ਅਥਵਾ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀਆਂ
ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਤਾਂ ਕਰਕੇ ਸੁਣ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਨ ਉਹ ਦੈਂਤ ਹੈਨ।
ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਵ ਬੁਧੀ ਲੋਕ ਜੋ ਦੈਂਤਾਂ ਦੀ ਹਾਨੀ ਅਥਵਾ ਦੈਤਾਂ
ਦੀ ਦੈਂਤ ਬੁਧੀ ਦੀ ਹਾਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਵਾਲੇ ਅਰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ
ਜੈ ਮਨਾਉਂਦੇ ਵਾਲੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਪੱਖੀ ਹੋਣ ਉਹ ਦੇਵਤੇ ਹੈਨ
ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਭੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਪੰਥ ਚਲਾ ਆਇਆ ਹੈ
ਸੋ ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ
ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ ਅਰ ਹੁਣ ਭੀ ਪੂਜਾ ਕਰੇ ਅਥਵਾ ਕੀ।

ਬਿਬੇਕ ਸਿੰਘ

ਇਸ ਕਥਨ ਵਿਚ ਏਹ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਭ੍ਰਾਂਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਕਿਥੋਂ ਆ ਗਈ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਰ ਹੀ ਅਸਾਂ ਨਹੀਂ
ਕੀਤਾ। ਸੋ ਅਸਲੀ ਗਲ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਜੀਕੁਰ ਹਰ ਕਿਸੀ ਦੇ
ਪੇਉਕੇ ਸਾਹੁਰੇ ਨਾਨਿਹਾਲੇ ਬੰਸਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਅਪਣੇ ਕੁਟੰਬੀ
ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹੈਨ। ਭਾਂਵੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਉਨਾਂ ਸਭਨਾ ਵਿਚੋਂ ਜੋ
ਅਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਨਬੰਧ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਉਹੋ ਜੇਹਿਆ
ਸੰਨਬੰਧ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ ਅਥਵਾ ਜਿਸਦਾ
ਅਪਣਾ ਪਿਤਾ ਸਰਬ ਕਲਾ ਕਰਕੇ ਸਾਮ੍ਹੰਥ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ
ਕਿਸੀ ਸੰਨਬੰਧੀ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਥਾਜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੀ।
ਪਰ ਅਪਣੇ ਕੁਟੰਬੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੀ ਦੀ ਹਾਨੀ ਭੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ
ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕੋਈ ਉਸਦੇ ਕੁਟੰਬੀ ਦਾ ਵੈਰੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ

ਓਹ ਭੀ ਵੈਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ । ਨਾ ਆਪ ਕੁਟੀਬੀਆਂ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਨਾ ਦੂਜੇ ਵਲੋਂ ਕੁਟੀਬੀਆਂ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਸਹਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ॥

ਅਥਵਾ ਭਾਗਵਾਨ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਦਿਸ਼ਟਾਂਤ ਸਮਝ ਲਵੋ ਕਿ ਘੁੰਡ ਅਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਖੋਹਲਦੀ ਹੈ । ਜੋ ਸੰਨਬੰਧ ਉਸ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਓਹ ਸੰਨਬੰਧ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ । ਪਰ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੁਟੀਬੀ ਜਾਣ ਕੇ ਆਦਰ ਮਾਨ ਯਥਾ ਯੋਗ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ । ਈਕੁਰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਲ ਹੈ । ਜੋ ਸੰਨਬੰਧ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ਓਹ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਕੁਟੀਬੀ ਰੂਪ ਦੇਵਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ । ਅਰ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਰਬ ਕਲਾਂ ਕਰਕੇ ਸਾਮ੍ਹਣ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੀ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਮੁਥਾਜੀ ਦੀ ਕਾਣ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪਰ ਏਹ ਤਾਂ ਕਿਸੀ ਦੀ ਮਜ਼ਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਕੁਟੀਬੀ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਹਾਨੀ ਅਥਵਾ ਤ੍ਰਿਸਕਾਰ ਕਰੇ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਖਾਲਸਾ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਦੇਵਤੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਸੰਨਬੰਧੀ । ਅਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੈਂਤ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਦੀ ਸਦਾ ਮਾਰ ਤੇ ਭਲੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਮਹਾਤਮਾਂ ਵਲੋਂ ਫਿਟਕਾਰ ਹੈ ॥

ਇਤਿ ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ ਤਰੂ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇਵੀ ਭਗਉਤੀ ਨਿਰਨੈ ਪੰਜਵਾਂ ਕਾਂਡ ਸਮਾਪਤ ॥

ਨੰਬਰ ੫

ਸੁਧੀ ਪਤ੍ਰ

ਸਫਾ	ਸਤ੍ਰ	ਅਸੁਧੀ	ਸੁਧੀ
੮੦	੨੦	ਪ੍ਰਮਾਣ	ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਿਚ
੮੬	੧੯	ਵਿਚ	ਵਿਚ ਜੋ
੮੮	੩	ਸੋਹਲੇ	ਸੋਲਹੇ
੯੫	੧੨	ਏਕੜ	ਏਕੜੇ
੯੬	੧	ਅਧਵਾ	ਅਥਵਾ
੧੧੨	੧੧	ਅਲਖੜ	ਅਲਖੜਾ
੧੧੩	੧੯	ਕਰੇ	ਕਰੋ

ਇਸ ਸੰਚੀ
ਦੇ
ਪਹਿਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ
ਸੰਚੀਆਂ ਭੀ ਦੇਖੋ ॥

ਨੋਟ

ਪੰਜ ਕਾਂਡ ਛਪ ਕੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ
ਦੀ ਭੇਟ ਹੋਨ ਅਗਲੇ ਕਾਂਡ ਭੀ ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਛੇਤੀ ਛਪਨਗੇ ।
ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਪੰਜ ਕਾਂਡ ਪੜ੍ਹ ਸੁਣ ਕੇ ਅਗਲੇ ਕਾਂਡਾਂ ਦੇ
ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਦੀ ਇਛਾ ਹੋਵੇ ਸੰਤ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ
ਸਿੰਘ ਜਥੇਦਾਰ ਚਲਦਾ ਖਾਲਸਾ ਵਹੀਰ ਪਾਸੋਂ ਮੰਗ ਭੇਜਨੇ
ਪਤਾ ਮਾਰਫਤ ਡਾਕਖਾਨਾ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਦੇ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਆਵੇ ।
ਐਸੇ ਪੈਕਟ ਬੈਰੰਗ ਰਵਾਨਾ ਹੋਨਗੇ ॥

“ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਲੂਦਰ ਓਰੀਐਂਟਲ ਪ੍ਰੈਸ,” ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ
ਖੁਸ਼ਹਾਲਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਛਪਿਆ ॥

ਸੰਮਤ ੧੯੫੭ ਬਿ :

ਨੰਬਰ ੬

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ ਤਰੂ
ਦੀ

ਛੇਵੀਂ ਸੰਚੀ ॥

ਕ੍ਰਿਤ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਸੰਤਖਾਲਸਾ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰਸਿੰਘ

ਜਥੇਦਾਰ ਚਲਦਾ ਖਾਲਸਾ ਵਹੀਰ

ਮਾਰਫਤ

ਏਜੰਸੀਕਾਰਖਾਨਾਖਾਲਸਾ ਲਾਹੌਰ

ਐਲਬੀਯਨ ਪ੍ਰੈਸ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਹੌਰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ
ਮਸਤੀ ਵਿਖੇ ਛਪਾ

ਪ੍ਰਿਥਮ ਵਾਰ

ਸੰਖਯਾ

੧੦੦੦

ਨੋਟ

ਏਹ ਪੁਸਤਕ ਕੇਵਲ ਖੋਜੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਜਗਜਾਸੂਆਂ
ਅਰਥਾਤ ਤਾਲਬਾਂ ਹੱਕ ਦੇ ਮੁਤਲਾਸੀਆਂ ਤਥਾ ਮੁਨਸਫ
ਹੋਕੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਹੈ ॥

ਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨੀਆਂ (ਜੋ ਖੋਜਣ
ਫੂਡਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ) ਅਥਵਾ ਜਲਪ ਵਿਤੰਡੇ
ਬਾਦੀਆਂ ਤੇ ਹਠੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ॥

ਇਸ ਛੇਵੀਂ ਸੀਰੀ ਵਿਚ ਏਹ ਲੇਖ ਹੈਨ ॥

ਪ੍ਰਸਤਾਵ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿਚ ਕਿਛ ਜਰੂਰੀ ਲੇਖ ਹੈਨ ਭੂਮਿਕਾ
ਦੀ ਰੀਤੀ ਪਰ ॥

ਛੀਵਾਂ ਕਾਂਡ ॥

ਸਬ ਸਿਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨੀਓ ਗ੍ਰੰਥ ।
ਇਥ ਬਚਨ ਦਾ ਭਾਵ ਅਤੇ ਪਾਠ ਧਾਰੀ ਅਰਥਾਤ ਦੇਹਧਾਰੀ
ਗੁਰੂ ਪਰ ਨਿਰਨੈ ਤਥਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਰੀਤੀ ਤਥਾ
ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਤਥਾ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਦੇ ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਗੁਪਤ ਖਜਾਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਹੈਨ ॥

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਪ੍ਰਸਤਾਵ ॥

ਨੀਤੀ ਵਿਦਿਆ ਅਰਥਾਤ ਇਲਮਿ ਇਖਲਾਕ ਤੋਂ ਭੀ
ਅਤੇ ਅਪਣੇ ਪੜ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮ੍ਹਦੇ ਤਜਰਬੇ ਥੀਂ ਭੀ ਅਸਾਂ
ਏਹ ਸਿਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਧਾ-
ਰਨਾ ਚਾਹੇ ਉਸਲਈ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਤੁਕੀ ਦੀ ਮਜਲ ਪਰ
ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੇਵਲ ਏਹੁ ਸੀਹੜੀ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਆਪਣੇ
ਅਉਗੁਣਾਂ ਅਰਥਾਤ ਐਥਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਮਝ ਕੇ ਅਪਣੇ
ਵਿਚੋਂ ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ ਕਢ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਅਪਣੇ ਅਉਗੁਣ
ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘਟ ਲਭਦੇ ਹੋਨ। ਜੇ ਅਪਣੇ ਆਪ
ਵਿਚ ਅਉਗੁਣ ਲਭ ਪੈਨ ਅਰ ਅਉਗੁਣਾਂ ਦਾ ਠੀਕ ਠੀਕ
ਸਰੂਪ ਜਾਣਿਆ ਜਾਇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਓਹ ਅਉਗੁਣ ਰੋਂਹਦੇ ਹੀ
ਨਹੀਂ। ਸੋ ਅਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਉਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਆਦਮੀ ਆਪਨਹੀਂ
ਜਾਣ ਸਕਦਾ। ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਨਣ ਲਈ ਦੂਜੇ ਮਿਤ੍ਰਾਂ
ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਣਕੇ ਜਣਾਇ
ਸਕਦੇ ਹੋਨ ਸੋ ਦੂਜਾ ਹੀ ਨੁਕਸ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਦਮੀ
ਦਾ ਮਿਤ੍ਰ ਓਹੀ ਹੈ ਜੋ ਅਉਗੁਣ ਦਸੇ। ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਦਸਣ
ਵਾਲਾ ਮਿਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਦਾ। ਸੋ ਏਹ ਗਲ ਜਾਣਕੇ ਅਸਾਂ
ਅਪਣੇ ਮਿਤ੍ਰਾਂ ਸਜਣਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਨੋਟਸ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ

ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਜਣਾਈ ਏਹੁ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਜੋ ਕੋਈ
ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਉਗੁਣ ਤੁਸੀ ਆਪ ਖੁਦ
ਦੇਖੋ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਦੂਜੇ ਪਾਸੋਂ ਸੁਣੋ ਤੁਸੀ ਫੌਰਨ ਇਤਲਾਹ
ਦੇਉ ਜਿ ਫਿਰ ਅਸੀ ਸੋਚੀਏ ਕਿ ਜੇਕਰ ਓਹ ਅਉਗੁਣ
ਜਰੂਰ ਹੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਹੋਨ ਤਾਂ ਅਸੀ ਉਨਾਂ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰਨ
ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ । ਸੋ ਇਸ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਅਉਗੁਣ
ਦਸਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਪਣੇ ਮਿਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਤੁਫੈਲ ਅਸਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ
ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਸੋ ਜਿਸ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਲਾਭ
ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਇਲਮ ਇਖਲਾਕ ਸਾਨੂੰ ਏਹ ਹਿਦਾਇਤ
ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੀ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਅਗੇ ਅਪਣੇ ਮਿਤ੍ਰਾਂ
ਨੂੰ ਭੀ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰੀਏ । ਸੋ ਇਸੀ ਯਤਨ
ਲਈ ਅਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੀ ਅਪਣੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਭਾਈਆਂ
ਦੇ ਅਰਪਣ ਕਰ ਛੱਡੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਅਰ ਏਹ ਡਿਯੁਟੀ
(ਫਰਜ਼) ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਈ ਹੈ । ਕਿ ਅਪਣੇ ਪਿਆਰੇ
ਪੰਥ ਭਾਈਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਲਭਣ ਉਨਾਂ ਅਗੇ ਪ੍ਰਗਟ
ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਅਵਸਰ ਹਬ
ਆਵੇ । ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਖਿਯਾਲ ਕੀਤਾ ਗਇਆ ਹੈ
ਕਿ ਅਜ ਕਲ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਨੌ ਜੁਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ
ਅਉਗੁਣਾਂ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸੋ ਅਸੀਂ
ਅਪਣੇ ਮਿਤ੍ਰਾਂ ਸਜਣਾਂ ਨੌ ਜੁਵਾਨ ਖਾਲਸਿਆਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ
ਲਈ ਉਨਾਂ ਦੇ ਅਉਗੁਣਾਂ ਦੀ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਕਰਨ

ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਰੰਭਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਅਜ ਕਲ
 ਜਾਣਿਆ ਗਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੀਕੁਰ ਵੇਦਕ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ
 ਵਰਤਣ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਅਰਥਾਤ ਸਿੰਮ੍ਰਤੀਆਂ
 ਅਤੇ ਕੁਰਾਨ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਸ਼ਰਹ ਮੁਹੰਮਦੀ
 ਅਰ ਅੰਜੀਲ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਵਰਤਵਾਰੇ ਲਈ ਅਹਿਦ
 ਨਾਮੇ ਹੋਨ ਈਕੁਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ
 ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਵਰਤਵਾਰੇ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ
 ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਪੁਸਤਕ ਨਾ ਹੋਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਅਜਕਲ
 ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚ ਆਪੋ ਧਾਪੀ ਹੋ ਕੇ ਥਰਥਲਾ ਮਰ
 ਰਹਿਆ ਹੈ ਸਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੀ ਹੋਰਸ ਪੰਥ ਵਿਚ ਕਦੀ ਕਿਸੀ
 ਸਮੇਂ ਐਸਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ । ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਨਿਰੰਕ-
 ਰੀਆਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਵਰਤਵਾਰੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਨਾ ਕੇ ਅਪਣੀ
 ਸੰਗਤ ਜੁਦਾ ਹੀ ਥਾਪ ਲਈ ਹੈ । ਅਤੇ ਨਾਮ ਧਾਰੀਆਂ ਨੇ
 ਭੀ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਪਣੀ ਸੰਗਤ ਵਖਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ।
 ਜੋ ਆਪੋ ਅਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਰਚ ਲੈਣੇ ਅਰ ਅਪਣੀਆਂ
 ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੁਦਾ ਕਰ ਲੈਣੇ ਕਰਕੇ ਏਹ ਅਸਲ ਖਾਲਸਾ
 ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹੋਨ । ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਤੇ ਅਪਣੇ ੨
 ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪਣੇ ੨ ਧਾਰਮਕ ਬਿਵਹਾਰ ਸਿਧ
 ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਨ । ਤੇ ਅਸਲ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਜੋ ਅਸਲ ਤੱਤ
 ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਤਖਤ, ਤੇ ਬੰਮ ਗੁਰ
 ਗਦੀਆਂ ਹੋਨ । ਸੋ ਏਹ ਖਾਲਸਾ ਅਜੇ ਤਕ ਅਨਿਯਮੀ

ਅਰਥਾਤ ਬੇਕਾਇਦਗੀ ਵਿਚ ਪਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਛ ਬੋਝੇ ਨਿਯਮ ਹੋਨ ਭੀ ਓਹ ਭੀ ਕੇਵਲ ਜਬਾਨੀ ਰਹੀ ਚਲੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਨ। ਜਿਸਦੇ ਫਲ ਕਰਕੇ ਅਜ ਕਲ ਪੰਥ ਵਿਚ ਓਹ ਹਾਲ ਹੋ ਰਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੀਕੁਰ ਕਿਸੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਬੇਆਈਨੀ ਹੋਜਾਣੇ ਕਰਕੇ ਆਪੋਧਾਪੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਜੋ ਜੀਅ ਚਾਹੇ ਕਰ ਗੁਜਰਦਾ ਹੈ॥

ਅਜਕਲ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਜੋ ਰੁਖ ਪਕੜਿਆ ਹੈ ਸੋ ਵਿਚਾਰਨੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੈਵੀ ਸੁਭਾਉ ਦੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਕਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਆਸੂਰੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਪਰ ਬੁਧੀਮਾਨਾਂ ਨੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬਿਵਸਥਾ ਲਗਾਈਆਂ ਹੋਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਕੁਛ ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ॥

(੧) ਏਹ ਕਿ ਜੀਕੁਰ ਤ੍ਰੇਤਾ ਜੁਗ ਵਿਚ ਦੈਤਾਂ ਨੇ ਛਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਧਾਰਕੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਰ ਦੇਵ ਬੁਧੀ ਦੁਰ ਕਰਕੇ ਵੈਤ ਬੁਧੀ ਵਰਤਾਇ ਦਿਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਰ ਮਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਸ ਹਿਤ ਪ੍ਰਸਰਾਮ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੋਕੇ ਇਕੀ ਵੇਰੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਰ ਨਿਛਤ੍ਰਾਇਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਰਥਾਤ ਇਕੀ ਵੇਰ ਪ੍ਰਸਰਾਮ ਨੇ ਛਤ੍ਰੀਆਂ ਦਾ ਅਪਣੀ ਵਲੋਂ ਬੀਜ ਨਾਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਸੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੈਤਾਂ ਦੇ ਛਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖਦੇ ਹੋਨ॥

[੮]

ਚੌਪਈ ॥

ਪੁਨ ਕੇਤਕ ਦਿਨ ਭਏ ਬਿਭੀਤਾ ।
ਛਤ੍ਰਨਿ ਸਕਲ ਧਰਾ ਕੋ ਜੀਤਾ ।
ਅਧਿਕ ਜਗਤ ਮਹਿ ਉਚ ਜਨਾਯੋ ।
ਬਾਸਵ ਬਲਿ ਕਹੂੰ ਲੇਨ ਨ ਪਾਯੋ ।
ਬਿਆਕੁਲ ਸਕਲ ਦੇਵਤਾ ਭਏ ।
ਮਿਲਕਰ ਬਾਸਵ ਪੈ ਚਲ ਗਏ ।
ਛਤ੍ਰੀ ਰੂਪ ਧਰੇ ਸਭ ਅਸੁਰਨ ।
ਆਵਤ ਕਹਾ ਭੂਪ ਤੁਮਰੇ ਮਨ ।
ਸਬ ਦੇਵਨ ਮਿਲ ਕਰਜੋ ਬਿਚਾਰਾ ।
ਛੀਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਕਹੁ ਚਲੇ ਸੁਧਾਰਾ ।
ਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਕਰੀ ਵਡਾਈ ।
ਇਮ ਆਗਿਆ ਤਹਤੇ ਤਿਨ ਪਾਈ ।

ਇਤਿਆਦਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ । ਸੋ ਈਕੁਰ ਹੀ ਅਜ ਕਲ
ਦੈਂਤਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਆਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮਪਾਤ-
ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਓਹ ਪੇਸਗੋਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ
ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਥ ਜਦ ਜੁਵਾਨੀ
ਚੜ੍ਹੇਗਾ ਤਾਂ ਦੈਤ ਕੁਲ ਦੇ ਲੋਕ ਆ ਧਸਨਗੇ ਰਹਿਤੋਂ
ਜੁਗਤੋਂ ਆਹਿਰ ਹੋਨਗੇ ਤੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣਗੇ ।
ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਯਾਲ ਮੁਜਬ ਹੁਣ ਨੌ ਜੁਵਾਨ ਖਾਲਸੇ

ਵਿਚ ਓਹੀ ਲੋਕ ਆਗਏ ਹੋਨ ਜੋ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਦੇਵ ਕਰਮ
ਜਗ ਹੋਮ ਅਤੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਅਰ
ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਰਮਾਂ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਰੂਪ ਸੰਮਝਦੇ ਹੋਨ । ਇਸ
ਬਿਵਸਥਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਏਹ ਚਿੰਤਾ ਲਗਪਈ ਹੈ
ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਮ ਅਵਤਾਰ ਹੋਕੇ ੨੧ ਵੇਰ ਛਤ੍ਰੀਆਂ
ਦਾ ਬੀਜਨਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਤਾਂ ਹੁਣ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਜੇ ਇਸ
ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਨਾ ਹੈ ॥

(੨) ਦੂਜੀ ਬਿਵਸਥਾ ਅਜਕਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ
ਖਾਲਸੇ ਪਰ ਬੁਧੀਮਾਨਾਂ ਭੂਤਭਵਿਖਤ ਦੇ ਸੋਚਣ ਵਾਲਿਆਂ
ਨੇ ਏਹ ਲਗਾਈ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸੰਨ ਈਸਵੀ ਦੀ ਅਠਾ-
ਹਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਜੋ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜੁਧ ਜੰਗ ਤੁਰਕਾਂ ਨਾਲ
ਹੋਏ ਹੋਨ ਤੇ ਉਨਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਤੁਰਕ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਹਥੋਂ ਸਨ-
ਮੁਖ ਹੋਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਵਾਸਨਾ
ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ ਰਹੀ ਅਰ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਦਿਆਂ
ਉਨਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਹਥੋਂ ਪ੍ਰਾਣ ਦਿਤੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਫਲ
ਏਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਨਾਂ ਹੀ ਤੁਰਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਉਨੀਵੀਂ ਸਦੀ
ਵਿਚ ਆਕੇ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਵਿਚ ਜਨਮ ਪਾਇਆ ਅਰ ਸਿੰਘ
ਸਜਕੇ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਗਏ ਉਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋ
ਕਾਜੀ ਲੋਕ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਰ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ
ਮਸਲੇ ਘੜ ੨ ਤੇ ਫਤਵੇ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਪਾਏ ਸੇ ਉਨਾਂ
ਨੇ ਭੀ ਅਰ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਕੁਮੇਦਾਨਾਂ ਨੇ

ਭੀ ਜੋ ਹਲਾਸੇਰੀ ਦੇ ਕੇ ਲੜਾਉਂਦੇ ਸਨ ਸਬਨਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸੇ
ਜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਭੀ
ਕਰਨੇ ਲਗੇ ਪਰ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਅਰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕਰਮ
ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਆਸੂਰੀ ਸੁਭਾਉ ਤੇ ਡਿਜ਼ਟੀ ਉਨਾਂ ਦੀ ਨਾਲ
ਹੀ ਰਹੀ । ਜੋ ਕਈ ਜਨਮ ਪਾਕੇ ਓਹ ਬਾਣ ਜਾਣਵਾਲੀ ਹੈ
। ਏਹ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਬਿਵਸਥਾ ਜੋ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਭੂਤ ਭਵਿ-
ਖਤ ਦੇ ਸੋਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਲਗਾਈ ਹੈ ਸੋ ਅਸਲ ਭਾਵ
ਦਹੁਆਂ ਦਾ ਇਕੋ ਹੀ ਹੈ ॥

(੩) ਭੀਜੀ ਬਿਵਸਥਾ ਹੋਰ ਅਸੀਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹੱਕੇ
ਬੱਕੇ ਰਹ ਗਏ ਹਾਂ । ਐਤਕੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਰਾਵਲ ਪਿੰਡੀ
ਦੇ ਸਾਲਾਨੇ ਜਲਸੇ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ੩੧ ਦਸੰਬਰ ਸੰਨ ੧੯੦੦
ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਮਕਾਨ ਵਿਚ ਸੋਢੀ ਸੁਜਾਨ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੀ ਏ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਮਹਿੰਦ੍ਰ ਕਾਲਜ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ
ਵਿਯਾਖਾਨ ਹੋਣਾ ਸੀ ਸੋ ਬਾਰਸ਼ ਦੇ ਤਬਾ ਹੋਰ ਕਿਸੀ
ਕਾਰਣ ਕਰਕੇ ਨਾ ਹੋਇਆ ਪਰ ਇਕ ਹੋਰ ਮਸ਼ਹੂਰ
ਵਿਦਵਾਨ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਮਲੇ ਸੰਤ ਸੇ ਤੇ ਹੁਣ ਕੁਛ
ਦੇਖਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਕੁਮੇਦਾਨ ਅਰਥਾਤ ਉਪਦੇਸ਼ਕ
ਹੋ ਗਏ ਹੈਨ ਜਿਨਾਂ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਬਿਲੌਚਸਤਾਨ ਤਕ ਹੈ
ਅਰ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਬੜੇ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈਨ ।
ਕਈ ਕਈ ਘੰਟੇ ਖੜੇ ਹੋਕੇ ਵਿਯਾਖਾਨ ਕਰਦੇ ਹੈਨ । ਇਨਾਂ ਦਾ
ਹੀ ਵਿਯਾਖਾਨ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਭੀ ਹੋਯਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦਿਨ

ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੋਇਆ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਬਹੁਤਾ ਹਿੰਦੂ
ਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਪਰ ਹੀ ਸੁਣਨ ਵਿਚ
ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜ ੨ ਚਾਰ ੨ ਮਿੰਟ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸੀ
ਗਲ ਨੂੰ ਉਠਾਕੇ ਮਸਖਰੀ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਸੋਝਿਆਂ ਨੂੰ
ਹੋਸਾਇ ਦੇਂਦੇ ਸੇ *ਸੋ ਈਸਰ ਜਾਨੇ ਉਸ ਸੁਭਾਉਕ ਮਸਖਰੀ
ਕਰਕੇ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਹੋਰ ਖਿਯਾਲ ਪਰ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀ
ਧਰ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਸਨਾਂ ਤੋਂ ਏਹ ਸਚ ਕਹਾਇਆ ਹੈ
ਕਿ ਜਿਸ ਸੈਤਾਨ ਨੂੰ ਸਬ ਲੋਕ ਬੁਰਾ ੨ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਨ ਉਸਨੇ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਬਿਗੈਰ ਦੂਜੇ ਅਗੇ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ
ਨਿਵਾਇਆ ਓਹ ਭੀ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੀ ॥ ਸੋ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਭੀ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਅਗੇ ਸੀਸ ਨਹੀਂ
ਨਿਵਾਉਂਦਾ ॥ ਏਹ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਅਜਦਾ ਨਹੀਂ ਸਨਾਤਨ ਹੈ
ਸੋ ਏਹ ਬਚਨ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਐਸੇ ਤੱਤ
ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਮਜਲਿਸ ਵਿਚੋਂ ਅਸੀਸਥਾ ਠੋਕਕੇ ਚਲੇਆਏ ॥
ਸੋ ਵਿਯਾਖਿਆਨ ਕਰਤਾ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਇਸ
ਕਥਨ ਪਰ ਜੋ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਨੌ ਜੁਵਾਨ ਖਾਲਸੇ ਪਰ ਜੋ

* ਨੋਟ—ਐਸੇ ਵਿਯਾਖਿਆਨ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਣੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਮਿਜਾਦਾ
ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੋਨ । ਏਹ ਆਰਯ ਸਮਾਜ ਦੇ ਜਲਸਿਆਂ ਵਿਚ
ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹੋਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਢੰਗ ਪਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ॥

ਅਪਣੇ ਆਪਨੂੰ (ਉਸ ਕੀਰ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਜਿਸਦਾ ਨਾਉ
ਲਖਪਤਿ ਸੀ) ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਕੇਂਹਦੇ ਹੋਨ ਬਿਵਸਥਾ
ਲਗਦੀ ਹੈ ਇਸਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ॥ ਸੈਤਾਨ
ਦਾ ਗੁਣ ਕਰਮ ਸੁਭਾਉ ਤੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਖੁਦਾ ਵਲੋਂ ਭੀ
ਅਤੇ ਖੁਦਾਇ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਵਲੋਂ ਭੀ ਸਲੂਕ ਹੋਇਆ ਅਰ
ਹੋਰਹਿਆ ਹੈ ਇਸਦੇ ਜਾਣਨਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੋਕ ਆਪਹੀ
ਬਿਵਸਥਾ ਲਗਾਇ ਸਕਦੇ ਹੋਨ ॥ ਏਹ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ
ਬਿਵਸਥਾ ਲਗਾਣੇ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲੋਕ ਧੂਏਂ ਨੂੰ ਦੇਖ
ਕਰ ਅਗ ਦੇ ਹੋਨ ਦਾ ਉਨਮਾਨ ਕਰ ਲੈਨ ਦੀ ਨਿਆਈਂ
ਉਨਮਾਨ ਦੁਵਾਰਾ ਹੀ ਲਗਾਂਦੇ ਹੋਨ ॥ ਇਕ ਹੋਰ ਭੀ
ਬਿਵਸਥਾ ਵਿਦਵਾਨ ਲਗਾਂਦੇ ਹੋਨ ਜੋ ਲੋੜ ਹੋਈ ਤਾਂ
ਫਿਰ ਕਿਸੀ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਾਸੀ ਪਰ ਅਜ ਕਲ ਦੇ
ਰੋਲੇ ਪਰ ਜੋ ਅਸੀਂ ਬਿਵਸਥਾ ਲਗਾਂਦੇ ਹਾਂ ਹੋਰ ਹੈ ॥ ਸੋ
ਓਹ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ
ਨੇ ਮਾਲਾ ਫੇਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਫੇਰਨੇ ਭੀ ਜਦ
ਸਿਖਾਏ ਸਨ ਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਆਗਿਆ ਦੇ ਭੇਜੀ ਸੀ ਕਿ
ਹਜ਼ੂਰ ਆਉ ਤਾਂ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਆਉਣਾ ॥ ਜਦ ਸੰਗਤਾਂ
ਇਕਤ੍ਰ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਨੂੰ ਆਂਵਦੀਆਂ
ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਹੀ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਅਗੇ ਭੇਜ ਦੇਂਦੇ ਕਿ ਸੰਗਤਾਂ
ਦਾ ਅਗਾ ਜਾਕੇ ਰੋਕੋ ਫੋਕੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਚਲਾਇ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ
ਦੇ ਲੁਟਣ ਨੂੰ ਪਵੇ । ਅਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਭੇਜਦੇ

ਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਡਾਕੂ ਪੈਂਦੇ ਹੋਨ ਸੰਭਲ ਕੇ ਆਵਣਾ ॥
 ਸੋ ਓਹ ਸੰਗਤਾਂ ਪਰ ਹਮਲੇ ਕਰਦੇ ਸੰਗਤਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ
 ਰੋਕਦੀਆਂ ਆਪਸਵਿਚ ਦੇ ਜੰਗ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਾ ਕਰਾ
 ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜੁਧ ਜੰਗ ਦੀ ਵਿਦਿਆ
 ਸਿਖਾਈ ਸੀ । ਸੋ ਓਹੀ ਬਿਵਸਥਾ ਅਸੀ ਇਥੇ ਲਾਂਦੇ ਹਾਂ ॥
 ਅਸੀ ਏਹ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਰਨਕਾਰਨ ਸਬ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ
 ਕਲਗੀਧਰਜੀਆਪਹੀ ਹੋਨ । ਜਦ ਮਹਾਰਾਜਜੀਨੇ ਦੇਖਿਆ
 ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੇ ਨਾ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ
 ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲ ਅਨੇਕ ਮਤ ਮਤਾਂਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਘੁਮਣ ਘੇਰ
 ਵਿਚ ਆਕੇ ਖਲਤ ਮਲਤ ਹੋ ਗਏ ਹੋਨ ਖਾਲਸਾ ਢੱਗੇ
 ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹੋ ਗਇਆ ਹੈ ਜਿਧਰ ਕੋਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ
 ਹਕੀ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਮਨਸੂਰ
 ਹੋਇਆ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਅਪਣੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਨੈ ਕਰਕੇ
 ਅਪਣੇ ਅਸਲੀ ਅਸੂਲਾਂ ਪਰ ਕਾਇਮ ਹੋ ਜਾਏ ਕਿਸੀ
 ਦਾ ਢੱਗਾ ਨਾ ਰਹੇ । ਸੋ ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸਿਧ ਕਰਨ
 ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪ ਹੀ
 ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦੇ ਵਕਤ ਅਪਣੇ
 ਹੀ ਸੂਰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਆਂਵਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਲੁਟਣ
 ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਨੌ ਜੁਵਾਨ
 ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਪਰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਰਯਾ
 ਸਮਾਜੀਆਂ ਦੇ ਢਕੋਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿਚ

ਵੜਕੇ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਅਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤਾਂ
 ਰਸਮਾਂ ਪਰ ਧਾਵੇ ਬੋਲ ਦੇਉ। ਅਤੇ ਜੀਕੁਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ
 ਮਹਾਰਾਜ ਖਬਰ ਭੇਜਦੇਂਦੇ ਕਿ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਡਾਕੂ ਪੈਂਦੇ
 ਜੇ ਸੰਭਲ ਕੇ ਆਵਣਾ ਈਕੁਰ ਹੀ ਆਪ ਹੀ ਮਹਾਰਾਜ
 ਸਾਨੂੰ ਭੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ। ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਤਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਖਾਲਸਾ
 ਧਰਮ ਦੇ ਅਸਲੀ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਨੌ ਜੁਵਾਨ
 ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਧਾਵੇ ਨੂੰ ਰੋਕੋ। ਸੋ ਇਧਰ ਉਧਰ ਪੁਤਲੀਆਂ ਹੀ
 ਹੋਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਤਲੀਆਂ ਦੀ ਤਾਰ ਆਪ ਮਦਾਰੀ ਰੂਪ
 ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹਥ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ
 ਆਪੇ ਦੈਤ ਲਾਇ ਦਿਤੇ ਸੰਤ ਜਨਾ ਕਉ

ਆਪੇ ਭਇਆ ਸਹਾਈ

ਜਿਸਨੂੰ ਜਿਸਨੂੰ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਆਪ ਮਹਾਰਾਜ
 ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹੋਨ ਤਿਵੇਂ ੨ ਪੁਤਲੀਆਂ ਨਚਦੀਆਂ ਹੋਨ।
 ਇਸ ਵਿਚ ਅਸਲ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਏਹ ਪ੍ਰਤੀਤ
 ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਕੁਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਸਤ੍ਰ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ
 ਖਾਲਸਾ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਇਆ ਸੀ ਈਕੁਰ
 ਹੀ ਹੁਣ ਅਪਣੇ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦਾ ਭੀ ਨਿਰਨੈ
 ਕਰਕੇ ਅਪਣੇ ਕਰਮ ਧਰਮ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ
 ਹੋ ਜਾਏ ਸੋ ਅਜਕਲ ਦੇ ਰੋਲੇ ਪਰ ਸਾਡੀ ਏਹ ਬਿਵਸਥਾ
 ਲਗਦੀ ਹੈ। ਅਗੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗਤਿ ਗੁਰੂ ਜਾਣੇ। ਸਾਨੂੰ ਜੋਕੁਛ
 ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਰਜ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ ॥

ਸੋ ਸਾਡੀ ਇਸ ਚੌਥੀ ਬਿਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਆਰਯਾ ਸਮਾਜੀ ਖਿਯਾਲਾਂ ਦੀ ਪਟੀ ਪੜ੍ਹਾਇਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰਾਕਰ ਪੰਥ ਵਿਚ ਰੌਲਾ ਪੁਵਾਇਆ ਹੈ। ਇਧਰ ਉਸ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਕੇ ਉਸ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਰੌਲੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਧਰਮ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਪਰ “ ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ ਤਰੂ ” ਨਾਮ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਰਚਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੀ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਸੰਚੀਆਂ ਛਾਪ ਕੇ ਪਹਲੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਅਣਮੁਲੀ ਹੀ ਭੇਟਾ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹੋਨ ॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਸੰਚੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਕ ਵਿਚ ਸੇ ਕਿ ਦੇਖੀਏ ਪੰਥ ਪਰ ਇਹ ਪੰਜ ਸੰਚੀਆਂਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਨ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰ ਕੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਸਾਡਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲ ਵਧਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਅਤੇ ਖੋਜੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਉਮੇਦ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਕਦਰ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਸਭਨਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਵਲੋਂ ਧੜਾ ਧੜ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪੱਤ੍ਰ ਅਤੇ ਧੰਨਿਬਾਦ ਪੱਤ੍ਰ ਆ ਰਹੇ ਹੋਨ। ਮਿਸਟਰ ਐਮ ਮਿਕਾਲਫ ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਧੰਨਿਬਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭੀ

ਅਪਣੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਖਾਸ ਧੰਨਿਬਾਦ ਪੱਤ੍ਰ
 ਭੇਜਿਆ ਹੈ । ਹੋਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਚੀਆਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਸੁਣਨੇ ਕਰਕੇ
 ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਤ ਡੁਲਾਇਮਾਨ ਹੋਕੇ ਭ੍ਰਮੇ ਗਏ ਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
 ਚਿਤ ਅਪਣੇ ਇਸਟ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਕਾਇਮ ਹੋ
 ਗਏ ਹੋਨ । ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਦੇਤ ਬੁਧੀ ਹੋ
 ਗਈ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਦੇਂਤ ਬੁਧੀ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ
 ਮੁੜ ਦੇਵ ਬੁਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਅਰ ਕਈਆਂ ਨੂੰ
 ਅਪਣੇ ਅਉਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗ ਗਇਆ ਹੈ ॥ ਪਰ
 ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਜਾਣਕੇ ਰੰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਸਿੰਘ
 ਸਭਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਚੀਆਂ
 ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹੋਨ ਪਰ ਚਲਤੇ ਪੁਰਜਿਆਂ ਨੇ ਗੁੰਮ
 ਕਰ ਛੱਡੀਆਂ ਹੋਨ ਸਭਾ ਦੇ ਮਿੰਥਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ
 ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਵਸਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ । ਸੋ ਆਸਾ ਹੈ ਕਿ
 ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਂਡ ਛਪਕੇ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਦੇ ਦਿਸਟ
 ਗੋਚਰ ਹੋਨ ਪਰ ਸਚਿਆਈ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ
 ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੇਂਤ ਬੁਧੀ ਪਲਟ ਕੇ ਦੇਵ ਬੁਧੀ ਹੋ
 ਜਾਏਗੀ । ਪਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਕਈ
 ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸੇ ਅਜ ਕਲ ਅਜੇਹੇ ਹਠ ਧਰਮੀ ਭੀ ਹੋਨ
 ਕਿ ਜੋ ਉਲਟੇ ਪੁਲਟੇ ਖਿਆਲਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਇਮ ਕਰ
 ਲਏ ਹੋਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਿਛਾਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕੋਈ ਗਲ ਬਾਤ ਸੁਣਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ

ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਮਤ ਉਨਾਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਖਿਆਲਾਂ ਨੂੰ ਠੀਸ ਯਾ
ਆਂਚ ਲਗ ਜਾਏ । ਸੋ ਇਸ ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ
ਓਹੋ ਸਲੂਕ ਕਰਨ ਪਰ ਤਿਆਰ ਹੋਨਗੇ ਜੋ ਕਿਸੀ ਹਬਸ਼ੀ
ਨੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾਸੀ । ਅਰਥਾਤ ਕਿਸੀ ਹਬਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਕ
ਜੜਾਉ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਓਹ ਬਹੁਤਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ
। ਪਰ ਜਦ ਉਸਨੇ ਉਸ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਅਪਨਾ ਚੇਹਰਾ
ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਗੁਸੇ ਹੋਕੇ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਪਥਰ ਪਰ ਦੇ ਮਾਰਿਆ ਤੇ
ਚੂਰ ੨ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਸੋ ਐਸੇ ਹਠ ਧਰਮੀ ਅਥਵਾ ਝੂਠ ਦੀ
ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਤੋਂ ਲਾਭ ਨਹੀਂ
ਉਠਾਉਣਗੇ । ਸੋ ਅਪਨੇ ਹਠ ਅਥਵਾ ਝੂਠ ਦੀ ਪੈਰਵੀ
ਛੱਡਣੀ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਐਖੀ ਹੈ । ਜੈਸੇ ਕਿ
ਰਾਵਲ ਪਿੰਡੀ ਦੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਐਤਕੀ ਦੇ ਸਾਲਾਨੇ
ਜਲਸੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਬਜਾਇ ਸੋਹਲਵੇਂ *ਸਾਲਾਨਾ ਜਲਸੇ ਦੇ

ਨੋਟ—*ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਿਚ—ਸੰਨ ੮੩-੮੪
ਵਿਚ ਗੁਰ ਸਿਖ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕਾਇਮ ਹੋਕੇ ਤਿਨ ਸਾਲ ਤਕ
ਰਹੀ ਫਿਰ ਟੁਟ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਪੰਜ ਛੀ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਏਹ
ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਜੋ ਲਗਦੀ ਹੈ ਕਾਇਮ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ
ਛੀ ਸਤ ਸਾਲ ਹੋਏ ਹੋਨ । ਪਰ ਜੇ ਕਰ ਉਸ ਪਹਿਲੀ
ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਤੋਂ ਗਿਣੀਏ ਤਦ ਸੋਹਲਵਾਂ ਸਾਲ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ । ਪਰ ਇਨਾਂ ਨੇ ਉਸਤੋਂ ਭੀ ਇਕ ਦਹਾਕ ਹੋਰ ਵਧਾ ਕੇ
ਛਬੀਸਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਜਲਸਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰਦਿੱਤਾ ॥

ਛਬੀਸਵਾਂ ਸਾਲਾਨਾ ਜਲਸਾ ਇਸਤਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ
ਰਪੋਟ ਵਿਚ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਇਆ ਹੈ।
ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਗਟ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾਕੇ ਇਸਦੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ
ਥਾਬਤ ਕਹਿਆ ਗਇਆ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਛਲ ਕਪਟ ਅਤੇ
ਝੂਠ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸਭਾ ਪਰ ਆਵੇਗਾ ਇਸਦੀ ਸੇਹਤ ਕਰ
ਛੱਡੋ। ਤਾਂ ਅਗੋਂ ਉਤ੍ਰ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਪਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਐਸਾ ਹੀ
ਹੋਂਦਾ ਹੈ “ਚੂੰਕਿ ਏਹ ਗਲਤੀ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸੇ ਚਲੀਆਤੀ
ਹੈ ਇਸਲੀਏ ਅਬ ਨਿਕਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕਤੇ” * ਸੋ ਐਸੇ ਇਖ-

* ਨੋਟ—ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ
ਅਪਣੀ ਹੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਜਰਾ ਸੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ
ਨਹੀਂ ਕਢ ਸਕਦੇ ਕਿ ਹੁਣ ਪਈ ਹੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ
ਨਿਕਲਦੀ। ਸੋ ਐਸੇ ਲੋਕ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪੀਹੜੀਆਂ
ਦੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਤੇ ਚਲੀਆਂ ਆਂਵਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ
ਛੁਡਾਉਣ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਹੱਕ ਰਖਦੇ ਹੋਨ।
ਅਰ ਐਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀ ਫਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।
ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ।

ਆਪ ਨ ਵੰਢੈ ਸਾਹੁਰੈ ਸਿਖ ਲੋਕ ਸੁਣਾਵੈ।

ਕੰਤ ਨ ਪੁਛੈ ਵਾਤੜੀ ਸੋਹਾਗ ਗਣਾਵੈ।

ਹੋਰ ਮਹਾਤਮਾ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ॥

ਸੁਮ ਦਿੜਾਵੈ ਪੁੰਨ ਕਉਨ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਆਵੈ।

ਗਨਕਾ ਸਿਖਾਵੈ ਸੀਲਃ ਇਤਿਆਦਿਕ।

ਲਾਕ ਦੇ ਕਾਇਰਾਂ ਪਰ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟ ਝੂਠ ਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ
ਜਾਨਕੇ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਅਥਵਾ ਸਮਝ ਬੁਝ ਕੇ ਮੰਨਕੇ ਭੀ
ਝੂਠ ਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਛਡਨ ਤਾਂ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਸੂਲ
ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਪਰ ਉਮੇਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੋ ਆਸੂਰੀ ਬੁਧੀ ਦੇ ਖਿਆਲ
ਓਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹੋਨ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਕੇ ਦੇਵ ਬੁਧੀ ਦੇ
ਖਿਆਲ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਚਿਆਈ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ। ਸੋ
ਐਸੇ ਲੋਕ ਜੋ ਭੈੜੇ ਖਿਆਲਾਂ ਵਾਲੇ ਥਾਕੀ ਰੋਹ ਜਾਨਗੇ ਓਹ
ਸਮਝੇ ਜਾਨ ਗੇ ਜਰੂਰ ਉਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਵਿਚੋਂ ਹੋਨ
ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਪਹਲੀ ਅਥਵਾ ਦੂਜੀ ਅਥਵਾ ਤੀਜੀ ਬਿਵਸਥਾ
ਵਿਚ ਬਰਨਿਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਹ
ਲੋਕ ਭੀ ਅਪਣੇ ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਰੂਪੀ ਤੋਣ ਵਿਚੋਂ
ਪੇੜੇ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ
ਵਾਂਗ ਜੁਦੀ ਸਾਖ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲੈਨ। ਤੇ ਜੀਕਰ ਉਨਾਂ
ਨੇ ਅਪਣੀ ਮੁਜੀ ਨਾਲ ਪੰਥ ਦੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾਮ
ਧਾਰੀ ਪਦ ਦੀ ਅਪਣੇ ਪਰ ਰੂਹੜੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਈਕੁਰ
ਹੀ ਜੇ ਪੰਥ ਦਾ ਪਦ ਤਤਖਾਲਸਾ ਪਸੰਦ ਹੋਨੇ ਤਾਂ ਇਸਦੀ
ਅਪਣੇ ਆਪ ਪਰ ਏਹ ਲੋਕ ਭੀ ਰੂਹੜੀ ਕਰ ਲੈਨ। ਤੇ
ਨਿੰਦਾ ਦੇ ਅਜਗਰ ਭਾਰ ਪਏ ਚੁਕਣ। ਸਾਰੇ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ
ਇਲਜ਼ਾਮ ਤਾਂ ਨਾ ਲਗੇ ॥

ਹੋਰ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇੰਨਤਜ਼ਾਰ ਸੇ ਕਿ
ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਇਨਾਂ ਪੰਜ ਸੰਚੀਆਂ ਪਰ ਕੀ ਕੁਛ

ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜਿ ਉਸਦੇ ਜਾਲ ਬਿਛਾਏ ਹੋਏ ਨੂੰ ਹੀ
 ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਾੜਿਆ ਹੈ । ਸੋ ਖਾਲਸਾ
 ਅਖਬਾਰ ਜਿਲਦ ੮ ਨੰਬਰ ੨੦ ਦੇ ਪ੍ਰਚੇ ਦੇ ਸਫੇ ੨
 ਕਾਲਮ ੧ ਵਿਚ ਸੁਰਜ ਅਤੇ ਅੰਧੇਰੇ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇ ਕੇ
 ਅਗੇ ਏਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ “ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
 ਨੂੰ ਭੀ ਰਾਤ ਦੇ ਤਮ ਵਾਂਗ ਫਿਕਰ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਨ
 ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਰਿਦਿਆਂ ਵਿਚ
 ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਰਨ ਘਾਲ ਅਰ ਬਾਰਾਂ ਤੇਰਾਂ
 ਚੈਦਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨੇ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ
 ਜਿਸਤੇ ਇਹ ਨਿਰੇ ਠੂਠ ਦੇ ਠੂਠ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਨਗੇ” ॥

ਐਸੇ ਹੋਰਭੀ ਲੇਖ ਲਿਖਣਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ
 ਨੇ ਕੇਵਲ ਥਾਲੀ ਵਿਚ ਲੂਣ ਕੁਟ ਕੇ ਅਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ
 ਦੀ ਅਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ
 ਲੋਕ ਤਅੱਸਬ ਨਾਲ ਅੰਨ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਨ ਤਾਂ ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ
 ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਹੀ ਨਾ ਸਕਨ । ਐਸੇ ਨਿਰੇ ਕੋਰੇ ਝੂਠ ਨੂੰ
 ਅਪਣੇ ਦਿਲੋਂ ਹੀ ਘੜਕੇ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਪੰਥ ਨੂੰ
 ਧੋਖਾ ਅਤੇ ਫਰੇਬ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਸੋ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ
 ਦੀ ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੀ ਅਗਲੇ ਕਾਂਡ ਵਿਚ
 ਕਲੱਈ ਖੋਹਲ ਕੇ ਹਲਦੀ ਦੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪੌਚਾ ਖਾਲਸਾ
 ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਪਰ ਫੇਰਾਂਗੇ ਅਰ ਪੁਛਾਂਗੇ ਕਿ
 ਜਿਸ ਗਲ ਦੀ ਸਦਾ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ

ਸਾਡੇ ਬਚਨਾਂ ਵਿਚ ਤੁਦੀਦ ਹੋਂਦੀ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਉਸ ਗਲ ਨੂੰ ਅਸਲੀਯਤ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਉਲਟਾ ਸਾਡੇ ਪਰ ਥੱਪ ਕੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਟੱਕਰ ਮਾਰਨਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ। ਸੋ ਅਸੀਂ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਐਡੀਟਰ ਨੂੰ ਜਿਤਲਾ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਸਧਾਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਰ ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਬਿਅਰਥ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਹੋਨ ਤੇ ਜੋ ਅਗੋਂ ਲਿਖੋਗੇ ਤਦ ਜੇ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਤਾਂ ਉਨਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾ ਪਾੜਕੇ ਪੁਰਜੇ ੨ ਅਤੇ ਲੀਰਾਂ ੨ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਖੋਟ ਉਘਾ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਏਗਾ। ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਬੋਲੀ ਕਾਜ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਿਉਂ ਮੂਲੀ ਪੱਤਾ।

ਸੋ ਪਿਛੋਂ ਏਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਖਰਾਬ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਅਪਣੇ ਡਿਫੇਨਸ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਪਣੇ ਲਿਖੇ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚ ਆਪਨੂੰ ਸਬੂਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ॥ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਛਲ ਕਪਟ ਫਰੇਬ ਤੇ ਧੋਖਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਇ ॥

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਉਨਾਂ ਉਤਮ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਸਚਿਆਈ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਖੋਜੀਆਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਏਹ ਅਸੂਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇਹੜੀ ਗਲ ਸਾਫ਼ ਸੁਠੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਜਾਏ ਕੋਈ ਸ਼ਕ ਸੁਭਾ ਉਸ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਨਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਤਾਤਕਾਲ ਉਸ ਗਲ ਦਾ ਤਿਆਗ ਦੇਣਾ ਜੋ

ਇਖਲਾਕੀ ਬਹਾਦਰੀ ਹੈ ਤੇ ਓਹ ਐਸਾ ਖੋਟਾ ਅਸੂਲ
 ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ਕਿ ਚੁੰਕੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸੋਂ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ
 ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰਫਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ । ਜੋ
 ਇਖਲਾਕੀ ਮੁਜੀਬੁਤਾ (ਕਾਇਰਤਾ) ਹੈ । ਐਸੇ ਭਲੇ
 ਲੋਕਾਂ ਤੁਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਹ ਵਾਲਿਆਂ ਅਗੇ ਖਾਲਸਾ
 ਸੁਧਾਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਹ ਅਗਲੇ ਕਾਂਡ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਾਰ ਭੇਟ
 ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਓਗੇ
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਗਲੇ ਕਾਂਡਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸੰਚੀਆਂ ਨਾਲ
 ਮਿਲਾਕੇ ਇਕ ਜਿਲਦ ਕਰਵਾਇ ਲੈਣੀ ॥

ਲੇਖਕ ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਤਾ ॥

—

ੴ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ ਤਰੂ।

੬ ਛੀਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਖਾਲਸਾ ਅਤੇ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਪਰ ਆਪਨੇ ਕੀ ਸਮਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ
ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕੁਛ ਲੋੜ ਹੈ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਮਤ ਵਿਚੋਂ ਹੋਕੇ ਚਾਹੇ ਓਹ
ਸੈਹਜਧਾਰੀ ਹੈ ਚਾਹੇ ਕੇਸਾ ਧਾਰੀ ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਦੇਹ ਧਾਰੀ
ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਸ ਲਈ ਈਕੁਰ ਹੈ
ਜੀਕੁਰ ਕੋਈ ਕਹੇ ਕਿ ਮੇਰੀ ਜਿਹਥਾ ਨਹੀਂ ॥ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ
ਕਹੇ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਅਖਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਕਹੇ ਮੇਰੇ ਕੰਨ
ਨਹੀਂ ਸੁੰਘਣ ਵਾਲਾ ਕਹੇ ਮੇਰੀਆਂ ਨਾਸਕਾਂ ਨਹੀਂ ਭੁਰਦਾ
ਹੋਇਆ ਕਹੇ ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਪਕੜਨ ਵਾਲਾ ਕਹੇ ਮੇਰੇ

ਹਥ ਨਹੀਂ ਜੀਵਦਾ ਕਹੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਣ ਨਹੀਂ ਦੇਹ ਵਾਲਾ
ਕਹੇ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ॥ ਈਕੁਰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਤ ਦਾ ਹੋਕੇ
ਕਹੇ ਕਿ ਕਿਸੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮੈਂ ਚਰਣ ਸੇਵੀ ਤੇ
ਮੰਤ੍ਰ ਧਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਗਲ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਤ
ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝਨਾ ਤੇ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ
ਧਾਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਏਹ ਦੋਇ ਗਲਾਂ ਈਕੁਰ
ਇਕ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰੇਹ ਸਕਦੀਆਂ ਜੀਕੁਰ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਦੋਵੇਂ
ਇਕਠੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ । ਯਾ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖਤਾ
ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖੇਗਾ ਯਾ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸਿਖੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖੇ
ਗਾ । ਇਸ ਅਸੂਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇਕ ਐਸਾ
ਵਡਾ ਭਾਰੀ ਕਸੂਰ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਤੁਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਪਾਪ
ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਜਿਤਨੇ ਧਰਮ ਨੇਮ ਜਪ ਤਪ ਭਜਨ
ਪਾਠ ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਰੂਪੀ ਸੁੰਨਾਂ ਹਨ ਉਨਾਂ
ਨਾਲੋਂ ਮਾਨੋਂ ਅੰਕ ਨੂੰ ਲਾਹ ਕੇ ਬਿਅਰਥ ਕਰਨਾ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਜੋ ਏਹ ਬਚਨ ਹੈ “ਸਭ ਸਿਖਨ
ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨੀਓ ਗ੍ਰੰਥ” ਸੋ ਕਿਆ ਆਪ ਇਸ
ਬਚਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ । ਜੇ ਹੋਰ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ
ਦਸਦੇ ਹੋ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਭਾਵੇਂ ਏਹ ਬਚਨ ਕਿਸੀ ਐਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਨਹੀਂ
ਜਿਸਦੇ ਸਾਰੇ ਬਚਨ ਇਸ ਬਚਨ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੇ ਵਾਲ
ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਅਰਥਾਤ ਮੰਨਦੇ ਹੋਨ। ਏਹ ਇਕ
ਰੋਹਤ ਨਾਮੇ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਬਚਨ ਪਿਛੇ
ਸਿਟ ਕੇ ਇਕ ਬਚਨ ਉਸ ਮਨਮੁਖ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਜਿਸਨੇ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਬਚਨ ਦਾ

ਸੰਤ ਸਰਨ ਜੋ ਜਨ ਪਰੇ ਸੋ ਜਨ ਉਧਰਨਹਾਰ।

ਸੰਤ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਨਾਨਕਾ ਬਹੁਰ ਬਹੁਰ ਅਵਤਾਰ।

ਏਹ ਅਰਥ ਕਰਕੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸਰਨ ਤੋਂ
ਜੋ ਕੋਈ ਜੋਜਨ ਅਰਥਾਤ ਚਾਰ ਕੋਹ ਪਰੇ ਰਹੇ ਓਹੀ
ਕਲਿਆਨ ਜੋਗ ਹੈ। ਅਤੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨੇ ਕਰਕੇ
ਬਾਰੰਬਾਰ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਦਿਕ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਪਦਵੀ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਜ ਕਲ ਦੇ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਰਦਨ ਵਿਚ ਅਹੰਕਾਰ ਦੀ ਆਕੜ ਦਾ ਕਿੱਲਾ
ਵੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਵਡਾ ਜਾਣ ਕੇ ਨਿੰਦ ਕਰ
ਛੋਟਾ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਐਸੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸਾ ਸਿੰਘਾਂ
ਨੇ ਉਸ ਬਚਨ ਦਾ ਅਸਲ ਭਾਵ ਜਾਣੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ ਹੋਰ
ਦਾ ਹੋਰ ਅਰਥ ਮੰਨਕੇ ਏਹ ਬਚਨ ਅਗੇ ਰਖ ਲਇਆ
ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨਿਵਣ ਵਾਲੀ ਜੁਵਾਨੀ ਦੀ ਮਰਗ ਤੋਂ

ਬਚ ਗਏ । ਪਰ ਤਦ ਭੀ ਅਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਬਚਨ ਦੇ ਅਸੂਲ ਦੇ ਕਾਇਲ ਹਾਂ । ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਅਸੀ ਖਾਲੀ ਗ੍ਰੰਥ ਅਥਵਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਬਲਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਰਕੇ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਜਿਤਨੇ ਫਿਰਕੇ ਹੋਨ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਹੈ । ਜੋ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾ ਮੰਨੇ ਓਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਇਕੋ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਕੀ ਸਭਨਾਂ ਗੁਰੂ ਮਤ ਦੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤਣ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਦੀ । ਸੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਗੁਰੂ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਹੈ ਅਰ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਹੈ । ਪਰ ਇਸ ਬਚਨ ਵਿਚੋਂ ਏਹ ਭਾਵ ਕਢ ਲੈਣਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਛੁਟ ਹੋਰ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਏਹ ਉਤੇ ਕਥਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਮਨਮੁਖ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਉਲਟੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਉਲਟਾ ਭਾਵ ਕਢ ਲੈਣਾ ਹੈ ॥

ਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਬਚਨ ਦਾ ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਅਸਲ ਹੋਰ ਹੈ ਤੇ ਏਹ ਲੋਕ ਹੋਰ ਦਾ ਹੋਰ ਹੀ ਵਿਰੁਧ ਭਾਵ ਕਢਦੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਬਚਨ ਦਾ ਏਹ ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜੋ ਭੂਤ ਭਵਿਖਤ ਦੇ ਜਾਨਨ ਵਾਲੇ ਸੇ ਉਨਾਂ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰਧਿਆਨ ਹੋਏ ਮਗਰੋਂ ਸਿਖ ਲੋਕ ਮਨਮਤੀਏ

ਆਪਾ ਪੰਥੀਏ ਹੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਨ । ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਨਮਾਨੇ
ਮਤੇ ਹੀ ਨਾ ਚਲਾ ਲੈਨ । ਤੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਮਤ ਕਿਨਾਰੇ ਹੀ
ਰੋਹ ਜਾਏ । ਇਸ ਲਈ ਏਹ ਬਚਨ ਕਹਿਕੇ ਸੂਬਤ ਸਿਖਾਂ
ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਚਰਨੀ ਪਾਇਆ ਅਥਵਾ
ਲੜ ਲਾਇਆ । ਇਸਤੋਂ ਏਹ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ
ਭਈ ਅਪਣੀ ਮਨ ਮਤ ਕੋਈ ਕਿਸੀ ਨੇ ਨਾ ਕਰਨੀ ।
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਰੂ ਹੈ ਜੋ ਕੁਛ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜੇਹੜਾ ਰਸਤਾ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਸੇ ਉਸੀ ਨੂੰ ਮੰਨੋ ਤੇ ਉਸੀ ਰਸਤੇ ਪਰ
ਚਲੋ । ਪਰ ਉਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਨਾ ਤੇ ਉਸ ਰਸਤੇ ਚਲਨਾ
ਤਾਂ ਪਿਛੇ ਰਹਿਆ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁਧ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣ ਪਰ ਤਿਆਰ
ਹੋਪਏ । ਇਸ ਬਚਨ ਦਾ ਉਲਟਾ ਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਢਿਆ । ਸੋ
ਇਸ ਉਲਟਾ ਭਾਵ ਕਢਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਓਹੀ ਹੈ ਜੋਹੋਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ
ਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਸਾਰੇ
ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉੱਲੂ ਤੇ ਚਮਚੜ੍ਹਕਾਂ
ਚਮਗਾਦਰ ਆਦਿਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਧੇਰਾ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ । ਈਕੁਰ
ਹੀ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੇ ਬਚਨ ਹੋਨ । ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਨ । ਪਰ ਮਨਮੁਖੀ ਕੁਟਲ ਲੋਕ ਉਲਟਾ
ਭਾਵ ਕਢਕੇ ਆਪ ਅਗਿਆਨ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ ॥

ਅਥਵਾ ਜੀਕੁਰ ਸ੍ਰਾਂਤੀ ਬੂੰਦ ਕੇਲੇ ਦੇ ਵਿਚ ਪੈਣੇ
ਕਰਕੇ ਕਪੂਰ, ਸਿੱਖ ਵਿਚ ਪੈਣੇ ਕਰਕੇ ਮੌਤੀ ਬਣਦੀ ਹੈ

ਤੇ ਸ੍ਰੁਪ ਦੇ ਮੁਖ ਪੈਣੇ ਕਰਕੇ ਬਿਖ ਬਣਦੀ ਹੈ । ਸੋਈ ਹਾਲ
ਖੋਟਾ ਫਲ ਦੇਨ ਵਾਲਾ ਇਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਏਹ ਗਲ ਠੀਕ ਹੈ ਜਿ ਅਸਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ
ਅਪਣੀ ਮਨ ਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ । ਜਦ ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਿਆਂ ਤਦ ਜੋ ਕੁਛ ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ ਸਿਰ ਪੈਰ ਹਿਲਾਏ ਤੋਂ
ਬਿਨਾਂ ਮੰਨਨਾ ਚਾਹੀਏ । ਗੁਰੂ ਗੋਰ ਤੇ ਮੁਰੀਦ ਮੁਰਦਾ
ਕਹਿਆ ਹੈ । ਸੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਨ ਦਾ
ਕੇਵਲ ਇਤਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਕਾਰ ਮਾਤ੍ਰ ਨੂੰ
ਹੀ ਗੁਰੂ ਮੰਨ ਕੇ ਮਥਾ ਟੇਕ ਛਡਿਆ ਬਾਣੀ ਸੁਣ ਪੜ ਕੇ
ਸਿਰ ਹਿਲਾਇ ਛਡਿਆ । ਅਰ ਹੁਕਮਾਂ ਬਚਨਾਂ ਦਾ ਵੀਚਾਰ
ਨਾ ਕੀਤਾ । ਸੋ ਅਸਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਗੇ ਅਪਣੀਆਂ ਜੁਗਤੀਆਂ
ਉਕਤੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਮੁਰਦੇ ਦੀ ਨਿਆਂਈਂ ਹੋ ਜਾਈਏ ।
ਅਸਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਜੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਸਾਨੂੰ ਖੁਹੇ ਵਿਚ ਤੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਸਿਟੇ ਤਾਂ ਖੁਹੇ ਵਿਚ ਤੇ
ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਡਿਗ ਪਈਏ । ਜੇ ਪਹਾੜ ਪਰ ਚੜ੍ਹਾਏ ਤਾਂ
ਦੌੜਕੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਈਏ । ਬਿਠਾਏ ਤਾਂ ਬੈਠੀਏ । ਉਠਾਏ ਤਾਂ
ਉਠੀਏ । ਤੇ ਜੇਕਰ ਕਿਸੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸਬਦ ਮੰਤ੍ਰ (ਨਾਮ ਦ

ਉਪਦੇਸ) ਲੈਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰੇ ਤਾਂ ਓਹੋ ਜੇਹੇ ਗੁਰੂ ਦੀ
ਢੂੰਡ ਕਰੀਏ । ਪਰ ਹੁਣ ਏਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਦਸੋ ਕਿ ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੀ ਹੁਕਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਸੁਣੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਏਹ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ
ਸੰਸਾਰ ਝੂਠਾ ਹੈ ਇਸਦੇ ਝੂਠੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਖਚਿਤ
ਨਾ ਹੋ ਜਾਓ ਮਾਨੁਖਾ ਜਨਮ ਨੂੰ ਦੁਰਲਭ ਜਾਣ ਕੇ ਆਵਾ
ਗਉਨ ਤੋਂ ਛੁਟਣ ਦਾ ਉਪਾਉ ਏਹ ਕਰੋ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ
ਕਰਮ ਧਰਮ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਸਮੇ ਦੇ ਸਨ ਪਿਛੇ
ਰਖਕੇ ਸਾਧੂ ਸੰਤਜਨ ਮਹਤਾਮਾਂ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਪਕੜ
ਸੇਵਾ ਦੁਵਾਰਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਕੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ ਨਾਮ
ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰਾਸ ਸ੍ਰਾਸ ਉਸ ਸਬਦ
ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰੋ । ਬਸ ਏਹ ਹੁਕਮ ਹੈ ਤੇ ਇਸ
ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ
ਇਸਦਾ ਫਲ ਬਰਨਿਨ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਸੋ ਇਹ ਹੁਕਮ ਤੇ
ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਤੇ ਫਲ ਇਕ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦੋ ਚਾਰ
ਦਸ ਬੀਸ ਪੰਜਾਹ ਸੌ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਬਾਰੰਬਾਰ ਬਾਰੰਬਾਰ ਬਾਰੰ-
ਬਾਰ ਮੁੜ ਮੁੜ ਕੇ ਹਜਾਰ ਹਾ ਵੇਰ ਕਥਨ ਹੋ ਰਹਿਆ ਹੈ
। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਇਕ ਇਕ ਪਾਲ (ਸਤ੍ਰ)
ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਪ੍ਰੇਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਸੋ ਉਸ ਹਰ ਇਕ ਮੋਤੀਆਂ

ਦੀ ਲੜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਇਸੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਆਭਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਕ ਅਨਮਤੀ ਪਾਦਰੀ ਨੇ ਏਹ ਵਿਕਲਪ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕੋ ਹੀ ਗਲ ਬਾਰੰਬਾਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਥਨ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਉਤ੍ਰ ਦੇਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਏਹ ਦਿਤਾ ਕਿ ਓਹ ਇਕੋ ਹੀ ਗਲ ਰੰਗਾ ਰੰਗ ਦੇ ਮਜਮੂਨਾਂ ਵਿਚ ਐਸੀ ਫਸਾਹਿਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕਥਨ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੁਣਿਆ ਜਾਏ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਰੁਚੀ ਵਧਦੀ ਹੈ ਤੇ ਛਡਣ ਪਰ ਦਿਲ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ । ਤੇ ਬਾਰੰਬਾਰ ਕਥਨ ਕਰਕੇ ਸਤ ਦਸਤੇ ਦੀ ਲਿਖਤ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਲੋਕ ਮਹਾ ਮਤਿ ਮੰਦ ਹੋਨ ਤੇ ਇਕ ਦੋ ਚਾਰ ਦਸ ਵੀਹ ਪੰਜਾਹ ਸੌ ਵੇਰ ਭੀ ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਕੇ ਫਿਰ ਮਗਰੇ ਹੀ ਰੋਹਨਗੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵੇਰ ਹੁਕਮ ਚੜ੍ਹਾਇਆ । ਮਤਲਬ ਏਹ ਕਿ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਢੀਠ ਜਾਣ ਕੇ ਇਕੋ ਹੁਕਮ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵੇਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਬਧੀ । ਬਲਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਏਹ ਬਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕਿ ਐਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਸਰਧਕ ਲੋਕ ਕੇਵਲ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮਾਂ ਪਰ ਭਰੋਸਾ ਹੀ ਨਾ ਰਖ ਸਕਣ ਤਾਂ ਅਨੇਕ ਸੰਤਾਂ ਭਗਤਾਂ ਵੇਦਾਂ ਸਾਸਤ੍ਰਾਂ ਪੁਰਾਣਾਂ ਮਤ ਮਤਾਂਤ੍ਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਧੀਆਂ ਨਾਲ ਖਤ ਪਕਾ ਕੇ ਬੀੜ ਬਧੀ । ਇਕ ਐਮ-ਏ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਂਣੀ ਰਲੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਠੀਕ ਢੰਗ ਪਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀ ਜੈਸੇ ਸਾਡੀ

ਫਲਾਸਫੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਢੰਗ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਏਹ ਭਾਵ ਸਮਝ ਕੇ ਕਿ ਵਖੋ ਵਖਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਜੋਗ ਵਿਸਿਸ਼ਟ ਦੀ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਰਣ ਵਖੋ ਵਖਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਨਿਰੂਪਣ ਕੀਤੇ। ਉਤ੍ਰ ਦੇਨ ਵਾਲੇ ਨੇ ਏਹ ਉਤ੍ਰ ਦਿਤਾ ਕਿ ਏਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਸਮਝਨ ਲਈ ਕਿ ਮਾਨੁਖਾ ਜਨਮ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪੜਨੇ ਸੁਣਨੇ ਵਿਚਾਰਨੇ ਸਮਝਨੇ ਪਰ ਹੀ ਨਾ ਰਹੇ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੇ ਪੜਨੇ ਸਮਝਨੇ ਕਰਕੇ ਹੀਕੁਛ ਪਲੇ ਪਵੇ। ਜੇ ਕਰ ਐਸਾ ਹੋਂਦਾ ਤਾਂ ਕੋਟਾਂ ਮਧੇ ਕਿਸੀ ਇਕ ਅਧ ਨੂੰ ਹੀ ਕੁਛ ਪਲੇ ਪੈਂਦਾ। ਅਗਲਾ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਿਛਲਾ ਭੁਲ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਐਸੇ ਪਰਮਉਦਾਰ ਉਪਕਾਰ ਵਾਲੀ ਏਹ ਬੀੜ ਰਚੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਕਿਧਰੋਂ ਥੋੜੇ ਮਾਤ੍ਰ ਦੇ ਪੜਨ ਸੁਣਨਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲੇ ਉਸ ਥੋੜੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰਾ ਮਤਲਬ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਏ। ਇਕੋ ਸਬਦ ਪੜੇ ਸੁਣੇ ਓਸੀ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਰ ਦਾ ਪਤਾ ਮਿਲ ਜਾਏ। ਏਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਧਰੋਂ ਖੰਡ ਲਿਆ ਕਿਧਰੋਂ ਮੈਦਾ ਕਿਧਰੋਂ ਘਿਉ ਕਿਧਰੋਂ ਪਾਣੀ ਕਿਧਰੋਂ ਅਗ ਕਿਧਰੋਂ ਲਕੜੀਆਂ ਭਾਂਡੇ ਆਦਿਕ ਤੇ ਕੜਾਹ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲੇ। ਬਲਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤਿਆਰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦਾ ਖੁਨਚਾ ਭਰਿਆ ਹੈ ਗੱਫਾ ਲਾਉਣ ਦੀ ਦੇਰ ਹੈ। ਸੋ ਐਸਾ ਪਦਾਰਥ

ਮਈ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰਚਿਆ ਗਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਸ੍ਰੀ
ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਏਹ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ॥

ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨੀਓ ਗ੍ਰੰਥ ।

ਸੋ ਹੁਣ ਸਿਧਾਂਤ ਏਹ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਜੀ ਦੀ ਤਾਂ ਓਹ ਕਰਨੀ ਕਿ ਇਕੋ ਫੁਰਮਾਨ ਬਾਰੰਬਾਰ
ਹਜਾਰਾਂ ਵੇਰ ਇਕ ਇਕ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਰਗੀ ਸਤ੍ਰ
ਸਤ੍ਰ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਪੁਕਾਰ ਪੁਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬਰਨਿਨ ਕੀਤਾ
ਹੈ । ਪਰ ਆਫਰੀਨ ਹੈ ਅਜਕਲ ਦੇ ਬੇਸ਼ਰਮ ਢੀਠ ਸਿਰ
ਗੁੰਮ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਜੋ ਗੁਰੂ ਹੋ ਗਇਆ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ
ਲੋੜ ਨਹੀਂ । ਸੋ ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਏਹ ਕਿ ਜੋ ਗਲ ਸਿਰ ਦੀ ਹੈ
ਉਸੀ ਨੂੰ ਗੜ੍ਹਦ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ
ਸਿਰਗੁੰਮ ਕਹਿਣਾ ਸਮਝਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ । ਜਿਸਦਾ ਮੇਲ
ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਮਨਾ ਹੈ ॥

ਸਾਰਕਿਤਾਵਲੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ।

ਅਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਾਸ ਹਲਾਹਲ ਹੈ ਨਹਿ

ਐਖਦ ਵੇਦ ਨਹੀਂ ਕਛ ਤਾਸੇ ।

ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਏਹ ਕਿ ਜਿਸਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਿਲਾਇਆ
ਜਾਏ ਤੇ ਓਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਤਾ ਹੋਇਆ ਉਸਨੂੰ ਬਿਖ ਹੋਕੇ
ਲਗੇ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਬਚਾਉ ਲਈ ਨਾ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਹੀ ਹੈ

ਅਤੇ ਨਾਹੀਂ ਕੋਈ ਹਕੀਮ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਇ ਸਕਦਾ ਹੈ।
 “ ਸਬ ਸਿਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨੀਓ ਗ੍ਰੰਥ ” ਏਹ
 ਬਚਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਤੁੱਲ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ
 ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੇ ਤੇ ਜੋ ਰਸਤਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਸਦੇ
 ਉਸ ਪਰ ਤੁਰਦੇ ਜੈਸੇ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਜੋ ਗੁਰ ਦਸੇ ਵਾਟ ਮੁਰੀਦਾ ਜੋਲੀਐ ।

ਪਰ ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਬਚਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਰ
 ਉਲਟਾ ਏਹ ਜ਼ੋਹਰ ਦਾ ਅਸਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਟਮਾਰ ਹੋਪਏ । ਅਰਥਾਤ
 ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸਵੰਤ ਜਾਣਕੇ ਵਿਚ ਖਚਿਤ
 ਨਾ ਹੋਕਰ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣ ਹੋ ਸ਼ਬਦ
 ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਬਦਲੇ
 ਕੋਹ ਰਹੇ ਹੋਨ ਕਿ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ
 ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਵੰਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਵੇ ਤੇ
 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨ ਛੱਡੇ ਹੋਰ ਬਸ । ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੋਟੇ
 ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਾਨੁਖਾ ਜਨਮ ਪਾਇਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ
 ਵਿਚ ਆਵਣਾ ਈਕੁਰ ਹੈ ਜੀਕੁਰ ਕਹਾਉਤ ਹੈ ॥

ਕਰਮ ਹੀਨ ਜਾਂ ਜੰਵੀ ਜਾਇ ।

ਰੁਸ ਬਹੇ ਜਾਂ ਮੱਖੀ ਖਾਇ ॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਭਾਗੀ ਦੈਤਬੁਧੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਗੁਰੂ
 ਜੀਨੇ ਏਹ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸੀ ਕਿ ਇਸ ਭੇਦ ਨੂੰ ਜਾਣਨ

ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਦਿ ਵਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦਾ ਮਤ ਹੀ
 ਏਹੁ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਗੁਰੂ ਬਨੇ ਦੂਜਾ ਸਿਖ ਬਨੇ ਜੋ ਗੁਰੂ ਬਣੇ
 ਉਹ ਨਾਮ ਅਰਥਾਤ ਸਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਬਖਸੇ। ਤੇ ਜੋ
 ਸਿਖ ਬਣੇ ਉਸ ਨਾਮ ਦੀ ਬਖਸੀਸ ਪਾਇ ਇਸੀ ਗਲ ਨੂੰ
 ਗੁਰਮੁਖ ਕਰਨਾ ਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਨਾ ਕਹਿਆ ਹੈ। ਇਸੀ
 ਗਲ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਮਤ ਗੁਰਸਿਖੀ ਮਾਰਗ ਗੁਰਮੁਖ ਮਾਰਗ
 ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਬਰਨਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੈਸਾ ਭੀ ਏਹ ਮਾਰਗ ਹੈ
 ਜਿਸਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਕਰਕੇ ਕਥਨ
 ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ ਸਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ
 ਸੁਨੇ ਓਹੀ ਸਿਖ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਉਸ
 ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਓਹ ਸਾਕਤ ਹੈ। ਨਿਗੁਰਾ ਹੈ। ਮਨਮੁਖ
 ਹੈ। ਬੇ ਮੁਖ ਹੈ। ਜੇ ਓਹ ਬਹੁਤ ਗਲਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰਿ
 ਦਰਗਹ ਵਿਚ ਓਹ ਭ੍ਰਸਟੀਂ ਹੈ ਬੇਸਵਾ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਦੀ ਨਿਆਈਂ
 ਧ੍ਰੁਵਟੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਜਨਮ ਹੀ ਧ੍ਰਿਕਾਰ ਜੋਗ ਤੇ ਭ੍ਰਸਟ ਹੈ
 ਕੂਕਰ ਸੂਕਰ ਗਰਧਪ ਕਾਗ ਸਰਪ ਆਦਿ ਜੂਨਾਂ ਦੇ ਤੁਲ
 ਭੀ ਓਹ ਮੁਰਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਕਰ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਚੰਦ
 ਚੜਨ ਹਜਾਰਾਂ ਹੀ ਸੂਰਜ ਉਗਵਣ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਗਲ ਦੇ
 ਘੋਰ ਅੰਧੇਰਾ ਹੈ। ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਹੋਕੇ ਗੁਰ
 ਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਦੀ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਓਹ ਈਕੁਰ
 ਬਦਲ ਗਇਆ ਹੈ ਮਾਨੋ ਕਚ ਤੋਂ ਕੰਚਨ, ਬਿਖ ਤੋਂ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਲੋਹੇ ਤੋਂ ਲਾਲ, ਪਥਰ ਤੋਂ ਮਾਣਕ, ਕਾਠ ਤੋਂ

ਦੇਦ ਖੰਡ, ਤੇ ਪਸੁ ਤੋਂ ਦੇਵਤਾ, ਤੇ ਪ੍ਰੇਤ ਤੋਂ ਮਾਨੁਖ ਹੋ
ਗਇਆ ਹੈ ਸੋ ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਏਹ ਕਿ ਜੋ ਗੁਰੂ ਮੁਖ ਦੁਆਰਾ
ਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਸੁਣੇ ਉਹ ਸਿਖ ਹੈ । ਤੇ ਇਸ ਪਦਾਰਥ ਦੇ
ਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਮਤ ਦੀ
ਅਸਲੀ ਰਾਸ ਮੂੜੀ ਹੀ ਏਹੁ ਗਲ ਹੈ । ਸੋ ਜੇਕਰ ਏਹ
ਸਾਰ ਰੂਪੀ ਗਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਬ ਕੁਛ ਛਿਲਾਂ ਵਤ ਹੈ

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਿਧ ਹੋਵੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਵਿਚ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਦਸੀ ਹੈ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੈ ।

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਜਗਜਾਸੂ ਅੰਧੇ ਹੋਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਰਸਤਾ ਦਸ
ਰਹਿਆ ਹੈ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਉਂਗਲ ਫੜਕੇ ਰਸਤੇ ਪਰ
ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਨ । ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰਦਾ ਬਖਸ਼ਣਾ (ਦਾਨਕਰਨਾ)
ਨਾਮ ਦ੍ਰਿੜਾਉਨਾ ਕੰਨ ਵਿਚ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇਣਾ ਰੋਮ ਰੋਮ ਦੁਆਰਾ
ਭਜਨ ਹੋਨ ਵਾਲੀ ਜੁਗਤੀ ਸਿਖਲਾਣੀ ਏਹ ਸਬ ਵਾਕ
ਇੰਦ੍ਰੇ ਅਰਥਾਤ ਜਿਹਬਾ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਤਾਂ ਦੇਹ
ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨੇ ਹੋਨ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣ ਜਾਕੇ ਨਾਮ ਸਬਦ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈਣ

ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਓ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਸੁਣੋ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਇਤਿ ਆਦਿਕ
ਸੈਂਕੜੇ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੋਨ ॥

ਜਿਸ ਵਖਰਕੋ ਲੈਣ ਤੂੰ ਆਇਆ ।

ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੰਤਨ ਘਰ ਪਾਇਆ ।

ਤਜ ਅਭਿਮਾਨ ਲੇਹੁ ਮਨ ਮੋਲ ।

ਰਾਮ ਨਾਮ ਹਿਰਦੇ ਮਹਿ ਤੋਲ ।

ਹੋਰ-ਸਾਧੂ ਕੀ ਮਨ ਓਟ ਗਹੁ ਉਕਤਿ ਸਿਆਨਪ ਤਿਆਗ ।

ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਜਹਿ ਮਨ ਬਸੈ ਨਾਨਕ ਮਸਤਕਭਾਗ ।

ਹੋਰ-ਸੋ ਸਤਿ ਗੁਰ ਸੇਵਿਹੁ ਸਾਧ ਜਨੁ ਜਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿਨਾਮ
ਦਿੜਾਇਆ ॥

ਹੋਰ-ਸਤਿਗੁਰ ਮਹਾ ਪੁਰਖ ਹੈ ਪਾਰਸੁ ਜੋ ਲਾਗੇ ਸੋ ਫਲ
ਪਾਵੇਗੋ ॥

ਹੋਰ-ਸੰਤਹਿ ਚਰਨ ਮੋਰਲੋ ਮਾਥਾ । ਹਮਰੇ ਮਸਤਕ ਸੰਤ

ਧਰੇ ਹਾਥਾ ॥ ਸਾਧਹਿ ਮੰਤ੍ਰ ਮੋਰਲੋ ਮਨੁਆਂ । ਤਾਂਤੇ

ਗਤਿ ਹੋਏ ਤੈ ਗੁਨੀਆ ॥

ਹੋਰ-ਛੋਡ ਸਿਆਨਪ ਬਹੁ ਚਤਰਾਈ ਸਾਧੂ ਸਰਣੀ ਜਾਇ
ਪਾਇ ॥

ਹੋਰ-ਤਜਅਭਿਮਾਨੁ ਸਰਨ ਸੰਤਨ ਗਹੁ ਮੁਕਤਿ ਹੋਹਿ ਖਿਨ

ਮਾਹੀ ॥

ਹੋਰ-ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀਰਤਨ ਰਤਨ ਵਥ ਹਰਿ ਸਾਧੂ ਪਾਸ
ਰਖੀਜੈ ॥

ਹੋਰ-ਹੀਰਾ ਲਾਲੁ ਅਮੋਲਕੁ ਹੈ ਭਾਰੀ ਬਿਨੁ ਗਾਹਕ ਮੀਕਾ
ਕਾਖਾ । ਰਤਨ ਗਾਹਕੁ ਗੁਰਸਾਧੂਦੇਖਿਓ ਤਬ ਰਤਨੁ
ਬਿਕਾਨੋ ਲਾਖਾ । ਮੇਰੈ ਮਨ ਗੁਪਤ ਹੀਰੁ ਹਰਿਰਾਖਾ ।
ਦੀਨ ਦਇਆਲਿ ਮਿਲਾਇਓ ਗੁਰ ਸਾਧੂ ਗੁਰਿ
ਮਿਲਿਐ ਹੀਰੁ ਪਰਾਖਾ ॥

ਹੋਰ-ਗੋਂਡ

ਜੈਸੇ ਮੰਦਰ ਮਹਿ ਬਲਹਰ ਨਾ ਠਾਹਰੈ ।
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਕੈਸੇ ਪਾਰ ਉਤਰੈ । ਕੁੰਭ ਬਿਨਾ
ਜਲ ਨਾ ਟੀਕਾਵੈ । ਸਾਧੂ ਬਿਨੁ ਐਸੇ ਅਬ
ਗਤ ਜਾਵੈ ॥ ੧ ॥ ਜਾਰਉ ਤਿਸੈ ਜੁ ਰਾਮੁ ਨ
ਚੇਤੇ । ਤਨ ਮਨ ਰਮਤ ਰਹੈ ਮਹਿ ਖੇਤੇ
॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਜੈਸੇ ਹਲਹਰ ਬਿਨਾ
ਜਿਮੀ ਨਹੀਂ ਬੋਈਐ । ਸੂਤ ਬਿਨਾਂ ਕੈਸੇ
ਮਣੀ ਪਰੋਈਐ । ਘੁੰਡੀ ਬਿਨੁ ਕਿਆ ਗੰਠ
ਚੜਾਈਐ । ਸਾਧੂ ਬਿਨੁ ਤੈਸੇ ਅਬਗਤ
ਜਾਈਐ ॥ ੨ ॥ ਜੈਸੇ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਬਿਨੁ
ਬਾਲੁ ਨ ਹੋਈ । ਬਿੰਬ ਬਿਨਾ ਕੈਸੇ ਕਪਰੇ
ਧੋਈ । ਘੋਰ ਬਿਨਾਂ ਕੈਸੇ ਅਸਵਾਰ । ਸਾਧੂ

ਬਿਨ ਨਾਹੀਂ ਦਰਵਾਰ ॥ ੩ ॥ ਜੈਸੇ ਬਾਜੇ
ਬਿਨ ਨਹੀਂ ਲੀਜੈ ਫੇਰੀ । ਖਸਮਿ ਦੁਹਾਗਾਨਿ
ਤਜਿ ਅਉਹੋਰੀ । ਕਹੈ ਕਬੀਰ ਏਕੈ ਕਰ
ਕਰਨਾ । ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਇ ਬਹੁਰ ਨਹੀਂ
ਮਰਨਾ ॥ ੪ ॥ ੯ ॥

ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਏਹ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸਾਧੂ ਸੰਤ
ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਨ ਜਾਕੇ ਨਾਮ ਦਾਨ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਲੈਨ
ਦੀ ਆਗਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਦੇਹ ਧਾਰੀ
ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਨ । ਗੁਰੂ ਪਦ ਦੀ ਜੋ ਮਹਿਮਾ ਤੇ ਲੋੜ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਬਰਨਨ ਹੋਈ ਹੈ ਸੋ ਵਿਸੇਸ ਕਰਕੇ ਦੇਹ
ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮ ਦਾਨ ਬਖਸੇ । ਦਸ ਪਾਤ-
ਸਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੀ ਇਸੀ ਗੁਰਸਿਖੀ ਦੀ ਰੀਤ
ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਹੋਇਆ । ਆਪਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ
ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋਕੇ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ।
ਗੁਰੂ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਦਸਿਆ । ਆਪ ਹੀ ਸਿਖ ਹੋਕੇ
ਸਿਖੀ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਦਿਖਾਇਆ । ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ
ਅੰਗਦ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਤੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਨੇ ਜੋ ਟੈਹਲ ਕਰ ਆਗਿਆ ਮੰਨ ਕੇ ਸਿਖੀ ਕਮਾਈ ਏਹ
ਨਮੂਨਾ ਸਿਖਾਂ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਸਿਖ ਲੋਕ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ
ਸੇਵਾ ਕਰ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਰਿਝਾਇਕੇ ਨਾਮ
ਦੀ ਬਖਸੀਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ । ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦੇਵ ਜੀ

ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਬ੍ਰਿਧ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਹੋਕੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤੇ । ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਬਾਲਅਵਸਥਾ ਵਿਚ । ਸੋ ਇਸ ਵਿਚ ਏਹ ਨਮੂਨਾ ਦਸਿਆ ਕਿ ਕੇਵਲ ਯੁਥਾ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹੋਨ ਦਾ ਨੇਮ ਨਹੀਂ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਬ੍ਰਿਧ ਅਵਸਥਾ ਵਾਲਾ ਭੀ ਗੁਰੂ ਹੋਸਕਦਾ ਹੈ । ਅਤੇ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਨ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਨ ਦਾ ਭੀ ਨੇਮ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਨ ਦਾ ਭੀ ਨੇਮ ਨਹੀਂ । ਤੇ ਸੰਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕੀ ਵਡੀ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਦੇਨ ਦਾ ਭੀ ਨੇਮ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ । ਕੇਵਲ ਲਿਆਕਤ ਹੀ ਮੁਖ ਰਖੀ ਹੈ । ਦਸ ਪਾਤਸਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕੇ ਸਭ ਗਲ ਦੇ ਪੂਰਨੇ ਪਾ ਦਿਤੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੂਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨਾ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਹੈ । ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਛ ਹੀਲ ਹੁਜਤ ਕਰਨੀ ॥

ਸੋ ਸਿਧਾਂਤ ਏਹ ਕਿ ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਸਨਾ ਪਰ ਪਰਮੇਸਰ ਦਾ ਵਾਸਾ ਹੈ । ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਸੰਤ ਰਸਨ ਕਉ ਬਸਹੀਓ

ਸੋ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਸਨਾ ਦੁਵਾਰਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਇਸਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ । ਤਾਂ ਕਿਸੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਕੇ ਉਸਦੇ ਰਸਨਾ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਜੋ

ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਦਿਕ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਨੰਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਸਾਂ ਨੰਬਾਂ ਨੂੰ ਮੇਟ ਕੇ ਇਕੋ ਨੰਬ ਬਾਕੀ ਰਖਣ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ ॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਿਆਰਾਂ ਨੰਬਾਂ ਦੇ ਕੋਹਣ ਦਾ ਏਹ ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਰੀਤੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਸਾਂ ਹੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਮਿਸ਼ਨ ਰਹੀ । ਅਤੇ ਇਸਤੋਂ ਵਾਧੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਰੀਤੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਭੀ ਹੋਈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ੧੦ ਨੰਬ ਗੁਰੂ ਸਬਦ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਹੋਨ । ਅਤੇ ਇਕ ਨੰਬ ਗਿਆਰਵਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ॥

ਅਥਵਾ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਜੋ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮਤ ਦੀ ਰੀਤੀ ਹੈ ਏਹ ਮਾਨੋ ਰਸਾਲ ਅੰਬ ਦਾ ਬਿਛ ਹੈ । ਤੇ ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਰੀਤੀ ਮਾਨੋ ਉਸੀ ਅੰਬ ਦੇ ਬੂਟੇ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਚੰਬੇਲੀ ਦੀ ਬੇਲ ਚੜ੍ਹਾਇ ਦਿਤੀ ਹੈ ॥ ਓਹ ਲੋਕ ਅਤੀ ਮੁਰਖ ਹੋਨ ਜੋ ਅੰਬ ਦੇ ਬਿਖ ਅਤੇ ਚੰਬੇਲੀ ਦੀ ਬੇਲ ਦਹੁਆਂ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਏਹ ਤੁਹਾਡਾ ਕਥਨ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਨਾਮ ਸਬਦ ਗੁਰ

ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸਿਧ ਹੈ ਬਲਕੇ ਇਸੀ ਗਲ ਦਾ ਬਾਰੰ-
ਬਾਰ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ (ਦੇਹਧਾਰੀ) ਗੁਰੂ ਦੀ
ਸਰਨ ਹੋ ਉਸਦੇ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਭਿਯਾਸ
ਕਰੋ ॥ ਪਰ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਦਸਮੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਭੀ ਕਿਧਰੇ ਹੈ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਜੋ
ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਮੁਖ ਰਸਨਾ
ਦੁਵਾਰਾ ਬਿਧੀ ਪੁਰਬਕ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ॥ ਉਸੀ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ
ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਭੀ ਹੈ ਤੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਭੀ ਬਰਨਿਨ ਹੈ ॥

ਯਥਾ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ

ਏਕ ਰਿਤ ਜਿਨ ਇਕ ਛਿਨ ਧਿਆਇਓ ॥

ਕਾਲਫਾਸ ਕੇ ਬੀਚ ਨ ਆਇਓ ॥

ਤਥਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਬਚਨ

ਨਿਵਲ ਆਦਿ ਕਰਮਣੇ ॥ ਅਨੰਤ ਦਾਨ

ਧਰਮਣੇ ॥ ਅਨੰਤ ਤੀਰਥ ਬਾਸਨੇ ॥ ਨ

ਏਕ ਨਾਮ ਕੇ ਸਮੇਂ ॥ ਅਨੰਤ ਜਗਤ ਕਰਮਣੇ

॥ ਗਜਾਦਿ ਆਦਿ ਧਰਮਣੇ ॥ ਅਨੇਕ ਦੇਸ

ਭਰਮਣੇ ॥ ਨ ਏਕ ਨਾਮ ਕੇ ਸਮੇਂ ॥ ਇਕੰਤ

ਕੋਟ ਬਾਸਨੰ ॥ ਭ੍ਰਮੰਤ ਕੋਟਕੰ ਬਨੰ ॥
 ਉਚਾਟ ਨਾਦਿ ਕਰਮਣੰ ॥ ਅਨੇਕ ਉਦਾਸ
 ਭਰਮਣੰ ॥ ਅਨੇਕ ਭੇਖ ਆਸਨੰ ॥ ਕਰੋਰ
 ਕੋਟਕੰ ਬ੍ਰਤੰ ॥ ਦਿਸਾ ਦਿਸਾ ਭ੍ਰਮੇਸਨੰ ॥
 ਅਨੇਕ ਭੇਖ ਪੇਖਨੰ ॥ ਕਰੋਰ ਕੋਟ ਦਾਨਕੰ
 ॥ ਅਨੇਕ ਜੱਗਜ ਕਰਤਬਜੰ ॥ ਸਨਿਆਸ
 ਆਦਿ ਧਰਮਣੰ ॥ ਉਦਾਸ ਨਾਮ ਕਰਮਣੰ ॥
 ਅਨੇਕ ਪਾਠ ਪਾਠਨੰ ॥ ਅਨੰਤ ਠਾਟ ਠਾਟਨੰ
 ॥ ਨ ਏਕ ਨਾਮ ਕੇ ਸਮੰ ॥ ਸਮਸਤ ਸਿਸ਼ਟਿ
 ਕੇ ਭ੍ਰਮੰ ॥ ਇਤਿ ਆਦਿਕ ਅਨੇਕ ਬਚਨ ਹਨ ॥

ਹੋਰ ਇਸਤੋਂ ਵਧੀਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ
 ਤਸਦੀਕ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜ ਕਲ ਜੋ ਆਦਿ ਗੁਰ
 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਛਾਪੇ ਵਿਚ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ
 ਏਹ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ
 ਅਪਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਦੁਵਾਰਾ ਫਿਰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਉਚਾਰਣ
 ਕਰਕੇ ਬੀੜ ਬਨਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ
 ਬੀੜ ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ । ਸੋ ਜਦ ਏਹ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ
 ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਦੁਵਾਰਾ
 ਹੋਕੇ ਮੁੜ ਉਚਰਣ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵਧੀਕ ਤਸਦੀਕ ਦੀ
 ਕੀ ਲੋੜ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਈ । ਤੇ ਦਸਮੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ
 ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਰੀਤੀ ਜੋ ਖਾਸ

ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀਨੇ ਚਲਾਈ ਇਸ ਰੀਤੀ
 ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਨਾਮ ਦੀ ਤਾਂ ਉਪਮਾ ਬਹੁਤ
 ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਨਾਉਂ ਬੇਹ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ।
 ਸੋ ਅਸਲ ਵਿਚ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਮੁਖ ਹੈ ।
 ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਦੀ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਤਿਲਕ ਭੀ ਇਸੀ ਨੂੰ ਹੈ ।
 ਦਸਮੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਭਗਵਤ ਦੀ ਲੀਲਾ
 ਦਾ ਤੇ ਜੁਧ ਜੰਗ ਵਿਚ ਉਤਸਾਹ ਦਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ।
 ਹੋਰ ਦਸਮੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਪ
 ਸਾਖ ਪੁਛਦੇ ਹੋ ਸੋ ਓਹ ਭੀ ਸੁਣ ਲਵੋ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ
 ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਦਤਾਤ੍ਰੇਇ ਦੀ
 ਕਥਾ ਲਿਖੀ ਹੈ ਕਿ ਦਤਾਤ੍ਰੇਇ ਜੀ ਅਤ੍ਰੀ ਮੁਨੀ ਦੇ ਘਰ
 ਸਾਖਿਯਾਤ ਰੁਦ੍ਰ ਅਵਤਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਨਜਾਸ
 ਜੋਗ ਦੀ ਰੀਤੀ ਚਲਾਈ ਤੇ ਦਸ ਨਾਮ ਸਨਿਯਾਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਤੋਂ ਹੋਏ । ਸੋ ਜੋ ਕੁਛ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵੇਦਾਂ
 ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਕਥਨ ਕੀਤੇ ਹੋਨ ਸਭਨਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਿਆ ਜਿ ਓੜਕ ਕਰ ਦਿਖਲਾਈ ।
 ਮਾਨੋ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਅਉਧੀ ਹੋਏ । ਪਰਮ ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਮਹਾ
 ਅਵਧੂਤ ਹੋਏ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ । ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ
 ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਧਾਰਿਆ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਭੀ ਕਰਤਬ
 ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਤ ਨਹੀਂ ਪਇਆ । ਤਦ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਹੋਈ
 ॥ ਸੋ ਉਸ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਦਾ ਬਰਨਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ

ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ॥

ਅਕਾਸ਼ ਬਾਨੀ ਬਾਰ ॥ ਦੱਤ ਪ੍ਰਤਿ ॥

ਪਾਧਰੀ ਛੰਦ ॥

ਗੁਰ ਹੀਣ ਮੁਕਤ ਨਹੀ ਹੋਤ ਦੱਤ ॥

ਤੁਹਿ ਕਹੋ ਬਾਤ ਸੁਨਿ ਬਿਮਲ ਮਤ ॥

ਗੁਰ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਿਥਮ ਤਬ ਹੋਇ ਮੁਕਤ ॥

ਕਹਿ ਦੀਨ ਕਾਲ ਤਬ ਜੋਨ ਜੁਗਤ ॥

ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ
ਕਿ ਇਸ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਦਤਾਤ੍ਰੇਇ ਨੇ ਵਡੀਆਂ
ਡੰਡੋਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ
ਉਪਮਾ ਕੀਤੀ ॥ ਤਾਂ ਫਿਰ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਨੀ ਹੋਈ ॥

ਬਿਯੋਮ ਬਾਨੀ ਬਾਰ ॥

ਦੱਤ ਸਤਿ ਕਹੋ ਤੁਝੇ ਗੁਰ ਹੀਨ ਮੁਕਤਿ ਨ

ਹੋਇ ॥ ਰਾਜ ਰੰਕ ਪ੍ਰਜਾਵਜਾ ਇਮ ਭਾਖਹੀ

ਸਭ ਕੋਇ ॥ ਕੋਟ ਕਸਟ ਨ ਕਿਉ ਕਰੋ

ਨਹੀ ਐਸ ਦੇਹ ਉਧਾਰ ॥ ਜਾਇਕੇ ਗੁਰੁ

ਕੀਜੀਐ ਸੁਨ ਸਤਿ ਅਤਿ ਕੁਮਾਰ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਕਾਸ਼ ਬਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਫਿਰ ਦਤਾ-
ਤ੍ਰੇਇ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀ ॥

ਦੱਤ ਵਾਰ ॥

ਐਸ ਬਾਕ ਭਏ ਜਥੇ ਤਬ ਦੱਤ ਸਤ ਸਰੂਪ

॥ ਸਿੰਧ ਸੀਲ ਸੁਬਿਤ ਕੋ ਨਦ ਗਿਯਾਨ ਕੋ
ਜਨ ਕੂਪ ॥ ਪਾਨ ਲਾਗ ਡੰਡੋਤ ਕੈ ਏਹ
ਭਾਂਤ ਕੀਨ ਉਚਾਰ ॥ ਕਉਨ ਸੋ ਗੁਰੁ
ਕੀਜੀਅਹਿ ਕਹਿ ਮੋਹਿ ਤੱਤ ਬਿਚਾਰ ॥

ਬਿਯੋਮ ਬਾਨੀ ਬਾਰ ॥

ਜਉਨ ਚਿਤ ਬਿਖੈ ਰੁਚੈ ਸੋਈ ਕੀਜੀਐ ਗੁਰ
ਦੇਵ ॥ ਤਿਆਗ ਕੈ ਕਰਿ ਕਪਟ ਕਉ ਚਿਤ
ਲਾਇ ਕੀਜੈ ਸੇਵ ॥ ਰੀਝ ਹੋ ਗੁਰਦੇਵ ਤਉ
ਤੁਮ ਪਾਇ ਹੋ ਬਰ ਦਾਨ ॥ ਯੈਂ ਨ ਹੋਇ
ਉਧਾਰ ਪੈ ਸੁਨ ਲੇਹ ਦੱਤ ਮਹਾਨ ॥

ਸੋ ਅਕਾਲ ਬਾਣੀ ਦੁਵਾਰਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦਾ
ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਕੇ ਦੇਵ ਦੱਤ ਜੀ ਨੂੰ ਜੋ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ
ਹੋਈ ॥ ਤਾਂ ਚਵੀ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕੀਤੇ । ਜਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਸਵਾ
ਧੁਨੀਆ ਬਾਨਗਰ ਆਦਿਕ ਅਤੇ ਬਗਲੇ ਆਦਿਕ ਪੰਖੀਆਂ
ਨੂੰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਮੰਨਿਆ ॥

ਸੋ ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਏਹ ਕਿ ਭਾਂਵੇ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰੇ
ਪਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਨੇਤ ਹੀ ਏਹੁ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾ ਗੁਰੂ
ਧਾਰੇ ਦੇ ਮਾਨੁਖ ਦੀ ਕਲਿਯਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥

ਸੋਈ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਭੀ ਏਹੁ
ਬਰਨਨ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਨੇਤ ਹੀ ਏਹੁ ਹੈ ॥
ਯਥਾ ਬਰਨ ॥

ਸਚੇ ਸਬਦਿ ਸਚੀ ਪਤਿ ਹੋਈ ॥ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ
ਮੁਕਤਿ ਨ ਪਾਵੈ ਕੋਈ ॥ ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰ
ਕੋਈ ਨਾਉ ਨ ਪਾਏ ਪ੍ਰਭ ਐਸੀ ਬਣਤ
ਬਣਾਈ ਹੈ ॥

ਹੋਰ ਬਚਨ

ਜਿਉ ਬੈਸੰਤਰੁ ਕਾਸਟ ਮਝਾਰਿ ॥ ਬਿਨ
ਸੰਜਮ ਨਹੀ ਕਾਰਜ ਸਾਰ ॥ ਬਿਨ ਗੁਰ ਨ
ਪਾਵੈ ਹਰਿ ਜੀ ਕੋ ਦੁਆਰ ॥ ਮਿਲ ਸੰਗਤਿ
ਤਜ ਅਭਿਮਾਨ । ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪਾਏ ਹੈ
ਪਰਮ ਨਿਧਾਨ ॥

ਹੋਰ ਬਚਨ ਹੈ

ਮਨਮੁਖ ਭਗਤਿ ਕਰਹਿ ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ
ਵਿਣ ਸਤਿਗੁਰ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਈ ਰਾਮ ॥
ਭਾਵ ਏਹ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪਾਸੋਂ ਨਾਮ ਲਏ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਜੋ
ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੈ ਸੋ ਫਲਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਬੇਅਰਥ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਇਕ ਹੋਰ ਭ੍ਰਮ ਹੈ ਏਹ ਭੀ ਆਪ ਨਿਵਰਤ ਕਰੋ ।
ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਸਬਦ ਨੂੰ ਗੁਰੁ ਕਹਿਆ ਹੈ
ਅਬਵਾ ਬਾਨੀ ਨੂੰ ਗੁਰੁ ਕਹਿਆ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਬਚਨ

ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤ ਧੁਨ ਚੇਲਾ ।
 ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬਾਣੀ
 ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ । ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕ
 ਜਨ ਮਾਨੈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੇ ।
 ਜਦ ਸਬਦ ਅਥਵਾ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤਾਂ ਵੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ
 ਕਿਸਤਰਾਂ ਹੋਇਆ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਜੀਕੁਰ ਗੁਰੂ ਜੀਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ।
 ਏਹ ਵਿਸ ਸੰਸਾਰ ਜੋ ਤੂੰ ਦੇਖਦਾ ਸੋ ਹਰਿ
 ਕਾ ਰੂਪ ਹੈ । ਹਰਿ ਰੂਪ ਨਦਰੀ ਆਇਆ ॥
 ਰਾਤਪਰਯ ਏਹ ਕਿ ਅਸਲ ਹਰਿ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦਾ ਰੂਪ
 ਨਿਰਗੁਣ ਹੈ । ਸੋ ਸਬ ਦ੍ਰਿਸਮਾਨ ਦੇ ਵਿਚ ਸਤਿ ਚਿਤ
 ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਹੋਕੇ ਵਿਆਪ ਰਹਿਆ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰਾ
 ਸਰਗੁਣ ਵਿਸਵ ਹੀ ਹਰਿ ਕਾ ਰੂਪ ਹੈ । ਈਕੁਰ ਹੀ ਏਹ
 ਸਬਦ ਅਥਵਾ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਨਿਰਗੁਣ ਸਰੂਪ ਹੈ ।
 ਸੋ ਏਹ ਬਾਣੀ ਅਖਰਾਂ ਵਿਚ ਅਰਥ ਰੂਪ ਹੋਕੇ ਵਿਆਪ ਰਹੀ
 ਹੈ । ਸੋਈ ਅਖਰ ਬਾਣੀ ਸੰਜੁਗਤ ਕਾਗਜਾਂ ਪਰ ਚਿਤ੍ਰਤ
 ਹੋਕੇ ਬੀੜ ਬਝੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
 ਹੋਇਆ । ਸੋ ਬਾਣੀ ਰੂਪ ਨਿਰਗੁਣ ਗੁਰੂ ਕਾਗਜਾਂ ਤੇ
 ਸਿਆਹੀ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ

ਜੀ ਸਰਗੁਣ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਹੈ । ਈਕੁਰ ਹੀ ਓਹੀ ਬਾਣੀਆਂ
 ਸਿਰ ਬਾਣੀ ਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਪਵਨ ਰੂਪ ਹੋਕੇ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹ ਦੇ
 ਵਿਚ ਵਿਆਪਤ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਮੰਨਿਆ
 ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਜੀਕੁਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਕਾਗਜਾਂ
 ਤੇ ਸਿਆਹੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਬਾਣੀ ਦੀ
 ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਬਾਣੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ
 ਸਮੁਚੀ ਬੀੜ ਗੁਰੂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਈਕੁਰ ਹੀ ਮਾਨੁਖ
 ਦੇਹ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਨਹੀਂ ਕੇਵਲ ਬਾਣੀਆਂ ਸਿਰ ਬਾਣੀ
 ਸਬਦ ਦੀ ਹੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ । ਤੇ ਸਬਦ ਕਰਕੇ ਮਾਨੁਖ
 ਦੇਹ ਭੀ ਗੁਰੂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਪਵਨ ਰੂਪ ਜੋ
 ਬਾਣੀ ਹੈ ਬਿਨਾ ਕਿਸੀ ਆਸਰੇ ਦੇ ਨਹੀਂ ਰੋਹ ਸਕਦੀ ਸੋ
 ਜਿਸ ਦੇ ਆਸਰੇ ਰਹੇ ਉਸ ਆਸਰੇ ਸਮੇਤ ਹੀ ਗੁਰੂ ਮੰਨਿਆ
 ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਬਾਣੀ ਦਾ ਸੁਨਣਾ ਕਰਨ ਇੰਦ੍ਰੇ ਦੁਆਰਾ ਹੋਂਦਾ
 ਹੈ । ਤੇ ਨੇਤ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰੇ ਦੁਵਾਰਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਸਨ ਕਰਨਾ
 ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਸੋ ਬਾਣੀ ਰੂਪ ਨਿਰਗੁਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ।
 ਬਾਣੀ ਦਾ ਆਸਰਾ ਰੂਪ ਦੇਹ ਦਾ ਹੀ ਦਰਸਨ ਗੁਰੂ ਦਾ
 ਦਰਸਨ ਹੈ । ਸੋ ਬਾਣੀ ਤੇ ਦੇਹ ਦੋਵੇਂ ਓਤ ਪੋਤ ਅਰਥਾਤ
 ਤਾਣਾ ਪੇਟਾ ਹੈਨ ਤਾਣੇ ਪੇਟੇ ਦਹੁਆਂ ਦੇ ਮਿਲਨੇ ਕਰਕੇ
 ਹੀ ਕਪੜਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਅਥਵਾ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਹ ਰੂਪ ਹੈ
 ਅਤੇ ਜਿਸਮ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਜਿਸਮ ਤੇ ਰੂਹ ਦਹੁਆਂ
 ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਕਰਕੇ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਸੋਈ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੈ ॥

ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੇ

ਇਸਦਾ ਭਾਵ ਏਹ ਕਿ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਦਾ
ਬਿਯਾਪ ਜੋ ਦੇਹ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਹੈ ਇਕੋ ਸਰੂਪ ਹੈਨ। ਬਾਣੀ
ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਦੇਹ ਬਾਣੀ ਰੂਪ ਹੈ ਵਿਯਾਪ
ਵਿਯਾਪਕ ਭਾਵ ਹੋਣੇ ਤੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈਨ। ਦੇਹ ਦੇ
ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਸਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਰ-
ਥਾਤ ਜਨਮ ਮਰਨ ਨੂੰ ਕਟਕੇ ਅਮਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ
ਅਰਥ ਰੂਪ ਸੰਜੀਵਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਰ ਹੈ ॥

ਗੁਰੁਬਾਣੀ ਕਹੈ ਸੇਵਕ ਜਨ ਮਾਨੈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗੁਰੂ ਨਿਸਤਾਰੈ

ਇਸਦਾ ਭਾਵ ਏਹ ਕਿ ਓਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗੁਰੂ ਅਰਥਾਤ
ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਜੋ ਰਸਨਾ ਕਰਕੇ ਬਾਣੀ ਕਹੈ ਅਰਥਾਤ
ਬਾਣੀਆਂ ਸਿਰ ਬਾਣੀ ਸਬਦ ਮੰਤ੍ਰ * ਸਿਖ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ
ਉਚਾਰਣ ਕਰੇ ਅਰ ਸੇਵਕ ਜਨ ਅਰਥਾਤ ਅਧਿਕਾਰੀ
ਸਿਖ ਸੁਣ ਕਰਕੇ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਧਾਰਣ ਕਰਕੇ ਅਭਿਆਸ
ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਿਖ ਦਾ ਨਿਸਤਾਰਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਛੁਟ
ਨਿਸਤਾਰੇ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਉਪਾਉ ਨਹੀਂ ॥

*ਨੋਟ—ਬਚਨ ਹੈ, ਬਾਣੀ ਤੇ ਗਾਵੇ ਗੁਰੂ ਕੇਰੀ ਬਾਣੀਆਂ
ਸਿਰ ਬਾਣੀ “ ਸੋ ਏਹ ਬਾਣੀਆਂ ਸਿਰ ਬਾਣੀ ਉਸੀ ਗੁਰ
ਸਬਦ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਪਤਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਮੁਖ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਮੁਖ
ਹੋਨ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ॥ ਦੇਖੋ ਗ੍ਰੰਥਕਰਤਾ ਦਾ ਰਚਿਆ
ਹੋਇਆ ਗੁਰੂ ਢੰਡੋਰਾ ਅਰਥਾਤ ਟੀਕਾ ਜਪੁ ਨੀਸਾਣ ॥

ਸਬਦ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤ ਧੁਨ ਚੇਲਾ ॥

ਇਸਦਾ ਭਾਵ ਭੀ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਬਾਣੀਆਂ ਸਿਰ ਬਾਣੀ ਜੋ ਸਬਦ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰੂ ਹੈ । ਅਤੇ ਉਸ ਸਬਦ ਦੇ ਵਿਸੇ ਕਰਨਵਾਲੀ ਜੋ ਮਨ ਦੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ਸੋ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸੁਰਤ ਹੈ ॥ ਸੋ ਚੇਲਾ ਹੈ ॥ ਗੁਰੂ ਚੇਲੇਦੀ ਧੁਨ ਮਿਲਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਬਦ ਸੁਰਤ ਦਾ ਮੇਲਾ ਕਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਮਤ ਵਿਖੇ ਅਸਲ ਸਾਰ ਰੂਪ ਮੋਖ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਕੇਈ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਸਿਖ ਏਹ ਕੈਂਹਦੇ ਹੈਨ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਸਾਡਾ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੈ ਇਸ ਪਰ ਏਹ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਂਦੇ ਹੈਨ ॥

ਆਦਿ ਅੰਤ ਏਕੋ ਅਵਤਾਰਾ ॥

ਸੋਈ ਗੁਰੂ ਸੰਮਝੀਓ ਹਮਾਰਾ ॥

ਇਸਦਾ ਕੀ ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਹੈ ?

ਬਿਬੇਕਾਸਿੰਘ

ਮੁਰਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਏਹ ਨੇਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨ ਮੱਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇ ਉਸਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਕੇ ਅਪਣੀ ਮਨ ਮੱਤ ਨੂੰ ਮੰਡਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੈਨ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਵਿਚ ਧੀਂਗੋ ਧੀਂਗੀ ਜੁਗਤੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਨੂੰ

ਕੁਥਾਂਇ ਲਿਆ ਜੋੜਦੇ ਹੈਨ॥ ਭਾਂਵੇ ਉਸ ਵਿਚ ਉਨਾਂਦੇ ਕਥਨ
ਦੀ ਤੱਟੀ ਹੀ ਮੇਸੀ ਜਾਇ । ਸੋ ਜੇਕਰ ਅਸੀ ਸਿਖ ਲੋਕ ਇਸ
ਉਤਲੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗੁਰੂ ਬਚਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਲਈ
ਪੇਸ਼ ਕਰੀਏ ਕਿ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਕੇ ਤੇ ਇਕ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ
ਦਸਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇਣਵਾਲੀ ਗਲ
ਠੇਹਰੀ । ਸੋ ਏਹ ਫੁਰਰ ਕਿਸੀ ਮਝੈਲ ਦਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜਿਸ
ਦੇ ਵਡਿਆਂ ਨੇ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖ ਦਿਤਾ ਸੀ
ਕਿ ਨਾ ਤੁਸੀ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਨਾ ਅਸੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਖ । ਸੋ
ਇਸ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਿਚ ਏਹੁ ਹੀ ਸਿਧ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਾਂ ਪਾਤ-
ਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏ । ਇਕੋ ਅਕਾਲ
ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਏ । ਵਾਹ ਧੰਨ ਸਿੱਖੀ ਹੈ
ਏਹ ਭੀ ਐਸੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਣੇ ਬੇਟੇ ਨੂੰ ਪੁਤ੍ਰ
ਬਚੁ ਕਹੇ ਤਾਂ ਬਾਬੇ ਦੇ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸੁਣਕੇ ਪੋਤ੍ਰਾ ਭੀ ਅਪਣੇ
ਪਿਉ ਨੂੰ ਪੁਤ੍ਰ ਬਚੁ ਕਹਿਣ ਲਗ ਪਵੇ । ਅਥਵਾ ਕੋਈ
ਅਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪਿਉ ਕਹੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਭੀ
ਅਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਨਾ ਸਮਝੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕਹਿਨੇ
ਮੁਤਾਬਕ ਦਾਦੇ ਨੂੰ ਹੀ ਪਿਤਾ ਸਮਝਨ ਲਗੇ । ਉਸ ਤੋਂ
ਕੋਈ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਪੁਛੇ ਤਾਂ ਦਾਦੇ ਦਾ ਨਾਉਂ ਹੀ ਲੈਕੇ
ਕਹੇ ਮੇਰਾ ਏਹੁ ਪਿਤਾ ਹੈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਨਹੀਂ ॥

ਸੋ ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਬਚਨ ਦਾ ਤਾਤ

ਪ੍ਰਯੋਗ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਦਸਮੇਂ
ਜਾਮੇਂ ਵਿਚ ਏਹ ਬਚਨ ਉਚਾਰਿਆ ਹੈ। ਅਰ ਅਪਣਾ
ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਸਿਆ ਹੈ। ਤੇ ਅਸਾਂ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਅਪਣੇ
ਪਰਸਮਝਨ ਵਾਲਾ ਇਸ ਬਚਨ ਦਾ ਏਹ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਦਿ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਹਨ ਸੋ ਅਕਾਲ
ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹਨ। ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ
ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਧਾਰਿਆ
ਅਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਹੀ ਅਪਣੇ ਸਰੂਪ ਅਗੇ ਪਲਟਦੇ
ਰਹੇ। ਜੋ ਹੁਣ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤ ਕੇ ਤੱਤ ਦਾ
ਬੋਧ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਆਪ ਨੇ ਏਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਆਦਿ ਸਾਡੇ ਜੋ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਹਨ ਸੋ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਹੀ
ਸਰੂਪ ਹਨ। ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਅਪਣਾ
ਏਹ ਬਚਨ ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਦੇ ਕਥਨ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ
ਜੀ ਨੇ ਏਹ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਕਹੇਗਾ
ਉਹ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਵਿਚ ਪਵੇਗਾ ॥ ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਜੋ ਮੁੜ ਕਉ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਉਚਰ ਹੈਂ। ਤੇ ਸਬ
ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਮੈਂ ਪਰਹੈਂ। ਮੈਂ ਹਉਂ ਪਰਮ
ਪੁਰਖ ਕਉ ਦਾਸਾ। ਦੇਖਨ ਆਇਓ ਜਗਤ

ਤਮਾਸਾ ॥

ਸੋ ਇਸਦਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ?

ਬਿਬੇਕਾਸਿੰਘ

ਇਸਦਾ ਏਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮਾ ਅਵਤਾਰ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਵਤਾਰ ਵੇਲੇ ਏਹਕਸਰ ਪੈਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਵਤਾਰ ਜੋ ਹੁੰਦੇ ਹੋਨ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪਰਮੇਸਰ ਜੀ ਦਾ ਵਾਸਤਵ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਜਿਤਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤਾਤਸਟ ਹੁੰਦੇ ਹੋਨ । ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਤਾਤਸਟ ਜਾਣਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਇਤਨਾ ਵਾਧਾ (ਮੁਬਾਲਗਾ) ਕਰਦਿਤਾ ਕਿ ਪਰਮੇਸਰ ਦੇ ਵਾਸਤਵ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਭੁਲਾਕੇ ਤਾਤਸਟ ਨੂੰ ਹੀ ਵਾਸਤਵ ਸਰੂਪ ਮੰਨਨ ਲਗ ਪਏ । ਜੈਸੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਬਚਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਾਰ ਇਸ ਬਚਨ ਵਿਚ ਹੈ ॥

ਜੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸਾਖ ਨਮਿਤ ਠਹਿਰਾਏ ।

ਤੇਹਿਅੰ ਆਇ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਿਵਾਏ ॥

ਸੋ ਅਪਣੇ ਅਵਤਾਰ ਹੋਨ ਦੇ ਵਿਚ ਉਸ ਪਿਛਲੀ ਕਸਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰਖਣ ਲਈ ਏਹ ਬਚਨ ਕਹੇ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਕਹੇਗਾ ਉਹ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਵਿਚ ਪਵੇਗਾ । ਸੋ ਇਸਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਜੋ ਅਵਤਾਰ ਹੈ ਸੋ ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ

ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਧਾਰਿਆ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ
ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਆਪਿ ਨਾਰਾਇਣ ਕਲਾ ਧਾਰ ਜਗ ਮੈ ਪਰਵਰਿਉ
ਪਰ ਏਹ ਨਾਰਾਇਣ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦਾ ਵਾਸਤਵ
ਸਰੂਪ ਕਰਕੇ ਮੰਨਨ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ।
ਏਹ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਏਹ ਹੈ
ਅਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਵਾਸਤਵ ਸਰੂਪ ਦੀ ਸੁਝ ਕਰਾਣੀ । ਸੋ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਦਿ ਜੋ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਜੀ ਨੇ ਸਰੂਪ ਧਾਰੇ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਨਾ ਗੁਰੂ ਕਰਕੇ ਮੰਨਨਾ
। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਰਕੇ ਨਾ ਮੰਨੀਏ ਪ੍ਰਮੇਸਰ
ਕਰਕੇ ਮੰਨੀਏ ਤਦ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰ ਦੀ ਨਿਸਫਲਤਾ ਹੁੰਦੀ
ਹੈ । ਜੀਕੁਰ ਸ੍ਰਾਂਗੀ ਪੁਰਸ਼ ਕੋਈ ਸ੍ਰਾਂਗਧਾਰੇ ਤਾਂ ਓਹ ਅਪਣਾ
ਪਿਛਲਾ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਲੁਕਾਇ ਰਖੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਹੋਨ ਦੇਵੇ
ਤਾਂ ਹੀ ਉਸਦਾ ਸ੍ਰਾਂਗ ਸਾਕਾਰਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ॥

ਸੋ ਅਸਲਵਿਚ ਗੁਰੂ ਕੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਕਰਕੇ
ਮੰਨਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਕਰਕੇ ਮੰਨਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਜੋ
ਸਨਬੰਧ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਖਣ ਦੇ ਹੋਨ ਓਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰੂਪਾਂ
ਨਾਲ ਰਖੇ ਤੇ ਜੋ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੇ ਨਾਲ ਰਖਣੇ ਹੋਨ ਉਹ ਸਤਿ
ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਸਰਬ ਬਿਆਪਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ
ਵਾਸਤਵ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਰਖੇ । ਹੋਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੇ
ਗੋਬਿੰਦ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜੈਸੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ

ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ॥

ਸੂਤ ਏਕ ਜਿਉਂ ਤਾਣਾ ਪੇਟਾ ।

ਸੂਤ ਓਹੀ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਤਾਣੇ ਪਾਸੇ ਵਗੇ ਓਹ
ਤਾਣਾ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਤੇ ਜੋ ਪੇਟੇ ਪਾਸੇ ਵਗੇ ਉਹ ਪੇਟਾ
ਸਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਓਹੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਪਣੇ ਵਾਸ-
ਤਵ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੋਕੇ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਨਾਮ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ
। ਤੇ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੋਕੇ ਗੁਰੂ ਸਦਾਉਂਦਾ ਹੈ ॥
ਯਥਾ ਬਚਨ ।

ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੂ ਹੈ ਨਾਨਕ ਭੇਦ
ਨ ਭਾਈ । ਸੋ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਜੋ ਕੁਛ ਆਪ ਨੇ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਸੋ ਸਮਝ ਵਿਚ
ਆ ਗਇਆ ਪਰ ਫਿਰ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਪ੍ਰਕਰਣ ਪਰ ਹੀ ਕੁਛ
ਹੋਰ ਆਪ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਨੂੰ ਜੋ ਗੁਰੂ ਮੰਨਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਹੁਣ ਨਾਲ ਹੋਰ
ਕਿਸੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਨ ਵਿਚ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ
ਦੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਿਆ
ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ?

ਬਿਬੇਕਾਸਿੰਘ

ਬਰਾਬਰੀ ਤਾਂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ

ਦਾ ਦਰਜਾ ਕਿਸੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿਤਾ ਜਾਏ । ਬਾਹਰਵੀਂ
ਤੇਹਰਵੀਂ ਚੌਧਵੀਂ ਪੰਦ੍ਰਵੀਂ ਆਦਿਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਕਿਸੀ ਨੂੰ
ਮੰਨਿਆ ਜਾਏ । ਪਰ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਮੰਨਨ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰੀ
ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਿਚ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ
ਆਗਿਆ ਪਾਲਨ ਅਤੇ ਮਨੋਰਥ ਸਿਧ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਦਸੋਂ
ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ
ਗੁਰੂ ਹੋਣਾ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨਨਾ ਅਥਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ
ਗੁਰ ਸਿਖੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਇਸੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਦੇਨ
ਲੈਨ ਦੀ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਕਰਕੇ ਸਿਧ
ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਭਾਵ
ਅਰਥ ਦੀ ਸਮਝ ਭੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਕਿਉਂ ਜਿ ਏਹ
ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਦੀ ਰੀਤੀ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਰੂਪੀ
ਮਣੀਆਂ ਦੇ ਭਰੇ ਡਬੇ ਦੇ ਜੰਦੇ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਜੋ ਕੁਛ ਆਪਨੇ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ
ਪਰ ਫਿਰ ਭੀ ਏਹ ਗਲ ਕੁਛ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਂਦੀ
ਕਿ ਸਾਖਿਸ਼ਾਤ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦਾ ਸਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਗੁਰੂ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਨੂੰ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ
ਅਥਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਨੇ ਗੁਰੂ ਮੰਨੀਏ ॥

ਬਿਬੇਕਾਸਿੰਘ

ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਜੀਕੁਰ ਤੁਹਾਡਾ ਏਹ ਵਿਕਲਪ ਹੈ ਈਕੁਰ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਭਾਈ ਆਲਮਸਿੰਘ ਜੀ ਨਚਨੇ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਤ੍ਰ ਦੇਕੇ ਹਟਕਿਆ ਸੀ। ਸੋ ਓਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਏਹ ਹੈ। ਕਿ ਭਾਈ ਨੰਦਲਾਲ ਜੀ ਫਾਰਸੀ ਅਰਬੀ ਦੇ ਇਲਮ ਵਿਚ ਬੜੇ ਆਲਮ ਫਾਜ਼ਲ ਸਨ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜਦ ਉਨਾਂ ਦੀ ਅਦੁਤਿ (ਬੇਮਿਸਲ) ਲਿਯਾਕਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਐਸਾ ਆਲਮ ਫਾਜ਼ਲ ਆਦਮੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੋਹਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਆਜਾਏ ਤਾਂ ਦੀਨ ਇਸਲਾਮ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰੇ। ਅਪਣੇ ਸਾਹਜ਼ਾਦੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜਿਸਦੇ ਪਾਸ ਭਾਈ ਜੀ ਮੀਰਮੁਨਸ਼ੀ ਸੇ ਕੋਹਕੇ ਭਾਈ ਜੀ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਰਨਦੀ ਨੀਤ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਈ। ਤਾਂ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਇਤਲਾਹ ਅਪਨੇ ਮੀਰ ਮੁਨਸ਼ੀ ਤੇ ਦਿਲੀ ਮਿਤ੍ਰ ਭਾਈ ਜੀਨੂੰ ਕਰਦਿਤੀ। ਤਾਂ ਭਾਈ ਨੰਦਲਾਲ ਜੀ ਇਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰੋਗੇ ਜਾਤ ਦੇ ਸੈਯਦ ਅਪਣੇ ਉਪਦੇਸ਼ੀ ਸਤਿਸੰਗੀ ਸਮੇਤ ਦਿਲੀ ਤੋਂ ਨਠ ਕੇ

ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਰਨੀ ਅਨੰਦਪੁਰ
ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਏ । ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ
ਇਕ ਆਪਣੀ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਰਚੀ ਹੋਈ ਬੰਦਗੀ ਨਾਮਾ
ਨਾਮ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਭੇਟ ਰਖੀ ਤਾਂ
ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਥੋੜੀ ਸੁਨਕੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ
ਅਰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਏਹ ਤਾਂ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਮਾ ਹੈ ਸੋ ਉਸ
ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਮ ਜਿੰਦਗੀ ਨਾਮਾ ਹੋਇਆ । ਅਤੇ ਉਸ
ਦੂਜੇ ਦਰੋਗੇ ਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸੌ ਮੋਹਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ
ਭੇਟ ਰਖੀ । ਅਰ ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਚ ਗਦ ਗਦ ਹੋਇਆ ਮਹਾਰਾਜ
ਜੀ ਨੇ ਦੇਖ ਕੇ ਪੁਛਿਆ ਸੋ ਓਹ ਸੰਬਾਦ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਦਾ ਏਹ ਹੈ ॥

॥ ਚੌਪਈ ॥

ਦਸਾ ਦੇਖ ਕਰ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ । ਬੋਲੇ
ਮੁਸਕਾਵਤ ਤਿਸ ਕਾਲ । ਬੈਠਹੁ ਨਿਕਟ
ਕਹੋ ਨਿਜ ਬਾਤੀ । ਕਿਸ ਕੋ ਤੂੰ ਮੁਰੀਦ
ਬਖਸ਼ਾਤੀ ॥ ੧੧ ॥ ਕਿਸ ਮੁਰਸ਼ਦ ਕੇ ਹੈ
ਅਨੁਸਾਰੀ । ਜਿਸ ਤੇ ਚਾਹਿਤ ਭਲੋ
ਅਗਾਰੀ । ਸੁਨ ਸੈਯਦ ਬੋਲਿਯੋ ਤਿਸ ਬੇਰਾ
। ਨੰਦ ਲਾਲ ਹੈ ਏਹ ਗੁਰ ਮੇਰਾ ॥ ੧੨ ॥
ਸਿਖ ਮੈਂ ਬਨਯੋ ਲਹਯੋ ਉਪਦੇਸਾ । ਜਿਸਤੇ
ਹਤੇ ਕਲੇਸ ਅਸੇਸਾ । ਆਲਮ ਸਿੰਘ

ਨਚਨਾ ਜਿਸ ਕਹੈ । ਤਬਹੁ ਸਮੀਪ ਗੁਰੁ ਕੇ
 ਅਹੈ ॥ ੧੩ ॥ ਸੁਨ ਕਰ ਭਰਕ ਕਰਤ ਸੋ
 ਬੋਲਾ । ਐਸੋ ਬਾਕ ਨ ਕਹੀਐ ਹੋਲਾ । ਤੀਨ
 ਲੋਕ ਪਤਿ ਗੁਰ ਬਿਦਮਾਨੋ । ਸਿਖਯਨ ਕੋ
 ਤਬ ਗੁਰੁ ਬਖਾਨੋ ॥ ੧੪ ॥ ਕਹਿਨ ਹਜ਼ੂਰ
 ਨ ਏਹ ਅਧਿਕਾਰਾ । ਉਚਰਨ ਕੀਜੈ ਰਿਦੈ
 ਬਿਚਾਰਾ । ਸੁਨ ਸੈਯਦ ਤੂਸਨ ਹੋਇ ਰਹਜੋ
 । ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਤਿਸਕੋ ਮਨ ਲਹਜੋ ॥ ੧੫ ॥
 ਆਲਮਸਿੰਘ ਨਹਟਕ ਪ੍ਰਬੀਨਾ । ਨੰਦਲਾਲ
 ਕੋ ਗੁਰ ਪਦ ਦੀਨਾ । ਮੈਂ ਬਖਸੀਸ ਕੀਨ
 ਇਸ ਤਾਈ । ਆਇ ਬਨੈ ਸਿਖ ਸੋ ਸੁਖ
 ਪਾਈ ॥ ੧੬ ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨੇ ਮੋ ਕਉ
 ਜਾਨਿਓ । ਮੇਰੋ ਭਲੋ ਸਰੂਪ ਪਛਾਨਿਓ ।
 ਯਾਤੇ ਇਸਕੋ ਗੁਰਪਦ ਹੋਵਾ । ਭਗਤਿ ਗਯਾਨ
 ਕੋ ਰਸ ਇਨ ਜੋਵਾ ॥ ੧੭ ॥ ਸਤਿ ਗੁਰ
 ਮੇਹਰ ਨਦਰ ਕੀ ਧਾਰੇ । ਅਨਿਕ ਗੁਰੁ ਕਰ
 ਜਸ ਬਿਸਥਾਰੇ । ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਸੋ ਕਰਜੋ
 ਬਖਾਨ । ਮੀਰ ਸੁ ਬਡੇ ਮ੍ਰਾਤਬ ਵਾਨ
 ॥ ੧੮ ॥ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮਗ ਖੁਦਾਇ ਕੋ ਅਹੈ ।
 ਨੰਦ ਲਾਲ ਤੇ ਸਿਖਯਾ ਲਹੈ ॥ ਇਤਿਆਦਿ
 ਸੋ ਤਾਤਪਰਜ ਏਹ ਕਿ ਜੀਕੁਰ ਚਕ੍ਰ ਵਰਤੀ

ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਪਣੇ ਮਾਤਹਿਤ ਅਨੇਕ ਰਾਜੇ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਰਾਹੀਂ ਅਪਣੇ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਅਜ ਕਲ ਬ੍ਰਟਿਸ਼ ਗੁਰਨਮੈਂਟ ਅਪਣੇ ਮਾਤਹਿਤ ਅਨੇਕ ਲੋਕਲ ਗੁਰਨਮੈਂਟਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਅਪਣੇ ਬ੍ਰਟਿਸ਼ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਈਕੁਰ ਹੀ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੀ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਅਪਣੇ ਮਾਤੈਹਤ ਅਨੇਕ ਗੁਰੂ ਭਾਈ ਨੰਦਲਾਲ ਜੈਸੇ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ਾਂ ਦੇਕੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ। ਸੋ ਜੀਕੁਰ ਅਨੇਕ ਮੰਡਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀ ਹੀ ਸੋਭਾ ਤੇ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ਅਰ ਲੋਕਲ ਗੁਰਨਮੈਂਟਾਂ ਬ੍ਰਟਿਸ਼ ਗੁਰਨਮੈਂਟ ਦੀ ਹੀ ਸੋਭਾ ਤੇ ਮਹਿਮਾ ਹੈ। ਈਕੁਰ ਹੀ ਅਨੇਕ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਗਿਆਰਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੋਭਾ ਵਡਿਆਈ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ। ਜਿਸ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਮਾਤੈਹਤ ਜਿਤਨੇ ਰਾਜੇ ਹੋਨ ਜਿਸ ਅੰਪੀਰੀਯਲ ਗੁਰਨਮੈਂਟ ਦੇ ਮਾਤੈਹਤ ਜਿਤਨੀਆਂ ਲੋਕਲ ਗੁਰਨਮੈਂਟਾਂ ਹੋਨ ਉਤਨੀ ਹੀ ਉਸ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਥਵਾ ਅੰਪੀਰੀਯਲ ਗੁਰਨਮੈਂਟ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਦਾ ਸ਼ਾਨ ਅਰਥਾਤ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ। ਈਕੁਰ ਹੀ ਜਿਤਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਹੋਨ ਇਤਨੀ ਹੀ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਗਿਆਰਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗੀ ਦਾ ਸ਼ਾਨ

ਅਰਥਾਤ ਸੋਭਾ ਤੇ ਵਡੀ ਵਡਿਆਈ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ
ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਏਹ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ॥

ਸਤਿ ਗੁਰ ਮੇਹਰ ਨਦਰ ਕੀ ਧਾਰੇ
ਅਨਿਕ ਗੁਰੂ ਕਰ ਜਸ ਬਿਸਥਾਰੇ
ਸੋ ਭਾਈ ਨੰਦਲਾਲ ਤੋਂ ਛੁਟ ਹੋਰ ਕੇਹੜੇ ੨ ਗੁਰੂ
ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਜਗਤ ਪਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਬੁਢੇ
ਜੀ ਤੋਂ ਆਦਿ ਲੈ ਕਰਕੇ ਅਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ
ਪਰ ਗੁਰੂ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ।
ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀਨੇ ਭੀ । ਅਤੇ
ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਭੰਡਾਰਾ ਹੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ਾਂ ਦਾ
ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਤਾ । ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਚੌਥੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀਨੇ ਭੀ ਕੁਛ
ਬਖਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀਨੇ ਹੋਰ ਫੁਟ-
ਕਰ ਬਖਸ਼ਾਂ ਤਾਂ ਵਖਰੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਖਾਂ
ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੀ ਕਾਰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਭਾਈ
ਭਗਤੂ ਆਦਿਕਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਗੁਰਿਆਈ
ਬਖਸ਼ੀ ਭਾਈ ਬੈਹਲੋ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਸੰਗਤ ਸੌਂਪੀ । ਇਸੀ

ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤਕ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਬੇਸੁਮਾਰ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ਾਂ ਬਖਸ਼ ੨ ਕਰਕੇ ਅਨੇਕ ਗੁਰੂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ। ਜੀਕੁਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਅਪਣੇ ਲਾਇਕ ੨ ਵਜੀਰਾਂ ਉਮਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਦੇਸ ਦੇ ਮੰਡਲ ਜਾਗੀਰਾਂ ਵਿਚ ਦੇਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜੇ ਬਣਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਜੀਕੁਰ ਹੁਣ ਰਿਯਾਸਤ ਜੰਮੂ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਮਤਾ ਸੋਧਿਆ ਗਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਗੀ ਦੀ ਗਦੀ ਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਜਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾਗੀਰਾਂ ਦੇਕੇ ਰਾਜੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਕਿਉਂ ਜਿ ਜਿਸਦੇ ਮਾਭੈਹਤ ਰਾਜੇ ਹੋਨ ਓਹੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਭੈਹਤ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਹਿਆ ਭੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਓਹ ਖਾਲੀ ਖਿਤਾਬੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ। ਈਕੁਰ ਹੀ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਅਤੇ ਗਿਆਰਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਪਦਵੀ ਤਦ ਹੀ ਸੁਫਲ ਅਤੇ ਸਚੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਜਿ ਇਨ੍ਹਾਂਦੇ ਮਾਭੈਹਤ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਹੋਨ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਦੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਸੋ ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਗੁਰੂ ਜਗਤ ਵਿਚ ਹੋਣੇਕਰਕੇ ਹੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਗੁਰੂ ਖਾਲੀ ਗੁਰੂ ਹੋਨ। ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਲੇਕਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ

ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂਆਂ ਸਿਰ ਗੁਰੂ ਹੈਨ ॥

ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਜੋ ਭਾਈ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਹੈ ਏਹ ਵਡਾ ਭਾਰਾ ਉਚੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਹੈ । ਸੋ ਏਹ ਭਾਈ ਪਦ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਹਿਆ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਜਗਤ ਪਰ ਗੁਰੂ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਹਿਆ । ਭਾਈ ਅਪਣੇ ਜੇਹੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਕਹੀਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਜੀ ਅਰਥਾਤ ਭਰਾ ਜੀ ਕਰਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ । ਕਿਉਂਜਿ ਜਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਆਂਵਦੇ ਅਥਵਾ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣਾ ਹੋਂਦਾ ਤਾਂ ਏਹ ਤਾਂ ਕੋਹਣਾ ਮੁਨਾਸਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਕੋਂਹਦੇ ਆਓ ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਥਵਾ ਬੁਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਏਹ ਬਚਨ ਕਰਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਗੁਰੂ ਬੁਢਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਪੈੜਾਜੀ ਆਦਿਕ । ਸੋ ਭਾਈਜੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਬੁਲਾਉਣਾ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਠੀਕ ਸੀ ॥

ਸੋ ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਏਹ ਕਿ ਨਾਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤਕ ਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਨੇਕ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ਾਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ । ਅਤੇ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ਾਂ ਬਖਸ਼ਕੇ ਗੁਰੂ ਬਣਾਇਆ ਅਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਉਨਾਂ ਦੀ ਚਰਣੀ ਲਵਾਇਆ । ਅਰ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਏਹ ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਰੂ ਹੈਨ ਇਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸਰਣ ਹੋ ਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਿਆਨ ਹੈ ॥

ਫਿਰ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਅਨੇਕ ਬਖਸ਼ਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਬਖਸ਼ਕੇ ਓੜਕ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ

ਵਿਚ ਭਾਈ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ
ਦਇਆਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਧਰਮਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਮਾਨਸਿੰਘ
ਜੀ ਦੁਵਾਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਅਥਵਾ ਭਾਈ ਸੰਗਤਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਵਾਰਾ ਸਾਰੇ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਨੂੰ
ਹੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਿਆਈਦਾ ਤਿਲਕ ਦੇਕੇ ਪਦ
ਬਖਸ਼ਿਆ। ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਡਿਆਇਆ

॥ ਯਥਾ ਲੋਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ॥ ਚੌਪਈ ॥

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ। ਖਾਲਸੇ ਮੈਂ
ਹਉਂ ਕਰੋਂ ਨਿਵਾਸ। ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਮੁਖ ਹੈ
ਅੰਗ। ਖਾਲਸੇ ਕੇ ਹਉਂ ਬਸਤ ਸਦ ਸੰਗ
। ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਇਸਟ ਸੁਹਿਰਦ। ਖਾਲਸਾ
ਮੇਰੇ ਕਹੀਯਤ ਬਿਰਦ। ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਪਛ
ਅਰ ਪਾਦ। ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਸੁਖ ਅਹਿਲਾਦ
। ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਮਿਤ੍ਰ ਸਖਾਈ। ਖਾਲਸਾ
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੁਖਦਾਈ। ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੀ ਸੋਭਾ
ਸੀਲ। ਖਾਲਸਾ ਬੰਧੁ ਸਖਾ ਮਦ ਡੀਲ।
ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੀ ਜਾਤ ਅਰ ਪਾਤ। ਖਾਲਸਾ
..... । ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ
ਭਵਨ ਭੰਡਾਰ। ਖਾਲਸੇ ਕਰ ਮੇਰੇ ਸਦਕਾਰ
। ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਸਜਨ ਪ੍ਰਵਾਰ। ਖਾਲਸਾ
ਮੇਰੇ ਕਰਤ ਉਧਾਰ। ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ

ਪਰਾਨ । ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਕੀ ਜਾਨ ।
 ਮਾਨ ਮਹਤ ਮੇਰੇ ਖਾਲਸਾ ਸਹੀ । ਖਾਲਸਾ
 ਮੇਰੇ ਸੁਾਰਥ ਕਹੀ । ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਕਰੈ
 ਨਿਬਾਹਾ । ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਦੇਹ ਅਰ ਸਾਹਾ ।
 ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਧਰਮ ਅਰ ਕਰਮ । ਖਾਲਸਾ
 ਮੇਰੇ ਭੇਦ ਨਿਜ ਮਰਮ । ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ
 ਸਤਿ ਗੁਰ ਪੂਰਾ । ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਸਜਨ
 ਸੁਰਾ । ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਬੁਧ ਅਰ ਗਿਆਨ ।
 ਖਾਲਸੇ ਕਾ ਹਉਂ ਧਰੋ ਧਿਆਨ । ਉਪਮਾ
 ਖਾਲਸ ਜਾਤ ਨ ਕਹੀ । ਜਿਹਵਾ ਏਕ ਪਾਰ
 ਨਹੀਂ ਲਹੀ । ਸੇਸ ਰਸਨਾ ਸਾਰਦਾ ਸੀ ਬੁਧ
 । ਤਦਿਪ ਉਪਮਾ ਬਰਨ ਨ ਸੁਧ । ਰੋਮ ੨
 ਰਸਨਾ ਜੋ ਪਾਵੇਂ । ਤਦਪਿ ਨ ਖਾਲਸਾ ਜਸ
 ਬਿਸਤ੍ਰਾਵੇਂ । ਹਉ ਖਾਲਸੇ ਕੋ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ
 । ਓਤ ਪੋਤ ਸਾਗਰ ਬੂੰਦੇਰੇ ॥

॥ ਦੋਹਰਾ ॥

ਖਾਲਸੇ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਰ ਸੁਤ ਬਿਤ ਸਕਲ
 ਭੰਡਾਰ । ਰਾਜ ਮਾਲ ਸਾਧਨ ਸਕਲ ਪੁਤ੍ਰ
 ਕਲਿਤ੍ਰ ਬਿਉਹਾਰ । ਗਿਰੰਥਾਰੀ ਬਡ
 ਸਾਹਿਬੀ ਮਨ ਤਨ ਪਿੰਡ ਪਰਾਣ । ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਖਾਲਸੇ ਕਰਮਿਲਿਓ ਦਾਨਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ।
 ਸੇਵ ਖਾਲਸੇ ਕੀ ਸਫਲ ਈਤ ਉਤ ਪ੍ਰਲੋਕ
 । ਨੇਹਫਲ ਸੇਵਾ ਤਿਸ ਬਿਨਾ ਕਬੀ ਹਰਖ
 ਕਬੀ ਸੋਗ । ਮੇਰੀ ਇਸ਼ਟ ਅਰ ਨੇਸ਼ਟਾ
 ਖਾਲਸਾ ਪੂਜਨ ਧਿਆਨ । ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ
 ਖਾਲਸਾ ਮੁਕਤ ਰੂਪ ਸਤ ਜਾਨ । ਜਜਨ
 ਭਜਨ ਮਮ ਖਾਲਸਾ ਖਾਲਸਾ ਪੂਜਬੇ ਜੋਗ
 । ਦਾਸ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਫਤਹ ਖਾਲਸਾ ਦਰਸ
 ਪਰਸ ਮਿਟੇ ਸੋਗ ॥

ਅੰਨਿ ਬਚਨ ॥

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਮੂਰਤ ਏਹਾ । ਪ੍ਰਗਟ
 ਸਤਿ ਗੁਰ ਖਾਲਸਾ ਦੇਹਾ । ਮਮ ਰੰਚਕ
 ਮਿਥਿਆ ਨਹੀਂ ਭਾਖੀ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ
 ਅੰਗਦ ਸਾਖੀ ॥

ਹੋਰ ਬਚਨ ॥

ਰੇਹਣੀਰਹੈ ਸੋਈ ਸਿਖ ਮੇਰਾ । ਉਹ ਸਾਹਿਬ
 ਮੈਂ ਉਸਕਾ ਚੇਰਾ ॥

ਸੋ ਤਾਤਪਰਜ ਏਹ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ
 ਭੀ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ
 ਨੂੰ ਭੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ । ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਾਰਾਂ ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ
 ਹੋਨ । ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਦਿਕ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਦਸ
 ਸਰੂਪ । ਅਤੇ ਦੋ ਸਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ॥

ਯਥਾ ਲੋਹ ਪ੍ਰਕਾਸ ਬਚਨ ॥

ਪੰਥਖਾਲਸਾ ਭਯੋ ਪੁਨੀਤਾ ਪ੍ਰਭ ਆਗਿਆ
 ਕਰ ਉਦਤ ਭਏ । ਮਿਟਿਓ ਦ੍ਰੋਤ ਜਗਤ
 ਉਪਾਧਨ ਅਸੁਰ ਮਲੇਛਨ ਮੂਲ ਗਏ ।
 ਧਰਮ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਚੁਰ ਭਯੋ ਸੱਤ
 ਸਰੂਪ ਪੁੰਨਜ ਰੂਪ ਜਏ । ਕਛ ਕੇਸ ਕ੍ਰਿਪਾਨ
 ਤ੍ਰੈ ਮੁਦ੍ਰਾ ਗੁਰ ਭਗਤਾ ਰਾਮ ਦਾਸ ਭਏ ॥
 ੫ ॥ ਅਕਾਲ ਉਪਾਸਕ ਛਤ੍ਰਜ ਧਰਮਾ ਰਣ
 ਕਟ ਕਸਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਏ । ਤਾ ਮਹਿ ਪੰਚ
 ਚਾਲੀਸ ਪ੍ਰਧਾਨਾ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਖਾਲਸਾ ਠਏ
 । ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤਸਿੰਘ ਜੁਝਾਰਸਿੰਘ ਫਤੇਸਿੰਘ
 ਜੋਰਾਵਰਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿਯੇ । ਪੰਚਮ ਖਾਲਸਾ ਸਤਿ
 ਗੁਰ ਪੂਰਾ ਜਿਨ ਏਹ ਪੰਥ ਸੁਪੰਥ ਪ੍ਰਗਟਏ
 ॥ ੬ ॥ ਚਾਲੀਸ ਨਰ ਏਹ ਬੀਜ ਖਾਲਸਾ
 ਮੁਕਤੇ ਪਾਵਨ ਸਿੰਘ ਬਲੀ । ਮਾਤ ਭਗਵਤੀ
 ਪਿਤਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਗੋਦ ਲੀਯੋ ਦੈ ਖਾਸ
 ਪਲੀ । ਸਕਲ ਭਰਮ ਪਰਹਰ ਕਰ ਹਰਿ
 ਜਨ ਸਤਿ ਨਾਮ ਸੁਚਿ ਮੰਤ੍ਰ ਬਲੀ । ਆਪ
 ਜਪਤ ਅਰ ਜਗਤ ਜਪਾਵਤ ਭਗਤਿ ਸਿਰੋ-
 ਮਣਿ ਮਾਹਿ ਕਲੀ ॥ ੭ ॥

ਹੋਰ ਲੋਹ ਪ੍ਰਕਾਸ ਬਚਨ ॥

ਅਥ ਗ੍ਰੰਥ ਅਸਥਾਪਨ ਮਹਾਤਮ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰ
ਬਿਗ੍ਰਹ ਕਥਤੇ ॥

ਤੁਬਲ ਪੁੰਨੀਆ ॥

ਸਤਿਗੁਰ ਆਪਨਪੋ ਖਾਲਸੇ ਦੀਨਾ ਦੁਤਿਯ
ਰੂਪ ਸਤਿ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥਾ । ਬੋਲਨ ਸਤਿ ਗੁਰ
ਸਬਦ ਸੰਭਾਖਨ ਨਾਮ ਗੋਬਿੰਦ ਕੀਰਤਨ
ਸੰਥਾ । ਗੁਨਾਨੁਬਾਦ ਪੁਨ ਸਿਫਤਿ ਸਲਾਹਨ
ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਸੈਨ ਕਰੰਥਾ । ਪਾਵਨ ਪੰਥ
ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟਯੋ ਚਾਰ ਬਚਨ ਆਸ੍ਰਮ ਸੁਭ
ਪੰਥਾ । ਇਨਕੇ ਦਰਸਤ ਗੁਰ ਕੋ ਦਰਸਨ
ਬੋਲਨ ਗੁਰੁ ਸਬਦ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥਾ । ਦ੍ਰਾਦਸ ਰੂਪ
ਸਤਿ ਗੁਰ ਏਹ ਕਹੀਯਤ ਦ੍ਰਾਦਸ ਭਾਨ
ਪ੍ਰਗਟਿਯੋ ਹਰਿ ਸੰਤਾ । ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਲਾ ਪਾਰ-
ਬ੍ਰਹਮ ਧਨੀਛੈ ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਵਰਤੰਤਾ
। ਦਾਸ ਗੋਬਿੰਦ ਫਤਹ ਸਤਿਗੁਰ ਕੋ ਖਾਲਸਾ
ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੁ ਰੂਪ ਬਦੰਤਾ ॥

ਸਿਧਾਂਤ ਏਹ ਕਿ ਜੀਕੁਰ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਜੋਗ ਗੁਰਤਾ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਏਹ ਬਚਨ
ਕੀਤਾ ਹੈ ॥

ਪ੍ਰਗਟ ਖਾਲਸਾ ਜਗ ਕੀਓ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ

ਕਾ ਪੰਥ । ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ
ਮਾਨੀਓ ਗ੍ਰੰਥ । ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥਕੋ ਮਾਨੀਓ ਪ੍ਰਗਟ
ਗੁਰੂ ਕੀ ਦੇਹ । ਜਾਕਾ ਹਿਰਦਾ ਸੁਧ ਹੈ ਖੋਜ
ਸਬਦ ਕੋ ਲੇਹ ॥

ਈਕੁਰ ਹੀ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀ ਗੁਰਤਾ ਦੀ ਪਦਵੀ
ਦੇ ਕੇ ਏਹ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਤਲੇ ਬਚਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ
ਉਸੀ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਮਜ਼ੂਦ ਹੈ ॥

ਪੰਥ ਚਲਾਇਓ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰੂ ਕੀ
ਦੇਹ । ਜੋ ਮੁੜ ਕੋ ਮਿਲਬੋ ਚਹੇ ਖੋਜ
ਇਨਹੀਂ ਸੇ ਲੇਹ ॥

ਸੋ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਭੀ ਗੁਰੂ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਭੀ ਗੁਰੂ ।
ਜੇ ਕਰ ਕੋਈ ਏਹ ਕਹੇ ਕਿ ਕੇਵਲ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ
ਹੀ ਗੁਰੂ ਪਦਵੀ ਹੈ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਓਹ ਮੂਰਖ
ਹੈ । ਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਏਹ ਕਹੇ ਕਿ ਕੇਵਲ
ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰਿਆਈ ਹੈ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਭੀ ਮੂਰਖ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਜਦ ਗੁਰਿਆਈ ਇਕ ਵਸਤੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਕੋ ਵਸਤੂ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀ ਅਰ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਨੂੰ ਭੀ ਅਰਥਾਤ
ਦੁਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀਕੁਰ ਮਿਲੀ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ

ਆਂਵਦੀ । ਨਿਰਨਾ ਕਰਕੇ ਦਸੀਏ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਜੀਕੁਰ ਕੋਈ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜਦ ਨਵੇਂ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਸਾਧ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਅਮਨ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਅਪਣੇ ਕਾਇਮ ਮੁਕਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਉਸ ਦੇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਮੁਕਰਰ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੂਜਾ ਆਮਲ ਹਾਕਮ ਅਰਥਾਤ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਜੱਥਾ ਅਥਵਾ ਗੁਵਰਨਰ । ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਫਸਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹੈ । ਅਤੇ ਆਮਲ ਅਫਸਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਈਕੁਰ ਹੀ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਮੁਲਕ ਸਾਧਨ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਭਾਰਥ ਖੰਡ ਪਰ ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਮਾਰਗ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਜਮਾਇ ਕਰ ਅਪਣੇ ਕਾਇਮ ਮੁਕਾਮ ਦਹੁਆਂ ਨੂੰ ਅਰਥਾਤ ਇਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਥਾਪਨ ਕੀਤਾ ਦੂਜਾ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਨੂੰ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਤ ਅਫਸਰ ਹੈ । ਅਰ ਖਾਲਸਾ ਗੁਰੂ ਆਮਲ ਹਾਕਮ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤੈਹਤ ॥

ਇਸ ਵਿਚ ਸੁਖਮ ਵਿਚਾਰ ਇਕ ਹੋਰ ਹੈ ਜੋ ਮਨ ਬੁਧ ਨੂੰ ਸੁਖਮ ਕਰਕੇ ਵਿਚਾਰਨੇ ਪਰ ਸਮਝ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਸੋ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਦਵੀ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ । ਇਕ ਰੁਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਰਕੇ ਦੂਜੀ ਯੋਗਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕਰਕੇ ਤੀਜੀ

ਯੋਗਾ ਰੂਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਰਕੇ । ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਦਿ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤਕ ਗਿਆਰਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨੂੰ
ਜੋ ਗੁਰੂ ਪਦਵੀ ਹੈ ਸੋ ਰੂਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਥੀਂ ਭੀ ਅਤੇ ਯੋਗਕ
ਸ਼ਕਤੀ ਥੀਂ ਭੀ ਹੈ ਸੋ ਜੋ ਰੂਹੜੀ ਅਤੇ ਯੋਗਕ ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ
ਕਰਕੇ ਹੋਵੇ ਸੋ ਯੋਗਾਰੂਹੜੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਗਿਆਰਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਰਤ-
ਦੀਆਂ ਹੋਨ । ਜੀਕੁਰ ਜਲ ਤੋਂ ਜੋ ਵਸਤੂ ਉਪਜੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮ
ਜਲਜ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਜੀਅ ਜੰਤ
ਜੜੀ ਬੂਟੀਆਂ ਜਲ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਂਦੀਆਂ ਹੋਨ ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦਾ ਨਾਮ ਭੀ ਜਲਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ਹੈ । ਪਰ ਆਮ
ਤੌਰ ਪਰ ਜਲਜ ਕੈਹਣੇ ਕਰਕੇ ਕਮਲ ਦਾ ਹੀ ਭਾਨ ਹੁੰਦਾ
ਹੈ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਲਜ ਪਦ ਦੀ ਰੂਹੜੀ ਕਮਲ ਪਰ ਹੈ ।
ਤੇ ਹੋਰ ਜਲ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈਆਂ ਵਸਤਾਂ ਪਰ ਜਲਜ ਪਦ
ਯੋਗਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕਰਕੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਏਹ ਸਮਝਿਆ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਕੀ ਅਮਕੀ ਵਸਤੂ ਜੋ ਜਲ ਥੀਂ ਉਪਜੀ
ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਭੀ ਜਲਜ ਕੈਹਣਾ ਯੋਗ ਹੈ । ਸੋ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਗੁਰੂ ਪਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਦਿ ਦਸ ਗੁਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਰ ਰੂਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਰਕੇ ਵਰਤਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ
ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰੂਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਪਰ ਨਹੀਂ ਵਰਤ
ਸਕਦਾ । ਖਾਲਸੇ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਪਦ ਵਰਤੇਗਾ ਯੋਗਕ
ਸ਼ਕਤੀ ਕਰਕੇ ਵਰਤੇਗਾ । ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਤੋਂ ਲੈਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤਕ ਜਿਨਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਵੇਗੇ ਸੋ ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਪਦ ਦਾ ਵਰਤਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਪਦ ਨਾਲ ਮਿਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਉਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਚਾਰਨ ਦੀ ਰੀਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਰ ਨਾ ਖਾਲੀ ਨਾਮ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸੋਭਾ ਹੋਂਦੀ ਹੈ। ਅਰ ਨਾਹੀਂ ਨਾਮੀ ਦਾ ਠੀਕ ਗਿਆਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਖਾਲਸਾ ਪਰ ਗੁਰੂ ਪਦ ਦੀ ਰੂਹੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਬੋਲਿਆਂ ਅਥਵਾ ਬਹੁਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਭੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਯੋਗਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕਰਕੇ ਹੈ ਜੇ ਓਹ ਗੁਰੂ ਦੀ ਉਨਾਂ ਪਰ ਡਿਯੂਟੀ (ਕਾਰ) ਚਲਾਇ ਰਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਉਸਪਰ ਭਰੋਸਾ ਰਖਦੇ ਹੋਨ। ਪਰ ਜੀਕੁਰ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਰ ਗੁਰੂ ਪਦ ਦੀ ਰੂਹੜੀ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਉਚਾਰਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਪਦ ਦੇ ਖ਼ਿਤਾਬ ਨਾਲ ਭੁਖਤ ਕਰਕੇ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਰੀਤੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਕਿਸੀ ਮਤ ਮਤਾਂਤ੍ਰ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਨਾਉਂ ਉਚਾਰਨ ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਪਦ ਪਹਿਲਾਂ ਉਚਾਰਕੇ ਮਗਰੋਂ ਨਾਮ ਉਚਾਰੇਗਾ। ਈਕੁਰ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਵਿਚੋਂ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਪਦ ਦਾ ਖ਼ਿਤਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਰੀਤੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਦ ਜਦ ਉਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਉਚਾਰਣ ਹੋਵੇ ਗੁਰੂ ਪਦ ਭੀ ਉਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ

ਵਰਤਿਆ ਜਾਏ । ਹੁਣ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਂਵਦਾ ਹੈ
 ਕਿ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਭੀ ਭੇਦ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਦਸਮ
 ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਕਈ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਬਾਬਾ
 ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੋਇਆ ਪੰਥ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹਿਸੇ ਦੇ ਗੁਰੂ
 ਭੀ ਹੋਏ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ
 ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਪਰ ਬਰਾਜਮਾਨ
 ਹੋਣਾ ਭੀ ਮੰਨਿਆ ਗਇਆ ਸੀ ਤੇ ਹੋਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ
 ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ
 ਜੋ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਹੋਨ ਅਜੇ ਛਾਪੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਏ ਪਰ
 ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਮ ਕਹਾਇਆ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ
 ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਹੀਂ ਕਹਾਇਆ । ਅਰਥਾਤ ਬਾਬਾ ਦਾ ਖਿਤਾਬ
 ਸ੍ਰੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗੁਰੂ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਸ੍ਰੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ।
 ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਜ ਕਲ ਬਾਬਾ ਖੇਮਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਅਥਵਾ
 ਬਾਬਾ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸੋਢੀ ਰਾਮਨਰੈਣ ਸਿੰਘ
 ਸਾਹਿਬ ਆਦਿਕ ਅਨੇਕ ਗੁਰ ਅੰਸ ਦੇ ਅਤੇ ਗੱਦੀਆਂ ਤੇ
 ਡੇਰਿਆਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
 ਪਰ ਯੋਗਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਦਵੀ ਵਰਤਦੀ ਹੈ ।
 ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਪਦ ਦੇ ਖਿਤਾਬ ਦੀ ਰੂਹੜੀ
 ਨਹੀਂ ਹੈ ਨਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
 ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਦਾਸ ਆਦਿਕ ਉਚਾਰਨ ਹੋਂਦੇ

ਹੈਨ ਉਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ
ਗੁਰੂ ਰਾਮਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਕਰਕੇ ਉਚਾਰਨ ਹੋਂਦਾ ਹੋਵੇ । ਨਾ
ਐਸੀ ਰੀਤੀ ਹੈ ਅਰ ਨਾ ਵਰਤਾਰਾ ਤੇ ਨਾਹੀਂ ਇਸ ਗਲ
ਨੂੰ ਓਹ ਮਹਾਤਮਾ ਆਪ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੈਨ ਅਰ ਨਾਹੀਂ
ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਕੇਂਹਦੇ ਹੈਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਦਾ
ਖਿਤਾਬ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਉਚਾਰਨ ਕਰੋ ॥ *ਸੋ ਸਿਧਾਂਤ ਏਹ

*ਨੋਟ—ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਦੀ ਅੰਸ ਦੇ ਕੋਠੇ ਵਾਲੇ ਮੀਣੇ ਅਤੇ
ਧੀਰਮਲ ਦੀ ਅੰਸ ਦੇ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੀਏ ਧੀਰਮਲੀਏ
ਸੋਢੀਆਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਪਦ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ
ਤੌਰ ਪਰ ਵਰਤਣ ਦਾ ਰਵਾਜ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰਾਂ ਦੇ
ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ
ਅਰਜਨ ਜੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੋਈ ਨਾ
ਕਹੇ ਤੇ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਤੇ ਧੀਰਮਲ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਹੇ । ਅਥਵਾ
ਉਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਪਦ ਲਾਜ਼ਮੀ
ਤੌਰ ਪਰ ਅਪਣੇ ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀਨੇ ਸੋਈ
ਅਜ ਤਕ ਰਵਾਜ ਚਲਿਆ ਆਂਵਦਾ ਹੈ । ਇਨਾਂ ਮੀਣਿਆਂ
ਦੇ ਉਪਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਸਾਰੀ ਵਾਰ ਹੀ
ਲਿਖੀ ਹੈ । ਏਹੁ ਕਾਰਣ ਹੈਨ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਇਨਾਂ ਨਾਲ
ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦ ਹੁਣ ਭੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਰਹਿਤ ਵਿਚ ਮੀਣਿਆਂ ਧੀਰਮਲੀਆਂ ਦੇ ਮੇਲ ਦੇ

ਕਿ ਜੋ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹੋਨ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਪੰਥ ਹੀ
ਅਰਥਾਤ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਕਰਕੇ ਮੰਨਨ ਤੇ ਜੋ ਉਨਾਂ
ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਰਕੇ ਨਾ ਮੰਨੇ ਓਹ ਮੀਣੇ ਧੀਰਮਲੀਏ ਰਾਮਰਈਏ
ਮਸੰਦਾਂ ਦੀ ਨਿਆਂਈ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਏ । ਸੋ
ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਪਰ ਗੁਰੂ ਪਦ ਦੀ ਰੂਹੜੀ ਹੈ ਸੋ ਉਸੀ ਦੇ ਨਾਮ
ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਥ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਪਦ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ
ਪਰ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਏਹ ਦਰਜਾ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਹੀ ਹੈ । ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ
ਨੂੰ ਜੋ ਗੁਰੂ ਪਦ ਬਖਸਿਆ ਗਇਆ ਅਰ ਇਸ ਹੁਕਮ
ਮੁਤਾਬਕ ॥

ਜੋ ਮੁੜਕੋ ਮਿਲਬੇ ਚਹੇ ਖੋਜ ਇਨਹੀ ਸੇ ਲੇਹ

ਜਿਨਾਂ ੨ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਖੋਜ ਲਇਆ ਹੈ ਕਿਸੀ ਖਾਲਸਾ
ਨੂੰ ਥੋੜਿਆਂ ਨੇ ਖੋਜ ਲਭਾ ਹੈ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਅਰ
ਓਹ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਨ ਸੋ ਇਨਾਂ ਪਰ ਗੁਰੂ ਪਦ
ਦੀ ਯੋਗਕ ਸਕਤੀ ਹੈ । ਕਿ ਏਹ ਭੀ ਗੁਰੂ ਮੰਨਨ ਦੇ ਯੋਗ

ਤਿਆਗ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਕਿਉਂ ਜਿ ਏਹ ਲੋਕ
ਚੌਥੀ ਅਤੇ ਛੇਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨੂੰ
ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸਨ । ਇਥੋਂ ਅਪਣਾ ੨ ਸਿਲਸਿਲਾ
ਜਾਰੀ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਸਨ । ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਏਹ ਤੇ
ਇਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਬਾਹਿਰ ਕਢੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੋਨ ॥

ਹੈਨ । ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਲਖਾਂ ਪਰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹਿਆ
 ਹੈ ਸੋ ਓਹ ਵਡਾ ਗੁਰੂ ਹੈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਉਸਤੋਂ ਛੋਟਾ
 ਸੈਕੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਉਸਤੋਂ ਭੀ ਛੋਟਾ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਾਲਾ ਉਸਤੋਂ
 ਭੀ ਛੋਟਾ । ਸੋ ਸਿਧਾਂਤ ਏਹ ਕਿ ਵਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਗੁਰੂ
 ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅੰਪੀਰੀਯਲ (ਚਕ੍ਰਵਰਤੀ)
 ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਏਹ ਲੋਕਲ (ਮੰਡਲੀਕ) ਜਥੇ
 ਦਾਰ ਗੁਰੂ ਹੈਨ । ਸੋ ਭਾਂਵੇ ਏਹ ਸਾਰੇ ਅਪਣੇ ਅਪਣੇ
 ਮੰਡਲਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹੈਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ
 ਪਦ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਵਰਤਣ ਦੀ ਮਿਜ਼ਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ
 ਮੰਡਲੀਕ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਸ਼ਾਹੀ ਖਾਨਦਾਨ ਦੇ ਖਾਲਸਾ
 ਅਰਥਾਤ ਗੁਰਮੰਸ ਦੇ ਮਿੰਬੂ ਹੈਨ ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੇਦੀਆਂ
 ਤੇਹਣਾਂ ਭਲਿਆਂ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਬਾਬਾ ਅਤੇ ਸੋਢੀਆਂ ਦਾ
 ਸੋਢੀ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਖਸ਼ਾਂ ਵਾਲਿਆਂ
 ਤਬਾ ਹੋਰ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਮਿੰਬੂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਅਥਵਾ ਸਿੰਘ
 ਸਾਹਿਬ ਪਦ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਸ ਵਰਤੀ
 ਸਿੰਘ ਅਪਣੇ ਅਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸਤੋਂ ਗੁਰ
 ਮੰਤ੍ਰ ਲੈਂਦੇ ਅਥਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਦੇ ਅਥਵਾ ਦੁਮਾਲਾ ਝੁਲਾ-
 ਉਂਦੇ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਬੋਲੇ [ਇਸਤਲਾਹ] ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ
 ਸਿੰਘ ਕਰਕੇ ਕੋਹਣ ਦੀ ਮਿਜ਼ਾਦਾ ਹੈ । ਬਾਤ ਚੀਤ ਵਿਚ
 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਰੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਿਬਾਂ
 ਅਥਵਾ ਸਾਡੇ ਬਾਬੇ ਸਾਹਿਬ ਅਥਵਾ ਸਾਡੇ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ

ਅਥਵਾ ਸਾਡੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਅਥਵਾ ਸਾਡੇ ਗੁਰਦੇਵਾਂ ਅਥਵਾ
ਸਾਡੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਏਹ ਗਲ ਹੈ ਓਹ ਗਲ ਹੈ ।
ਗੁਰੂ ਪਦ ਨਾਲੋਂ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੋਲਾ
ਘਟ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਗੁਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਗੋਂ ਦੇਵ ਪਦ ਵਿਸੇਸਣ
ਹੈ । ਜਿਸ ਅਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਜਿਸਦੇ ਪਾਸੋਂ ਨਾਮ ਸਬਦ
ਮੰਤ੍ਰ ਅਥਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਉਸੀ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਕਰਕੇ
ਵਡਿਆਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਜੁੜਦਾ ਹੈ । ਜੀਕੁਰ
ਕਿਸੀ ਬੇਦੀ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮ ਲੈਣੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਤੇ ਕਿਸੀ ਤੇਹਣ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮ
ਲੈਣੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਤੇ ਕਿਸੀ
ਭੱਲੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮ ਲੈਣੇ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ
ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਜੁੜ ਕੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ
ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਈਕੁਰ ਹੀ ਬਿੰਦੀ ਸੰਤਾਨ ਦੇ ਧੂਵੇ ਦੀ
ਨਿਆਈਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਨਾਦੀ ਸੰਤਾਨ ਦਾ ਧੂਵਾ ਹੈ । ਸੋ
ਮੁਤੱਖ ਗੁਰਦੇਵਸਿੰਘ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਨਾਦ (ਸਬਦਮੰਤ੍ਰ)
ਸੁਣ ਅਥਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਕੇ ਵਡਿਆਂ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋ
ਸਕਦਾ ਹੈ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਜੀਕੁਰ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਹੀ ਸਾਹਿਬ ਹੋਨ ਤੇ ਉਨਾਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸੋ
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮ ਹੋਕੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਦਾ
ਜਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕਹਾਉਂਦਾ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਹੀ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ।
ਈਕੁਰ ਹੀ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨ ਕੇ

ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਥਵਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ਜਨਮਲੈਣਾ
 ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਜਨਮ ਦੇ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ
 ਅਥਵਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਸੋਢ ਬੰਸ
 ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ । ਸੋ ਪਿਤਾ
 ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਬੋਲੇ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ
 ਕਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਨੂੰ
 ਗੁਰਦੇਵ ਬਣਾ ਕੇ ਕਾਰਜ ਸਾਰਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ
 ਬਗੈਰ ਮਾਨੁਖ ਜਨਮ ਹੀ ਬਿਅਰਥ ਹੈ । ਤੇ ਜੋ ਲੋਕ ਇਸ
 ਡਰ ਨੂੰ ਰਖ ਕੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ
 ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਦਵੀ ਦਸਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਅਥਵਾ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੀ
 ਹੈ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਦੇਹਧਾਰੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਿ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ
 ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
 ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਅਰ ਓਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਨ ਕਿ
 ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
 ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਾਨ ਵਡਿਆਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਸੋ ਏਹ ਉਨਾਂ
 ਦੀ ਭੁਲ ਹੈ । ਓਹ ਇਸ ਵਿਚ ਉਲਟੀ ਉਨਾਂ ਦੀ ਮਾਨ ਹਾਨੀ
 ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਨ । ਏਹ ਗਲ ਉਨਾਂ ਦੀ ਈਕੁਰ ਉਸਤਤਿ
 ਬਿਯਾਜ ਨਿੰਦਾ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ ਜੈਸੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ
 ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ॥

॥ ਕਥਿਤ ॥

ਜੈਸੇ ਏਕ ਫਨ ਅਗ੍ਰ ਭਾਰ ਧਰਨਿ ਧਾਰੀ,

ਤਾਹਿ ਗਿਰਧਰ ਕਹੇ ਕਉਨ ਸੀ ਬਡਾਈ ਹੈ ।
 ਜਾਕੋ ਏਕ ਥਾਵਰੋ ਬਿਸਨਾਥ ਨਾਮ ਕਹਾਵੈ,
 ਤਾਹਿ ਬ੍ਰਿਜ ਨਾਥਕਹੇ ਕਉਨ ਅਧਿਕਾਈ ਹੈ ।
 ਅਨਿਕ ਅਕਾਰ ਓਅੰਕਾਰ ਕੇ ਬਿਥਾਰ,
 ਤਾਹਿ ਨੰਦਨੰਦਨ ਕਹੇ ਕਉਨ ਸੀ ਬਡਾਈ ਹੈ ।
 ਜਾਨਤ ਉਸਤਤਿ ਕਰਤ ਨਿੰਦਿਆ ਅੰਧਮੂੜ,
 ਐਸੇ ਹੀ ਅਰਾਧਥੇ ਤੇ ਮੋਨ ਸੁਖਦਾਈ ਹੈ ।

ਜਦ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰਾਂਦੇ ਦਾਸ ਸੇਵਕ ਸਿੱਖ ਭੀ ਗੁਰ
 ਭਾਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਤਾਂ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਅਰ ਗੁਰੂ
 ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂਆਂ ਸਿਰ
 ਗੁਰੂ ਨਾ ਸਮਝ ਕੇ ਆਮ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਜਾਣਨਾ
 ਸੋ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਸ ਢਬ ਨਾਲ ਏਹ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ
 ਮਾਨ ਰਖਣਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਸੋ ਏਹ ਢਬ ਮਾਨ
 ਰਖਣ ਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕੇ ਵਿਰੁਧ ਇਸਦੇ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹਾਂ
 ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਮਾਨ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਢਬ ਹੈ ॥

ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ
 ਜਿਉਂ ਦੀ ਸਿਸਠੀ ਦੀ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਤਿਉਂ ਦੀ ਗੁਰੂ
 ਪਦਵੀ ਭੀ ਨਾਲ ਹੀ ਚਲੀ ਆਂਵਦੀ ਹੈ । ਜਨਕ ਵਿਯਾਸ
 ਵਿਸਿਸ਼ਟ ਸੰਕਰਾ ਚਾਰਜ ਰਾਮਾਨੰਦ ਗੋਰਖ ਦੇਵ ਦਤ ਹੋਰ
 ਅਨੇਕ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਹੋਂਦੇ
 ਆਏ ਹੋਨ । ਕੇਵਲ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ

ਪਦ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕੇ ਅਰ ਇਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੰਤ੍ਰ ਧਿਆਨ
ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਇਆ । ਸਦਾ ਸਦਾ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਭੀ ਚਲਿਆ
ਆਇਆ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਭਗਤਾਂਤੋਂ ਆਦਿ
ਲੈਕੇ ਜਿਤਨੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਖਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਨ ਸਭ
ਸਗੁਰੇ ਸੇ ਅਰਥਾਤ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ੨ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਚਰਣੀ
ਲਗ ਕੇ ਵਡਿਆਈਆਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਨ ਇਤਿਆਦਿਕ
ਅਨੇਕ ਬਚਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਹੋਨ ॥

ਸਥਾ ਬਚਨ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਸਭ ਉਪਰ ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ
ਸਤਿ ਜੁਗ ਜਿਨ ਧ੍ਰੁ ਪਰਿ । ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਹਲਾਦ
ਭਗਤ ਉਧਰੀਅੰ । ਹੋਸਤ ਕਮਲ ਮਾਥੇ ਪਰ
ਧਰੀਅੰ । ਅਲਖ ਰੂਪ ਜੀਅ ਲਖਾ ਨ
ਜਾਈ । ਸਾਧਿਕ ਸਿਧ ਸਕਲ ਸਰਣਾਈ ।
ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਣ ਸਤਿ ਜੀਅ ਧਾਰਹੁ । ਮਾਨਸ
ਜਨਮ ਦੇਹ ਨਿਸਤਾਰਹੁ । ਗੁਰ ਜਹਾਜ
ਖੇਵਟ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਬਿਨ ਤਰਿਆ ਨ ਕੋਇ ।
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪ੍ਰਭ ਪਾਈਐ ਗੁਰ ਬਿਨ
ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਇ ॥

ਹੋਰ ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ ੧ ਖਾਰੀ । ਬੀੜਵਿਚੋਂ ॥
ਜਿਤ ਦਰ ਲਖ ਮਹੰਮਦਾ ਲਖ ਬ੍ਰਹਮੇ
ਬਿਸਨ ਮਹੇਸ । ਲਖ ਲਖ ਰਾਮ ਵਡੀਰੀਐ

ਲਖ ਰਾਹੀ ਲਖ ਵੇਸ । ਲਖ ਲਖ ਉਥੈ
ਜਤੀ ਹੈਂ ਸਤੀਹ ਤੈ ਸਨਿਆਸ । ਲਖ ਲਖ
ਉਥੈ ਗੋਰਖਾ ਲਖ ਲਖ ਨਾਥਾ ਨਾਥ । ਲਖ
ਲਖ ਉਥੈ ਆਸਨਾ ਗੁਰ ਚੇਲੇ ਰਹਰਾਸ ।
ਲਖ ਲਖ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਦਾਨੁ ਲਖ ਨਿਵਾਸ ।
ਲਖ ਪੀਰ ਪਿਕੰਬਰ ਅਉਲੀਏ ਲਖਕਾਜੀ
ਮੁਲਾਂ ਸੇਖ । ਕਿਸੈ ਸਾਂਤ ਨ ਆਈਆ ਬਿਨ
ਸਤਿ ਗੁਰ ਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ । ਸਾਧਿਕ ਸਿਧ
ਅਗਨਤ ਹੈ ਕੇਤੇ ਲਖ ਅਪਾਰ । ਏਤੜਿਆ
ਅਪਵਿਤ ਹੈ ਬਿਨ ਸਤਿ ਗੁਰ ਕੇ ਸਬਦ
ਬੀਚਾਰ । ਸਿਰ ਨਾਥਾਂ ਕੇ ਏਕ ਨਾਥ ਸਤਿ
ਨਾਮ ਕਰਤਾਰ । ਨਾਨਕ ਤਾਕੀ ਕੀਮਤਿ ਨਾ
ਪਵੈ ਬੇਅੰਤ ਬੇਸੁਮਾਰ ॥

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਜਿਤਨੇ ਲੋਕ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੇ ਬੂਹੇ ਅਗੇ ਪਏ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹੀ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਭੀ ਸਾਂਤ
ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਈ । ਤੇ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਬਦ ਦੇ ਬਿਚਾਰ
ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਤਨੇ ਇਤਨੇ ਬੜੇ ਲੋਕ ਅਪਵਿਤ ਅਰਥਾਤ
ਪਲੀਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ ਸਤਿ
ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਬਦ ਦੇ ਬਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ॥

ਹੋਰ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਸਤ ਸੋਧਿਆ ਭਾਈ ਵਿਣੁ ਸਤਿ
ਗੁਰ ਭਰਮੁ ਨ ਜਾਇ । ਅਨਿਕ ਕਰਮ
ਕਰਿ ਥਾਕਿਆ ਭਾਈ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਬੰਧਨ
ਪਾਇ । ਚਾਰੇ ਕੁੰਡਾਂ ਸੋਧੀਆਂ ਭਾਈ ਵਿਣ
ਸਤਿ ਗੁਰ ਨਾਹੀਂ ਜਾਇ । ਵਡ ਭਾਗੀ ਗੁਰ
ਪਾਇਆ ਭਾਈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ॥
ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਗੇ ਭੀ ਸਦ ਸਦਾ ਗੁਰੂ ਹੋਂਦੇ ਜਾਨਗੇ
ਜੇਸੇ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਜੁਗ ਜੁਗ ਪੀਹੜੀ ਚਲੈ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਕੀ ॥
ਤਾਤ ਪਰਜ ਏਹ ਕਿ ਜਿਤਨੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਲੋਕ ਹੋਇ
ਹੈਨ ਅਥਵਾ ਹੁਣ ਹੈਨ ਅਥਵਾ ਅਗੇ ਨੂੰ ਹੋਨਗੇ ਬਿਨਾ
ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦੇ ਕਿਸੀ ਦਾ ਭੀ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ਨਹੀਂ । ਸਭਨਾਂ
ਵੇਦਾਂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤੀਆਂ ਆਦਿਕਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਏਹੁ ਫੈਸਲਾ
ਹੈ । ਸੋਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਕੇ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ॥

ਮਤ ਕੋਈ ਭਰਮ ਭੁਲੈ ਸੰਸਾਰ ।

ਗੁਰ ਬਿਨ ਕੋਇ ਨ ਉਤ੍ਰਸ ਪਾਰ ॥

ਹੋਰ ਬਚਨ ॥

ਜਿਨ ਦਰਸਨ ਸਤਿ ਗੁਰ ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਨ
ਪਾਇਆ ਤੇ ਭਾਗ ਹੀਣ ਜਮ ਮਾਰੇ । ਸੇ

ਕੂਕਰ ਸੂਕਰ ਗਰਭਧ ਪਵਹਿ ਗਰਭ ਜੋਨੀ
ਦਯ ਮਾਰੇ ਮਹਾ ਹਤਿਆਰੇ ॥

ਸੋ ਅਖੀਰ ਸਿਧਾਂਤ ਏਹ ਕਿ ਜਗਤ ਵਿਚ ਅਨੇਕ
ਹੀ ਗੁਰੂ ਹੋਏ ਤੇ ਹੁਣ ਹੈਨ ਅਰ ਅਗੇ ਨੂੰ ਭੀ ਹੋਨਗੇ ਪਰ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਦਸੇ ਹੀ ਹੋਏ ਹੋਰ ਕੋਈ ਦੇਹ
ਧਾਰੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾ ਕਦੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨਾ ਹੁਣ ਹੈ ਨਾ
ਅਗੇ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ । ਸੋ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਦਰਜਹ ਕੇਵਲ ਹੁਣ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਹੀ ਹੈ ਇਸਤੋਂ ਟਲ ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਸੀ
ਪਰ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗਾ । ਨਾ ਓਹ ਮਰੇ ਨ ਹੋਵੇ ਸੋਗ ॥

ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਸੂਬਤ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸੇ
ਜੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਜਿਸ ਪਰ ਮੰਨ ਮੰਨੇ ਸਾਢੇ ਤਿਨ ਹਥ ਦੀ
ਦੇਹ ਵਾਲੇ ਅਰਥਾਤ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਢੂੰਡ ਕੇ ਨਾਮ
ਅਰਥਾਤ ਸਬਦ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲੈਕੇ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨੂੰ ਪਾਲਨ ਮਨੋਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਿਧ
ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਸੁਫਲਾ ਕਰੀਏ ॥
ਜਿਸਦੇ ਬਗੈਰ ਏਹ ਸਬ ਬਿਅਰਥ ਹੋਦੀਆਂ ਹੈਨ ਤੇ
ਅਪਣਾ ਜਨਮ ਹੀ ਜੁਏ ਹਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਓਹ ਗਲ
ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੀਕੁਰ ਕਿਸੀ ਮਹਾਪੁਰਖ ਮਹਾਤਮਾ
ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਦਰਦ ਪਇਆ ਤਾਂ ਉਨਾਂ ਨੇ ਚੇਲੇ ਅਪਣੇ ਨੂੰ
ਕਹਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਢਿਡ ਪਰ ਪੈਰ ਦੀ ਏਡੀ ਧਰਕੇ ਦਬਾਇ
ਜੋ ਮਤ ਦਰਦ ਦਾ ਅਰਾਮ ਹੋ ਜਾਇ । ਤਿਨ ਵੇਰ ਉਨਾਂ ਨੇ

ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਸਨੇ ਏਹ ਗਲ ਨਾ ਮੰਨੀ ਕਹਿਆ ਕਿ
ਮੈਂ ਅਪਣਾ ਪੈਰ ਆਪਦੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਦੇਹ ਪਰ ਧਰਕੇ ਬੇਅਦਬੀ
ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ । ਮੈਥੋਂ ਏਹ ਗਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ।
ਤਦ ਮਹਾਤਮਾ ਗੁਰੂ ਨੇ ਬਚਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇ ਭੜ੍ਹਏ ਸਾਡੇ
ਬਚਨ ਨੂੰ ਫੇਰ ਫੇਰ ਕੇ ਅਪਣਾ ਪੈਰ ਸਾਡੀ ਜਬਾਨ ਉਤੇ
ਤਾਂ ਰਖ ਰਹਿਆ ਹੈਂ ਤੇ ਪੇਟ ਪਰ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾਏਂ ਜਿ ਬੇ
ਅਦਬੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਸੋ ਏਹ ਲੋਕ ਜੋ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ
ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਕੈਂਹਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਜੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮੰਨੀਏ
ਤਾਂ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ
ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੀ ਓਹੁ ਹੀ ਗਲ ਹੈ ਜੋ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ
ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ
ਮੰਨਣੀ ਜੇ ਇਸਦੇ ਮੰਨਨ ਵਿਚ ਬੇਅਦਬੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਵਾਹ
ਧਨ ਸਿੱਖੀ ਹੈ ॥ ਐਸੇ ਲੋਕ ਭੀ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜ
ਕਲ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖ ਮੰਨਦੇ ਅਤੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹੋਨ ਕਬਰ ਚੁਨੇ
ਗਜ ਤੇ ਮੁਰਦਾ ਬੇਈਮਾਨ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਏਹ ਲੋਕ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਖ ਭੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ
ਮੰਨਦੇ ਕੈਂਹਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਸਿਖ ਸੈਹਜਧਾਰੀ ਹੋਨ ਅਸੀਂ ਕੇਸਾ
ਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਹਾਂ ॥

ਬਿਬੇਕਾਸਿੰਘ

ਹਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਏਹ ਠੀਕ ਕੈਂਹਦੇ ਹੋਨ ਇਨਾਂ ਬੇਮੁਖਾਂ
ਅਥਵਾ ਮਨਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖ ਨਹੀਂ ਸਮਝਨਾ ਚਾਹੀਏ ਸਿਖ
ਓਹ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸਿਖਿਆ ਲਵੇ । ਸਿਖਿਆ ਲਈ
ਜੋ ਹਿਦਾਇਤਾਂ ਹੋਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪੁਕਾਰ ਪੁਕਾਰ
ਡਾਇਰਿਕਸ਼ਨ ਅਰਥਾਤ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਨ । ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਜੀ ਦੇਖੋ ਕਿਥੋਂ ਅਰੰਭਹੋਂਦਾ ਤੇ ਕਿਥੇ ਸਮਾਪਤ
ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਪੁ ॥
ਇਥੋਂ ਉਪਜ ਕੇ ਤਰਸ ਪਇਆ ਮਹਿਰਮਤ ਹੋਈ ਸਤਿ
ਗੁਰੂ ਸਾਜਨ ਮਿਲਿਆ । ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਜੀਵਾਂ
ਤਨ ਮਨ ਥੀਵੇ ਹਰਿਆ ॥ ਇਸ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ॥
ਭਾਵ ਜਿਸਦਾ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਸਬਦ ਬ੍ਰਹਮ
ਜਿਸਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਥੀਂ ਲੈ ਸੈਭੰ ਤਕ ਬਰਨੀ
ਹੈ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਜਪੁ
ਕਰ ॥ * ਏਹ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆਦਿ ਵਿਚ
ਹੈ । ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਨੂੰ
ਤਰਸ ਪੈਣੇ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਮੋਹਰਬਾਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ

* ਇਸਦਾ ਨਿਰਨੈ ਗੁਰੂ ਢੰਡੋਰਾ ਅਰਥਾਤ ਟੀਕਾ
ਜਪ ਨੀਸਾਣ ਵਿਚ ਦੇਖੋ ਜੋ ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਤਾ ਨੇ ਰਚਿਆ ਹੈ ॥

ਸਜਣ ਮਿਲਦੇ ਹੋਨ । ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਜਣ ਪਾਸੋਂ ਨਾਮ ਦਾ
ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਹੀ ਤਨ ਮਨ ਹਰਿਆ ਥੀਂਦਾ ਹੈ ॥
ਅਰਥਾਤ ਮੁਕਤਿ ਪਦਾਰਥ ਰੂਪੀ ਸਾਂਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ।
ਸੋ ਜੋ ਇਸ ਉਪਕ੍ਰਮ ਸੰਹਾਰ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਵਿਚ ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਹੈ
ਓਹੀ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਅਭਿਯਾਸ ਅਰਥਾਤ ਸਾਰੀ
ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ । ਸੋ ਜੋ ਕੋਈ ਇਸ ਹਿਦਾਇਤ,
(ਡਾਇਰਿਕਸ਼ਨ) ਪਰ ਨਹੀਂ ਚਲਦਾ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੁ ਕੀ
ਸਿਖਿਆ ਲੈ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਕਮਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੋ ਬੇਸ਼ਕ
ਸਿਖ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ
ਸਿਖ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਕਤ ਹੈ । ਸਾਕਤ ਪੁਣੇ ਨੂੰ ਸੁਕੀਲਕੜੀ
ਦਾ ਦਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਗਨੀ ਦੇ ਤਾਉ ਦਿਤੇ ਬਗੈਰ
ਨਹੀਂ ਨਿਉਂਦੀ । ਅਰ ਸਿਖੀ ਨੂੰ ਵਾਲੋਂ ਨਿਕੀ ਕਹਿਆ ਹੈ ।
ਸੋ ਜੀਕੁਰ ਸੁਕੀਲਕੜੀ ਸਿਧੇ ਹਥੀਂ ਨਿਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਈਕੁਰ
ਹੀ ਉਲਟ ਉਸਦੇ ਵਾਲ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਜੋ ਬਾਰੀਕ ਚੀਜ ਹੋਵੇ
ਉਸ ਵਿਚ ਆਕੜ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੀ । ਸੋ ਸਾਕਤ ਸਬਦ ਦਾ
ਅਰਥ ਪ੍ਰਮਾਦੀ ਭ੍ਰਸਟਿਆ ਹੋਇਆ ਧਰਮ ਤੋਂ ਡਿਗਾ ਹੋਇਆ
ਪਤਤਿ ਤੇ ਰੱਦੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਮਨਮੁਖ ਮਨਮਤੀਆ
ਭੀ ਇਸੀ ਨੂੰ ਕਹਿਆ ਹੈ ॥

ਸੋ ਸਿਖ ਓਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ਤਦ ਹੀ ਬਣਦਾ
ਹੈ ਜੋ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੁ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਾ ਪਾਤ੍ਰ ਬਣੇ ਤੇ ਜਦ
ਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਰਸਨਾ ਦੁਵਾਰਾ ਸਬਦ

ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬਖਸ਼ਨ ਅਰਥਾਤ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ
ਦੇ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਦਿਓ ਅਰਥਾਤ ਪੱਕਾ ਕਰਾ ਦੇਨ ਜੀਕੁਰ
ਕਿੱਲਾ ਗਡਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਓ ਅਰਥਾਤ ਪੱਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
। ਭਾਈਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਗਿਆਰਹ ਗੋੜ ਗੁਰ ਸਿਖ ਸੁਣ

ਗੁਰਸਿਖ ਲੈ ਗੁਰ ਸਿਖ ਸਦਾਇਆ ॥

ਸੋ ਸਿਖ ਜੋ ਬਣਦਾ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ
ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਣਾ ਭੀ ਇਸੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਨ । ਕੇਵਲ ਕੜਾਹ
ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਦੇ ਗਫੇ ਲਗਾਣੇ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਖੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗਫਾ
ਵਟਕੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਘਤਿਆ ਹੋਠ ਬੰਦ ਕਰ ਲਏ ਤਾਂ ਘੜਪ
ਅੰਦਰ । ਜੀਕੁਰ ਸਿਖੀ ਵਾਲੋਂ ਨਿਕੀ ਕਹੀਦੀ ਹੈ ਈਕੁਰ
ਹੀ ਖੰਡਿਓਂ ਤਿਖੀ ਭੀ ਹੈ । ਖੰਡੇ ਦੀ ਧਾਰ ਪਰ ਚਲਨਾ
ਅਉਖਾ ਹੈ ਕਿਉਂਜਿ ਅਹੰਕਾਰ ਦਾ ਤਿਆਗਣਾ ਜੁਵਾਨੀ ਦੀ
ਮਰਗ ਸਹੇੜਨਾਂ ਹੈ । ਸੋ ਇਨਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਬਲਾਇ
ਜਾਣੇ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਕੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਦੇਖੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲਖਣਾਂ ਦੀ
ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਫਤਾ ਲਈ ਰੋਜ਼ ਅਰਦਾਸੇ ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ
ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਨ ਨੀਵਾਂ ਮਤਿ ਉਚੀ । ਸੋ ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ
ਜੀ ਇਨਾਂ ਨਿਗੁਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਕਿਥੋਂ । ਗੁਰੂ ਕੀ ਸਿੱਖੀ
ਵਡਿਆਂ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ
ਜਨਮਾਂਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਜਪਾਂ ਤਪਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਧਨਾਂ
ਸਾਧੀਆਂ ਹੋਨ ਉਨਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪੁੰਨਾਂ ਦੇ ਫਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ

ਕੀ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ॥

ਵਾਲਹੁ ਨਿਕੀ ਆਖੀਐ ਖੰਡੇ ਧਾਰੋਂ ਸੁਣੀਐ
ਤਿਖੀ । ਆਖਣ ਆਖ ਨ ਸਕੀਐ ਲੇਖ
ਅਲੇਖ ਨ ਜਾਈ ਲਿਖੀ । ਗੁਰਮੁਖ ਪੰਥ
ਵਖਾਣੀਐ ਅਪੜ ਨ ਸਕੈ ਇਕਤ ਵਿਖੀ ।
ਸਿਲ ਅਲੂਣੀ ਚਟਣੀ ਤੁਲ ਨ ਲੱਖ ਅਮਿਉ
ਰਸ ਇਖੀ । ਗੁਰਮੁਖ ਸੁਖ ਫਲ ਪਾਇਆ
ਭਾਇ ਭਗਤਿ ਵਿਰਲੀ ਜੁ ਬਿਰਖੀ ।
ਸਤਿਗੁਰ ਤੁਠੇ ਪਾਈਐ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਗੁਰ
ਮਤਿ ਗੁਰ ਸਿਖੀ । ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਭਿਖਕ
ਭਿਖੀ ॥

ਹੋਰ ਏਹ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹੈਨ ਅਸੀਂ ਸਿਖ ਨਹੀਂ ਹਾਂ
ਸਹਿਜ ਧਾਰੀ ਸਿਖ ਹੈਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਿੰਘ ਹਾਂ । ਇਸ ਪਰ
ਏਹ ਬਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਲੋਕ ਤੁੱਕੀ ਕਰਨੋ ਰੋਹ ਮੁਕੇ ਹੈਨ
। ਸਿੰਘਉਪੁਣੇ ਨੂੰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਪੰਡ ਸਮਝ ਰਖਿਆ
ਹੈ । ਸਿੱਖੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਚੁਕੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ । ਪਰ ਏਹ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ
ਸਿੰਘਉਪੁਣਾ ੦ ਸੁੰਨ ਹੈ । ਅਰ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸਿੱਖੀ ੧ ਅੰਕ ।
ਸੋ ਜੀਕੁਰ ਅੰਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੁੰਨ ਨਿਸਫਲ ਹੈ ਈਕੁਰ
ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿੰਘਉਪੁਣਾ ਨਿਸਫਲ ਹੈ । ਤੇ ਜੀਕੁਰ
ਖਾਲੀ ਟਿਪੀ ਨਾਲੋਂ ਅੰਕ ਲਾਭ ਕਾਰੀ ਹੈ । ਈਕੁਰ ਹੀ

ਨਿਰੇ ਸੁਕੇ ਸਿੰਘਉਪੁਣੇ ਨਾਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਭਲੀ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਸਹਿਜ ਧਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੋਵੇ । ਸਹਿਜ ਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤੇ ਕੇਸਾ ਧਾਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦਹੁਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਤੁੱਕੀ ਕਰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ । ੧ ਏਕੜੇ ਰੁਪ ਸਿੱਖੀ ਵਾਲਾ ਸਹਿਜ ਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਤੁੱਕੀ ਕਰਕੇ ਜੇਕਰ ਸੁੰਨ ੦ ਰੁਪ ਸਿੰਘਉਪੁਣੇ ਨੂੰ ਭੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਏ ਤਾਂ ੧੦ ਹੋ ਜਾਨ । ਤੇ ਜੇਕਰ ੦ ਸੁੰਨ ਰੁਪ ਸਿੰਘਉਪੁਣੇ ਵਾਲਾ ੧ ਏਕੜੇ ਰੁਪ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਏ ਤਾਂ ਭੀ ਸੁੰਨ ਦਾ ਮੁਲ ਪੈਕੇ ਏਕੜੇ ਦਾ ਦਹਾਕਾ ੧੦ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ ਵਿਚ ਆਪ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਖਾਲੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਕੀ ਮੁਲ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਸਿੰਘਉਪੁਣੇ ਦਾ ਕੀ ਮੁਲ ਹੈ ਅਰ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਸਿੰਘਉਪੁਣੇ ਦਹੁਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕੀ ਮੁਲ ਹੈ ਅਥਵਾ ਇਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਭੀ ਸਮਝ ਲਵੋ । ਵੇਦਾਂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਪੁਰਾਣਾਂ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਦੀ ਵਡੀ ਹੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ । ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲਿੰਗ ਭੰਗ ਮੋਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ । ਸਭਨਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਫਲ ਗਿਆਨ ਹੈ । ਪਰ ਕੇਵਲ ਸੁਸ਼ਕ ਗਿਆਨ ਨਿਸਫਲ ਹੈ ਮੁਕਤੀ ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਾਮ੍ਹਥ ਨਹੀਂ । ਭਗਤੀ ਸਹਿਤ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ । ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਗਿਆਨ ਹੋਵੇ ਮੁਖਿ ਭਗਤੀ ਹੋਵੇ ਤਦ ਹੀ ਲਾਭ ਹੈ । ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਸ਼ਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਸਿੰਘਉਪੁਣਾ ਹੈ । ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਸਿੱਖੀ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਸਿੰਘਉਪੁਣਾ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਤਦ ਸਫਲ ਹੈ । ਰਿਦੇ ਤੇ ਮੁਖ ਵਿਚ

ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੋਵੇ ਤੇ ਬਾਣਾ ਸ਼ੇਰ ਦਾ ਅਰਥਾਤ ਸਰੂਪ
ਕਰਕੇ ਸਿੰਘਉਪੁਣਾ ਹੋਵੇ । ਏਹੁ ਤੱਤ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਰੀਤੀ ਹੈ

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਆਪਨੇ ਏਹੁ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ
ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ (ਸਬਦ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ
ਬਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੇਕ ਸਹਿਜ ਧਾਰੀ
ਤੇ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਲੋਕ ਇਸ ਗਲੋਂ ਛੁਛੇ ਪਏ ਹੋਨ ਪਰ ਓਹ
ਭੀ ਅਪਣੇ ਆਪਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਹਾਉਂਦੇ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਭੀ ਉਨਾਂ
ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੋਹਦੇ ਹੋਨ । ਇਸਦਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਜੀਕੁਰ ਕੰਗਾਲਾਂ ਨਿਰਧਨਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਧਨਪਤਿ
ਅਤੇ ਵੈਲਤ ਸਿੰਘ ਹੋਵੇ ਈਕੁਰ ਹੀ ਏਹੁ ਭੀ ਸਿੱਖ ਹੋਨ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਆਪਨੇ ਏਹੁ ਸਿਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਮਹਿਮਾ ਤੇ ਉਪਕਾਰ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਬਰਨਿਨ ਹੋਏ
ਹੋਨ ਉਹ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੀ ਹੋਨ ਜੇੜ੍ਹਾ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਦਾਤਾ
ਹੈ । ਪਰ ਏਹੁ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੀ
ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਬਰਨਿਨ ਹੈ ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ
ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਦੀ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਇਸੀ

ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੂਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਅਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੀ। ਤੇ ਤੀਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਦੂਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਅਰ ਚੌਥੀ ਨੇ ਤੀਜੇ ਮਹਲੇ ਦੀ ਪੰਜਵੇਂ ਮਹਲੇ ਨੇ ਚੌਥੇ ਮਹਲੇ ਦੀ ਉਪਮਾਂ ਤੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਦਾ ਬਰਨਿਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਇਸ ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਉਨਾਂ ਦਾ ਕਥਨ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਅਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਅਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਤੇ ਉਪਕਾਰ ਬਰਨਿਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਏਹ ਉਸ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਉਪਦੇਸ ਦੇ ਉਤ੍ਰ ਕਾਲ ਵਿਚ ਅਰਥਾਤ ਉਪਦੇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਅਪਣੀ ਦਸਾ ਬਰਨਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਏਹ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ ਹਿਤ ਬਧੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਤਨੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਸਾਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ (ਡਾਇਰਿਕਸ਼ਨ) ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਉਪਦੇਸ ਵਿਚ ਸੰਤਜਨ ਮਹਾਤਮਾ ਗੁਰੂ ਜੋ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਹੋਂਦੇ ਹਨ ਉਨਾਂ ਦਾ ਉਪਕਾਰ ਤੇ ਮਹਿਮਾਂ ਦਿਖਾਈ ਹੈ ਅਰ ਉਪਦੇਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਤਿਆਗਕੇ ਉਨਾਂ ਦੀ ਸਰਣੀ, ਜਾਕਰ ਨਾਮ ਸਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰਾਸ ੨ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰੋ। ਜੋਕੁਛ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ ਹੈ

ਕੇਵਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ ਹੈ । ਫਿਰ ਅਪਣੀ ਦਸਾ ਭੀ ਦਸੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਭੀ ਜੋਕੁਛ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸੋ ਸਭ ਕੁਛ ਅਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਅਮਕਾ ਅਮਕਾ ਉਪਕਾਰ ਸਾਡੇ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਸੋ ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਅਪਣੇ ਅਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰੋ ॥

ਬਚਨ ਹੈ—

ਪ੍ਰਥਾਇ ਸਾਖੀ ਮਹਾ ਪੁਰਖ ਬੋਲਦੇ ਸਾਂਝੀ
ਸਗਲ ਜਹਾਨੈ ॥

ਸੋ ਅਸਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਕਰਨਾ ਜੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਪਣੀ ਅਪਣੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਅਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਰ ਸ੍ਰਧਾ ਭਰੋਸਾ ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਮੰਨਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਨਮੂਨੇ ਦਿਖਾਏ ਹੋਨ ਅਥਵਾ ਚਿਟਾਖਰ ਪਾ ਦਿਤੇ ਹੋਨ ਸੋ ਅਸੀਂ ਭੀ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਢੂੰਡ ਲੋੜ ਕੇ ਅਪਣੇ ਅਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਰ ਸ੍ਰਧਾ ਭਰੋਸਾ ਭਾਵਨਾ ਰਖਕੇ ਲਾਭ ਲਵੀਏ ਤੇ ਉਪਕਾਰ ਮੰਨੀਏ । ਅਰਥਾਤ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰੀਏ । ਤੇ ਚਿਟਾਖਰਾਂ ਅਰਥਾਤ ਪੁਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀਏ । ਜਿਤਨੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਾਡੇ ਧਾਰਨ ਕਰਨੀ ਜੋਗ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਏਹੁ ਹੈ ਕਿ ਦੇਹਧਾਰੀ

ਸੰਤ ਜਨ ਮਹਾਤਮਾ ਪੁਰਸ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਲਭ ਕੇ
ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਝਾਇ ਕੇ ਨਾਮ ਸਬਦ ਦਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀਏ
ਤੇ ਸ੍ਰਾਸ ਸ੍ਰਾਸ ਸਬਦ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੀਏ । ਤੇ ਜੇਕਰ
ਏਹ ਮੰਨੀਏ ਕਿ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਕੇਵਲ ਅਪਣੇ ਅਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ
ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਤੇ ਮਹਿਮਾ ਕਹੀ ਹੈ ਸਾਡੇ ਲਈ ਓਹ ਬਾਣੀ
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਬੇਅਰਥ
ਹੋਈ ਜੋ ਐਸਾ ਸਮਝਨਾ ਮੂਰਖਪੁਣਾ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਏਹ ਲੋਕ ਕੇਂਹਦੇ ਹੈਨ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜੋ ਛਕ ਲਇਆ
ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਭੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹੋਰ ਵਖਰੇ
ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਈ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਸੀ ਗਲ ਵਿਚ ਚੌੜ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਛਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ।
ਬਰਾਬ੍ਰ ਦਾ ਭਾਈ ਮੰਨਦੇ ਹੈਨ । ਜੀਕੁਰ ਕੋਈ ਪਿਉ ਨੂੰ
ਪਿਉ ਨਾ ਮੰਨੇ ਭ੍ਰਾ ਮੰਨੇ । ਅਰ ਕਹੇ ਕਿ ਜਿਸਦੇ ਬੀਰਜ
ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਓਹ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਹੈ । ਏਹ
ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਜੀਕੁਰ ਵਿਦਿਆ ਭੜਾਉਣ ਵਾਲਾ
ਵਿਦਿਆ ਗੁਰੂ ਹੈ ਈਕੁਰ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਭੀ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਹੈ । ਇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਤੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭੀ

ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਏ ॥

ਕਈ ਲੋਕ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ
ਕਹਿਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਲਵੋ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ
ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਵਾਂਗੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ
ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਗੁਰੂ ਭਾਈ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਏਹ ਸਰਾਸਰ
ਧੋਖਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਉਨਾਂ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੀ
ਪਰ ਓਹ ਇਨਾਂ ਧੋਖਿਆਂ ਵਿਚ ਲਿਆਕੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ
ਸਾਡੇ ਹਥੋਂ ਕਿਸੀ ਤਰਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲੈਨ । ਜਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਛਕ ਲੈਨਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਚਾਟੜੇ ਬਣ ਜਾਨਗੇ । ਸੋ ਇਸ
ਵਿਚ ਏਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣੇ
ਵਾਲੇ ਪਰ ਗੁਰਦੇਵ ਮੰਨਨ ਦੀ ਭਾਉਨਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ
ਛਕਿਆ ਹੋਇਆ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਰਬਤ ਹੈ । ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਤਦ ਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਛਕਾਉਣੇ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗੁਰਦੇਵ ਜਾਣੀਏ
ਬਲਕੇ ਏਹ ਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਂਦੇ ਹਨ
ਤੇ ਅਸੀਂ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਦੇ ਹਾਂ ਅਥਵਾ ਛਕਿਆ ਹੈ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਹਥੋਂ ਛਕਦੇ ਹਾਂ
ਅਥਵਾ ਛਕਿਆ ਹੈ । ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਦੇ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ
ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚ ਦੁਵੇਤ ਭਾਵਨਾ ਉਠ ਜਾਣੀ
ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਣੇ ਪੋਟੇ ਇਕੋ ਸੂਤ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ॥

ਸੋ ਏਹ ਭਾਵਨਾ ਰਖਕੇ ਭੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦੀ

ਲੋੜ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੁਵਾਰਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੀ । ਕਿਉਂ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਛਕਣਾ ਹੋਰ ਗਲ ਹੈ ਤੇ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਦੀਖਤ ਹੋਣਾ ਹੋਰ
ਗਲ ਹੈ ਜੋ ਕੋਈ ਜਿਸ ਗਲ ਦੀ ਚਾਹ ਕਰੇ ਉਸਨੂੰ ਉਹੀ
ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਦੋ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੈ ।
ਇਕ ਭਗਤ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਸੁਰਬੀਰਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ।
ਸੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੁਰ ਬੀਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਹੈ । ਤੇ
ਨਾਮ ਸਬਦ ਕਰਕੇ ਦੀਖਤ ਹੋਨਾ ਏਹ ਭਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਹੈ ॥

ਹੋਰ ਏਹ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ
ਨਾਮ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਪੜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ । ਸੋ ਇਸਦਾ ਵਿਚਾਰ ਏਹ ਹੈ ਕਿ “ਵਾਹਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ
ਖਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀਕੀ ਫਤੇ” ਦੇ ਜੋ ਸੰਸਕਾਰ ਪਾਏ
ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ ਏਹ ਜੇਕਾਰ ਸਬਦ ਸੁਰਬੀਰਤਾ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦਾ
ਹੈ । ਅਤੇ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਜੋ ਪਉੜੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਏਹ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨੂੰ ਸੁਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਏਹ ਨੇਮ
ਦੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਓਹ ਪ੍ਰਮੇਸਰ
ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਸਫਲ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਸੋ ਜੀਕੁਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਛਕਾਉਣ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਏਹ ਪਉੜੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਈਕੁਰ
ਨਾਮ ਸਬਦ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਵੇਲੇ ਭੀ ਪਹਿਲਾਂ ਏਹ ਪਉੜੀ
ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਏਹ ਪਉੜੀ ਮੂਲਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਹੈ ਇਸਦੇ

੩੮ ਅਖਰ ਹੈਨ । ਤੇ ਇਸਦੇ ਨਾਲੋਂ ਹੀ ਪੰਜ ਅਖਰ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਅਰਥਾਤ ਸਬਦ (ਲਛਸ਼ ਵਰਡ) ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਹੀ ਜੁਦਾ ਹੈ । ਜਿਸਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹੈਨ ਅਰ ਇਸਦਾ ਨਿਰਨੈ ਜਪ ਨੀਸਾਣ ਦੇ ਟੀਕੇ ਵਿਚ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਰਨਿਨ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਜਿਸ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਨਾਮ ਅਰਥੀ ਵਿਚ ਸੁਲਤਾਨੁਲ ਇਜ਼ਕਾਰ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਇਸਮਿ ਆਜ਼ਮ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਮਹਾਵਾਕ ਕਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸੀ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿਚ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਤੇ ਗੁਰ ਸਬਦ ਕਹਿਆ ਹੈ । ਇਸਦਾ ਜਾਪ ਅਜਪਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਏਹ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰ ਸਬਦ ਮਹਾਵਾਕ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਏਕਾਂਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸਿਖ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਗਿਆਰਾਂ ਵੇਰ ਉਚਾਰ ਕਰਕੇ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਾ ਦੇਂਦੇ ਹੈਨ । ਤਦ ਜਗਜਸੁ ਸਿੱਖ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇ ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਿਢ ਜੱਫਾ ਪਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਛਡਦਾ ਨਹੀਂ । ਇਸ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੇਨ ਲੈਨ ਦੀ ਜੋ ਸਾਇਨਸ ਹੈ ਡੋਨੋ ਗ੍ਰਾਫੀ ਦਾ ਆਲਾ ਹੈ । ਹੁ ਬਹੁ ਡੋਨੋ ਗ੍ਰਾਫੀ ਦੀ ਵਿਦਯਾ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇਨ ਲੈਨ ਦੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਹੀ ਨਮੂਨਾ ਹੈ । ਜੀਕੁਰ ਡੋਨੋ ਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਪੀਕ ਰਖਕੇ ਉਸ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਮੂੰਹ ਰਖਕੇ ਕੋਈ ਸਬਦ ਉਚਾਰਨ ਕਰਦਾ ਅਥਵਾ ਕੋਈ ਗਾਉਣ ਗਾਂਦਾ ਅਥਵਾ ਗਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਸੰਦੂਕ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਨਲਕਾ ਲਗਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਉਸ

ਨਲਕੇ ਪਰ ਉਸਦਾ ਪੀਕ ਦੁਵਾਰਾ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ
ਹੁ ਬਹੁ ਓਹੀ ਆਵਾਜ ਕੁਛ ਬਾਰੀਕ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿਚ
ਖੋਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਉਸ ਨਲਕੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰਖ
ਛਡਦੇ ਹੋਨ। ਜਦ ਕਦੀ ਲੋੜ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸੀ ਖੁਦੇ
ਹੋਏ ਨਲਕੇ ਨੂੰ ਸੰਦੂਕ ਵਿਚ ਲਗਾ ਕੇ ਕਲਾ ਫੇਰਦੇ
ਹੋਨ ਤਾਂ ਜਿਤਨੇ ਛੇਦ ਉਸ ਸੰਦੂਕ ਦੀ ਨਾਲੀ ਵਿਚ ਹੋਂਦੇ
ਹੋਨ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਖੋ ਵਖਰੀ ਓਹੀ ਆਵਾਜ ਹੁ ਬਹੁ
ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ॥ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਛੋਨੋ ਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਸੰਦੂਕ
ਵਤ ਜਗਾਸੂ ਦੀ ਦੇਹ ਹੈ। ਪੀਕ ਵਤ ਜਗਾਸੂ ਦੇ ਕੰਨ
ਹੋਨ। ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਨਲਕੇ ਵਤ ਜਗਾਸੂ ਦਾ ਰਿਦਾ ਹੈ।
ਸੰਦੂਕ ਦੀ ਨਲਕੀ ਦੇ ਛੇਦਾਂ ਵਤ ਮੁਖ ਨਾਸਕਾ ਤੇ ਰੋਮਾਂ ਦੇ
ਮਸਾਮ ਹੋਨ। ਕਲਾ ਦਾ ਫੇਰਨਾ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।
ਜਦ ਸਤਿਗੁਰੂ ਏਕਾਂਤ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੋਕੇ ਜਗਾਸੂ ਦੇ ਕੰਨ
ਵਿਚ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਉਹ ਜਗਾਸੂ
ਦੇ ਰਿਦੇ ਪਰ ਖੋਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਜਦ ਜਦ ਜਗਾਸੂ
ਸਿੱਖ ਸ੍ਰਾਸਾਂ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਦ ਓਹੀ ਸਬਦ
ਰੋਮ ਰੋਮ ਦੁਵਾਰਾ ਉਚਾਰਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਕ
ਵੇਰ ਨਾਮ ਜਪਣੇ ਕਰਕੇ ਜਿਤਨੇ ਕਰੋੜ ਰੋਮਾਂ ਦੇ ਮਸਾਮ
ਹੋਨ ਇਤਨੇ ਹੀ ਨਾਮ ਉਚਾਰਣ ਹੋਕੇ ਲੇਖੇ ਪੈਂਦੇ ਹੋਨ॥
ਇਸੀ ਪਰ ਬਚਨ ਹੋਨ॥

ਇਕਦੂ ਜੀਭਉ ਲਖ ਹੋਹਿ ਲਖ ਹੋਵੈ ਲਖ

ਵੀਸ ॥ ਲਖ ਲਖ ਗੋੜਾ ਆਖੀਐ ਏਕ
ਨਾਮ ਜਗਦੀਸ ॥ ਏਤਰਾਹਿ ਪਤ ਪਉੜੀਆਂ
ਚੜੀਐ ਹੋਇ ਇਕੀਸ ॥

ਹੋਰ—

ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹੁ ਜਗਦੀਸ । ਏਕਾ ਜੀਹ
ਕੀਚੈ ਲਖਬੀਸ । ਜਪਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਬਦਿ
ਜਪੀਸ ॥ ਹਰਿ ਹੋ ਹੋ ਕਿਰਪੀਸ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਆਪ ਕੈਂਹਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੰਨ ਵਿਚ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ
ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ਤੇ ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੰਨ ਵਿਚ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੇਨ
ਨੂੰ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸੇ ਕੰਨਫੂਸੀ ਕੈਂਹਦੇ ਹੋਨ
। ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿਚ ਭੀ
ਲਿਖਿਆ ਹੈਨੇ ਕਿ ਐਸੀਆਂ ਕੰਨ ਫੂਸੀਆਂ ਦੀ ਖਾਲਸਾ
ਵਿਚ ਰਸਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੋਚ ਕੇ ਮੁਹੋਂ ਗਲ ਕਢਿਆ
ਕਰੋ । ਕਹਾਉਤ ਹੈ ਅਜਾਣਾ ਗਲ ਕਰੇ ਸਿਆਣਾ ਕਿਆਸ
ਕਰੇ । ਸੋ ਤੁਸਾਂ ਐਵੇਂ ਕਿਸੀ ਮੁਰਖ ਕੋਲੋਂ ਏਹ ਗਲ ਸੁਣੀ
ਹੋਣੀ ਹੈ । ਐਵੇਂ ਕਿਸੀ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਨ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ
ਏਹ ਗਲ ਸੁਣਾਇ ਦਿਤੀ ਹੋਣੀ ਹੈ । ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਪਰ ਏਹ

ਕਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਐਸਾ ਕੌਣ ਦੁਸ਼ਟ ਸਿਖ
ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨੂੰ ਕੰਨਫੁਸੀ ਕਹੇ ਅਥਵਾ ਲਿਖੇ। ਕਿਉਂਜਿ
ਐਸਾ ਦੁਸ਼ਟ ਇਸ ਗਲ ਦੇ ਜੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ
ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨੂੰ ਫੁਸੀ ਉਚਰਦਾ ਹੈ ਉਸਦੀ ਜੀਭ ਕਟਕੇ
ਗੰਦਗੀ ਦੇ ਢੇਰ ਵਿਚ ਲਿਟਾਕੇ ਤੇ ਉਸ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਵਿਸਟਾ
ਗੰਦਗੀ ਭਰਕੇ ਮੋਚੀ ਕੋਲੋਂ ਸਿਲਾਕਰ ਨਕ ਭੀ ਉਸਦਾ
ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਗੰਦਗੀ ਨਾਲ ਲਿਬੜੇ ਹੋਏ ਛਿਤ੍ਰਾਂ ਨਾਲ
ਪੌਲ ਪ੍ਰਸਾਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈ। ਐਸੀ ਬੁਧ ਦੇਨ
ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਵਾਸ ਓਸਦਾ ਮੂੰਹ ਦੁਵਾਰਾ ਨਿਕਲੇ
ਸਚ ਮੁਚ ਦੀ ਫੁਸੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਜਿ ਫੁਸੀ ਉਮੀ ਹਵਾ ਦਾ
ਨਾਉਂ ਹੈ ਜੋ ਗੰਦਗੀ ਵਿਚੋਂ ਹੋਕੇ ਨਿਕਲੇ। ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਹੀ ਤਾਂ
ਇਸਟ ਹੋਇਆ ਕੇਵਲ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਇਸਟ ਨਹੀਂ ਸਭ
ਭਾਰਤ ਖੰਡ ਦੇ ਮਤ ਮਤਾਂਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਇਸਟ ਹੈ। ਮੁਰਸ਼ਦ
ਦੀ ਕਲਾਮ, ਮਹੰਮਦੀਆਂ ਦਾ ਭੀ ਇਸਟ ਹੈ। ਤੇ ਖਾਸ
ਕਰਕੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਧਰਮਦਾ ਰੂਹ ਅਰਥਾਤ ਜੀਵਨ
ਹੈ ਕੋਈ ਕੈਸਾ ਭੀ ਦੁਸ਼ਟ ਪਾਪੀ ਹੋਵੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਇਤਨੀ
ਤੋਹੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਤੋਹੀਨ ਕਰ
ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਹੋਰ ਬਾਕੀ ਕੀ ਰਹਿਆ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਕਿਧਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਭੀ ਕੰਨ ਵਿਚ

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੇਨ ਲੈਨ ਦਾ ਪਤਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ?

ਬਿਬੇਕਾਸਿੰਘ

ਪਹਿਲੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੇਨ ਦੀ ਥਾਂ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਅਖਾਂ ਨਹੀਂ ਨਕ ਨਹੀਂ ਕੰਨ ਹੀ ਕੰਨ ਹੋਨ । ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਹੈ । ਸੋ ਸਬਦ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਵਿਸ਼ੇ ਕਰਦਾ ਅਖਾਂ ਅਬਦਾ ਨਾਸਕਾਂ ਨਹੀਂ ਵਿਸ਼ੇ ਕਰਦੀਆਂ ਅਰਥਾਤ ਮੂੰਹ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਖਾਣਾ ਬੋਲਨਾ ਅਖਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਦੇਖਣਾ ਨਾਸਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਸੁੰਘਣਾ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਬਦ ਨੂੰ ਕੰਨ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਸੋ ਕੰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਕੰਨਾਂ ਦੁਵਾਰਾ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਸੁਨਣਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਉਂ ਪਾਪ ਸਮਝਿਆ ਹੈ । ਖੋਟੇ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਏਹੁ ਲੱਛਣ ਹੋਨ ਕਿ ਗੁਣ ਨੂੰ ਭੀ ਅਉਗੁਣ ਸਮਝਨੇ ਲਗ ਜਾਣਾ ॥ ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਕਹਿਆ ਹੈ ਨਾ ॥

ਕਰਮ ਹੀਣ ਜਾਂ ਜੀਵੀ ਜਾਇ ।

ਰੁਸ ਬਹੇ ਯਾ ਮੱਖੀ ਖਾਇ ॥

ਭਲਾ ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਜੋ ਕੰਨ ਵਿਚ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਦੇਨ ਦਾ ਪ੍ਰਫਿੱਆ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਸੁਣ ਲਵੋ ॥

ਯਥਾ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਚਨ ॥
ਮਨਹਿ ਪ੍ਰਗਾਸ ਭਇਓ ਭ੍ਰਮ ਨਾਸਿਓ
ਮੰਤ੍ਰ ਦੀਓ ਗੁਰ ਕਾਨ ॥

ਹੋਰ—

ਹਰਿ ਉਤਮ ਰਿਦ ਅੰਤ੍ਰ ਭਾਇਓ
ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੀਓ ਹਰਿ ਕਾਨ ॥

ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਅਤੇ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਪ੍ਰਸੰਨ
ਕਰਕੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਦੀਖਿਆ (ਉਪਦੇਸ਼)
ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਰੰਗ ਚੜਨ ਪਰ ਏਹ ਬਚਨ ਹੈ ਜੋ ਇਸ
ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਦੀ ਰਸਮ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਦੀ ਨਿਰਾਲੀ ਚਾਲ
ਕਥਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸੁਣਨੇ ਕਰਕੇ ਸਿਖ ਦਾ ਮਨ
ਭਿਜਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਇਸਦੇ ਪੱਥਰ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਕੋਰੇ ਦਾ
ਕੋਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਪਉੜੀ

ਸਾ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸਫਲ ਹੈ ਜਿਤੁ ਸਤਿਗੁਰ
ਕਾ ਮਨੁ ਮੰਨੇ । ਜਾਂ ਸਤਿ ਗੁਰ ਕਾ ਮਨੁ
ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਪਾਪ ਕਸੰਮਲ ਭੰਨੇ । ਉਪਦੇਸ਼
ਜਿ ਦਿਤਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੋ ਸੁਣਿਆ ਸਿਖੀ ਕੰਨੇ
। ਜਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆ ਤਿਨ
ਚੜੀ ਚੜਗਣ ਵੰਨੇ । ਏਹ ਚਾਲ ਨਿਰਾਲੀ
ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਸੁਣਿ ਮਨੁ ਭੰਨੇ ।

ਤਬਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਇਸ ਕੰਨ ਵਿਚ
ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੇਨ ਦੀ ਰੀਤੀ ਪਰ ਏਹ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਕਥਿੰਤ ॥

ਸੁਪਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਿਤ੍ਰ ਜੋਈ ਦੇਖੈ ਸੋਈ ਜਾਣੈ
ਦੁਸਰੋ ਨ ਦੇਖੈ ਪਾਵੈ ਕਹੋ ਕੈਸੇ ਜਾਨੀਐ ।
ਨਾਲ ਬਿਖੈ ਬਾਤ ਕੀਏ ਸੁਨੀਅਤ ਕਾਨ
ਦੀਏ ਬਕਤਾ ਅਉ ਸ੍ਰੋਤਾ ਬਿਨ ਕਾਪੈ ਉਨ
ਮਾਨੀਐ । ਪਘੁਲਾ ਕੇ ਮੂਲ ਬਿਖੈ ਜੈਸੇ
ਜਲ ਪਾਨ ਕੀਜੈ ਲੀਜੀਐ ਜਤਨ ਕਰਿ
ਪੀਏ ਮਨ ਮਾਨੀਐ । ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਸੰਧ ਮਿਲੇ
ਗਹੁਜ ਕਥਾ ਬਿਨੋਦ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ
ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਬਿਸਮ ਬਿਧਾਨੀਐ ॥ ੩੦੫ ॥

ਭਲਾ ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੰਨ ਵਿਚ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈਨ
ਦੇਨ ਬਾਬਤ ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਤਰਕ ਫੁਰਦੀ ਹੈ । ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ
ਕੋਈ ਬਿੱਛੁ ਨਹੀਂ ਸਰਪ ਨਹੀਂ ਧੰਬੁੜੀ ਨਹੀਂ ਜੇ ਗੁਰੂ ਉਨਾਂ
ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਡੰਗ ਲਵਾ ਦੇਣਗੇ ਤਾਂ ਜ਼ੋਹਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਏਗੀ ।
ਅਥਵਾ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕੰਨ ਖਜੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੰਨ ਵਿਚ ਵਾੜ
ਦੇਨਗੇ । ਤਾਂ ਓਹ ਸਿਰ ਪਟਕ ਪਟਕ ਕੇ ਮਰ ਜਾਣਗੇ ।
ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣਦਿਆਂ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਫੁਰਕੀ
ਘੋਂਦੀ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਏਹ ਆਂਵਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਹ ਧਾਰੀ
ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣ ਹੋਣਾ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਖਾਉਂਦਾ । ਜੇ ਕਰ
ਕੰਨ ਵਿਚ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈਨ ਦੀ ਰੀਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਨ ਤਾਂ ਦੇਹ
ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਭੀ ਮੰਨਨੀ ਪੈਂਦੀਨੇ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਭਾਗਹੀਨ ਲੋਕ ਭਾਂਵੇਂ ਕੁਛ ਸਮਝ ਲੈਨ ਪਰ ਅਸੀਂ
ਗੁਰੂਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਮਸੋਖੀ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਖੋਜੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਵਾਂ ਉਚੀਆਂ
ਕਰਕੇ ਢੋਲਕ ਗਲ ਵਿਚ ਪਾਕੇ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਦਸ
ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਆਸਾ ਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬਜ਼ੈਕਟ
ਅਰਥਾਤ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਹੋਕਰ ਪ੍ਰਗਟ
ਹੋਨ ਦਾ ਮੁਖਿ ਮਨੌਰਥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ
ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਤੱਤ ਨਿਚੋੜ ਆਮ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ
ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਤੇ ਖਾਸਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਖਾਲਸਿਆਂ
ਵਾਸਤੇ ਢੰਡੋਰਾ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ

ਏਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨ ਹੀ ਸੰਸਾਰ
ਸਮੁਦ੍ਰਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਨ ਲਈ ਵਸੀਲਾ ਹੈ ॥

ਏਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਕੇ
ਸੰਸਾਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਣਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਇਸਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ

ਕੋਈ ਕਲਿਆਨ ਦਾ ਉਪਾਉ ਨਹੀਂ । ਸੋ ਸ੍ਰਬਤ ਨੂੰ ਚਾਹੀਏ
ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਢੰਡ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਜਿਸ
ਪਰ ਕਿਸੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋ ਆਵੇ ਉਸੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ
ਕਰਕੇ ਤਨ ਮਨ ਧੰਨ ਥੀਂ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਰਿਸ਼ਾਏ ਅਰ
ਉਸਦੇ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ ਨਾਮ ਸਬਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਭਿ-
ਯਾਸ ਕਰੇ । ਅਰ ਜਾਣੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਬਚਨ
ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਖੋਜ ਕੇ ਲਧਾ ਹੈ ॥ ਯਬਾ ਬਚਨ ॥

ਪੰਥ ਚਲਾਇਓ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਰੂ ਕੀ
ਦੇਹ ॥ ਜੋ ਮੁਝਕੋ ਮਿਲਬੋ ਚਹੈ ਖੋਜ ਇਨਹੀ
ਸੇਂ ਲੇਹ ॥

ਸੋ ਇਸ ਦੇਹਧਾਰੀ ਪਰ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਏਹ ਭਾਵਨਾ
ਰਖੇ ਕਿ ਦਸਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ
ਮੇਰਾ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ॥ ਏਹ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਭਾਂਵੇਂ ਬਿਵ-
ਹਾਰਕ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਚਮਾਰ ਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਿਵਹਾਰ ਨਾਲ
ਬਿਵਹਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਵਰਤੇ । ਸੋ ਤਾਤ
ਪ੍ਰਜ ਏਹ ਕਿ ਭਾਂਵੇਂ ਲੱਖਾਂ ਕ੍ਰੋੜਾਂ ਜਤਨ ਪਇਆ ਕਰੇ ਪਰ
ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹਰਗਿਜ ਹਰਗਿਜ ਹਰਗਿਜ
ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ॥

ਅਜ ਕਲ ਖੋਸਕੇ ਡਿਠਾ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ
ਪੁਤ੍ਰ ਗਿਆਨੀ ਕਹਾਇ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਇਮਤਹਾਨ ਦਾ ਪਾਸ
ਕਰਕੇ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਲਈ ਅਰ ਇਸ

ਗਿਆਨ ਪੁਣੇ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਡੁਬ ਕੇ ਕਿਸੀ ਦੇਹ
ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣ ਨਹੀਂ ਪਕੜੀ ਚਤ੍ਰਾਈ ਕਰਕੇ ਅਪਣੇ
ਆਪ ਆਗੂ ਬਣ ਗਏ । ਸੋ ਏਹ ਨਿਗੁਰੇ ਆਪ ਭੀ ਮੋਹੇ
ਗਏ ਅਰ ਅਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਮੁਹਾਇਆ । ਜਿਨਾਂ
ਪਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਏਹ ਹੁਕਮ ਹੈ ॥

ਮੁਠਾ ਆਪ ਮੁਹਾਇ ਸਾਬੇ ॥

ਨਾਨਕ ਐਸਾ ਆਗੂ ਜਾਪੇ ॥

ਸੋ ਐਸੇ ਖਿਤਾਬੀ ਅਥਵਾ ਬਿੰਦੀ ਗਿਆਨੀ ਅਥਵਾ
ਕੇਵਲ ਅਖਰਾਂ ਪਦਾਂ ਨੂੰ ਭੰਨਣ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਗਿਆਨੀਆਂ
ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਏਹ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ॥

ਮਾਈ ਗੁਰ ਬਿਨ ਗਿਆਨ ਨ ਹੋਇ ॥

ਪੁਛੋ ਥ੍ਰਹਮੇ ਨਾਹਦੈ ਬੇਦਬਿਆਸੇ ਕੋਇ ॥

ਗਿਆਨੀ ਗੁਰ ਬਿਨ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥

ਕੋਰੈਰੰਗ ਕਦੇ ਨ ਚੜ੍ਹੈ ਜੇਲੋਰੈ ਸਭੁ ਕੋਈ ॥

ਏਕੁ ਭਗਤਿ ਭਗਵਾਨ ਜਹਿ ਪ੍ਰਾਨੀ ਕੇ

ਨਾਹਿ ਮਨੁ ॥ ਜੈਸੇ ਸੁਕਰ ਸੁਆਨ ਨਾਨਕ

ਮਾਨੋ ਤਾਹਿ ਤਨੁ ॥

ਸੋ ਏਹ ਆਮ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾ
ਭਗਤੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਿਆਨ ਹੈ । ਸੈਂਕੜੇ ਬਚਨਾਂ ਦੀ ਇਸ

ਪਰ ਸਾਖ ਹੈ ॥ ਸੋ ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੁਸੀ ਭੀ
ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਨੌ ਜੁਵਾਨ ਫੋਗ ਖਾਲਸਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਅਪਣੇ
ਆਪ ਨੂੰ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹੋਨ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਝੰਜੋੜ
ਕੇ ਤੇ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਬੋਲੋ ਅਤੇ ਸਮਝਾਇ ਦੇਉ ਕਿ ਅਹੰਕਾਰ
ਅਭਿਮਾਨ ਵਿਚ ਫਸਕੇ ਨਿਗੁਰੇ ਰਹਿਕੇ ਅਪਣਾ ਜਨਮ ਹੀ
ਕੂਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰੋ । ਕਿਸੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ
ਗੁਰਮੁਖ ਬਣ ਜਨਮ ਸੁਫਲਾ ਕਰੋ । ਚਾਹੇ ਕਿਸੀ ਚਮਾਰ
ਜਾਤੀ ਦੇ ਸਿੰਘ ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਭਰੋਸਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸੀਨੂੰ ਹੀ
ਗੁਰੂ ਧਾਰੋ ਪਰ ਧਾਰੋ ਜਰੂਰ ਨਿਗੁਰੇ ਨਾ ਰਹੋ । ਤੁਹਾਡੇ ਪਰ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਏਹ ਹੁਕਮ ਆਇਦ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ॥

ਜੋ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣ ਸੰਗਤਿ ਨਹੀਂ ਆਏ

ਤਿਨ ਧ੍ਰਿਗ ਜੀਵੇ ਧ੍ਰਿਗ ਜੀਵਾਸ ॥

ਪਰ ਏਹ ਗਲ ਉਨਾਂ ਦੇ ਅਪਣੇ ਵਸ ਨਹੀਂ ਉਨਾਂ
ਦੇ ਅਭਾਗਾਂ ਦੇ ਵਸ ਹੈ ਕਿਉਂਜਿ ਜਿਨਾਂਦੇ ਵਿਚ ਧੁਰੋਂ ਉਚਾ
ਲੇਖ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਏਹ ਗਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੀ
ਹੈ ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਜਿਨ ਹਰਿਜਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਪਾਈ

ਤਿਨ ਧੁਰ ਮਸਤਕ ਲਿਖਿਆ ਲਿਖਾਸ ॥

ਹੋਰ ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਏਹ ਭੀ ਅਪਣੀ ਵਲੋਂ
ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇ ਦੇਉ ਕਿ ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਕਿ
ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਗੁਰੂ

ਮੰਨ ਛਡਿਆ ਅਥਵਾ ਮੁਹੋਂ ਗੁਰੁ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ॥
 ਮਸੀਹ ਦੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਤੁਸੀਂ ਭੀ ਗੁਰੁ ਕੇ ਸਿੱਖ
 ਹੋਗਏ । ਤਾਂ ਇਤਨੇ ਮਾਤ੍ਰ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ਹੋ
 ਗਇਆ । ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਪਾਦਰੀ ਲੋਕ ਜੀਕੁਰ ਉਪਦੇਸ਼
 ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਈਸਾ ਕੇ ਉਪਰ “ਈਮਾਨ ਲਾਨੇ ਕਰਕੇ ਹੀ
 ਨਜਾਤ ਹਾਸਲ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ ਹੋਰ ਕਰਤਬ ਕੁਛ ਨਹੀਂ”
 ਸੋ ਗੁਰੁਮਤ ਵਿਚ ਈਸਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅਸੂਲ ਦੇ
 ਮਤਾਬਕ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੁ ਸਾਹਿਬ ਅਥਵਾ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੁ ਮੰਨ ਕੇ ਬਸ ਕਰਦੇ ਨੀ ਧੋਖਾ ਖਾਣਾ
 ਹੈ । ਇਥੇ ਤਾਂ ਗੁਰੁ ਕੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ
 ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਸੋ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਭੱਤ ਸਿਧਾਂਤ ਏਹੁ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗੁਰੁ ਨੂੰ
 ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰੋ ਰਿਝਾਓ ਉਹ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕੇ ਨਾਮ
 ਦਾਨ ਬਖਸ਼ਣਗੇ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰੋ ਸੋ ਓਹ ਨਾਮ
 ਮੰਤ੍ਰ ਕੈਸਾ ਦੇਨਗੇ ਜਿਸਦੇ ਅਭਿਯਾਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਭਗਤੀ
 ਜੋਗ ਵੈਰਾਗ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਕੇ ਪ੍ਰਮੇਸਰ
 ਨਾਲ ਈਕੁਰ ਮੇਲਾ ਹੋਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੀਕੁਰ ਨਦੀਆਂ ਸਮੁੰਦਰ
 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੀਆਂ ਹੋਨ । ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੁ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿਚ
 ਜੋ ਕੁਛ ਗੁਰੁ ਕੇ ਬਚਨਾਂ ਦੁਵਾਰਾ ਬਰਨਿਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ
 ਸੋ ਖੋਜੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤੇਰਾ ਹੈ ਜੇ ਹੋਰ ਕੁਛ ਅਧਿਕ
 ਨਿਰਨੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਤਾ ਦੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਗੁਰ

ਦੀਖਿਆ ਨਾਮ ਦੀ ਪਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਦੇਖ ਲਵੋ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਆਪ ਨੇ ਜੋ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਨੌ ਜੁਵਾਨ ਖਾਲਸੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਕਾਰਣ ਏਹ ਕਿ ਏਹ ਲੋਕ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਮਗਰ ਹੋਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਜੋ ਗਲ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਮੰਨਨੀ ਲਿਖੀ ਹੋਵੇ ਸੋ ਮੰਨਦੇ ਹੋਨ ਤੇ ਜੋ ਨਾ ਮੰਨਨੀ ਲਿਖੀ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਅਸਲੀ ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਏਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਕ ਧੌਖੇ ਵਿਚ ਆਏ ਹੋਏ ਹੋਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਨਾਂ ਮੰਨਦੇ ਹੋਨ । ਜੀਕੁਰ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਏਡੀਟਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਲਾਬ ਦਾਸੀਆ ਹੈ ਤੁਸੀ ਦੇਖਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਸਿਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਨਕਲਾਂ ਕਰਕੇ ਭੰਡੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੁਲਾਬ ਦਾਸੀਆਂ ਬਾਬਤ ਇਸ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਕਦੀ ਕੋਈ ਮਜ਼ਮੂਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਗੁਲਾਬ ਦਾਸੀਆਂ ਦਾ ਮਤ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਲਈ ਕੇਸਾ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ ਗੁਲਾਬ ਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਫਿਰਕੇ ਵਿਚ ਭੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਏਡੀਟਰ ਦਾ

ਗੁਲਾਬਦਾਸੀਆ ਗੁਰੂ ਭੀ ਅਸਾਂ ਡਿਠਾ ਹੈ । * ਸੋ ਦਿਲੋਂ
 ਏਹ ਸਭ ਕੁਛ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਗੁਰ
 ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ ਉਨਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ
 ਏਹ ਖੁਦ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਦਸਦਾ ਹੈ ਬਾਣੀ ਵਿਚ
 “ਗੁਰੂ” ਪਦ ਹੈ ਤੇ ਅਰਥ ਉਸਦਾ “ਉਪਦੇਸਟਾ ਮਹਾਤਮਾ
 ਪੁਰਖ” ਕਰਕੇ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਸੋ ਉਪਦੇਸਟਾ ਮਹਾਤਮਾ ਪੁਰਖ
 ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਹੀ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਦਿਲੋਂ ਸਭ ਕੁਛ ਜਾਣਦਾ ਹੈ
 ਪਰ ਈਰਖਾ ਬਖੀਲੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਭਰੀ ਹੈ ਉਸ
 ਕਰਕੇ ਅਪਣੇ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਧੇਰੇ ਵਿਚ ਸਿਟ
 ਰਹਿਆ ਹੈ । ਓਹ ਅਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਘੁਗੂ ਤੇ ਬੁਧੁ ਸਮਝਦਾ
 ਹੈ । ਤੇ ਓਸਦੇ ਪਾਠਕ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ
 ਸਮਝਦੇ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਬੜੀ ਡਾਢੀ ਹੈ ਜੀਕੁਰ ਸਪ
 ਬਾਹਿਰ ਪਇਆ ਪਲਸੇਟੇ ਮਾਰੇ ਪਰ ਬਿਲ ਵਿਚ ਵੜਨ
 ਵੇਲੇ ਸਿਧਾ ਹੋਕੇ ਵੜੇਗਾ । ਈਕੁਰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਭੀ
 ਅਪਣੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਫੜਕੇ ਸਿਧਾ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ । ਭਾਵੇਂ
 ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਮਨਮਤੀਏ ਮਨਮਤ ਕਰਨ ਪਰ ਕਿਧਰੇ
 ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਸਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਦੇਖੋ ਖਾਲਸਾ
 ਅਖਬਾਰ ਜੋ ਸੰਨ ੧੯੦੦ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਸੇਹਮਾਹੀ ਵਿਚ

• *ਭਾਵੇਂ ਓਹ ਲਾਭ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ
 ਪਰ ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਹੈ ॥

ਛਪੇ ਹੋਨ ਉਨਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ “ਗੁਰ”
ਪਦ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇਹਧਾਰੀ ਉਪਦੇਸਟਾ ਮਹਾਤਮਾ ਪੁਰਸ ਦਸੇ
ਹੋਨ ਅਥਵਾ ਕੁਛ ਹੋਰ ?

ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਸਭੀਆਂ ਵਲ ਦੇਖੋ ਉਪਦੇਸਕ ਨੌਕਰ
ਰਖੇ ਹੋਏ ਨੇ ਤੇ ਕੈਂਹਦੇ ਹੋਨ ਸਾਡੇ ਉਪਦੇਸਕ ਨੇ ਅਮਕੀ
ਥਾਂ ਉਪਦੇਸ ਕੀਤਾ । ਤੇ ਉਪਦੇਸਕ ਭੀ ਕੈਂਹਦੇ ਹੋਨ ਅਸਾਂ
ਅਮਕੀ ਥਾਂ ਉਪਦੇਸ ਕੀਤਾ । ਸੋ ਏਹ ਗਲ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਕਿ
ਉਪਦੇਸ ਕਰਨਾ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ ਹੈ ਜੋ ਉਪਦੇਸ
ਕਰੇ ਉਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੀਕੁਰ ਰਸੋਈ ਕਰਨ
ਵਾਲਾ ਰਸੋਈਆ ਕਪੜੇ ਧੋਣ ਵਾਲਾ ਧੋਬੀ ਕਪੜੇ ਸੀਉਣ
ਵਾਲਾ ਦਰਜੀ ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਾਕਮ । ਸੋ ਈਕੁਰ
ਹੀ ਉਪਦੇਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਉਪਦੇਸਕ ਤੇ
ਗੁਰੂ ਪਦਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇਤਨਾ ਹੀ ਫਰਕ ਹੈ ਜੋ
ਫਰਕ ਸਠਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਵੀਹਾਂ ਦੇ ਪਦਾਂ ਵਿਚ ਅਥਵਾ ਧੌਲੇ ਤੇ
ਚਿਟੇ ਵਿਚ ਅਰਥਾਤ ਵਾਚਕ ਪਦ ਵਖੋ ਵਖਰੇ ਹੋਨ ਤੇ
ਵਾਚ ਲੱਖ ਅਰਥ ਇਨਾਂ ਦਹੁਆਂ ਪਦਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਹੈ
। ਗੁਰੂ ਕੈਹ ਲਇਆ ਅਥਵਾ ਉਪਦੇਸਕ ਕੈਹ ਲਇਆ
ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਇਕੋ ਹੈ । ਸੋ ਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਨਾਂ ਦੇ
ਉਪਦੇਸਕ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਤਾਂ ਹੋਨ ਪਰ ਫਰਕ
ਉਪਦੇਸ ਦਾ ਤੇ ਆਦਰ ਮਾਨ ਦਾ ਹੈ । ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਤੇ
ਪੰਥ ਵਿਚ ਭੀ ਉਪਦੇਸਕ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਸਿਰ

ਦਾ ਸਾਹਿਬ ਮੰਨਨ ਦੀ ਰੀਤੀ ਹੈ। ਤੇ ਜੋ ਕੁਛ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਜਰ ਭੇਟ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਪਦੇਸਕ ਨੌਕਰ ਰਖੇ ਹੋਨ ਤਲਬਾਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਨ। ਓਹ ਗੁਰੂ ਮਤ ਦਾ ਉਪਦੇਸ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਕਹੋ ਉਪਦੇਸਕ ਕਹੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੰਦਿਆ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਨ ॥

ਸੋ ਜੀਕੁਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਬਿਨਾ ਬਿਚਾਰੇ ਆਰਯਾ ਸਮਾਜੀਆਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਭਰਬੂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਈਕੁਰ ਹੀ ਏਹ ਉਪਦੇਸਕ ਨਾਮ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਰਯਾ ਸਮਾਜੀਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਵਿਚ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸੀਤਰਾਂ ਇਸਦਾ ਅਸਲ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਸਮਝ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਈ। ਜੇਕਰ ਏਹ ਸੰਮਝਦੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਉਪਦੇਸਕ ਹੈ ਤਾਂ ਉਪਦੇਸਕ ਨਾਉਂ ਨਾ ਰਖਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਨਾਉਂ ਰਖਦੇ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਏਹ ਹੋਂਦਾ ਕਿ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਨ। ਪਰ ਖਾਉਣ ਘਰੋਂ ਤੇ ਅਕਲ ਕੌਣ ਦਸੇਨੇ। ਹੁਣ ਭੀ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਨਾ ਸੰਭਾਲਨ ਤਾਂ ਓਹ ਜਾਣਨ ਅਸਾਂ ਜਿਤਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਸੋ ਜੇਹੜੇ ਇਤਨੀ ਮੋਟੀ ਗਲ ਨਹੀਂ ਸੰਮਝਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਏਹ ਕੀ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹੋਨ। ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਮਤਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਦੀ ਕਾਪੀ ਬਿਨਾ ਸਮਝੇ ਸੋਚੇ ਮਖੀ ਦੀ ਮਖੀ ਮਾਰਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮੁਖ ਤੋਂ ਬਿਧੀ ਪੁਰਬਕ ਸੁਣੇ
ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਜਾਏ ਓਹ ਨਾਮ ਫਲ ਦਾਇਕ
ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ। ਏਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ
ਸਿਧ ਹੋ ਮੰਨਿਆ। ਪਰ ਇਸ ਪਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਵਹਾਰਕ
ਪ੍ਰਮਾਣ ਭੀ ਹੈ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਜੋ ਸਿੱਕਾ ਟਕਸਾਲ ਦਾ ਘੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਂਦਾ ਹੈ
ਉਸੀ ਦਾ ਚਲਨ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ। ਤੇ ਜੋ ਟਕਸਾਲੋਂ ਬਾਹਿਰ
ਘੜਿਆ ਜਾਏ ਉਸਦਾ ਚਲਨ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ ॥
ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਟਕਸਾਲੋਂ ਬਾਹਿਰ ਘੜੇ ਖੋਟੇ ਹਾਰਾ ਜਨਮ ਵਿਗੋਵੇ ॥

ਸੋ ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ ਸ੍ਰੋਤ੍ਰੀ ਨੇਸਟੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ
ਸਬਦ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ ਏਹ ਟਕਸਾਲ ਦੇ ਵਿਚ ਘੜਿਆ
ਹੋਇਆ ਸਿੱਕਾ ਹੈ। ਤੇ ਇਸਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਹਿਰ ਦੇ ਘੜੇ ਸਿੱਕੇ
ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਜਾਣਨਾ। ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਟਕਸਾਲੀ ਨਾਮ
(ਸਬਦ) ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ ਦੀ ਏਹ ਆਗਿਆ ਹੈ ॥

ਮਨ ਜਾਪਹੁ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ॥

ਹਰਿ ਰਤਨ ਜਵੇਹਰ ਲਾਲ ॥

ਹਰਿ ਗੁਰਮੁਖਿ ਘੜਿ ਟਕਸਾਲ ।

ਹਰਿ ਹੋ ਹੋ ਕਿਰਪਾਲ ॥

ਹੋਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਏਹ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਹੋਵੇ ਜਦ ਤਕ ਹੁੰਦੇ ਵਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਉਸਦਾ ਹੁਦਾ
ਨਾ ਲਇਆ ਜਾਏ ਤਦ ਤਕ ਓਹ ਮੰਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਫੁਰਦਾ । ਸੋ
ਏਹ ਜੋ ਸਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਮਨ ਰੁਪੀ ਸਰਪ ਨੂੰ ਵਸਕਰਕੇ
ਹਉਮੈ ਰੁਪੀ ਮਨ ਦੀ ਵਿਸ ਝਾੜਨ ਵਾਲਾ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ
ਆਦਿਕ ਆਸੁਰੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਭੂਤ ਮੰਡਲੀ ਦੇ ਸਾਏ ਨੂੰ
ਕਢਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿਸੀ ਹੁਦੇ ਵਾਲੇ ਮਹਾਤਮਾ ਪਾਸੋਂ ਇਸ
ਦਾ ਹੁਦਾ ਲੈਣਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਹੁਦੇ ਵਾਲੇ ਮਹਾਤਮਾ
ਪਾਸੋਂ ਹੁਦਾ ਲਈਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰੁ ਤੇ ਹੁਦਾ ਲੈਨ
ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿੱਖ ਹੈ । ਇਸਦਾ ਹੁਦਾ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ ।
ਇਕ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਹੁਦਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਅਗੇ ਨਾਮ ਵੰਡਣ
ਦਾ ਹੁਦਾ । ਸੋ ਜੋ ਕੋਈ ਆਪ ਹੁਦਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਓਹ ਸਿੱਖ
ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਤੇ ਜਦ ਓਹੀ ਦੂਜੇ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਹੁਦਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ
ਫਿਰ ਓਹੀ ਸਿੱਖ ਉਸਦਾ ਗੁਰੁ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਿ ਓਹ
ਹੁਦਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ । ਯਥਾ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ॥

ਸਿਖ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਸਿਖ ਹੈ ਏਕੋ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼
ਦੁਲਾਏ । ਰਾਮ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਹਿਰਦੈ ਦੇਵੈ
ਨਾਨਕ ਮਿਲਨ ਸੁਭਾਏ ॥

ਤਥਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

ਗੁਰ ਚੇਲਾ ਚੇਲਾ ਗੁਰ ਹੋਈ ॥

ਅਜ ਕਲ ਇਕ ਏਹ ਭੀ ਬੇਮਿਜਾਦਗੀ ਦੀ ਕਸਰ
ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਮਹਾਤਮਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ
ਅਪਣੇ ੨ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਨ ਪਰ
ਅਗੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੇਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਤੇ ਨਾਮ
ਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਦਾਤ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ ਜਿਸਦਾ ਫਲ ਏਹ ਹੋਂਦਾ
ਹੈ ਕਿ ਉਨਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ ॥

ਸੋ ਤਾਤਪਰਜ ਏਹ ਕਿ ਜਿਸਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਜੀ ਦਾ
ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਹੋਵੇ ਓਹ ਅਵਸ਼ ਕਿਸੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ
ਹੁੰਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਵੇ। ਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ
ਅਗੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਅਰਥਾਤ ਦੂਜੇ
ਨੂੰ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਦਿੜਾਉਣਾ ਹੋਵੇ ਓਹ ਦੂਜਾ ਹੁੰਦਾ ਭੀ ਅਰ-
ਥਾਤ ਆਗਿਆ ਲੈ ਲਏ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਜਾਬਤਾ ਪੂਰਾ
ਹੋ ਜਾਏ। ਬੇਜਾਬਤਗੀ ਨਾ ਰਹੇ ॥

ਇਸ ਪਰ ਇਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਭੀ ਹੋ ਬੀਤਿਆ
ਹੈ। ਕਿ ਸਾਡਾ ਵਹੀਰ ਦਾ ਡੇਰਾ ਜਦ ਪਿੰਡਾਂ ਨਗਰਾਂ ਵਿਚ
ਚਕ੍ਰ ਲਗਾਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤਾਲ ਕਰਦਾ ਸੀ
ਤਾਂ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਂਦੇ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਏਹ
ਕਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਰਜੀ ਤੇ ਭਾਵਨਾ
ਹੈ ਉਥੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੋ ਪਰ ਛਕੋ ਜਰੂਰ। ਤੇ ਜੋ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ

ਅਰਥਾਤ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਲੈਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਂਦਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਭੀ ਏਹੁ ਕਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਥੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਸਟ ਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ ਉਥੋਂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਲਵੋ ਪਰ ਕਰੋ ਜ਼ਰੂਰ । ਸੋ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਚ ਦੋ ਤਿਨ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਹੀ ਮਗਰ ਪੈਗਏ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਬਖਸ਼ੋ । ਅਸਾਂ ਬਹੁਤੇਰਾ ਟਾਲਾ ਟੁਲਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਓਹ ਪ੍ਰੇਮੀ ਇਸ ਬਾਤ ਤੋਂ ਨਾਂ ਟਲੇ । ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਣ ਕੇ ਏਹ ਬਿਚਾਰ ਹੋਈ ਕਿ ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਦੀਖਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੋਰ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਕ ਨੁਕਸ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੀਖਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖਤਿਆਰ ਅਰਥਾਤ ਹੁੱਦਾ (ਆਗਿਆ) ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । ਅਖੀਰ ਏਹ ਸਲਾਹ ਠਹਰੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਜਿਸਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਚਾਮੀਲ ਵਿਚ ਏਹ ਸਾਰੀ ਕਾਰ ਰਵਾਈ ਹੈ ਚਿਠੀਆਂ ਪਾਕੇ ਆਗਿਆ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ । ਤਾਂ ਦੋ ਚਿਠੀਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਲਿਖਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਇਕ ਪਰ ਏਹ ਹੁਕਮ ਲਿਖਿਆ ਸੀ “ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਗਿਆ ਹੈ ਬੇਸ਼ਕ ਅਗੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਦਾਨ ਬਖਸ਼ੋ ॥ ” ਤੇ ਦੂਜੀ ਪਰ ਏਹ ਹੁਕਮ ਸੀ “ ਅਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਆਗਿਆ ਲਵੋ । ” ਸੋ ਏਹੁ ਪਿਛਲਾ ਹੀ ਹੁਕਮ ਨਿਕਲਿਆ । ਸੋ ਏਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਤੇ ਅਪਣੀ ਅਰਦਾਸ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਭੇਜ ਕਰ ਆਗਿਆ ਮੰਗਵਾਈ

ਅਰਥਾਤ ਹੁਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਚੌਥੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਕਾਮ ਪਰ ਜਾਕੇ ਦੀਖਤ ਕੀਤਾ। ਮਗਰੋਂ ਫਿਰ ਜਦ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸਰਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਬਾਜ਼ਾਬਤਾ ਆਗਿਆ ਲੈਕੇ ਹੁਦੇ ਦੀ ਬਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਏਹ ਪਿਛੇ ਜੋਕੁਛ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਆਪਨੇ ਦਸੀ ਹੈ ਸੋ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਆਸ਼ੇ ਅਰ ਮਨੋਰਥ ਅਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੀ ਨੇਤ ਅਰ ਰੀਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਸਮਝੀ ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਗਲ ਪਰ ਕੋਈ ਜੁਗਤੀ ਭੀ ਬਰਨਨ ਕਰੇ ਕਿ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਮਝ ਆ ਜਾਏ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾ ਧਾਰਨ ਵਿਚ ਕੀ ਹਾਨੀ ਹੈ ਅਰ ਧਾਰਨ ਵਿਚ ਕੀ ਲਾਭ ਹੈ। ਕਿਉਂਜਿ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਸਮੇ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਹੁਕਮ ਮੰਨਨ ਪਰ ਸੰਤੋਖ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੰਤੋਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਇਕ ਤਾਂ ਏਹ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਵਹਾਰਕ ਵਿਦਿਆ ਭੀ ਬਿਨਾ ਉਸਤਾਦ ਮੁਰਸ਼ਦ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਸੇ ਦੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ। ਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੇ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨੇਤ ਹੀ ਏਹੁ ਕਰਤਾਰ ਨੇ ਰਖੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ ਨਾਮ

ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾ ਸਬ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਪਾਠ ਕਰਮ
ਧਰਮ ਕੀਤਾ ਕਰਾਇਆ ਸੁੰਨ ਹੀ ਸੁੰਨ ਅਰਥਾਤ ਸਿਫਰ
ਹੀ ਸਿਫਰ ਹੈ । ਅਰਥਾਤ ਸਭ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਨਿਸਫਲ ਹੈ
। ਸੋ ਗੁਰੂ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ ਸੁਣਨਾ ਹੀ ਅੰਕ ਹੈ ॥

(੨) ਦੂਜਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ
ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਜੀ ਦੇ ਅਨੇਕ ਨਾਮ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨ ਸੋ ਉਨਾਂ ਨਾਮਾਂ
ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੀ ਇਕ ਨਾਮ ਪਰ ਬਿਨਾ ਗੁਰੂਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ ਸੁਣੇ
ਦੇ ਭਰੋਸਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਜਦ ਗੁਰੂ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ
ਨਾਮ ਦ੍ਰਿਢ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਗਿਆਸੂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਉਸ ਨਾਮ
ਮੰਤ੍ਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਇਸਟ ਸਮਝ ਕੇ ਪਕਾ ਦ੍ਰਿਢ ਕਰ
ਲੈਂਦਾ ਹੈ ॥

(੩) ਗੁਰੂ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਅਰਥਾਤ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ
ਕੇਹੜਾ ਹੈ ॥

(੪) ਆਪ ਸਮਝੋ ਕਿ ਲਕੜੀ ਵਿਚ ਅਗਨਿ
ਵਿਆਪ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲਖਾਂ ਮਣਕਤੀਆਂ ਲਕੜੀ
ਦਾ ਟਾਲ ਲਗਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲਕੜੀਆਂ ਦੀ ਅੰਦਲੀ
ਅਪਣੀ ਅਗਨੀ ਨਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾੜਨ ਨੂੰ
ਸਾਮ੍ਹਥ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਤੇ ਜਦ ਬਾਹਰ ਦੁਜੀ ਥਾਂ ਦੀ ਅਗਨੀ ਦਾ
ਫਲ ਫੋਟਾ ਲਕੜੀਆਂ ਦੇ ਟਾਲ ਵਿਚ ਆ ਪਵੇ ਤਾਂ ਉਸ

ਦੇ ਪੈਣੇ ਨਾਲ ਲਕੜੀਆਂ ਦੀ ਅਪਣੀ ਅੰਦਲੀ ਗੁੜੀ
ਅਗਨੀ ਭੜਕ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਓਹ ਲਕੜੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ
ਅਗਨੀ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਨ ਤੇ ਫਿਰ ਸਾਹ ਹੋਕੇ ਅਪਣੇ
ਅਸਲੀ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਨ ਜਿਸ
ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ॥ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਹੀ ਦਾ
ਦੱਕਾ ਜਮਾਉਣ ਲਈ ਬਾਹਰੋਂ ਜਾਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਵਖਰੇ
ਜਮਾਏ ਹੋਏ ਦਹੀ ਵਿਚੋਂ ਚੁਖਕ ਭਰ ਲੈਕੇ ਦੁਧ ਦੇ ਕੂੰਡੇ
ਵਿਚ ਜਾਗ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਧ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਜੋ ਦਹੀ ਭਾਵ
ਪਹਿਲੇ ਤੋਂ ਮਜ਼੍ਹਦ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਕੇ ਸਾਰਾ ਦੁਧ ਦਹੀ
ਰੂਪ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ॥

ਸੋ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦਾ ਨਾਮ ਆਪ ਜਾਣਦੇ
ਜਪਦੇ ਭੀ ਹੋਈਏ ਅਥਵਾ ਗਿਆਨ ਪੋਥੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਕਰਕੇ
ਸਮਝਿਆ ਹੋਇਆ ਭੀ ਹੋਵੇ ਅਰਥਾਤ ਨਾਮ ਤੇ ਗਿਆਨ
ਅਪਣੇ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਭੀ ਹੋਵੇ ਤਦ ਭੀ ਲਕੜੀਆਂ ਦੀ
ਅਪਣੀ ਅੰਦਰ ਗੁੜੀ ਅਗ ਦੀ ਨਿਆਂਈਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਕੇ
ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਸਾਰਦਾ । ਪਰ ਜਦ ਬਾਹਿਰ ਦੀ ਅਗ ਦੇ
ਫਲ ਫੋਟੇ ਅਥਵਾ ਦਹੀ ਦੀ ਚੁਖਕ ਭਰ ਜਾਗ ਵਤ ਬ੍ਰਹਮ
ਸ੍ਰੋਤ੍ਰੀ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਨੇਸਠੀ ਮਹਾਤਮਾ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰ
ਅਰਥਾਤ ਗੁਰ ਨਾਮ ਅਥਵਾ ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ
ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਨਾਮ ਅਥਵਾ ਉਸ ਨਾਮ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੋਇਆ ਗਿਆਨ ਬਾਹਰੋਂ ਨਾ ਆਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਤਦ

ਤਕ ਅਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਨਾਮ ਅਥਵਾ ਪੋਥੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੋਂ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ । ਤੇ ਜਦ
ਬਾਹਰੋਂ ਜਾਗ ਆ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤਦ ਅਪਣੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਨਾਮ
ਤਥਾ ਗਿਆਨ ਦਾ ਭਾਂਬੜ ਆ ਬਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪ ਹੀ
ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ ਹੋਕੇ ਅਪਣੇ ਕਾਰਣ ਗੋਇ ਦੇ ਵਿਚ ਲੀਨ
ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਬਾਹਰ ਦੀ ਅਗ ਦੇ ਫਲਫੋਟੇ
ਅਥਵਾ ਜਾਗ ਵਤ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

(੫) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਜੁਗਤ

॥ ਹਸੰਦਿਆਂ ਖੇਡੰਦਿਆਂ ਪਹਨੰਦਿਆਂ

ਖਾਵੰਦਿਆਂ ਵਿਚੇ ਹੋਵੈ ਮੁਕਤ ॥

ਸੋ ਏਹ ਜੁਗਤੀ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਤੋਂ
ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ । ਅਰਥਾਤ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਅੰਧੇ
ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬਧੀ ਹੋਈ ਸੜਕ ਪਰ
ਅਸੀਂ ਅਪਣੇ ਆਪ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੇ । ਸੋ ਇਸ
ਜੁਗਤ ਦਾ ਪਤਾ ਅਗਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਦੇਖੋ ॥

(੬) ਜਦ ਏਹ ਬੂੰਦਾਂ ਰੂਪੀ ਜੀਵ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਰੂਪੀ
ਸਮੁਦ੍ਰ ਨਾਲੋਂ ਬਿਛੜੇ ਹੋਨ ਸੋ ਈਕੁਰ ਬਿਛੜੇ ਹੋਨ ਜੀਕੁਰ
ਸਾਹ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਗੁਮਾਸਤੇ ਰਾਸ ਮੁੜੀ ਲੈਕੇ ਖਟੀ ਕਮਾਈ
ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਛੜਦੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਸ੍ਰਾਸਾਂ ਰੂਪੀ ਮੁੜੀ
ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ । ਜਿਤਨੇ ਸ੍ਰਾਸ ਜੀਵ ਲੈਂਦੇ ਹੋਨ ।

ਇਤਨੇ ਹੀ ਨਾਮ ਜਪੇ ਜਾਣ ਤਦ ਰਾਸ ਮੁੜੀ ਪੂਰੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਸ਼ਾਸਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧਕੇ ਜਿਤਨੇ ਨਾਮ ਜਪੇ ਜਾਨ ਇਤਨਾ ਹੀ ਨਫਾ ਹੈ। ਸੋ ਨਫੇ ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਸ਼ਾਹ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਕੇ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਜਾਤਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜਦ ਤਕ ਮੁੜੀ ਵਿਚ ਘਾਟਾ ਹੈ ਤਦ ਤਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੀ ਜੋ ਮੋਖ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਜਦ ਰਾਸ ਮੁੜੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਏ ਤੇ ਨਫੇ ਦਾ ਵਾਧਾ ਵਧੇ ਤਦ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਭਾਗੀ ਬਣਦੇ ਹੋਨ। ਮਤਲਬ ਏਹ ਕਿ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਤੋਂ ਬਿਛੜਨੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਲੇਕਰ ਜਿਤਨੇ ਸ਼ਾਸ ਲਏ ਹੋਨ ਇਤਨੇ ਹੀ ਨਾਮ ਪੂਰੇ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਬਗੈਰ ਆਵਾ ਗਉਨ ਨਹੀਂ ਚੁਕਦਾ ॥ ਸੋ ਇਸਪਰ ਬਿਚਾਰ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਦੇ ਜੀਵ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ ਨਾਲੋਂ ਬਿਛੜੇ ਹੋਨ ਅਨੇਕ ਹੀ ਜਨਮ ਪਸ਼ੁਆਂ ਪੰਖੀਆਂ ਕੀੜਿਆਂ ਪਤੰਗਿਆਂ ਬ੍ਰਿਛਾਂ ਪਰਬਤਾਂ ਆਦਿਕਾਂ ਦੇ ਪਾਂਦੇ ਆਏ ਹੋਨ। ਚੌਰਾਸੀ ਵਿਚ ਫਿਰ ਫਿਰਕੇ ਵਡਿਆਂ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਦੁਰਲਭ ਜਨਮ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਸੋ ਹੋਰਨਾਂ ਜਨਮਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕੇਵਲ ਮਾਨੁਖਾ ਜਨਮ ਵਿਚ ਹੀ ਸੁਧ ਆਂਵਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਹੁਣ ਮਾਨੁਖਾ ਜਨਮ ਵਿਚ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤੇ ਮੁੜੀ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਚਹੁਆਂ ਜੁਗਾਂ ਦਾ ਹੁਣ ਨਿਬੇੜਾ

ਨਰ ਮਾਨੁਖਾਂ ਨੋ ਏਕ ਨਿਧਾਨਾ ॥

ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਗਲ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਮਾਨੁਖਾ ਜਨਮ ਵਿਚ ਜੀਵ ਇਸ ਮਾਨੁਖਾ ਜਨਮ ਦੇ ਅਪਣੇ ਸ੍ਰਾਸਾਂ ਦੀ ਮੂੜੀ ਭੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੌੜਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਘਾਟੇ ਕਿਸਤਰਾਂ ਪੂਰੇ ਹੋਨ। ਅਧੀ ਆਰਥਲਾ ਤਾਂ ਮਾਨੁਖ ਦੀ ਸੁਤਿਆਂ ਹੀ ਗੁਜਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਕੁਛ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਕੁਛ ਬੁਢੇਪੇ ਵਿਚ ਕੁਛ ਹੋਰ ਜਗਤ ਦੇ ਘਰ ਬਾਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਬਾਲ ਬਚੇ ਖਾਨ ਪਾਨ ਕ੍ਰਿਤ ਕਮਾਈ ਵਿਚ ਬੀਤ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਸਮਾ ਭਜਨ ਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਜੀਵ ਮਾਨੁਖਾ ਜਨਮ ਦੇ ਅਪਣੇ ਸ੍ਰਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੂਰੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਘਾਟੇ ਕੌਣ ਪੂਰੇ ਕਰੇ। ਤੇ ਕਰਨੇ ਭੀ ਇਸੀ ਮਾਨੁਖਾ ਜਨਮ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਏ ਸੋ ਇਸ ਲੇਖੇ ਦੇ ਨਿਬੇੜਨ ਲਈ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜਿ ਮਹਾ ਰਾਜ ਜੀਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਨਾਨਕ ਜਿਨ ਕਉ ਸਤਿਗੁਰ ਮਿਲਿਆ

ਤਿਨਕਾ ਲੇਖਾ ਨਿਬੜਿਆ ॥ ਸੋ ਜਦ ਤਕ ਏਹ ਲੇਖਾ ਨਹੀਂ ਨਿਬੜ ਲੈਂਦਾ ਤਦ ਤਕ ਆਵਾਰੀਨ ਭੀ ਨਹੀਂ ਛੁਟਦਾ। ਸਤਿਗੁਰ ਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਕੋਈ ਐਸੀ ਮੈਥੀਨ ਲਗਾ ਦੇਨ ਐਸੀ ਕਲਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦੇਨ ਕਿ ਥੋੜੇ ਜਤਨ

ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਹੋਵੇ । ਜੀਕੁਰ ਸੁਈ ਕੋਈ ਲੁਹਾਰ ਦੇ
ਰੁਪੀਏ ਪਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ । ਤੀਲੀਆਂ ਦੀ ਡਬੀ
ਪੰਜ ਰੁਪੀਏ ਤੋਂ ਭੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ । ਪਰ ਮੈਸ਼ੀਨ
(ਕਲਾ) ਦੇ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅਜੇਹੀਆਂ ਸੁਬਰੀਆਂ
ਬਣਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਸਤੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹੋਣ ਜੇ ਸੁਈਆਂ
ਪੈਸੇ ਦੀਆਂ ਵੀਹ ਪੰਝੀ ਅਤੇ ਡਬੀਆਂ ਪੈਸੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ੨
ਬਜਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਪਈਆਂ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹੋਣ । ਸੋ ਏਹੁ
ਜੇਹੀ ਕਲਾ ਲਗ ਕੇ ਜਾਰੀ ਹੋਜਾਏ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਭਜਨ
ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਕ ੨ ਦਫੇ ਨਾਮ ਉਚਾਰਨ ਕਰਨੇ
ਕਰਕੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਦੁਵਾਰਾ ਭਜਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜਿਤਨੇ ਕੂੜ
ਦੇਹ ਪਰ ਰੋਮ ਹੋਨ ਉਤਨੇ ਹੀ ਨਾਮ ਮੁਜਰੇ ਪੈ ਜਾਣ
। ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਕਰੋੜਾਂ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਘਾਟੇ ਭੀ ਤੇ ਇਸ ਜਨਮ
ਦੇ ਘਾਟੇ ਭੀ ਪੂਰੇ ਹੋ ਕੇ ਵਾਧਾ ਨਿਕਲੇ । ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਦਾ ਏਹ ਬਚਨ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇ ॥

ਗੁਰਮੁਖ ਰੋਮ ਰੋਮ ਹਰਿ ਧਿਆਵੇ ।

ਗੁਰਮੁਖ ਸਗਲੀ ਗਣਤ ਮਿਟਾਵੇ ।

ਹੋਰ ਓਹ ਐਸੀ ਕਲਾ ਰੂਪ ਜੁਗਤਿ ਹੋਵੇ ਜੋ ਹਰ
ਵਕਤ ਚਲਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ । ਹਸਣੇ ਖੇਡਣੇ ਪੈਹਨਣੇ
ਖਾਣੇ ਆਦਿਕ ਹਰ ਸਮੇ ਹਰ ਇੰਦ੍ਰੀ ਦੀ ਚੇਸਟਾ ਦੇ ਬਿਵਹਾਰ
ਵਿਚ ਭੀ ਚਲਦੀ ਰਹੇ । ਉਸ ਕਲਾ ਦਾ ਏਹ ਭੀ ਗੁਣ ਹੈ
ਕਿ ਅੰਤ ਤਕ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਜਤਨ ਹੋਸਕੇ ਜਿਸ ਵੇਲੇ

ਬਾਣੀ ਬੰਦ ਤੇ ਇੰਦ੍ਰੇ ਸਬ ਅਪਣਾ ਕੰਮ ਛੱਡ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ਉਸ
ਵੇਲੇ ਭੀ ਅੰਤ ਦੇ ਸ੍ਵਾਸ ਤਕ ਕਲਾ ਚਲਦੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰੋਜ
ਸੁਤਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭੀ ਪਈ ਕੰਮ ਕਰੇ । ਅਰਥਾਤ ਉਸ
ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਸੁਤੇ ਹੋਏ ਭੀ ਭਜਨ ਹੋਂਦਾ ਰਹੇ ॥
ਜੀਕੁਰ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਧਿਆਈਐ ।

ਮਾਰਗ ਚਲਤ ਹਰੇ ਹਰਿ ਗਾਈਐ ।

ਉਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਨਾਮ ।

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕੇ ਸਦ ਕਾਮ ॥

ਅਥਵਾ ਉਹ ਕਲਾ (ਜੁਗਤ) ਅਤੇ ਸਬਦ ਔਰ
ਸਬਦ ਦਾ ਭੇਦ ਐਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹੋਰ
ਕਿਸੀ ਸਾਧਨ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਕੀ ਨਾ ਰਹੇ ਇਕੋ ਹੀ ਕਰਨੀ
ਵਿਚ ਸਾਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਆ ਜਾਣ ਜੀਕੁਰ ਹਾਥੀ ਦੇ ਪੈਰ
ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਪੈਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ
ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਏਕੈ ਕਰ ਕਰਨਾ ।

ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਇ ਬਹੁਰ ਨਹੀਂ ਮਰਨਾ ।

ਇਕ ਗੁਰ ਸਬਦ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਵੈਰਾਗ
ਵਿਵੇਕ ਭਗਤੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਮ ਦਮ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ
ਸਾਧਨ ਅਪਣੇ ਆਪਹੀ ਦੌੜਦੇ ਆ ਹਾਜਰ ਹੋਨ । ਸੋ ਏਹ
ਸਬਕੁਛ ਸਾਢੇ ਤਿਨ ਹਥ ਦੀ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼

ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਭ ਸਿਫਰ ਅਰਥਾਤ ਕੁਛ ਭੀ ਨਹੀਂ। ਏਹੁ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਅਜਕਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸੇ ਜੋ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸੋ ਓਹ ਰੂਹਾਨੀ ਅਰਥਾਤ ਆਤਮਕ ਜਿੰਦਗੀ ਵਲੋਂ ਮੁਰਦਾ ਹੋਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਰ ਏਹ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਆਵਨ ਆਇ ਸਿਸਟ ਮੈ ਬਿਨ ਬੁਝੇ ਪਸੁ ਢੋਰ।

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਏਹ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਅਨੇਕ ਥਾਂ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ਸੋ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਨਾਲ ਮੇਲਦੇ ਹੋਨ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਜੀਕੁਰ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਅਗਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤੇ ਲੋੜ ਵਾਲਾ ਕਿਸੀ ਪਾਸੋਂ ਅਗਨੀ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮਾਚਸ ਡਬੀ ਦਾ ਤੀਲਾ ਫੜਾ ਦੇਵੇ। ਤੇ ਲੋੜ ਵਾਲਾ ਤੀਲੇ ਨੂੰ ਘਸਰ ਕੇ ਅਗਨੀ ਕਢ ਕੇ ਅਪਣਾ ਕਾਰਜ ਸਾਰ ਲਏ। ਈਕੁਰ ਹੀ ਜਿਸਨੂੰ ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਇਛਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੇਹਧਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣ ਜਾਕੇ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਅਰਪਣ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕੇ ਸਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਰੀਤੀ ਪੁਰਬਕ ਬਖਸ਼ਨ

। ਯਥਾ ਗੁਰ ਬਚਨ ॥

ਮਨਹਿ ਪ੍ਰਗਾਸ ਭਇਓ ਭ੍ਰਮ ਨਾਸਿਓ ਮੰਤ੍ਰ
ਦੀਓ ਗੁਰ ਕਾਨ ॥

ਹਰਿ ਉਤਮ ਰਿਦ ਅੰਤ੍ਰ ਭਾਇਓ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ
ਦੀਓ ਹਰਿ ਕਾਨ ॥

ਤਥਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ॥

ਗਿਆਰਾ ਗੋੜ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਸੁਣ ਗੁਰ ਸਿੱਖ
ਲੈ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਸਦਾਇਆ ॥

ਜੀਕੁਰ ਕਿੱਲਾ ਜਮੀਨ ਵਿਚ ਠੋਕ ਦੇਈਦਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਓਹ ਦਿਢ ਅਰਥਾਤ ਪੱਕਾ ਗਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਈਕੁਰ
ਹੀ ਸਤਿ ਗੁਰ ਗਿਆਰਾਂ ਵੇਰ ਕੰਨ ਵਿਚ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ
ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕਰਕੇ ਦਿੜਾਉਂਦੇ ਅਰਥਾਤ ਪੱਕਾ ਕਰ ਦੇਂਦੇ
ਹੈਨ । ਸੋ ਏਹ ਸਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਰੂਪੀ ਅਗਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ
ਮਾਰਸ ਦੀ ਡਬੀ ਦੇ ਤੀਲੇ ਤੁੱਲ ਹੈ । ਸੋ ਉਸ ਤੀਲੇ ਵਿਚ
ਅਗਨੀ ਗੁਪਤ ਹੈ ਸੰਜਮ ਕਰਨੇ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ।

ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਜਿਉ ਪਾਵਕ ਕਾਸਟ ਮਝਾਰ ।

ਬਿਨ ਸੰਜਮ ਨਹੀਂ ਕਾਰਜ ਸਾਰ ।

ਬਿਨ ਗੁਰ ਨ ਪਾਵੈ ਹਰਿ ਜੀ ਕੋ ਦੁਵਾਰ ।

ਸੋ ਉਸ ਜੁਗਤਿ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੂ ਇਸਦੇ

ਅਭਿਯਾਸ ਦੀ ਜੁਗਤਿ ਦਸਦੇ ਹੋਨ ਅਰ ਉਸ ਭੇਦ ਨੂੰ
 ਸਮਝ ਕੇ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਅਥਵਾ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ
 ਸਬਦ ਭੇਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਸ੍ਵਾਲੁ
 ਅਭਿਯਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਏਹ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰਨਾ ਸਬਦ
 ਰੂਪੀ ਮਾਰਸ ਦੀ ਸੀਖ ਨੂੰ ਘਸਰਨਾ ਹੈ ਸੋ ਅਭਿਯਾਸ ਦੁਆਰਾ
 ਨਾਮ ਰੂਪ ਵਿਚੋਂ ਅਸਤੀ ਭਾਤੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ ਕਹੋ ਅਥਵਾ ਸਤਿ
 ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਕਹੋ ਦੀ ਲਟ ਲਟ ਕਰਦੀ ਜੋਤ ਅਨਭਵ
 ਹੋ ਕਰ ਨਾਮ ਰੂਪ ਨੂੰ ਈਕੁਰ ਭਸਮ ਕਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਜੀਕੁਰ
 ਰੱਸੇ ਨੂੰ ਅਗ ਸਾੜ ਕੇ ਸਵਾਹ ਕਰ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਰੱਸੇ ਦਾ
 ਆਕਾਰ ਤੇ ਵਲ ਓਹੋ ਜੇਹੇ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਏਹ
 ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਜੁਗਤ ਦਾ ਉਪਕਾਰ
 ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ
 ਹੈ । ਅਤੇ ਇਕ ਇਕ ਜੀਵ ਪਰ ਉਸ ੨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਿਸ
 ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਏਹ ਜੁਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਉਪਕਾਰ ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
 ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰੀਤੀ ਦਾ ਜਹਾਜ਼
 ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਦਸਾਂ ਜਾਮਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋ ਸਭ ਤਰਾਂ ਆਰਮ
 ਸਤਾ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਤੇ ਅਪਣੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
 ਪਾਤਣੀ ਬਣਾਇਆ । ਅਰਥਾਤ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ
 ਮਹਾਰਾਜ ਇਸ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਕਰਤਾ (ਬਾਨੀ) ਹੋਏ । ਅਤੇ
 ਉਨਾਂ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਮਹਾਤਮਾਂ ਇਸ ਬੇੜੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ
 ਚਲਾਉਣੇ ਵਾਲੇ ਪਾਤਣੀ ਅਰਥਾਤ ਮਲਾਹ ਹੋਨ । ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ

ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ
ਕੇ ਜਹਾਜ ਬਣਾਇਤਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਜੋ ਹੈ ਪਾਤਣੀ
ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਜਹਾਜ
ਪਰ ਸਵਾਰ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰੇ । ਸੋ ਇਸੀ
ਕਰਕੇ ਪਾਤਣੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਪਕੜਨ ਲਈ ਬਾਰੰਬਾਰ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਥਾਣੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੀ ਜਿਸਦੇ
ਵਿਸੇਸ਼ਨ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਜਨ ਸਬਦ ਬਰਨਨ ਹੋਏ ਹੋਨ ।
ਉਪਮਾ ਮਹਿਮਾ ਲਿਖੀ ਹੈ । ਸੋ ਤਾਤਪਰਯ ਏਹ ਕਿ ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਜਿਤਨੀ ਮਹਿਮਾ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਗੁਰੂ
ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਸੋ ਸਭ ਇਸੀ ਪਾਤਣੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਰਥਾਤ
ਉਪਦੇਸਟਾ ਮਹਾਤਮਾ ਦੀ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਹਥ ਬੇੜੇ
ਦਾ ਚੱਪਾ ਅਥਵਾ ਖਜਾਨੇ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ ਲਈ
ਏਹ ਅਸੂਲ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਸਮੁਦ੍ਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਨਦਾ ਅਰਥਾਤ
ਆਵਾਗੋਨ ਤੋਂ ਛੁਟ ਕੇ ਮੋਖ ਹੋਨ ਦਾ ਉਪਾਉ ਹੈ ॥

ਸੋ ਏਹ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਲਾਭ ਹੋਨ । ਅਤੇ ਇਸ ਅਸੂਲ
ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੋ ਪੰਥ ਦੀ ਹਾਨੀ ਹੈ ਸੋ ਅਗੇ
ਲਿਖਦੇ ਹਾਂ ॥

(੧) ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਜਿਨ ਦਰਸਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਨ
ਪਾਇਆ ਤੇ ਭਾਗ ਹੀਣ ਜਮਿ ਮਾਰੇ । ਸੇ
ਕੁਕਰ ਸੁਕਰ ਗਰਧਭ ਪਵਹਿ ਗਰਭ ਜੋਨੀ

ਦਸਿ ਮਾਰੇ ਮਹਾ ਹਭਿਆਰੇ ॥

(੨) ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਿਸ਼ਨ ਇਸਦੇ ਇਨਕਾਰ ਤੋਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨੀ ਹੈ ॥

(੩) ਇਸ ਅਸੂਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕੇਵਲ ਆਪਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬੜੇ ਹੋ ਕੇ ਮਹਾਂ ਨਰਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੇ ਬਲਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਭੁਬਦੇ ਹੋਨ ॥

(੪) ਇਸੀ ਕਾਰਣ ਗੈਰ ਮਸ਼ਬਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇਹੈਨ ਕਿ ਏਹ ਕੋਈ ਮਸ਼ਬ ਨਹੀਂ ਇਕ ਪੌਲਿਟੀ-ਕਲ ਜੁਧ ਜੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਫਿਰਕਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਨਾਸਬ ਮੌਕਿਆਂ ਪਰ ਬਣਾਇਆ ਗਇਆਸੀ ਇਤਿਆਦਿਕ ਉਲਟੇ ਖਿਯਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹੋਨ ਜੋ ਸ੍ਰਾਸਰ ਅਸਲੀਯਤ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹਾਨੀ ਕਾਰਕ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ॥

(੫) ਜਿਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਗੁਰੂ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਨੇ ਕੁਛ ਜਗਿਆਸਾ ਬਖਸ਼ੀ ਹੈ ਅਰ ਸਭ ਤਰਫੋਂ ਤੇ ਵਿਸੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਇਸੀ ਗਲ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣੀ ਜਾਕੇ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਸਬਦ ਦਾਨ ਪਾਕੇ ਗੁਰਮੁਖ ਬਣ ਸ੍ਰਾਸ ੨ ਸਬਦ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੋ ਏਹੁ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਉਪਾਉ ਹੈ। ਜਦ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਨਿਸਚੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਕੱਛਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾਣਾਂ ਵਾਲੇ

ਖਾਲਸੇ ਅਜ ਕਲ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਪਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਨ
 ਕਿ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ ਏਹ ਰਸਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਓਹ ਜਗਸਾਸੁ
 ਲੋਕ ਇਸ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਮੂਰਖਾਂ ਦਾ ਟੋਲਾ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਂ
 ਕਕਿਆਂ ਤਕ ਹੀ ਅਪਣੀ ਤੁੱਕੀ ਦੀ ਮੰਜਲ ਮਕਸੂਦ ਸਮਝਨ
 ਵਾਲਾ ਜਾਣ ਕੇ ਨਫਰਤ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ । ਤਾਂ ਉਨਾਂ ਨੂੰ
 ਯਾ ਤਾਂ ਰੋਡੇ ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਸਰਣ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਯਾ ਲੰਗੋਟੀ
 ਬੰਦਾਂ ਨਿਰਮਲੇ ਸਾਧਾਂ ਦਾ ਲੜ ਫੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗੋਂ
 ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਥਾਂ ਓਅੰ
 ਸੋਹੰ ਅਥਵਾ ਰਾਮ ਨਾਮ ਅਥਵਾ ਹਰੇ ਰਾਮ ਆਦਿਕ ਮੰਤ੍ਰ
 ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਾਕੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਗਰ
 ਆਦਿਕ ਸੰਕਰਾਚਾਰਜ ਦੇ ਮਤ ਦੇ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹਾ-
 ਉਣੇ ਅਰੰਭ ਕਰਾ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ । ਮਾਨੋ ਗੁਰੂ ਕੇ ਘਰ ਵਿਚ
 ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਿਆ ਉਨਾਂ ਦੇ ਭਾ ਦੀ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ । ਫਿਰ ਓਹ
 ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਪਰਾ ਭਗਤੀ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅਸੂਲ ਦੇ ਕਿ ਮੈਂ
 ਅਰ ਏਹ ਅਥਵਾ ਓਹ ਬ੍ਰਹਮ ਤੋਂ ਇਤ੍ਹ ਹੋਰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸਬ
 ਇਕੋ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਹੀ ਵਿਵਰਤ ਹੈ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁਧ ਅਹੰਗ੍ਰੈ
 ਉਪਾਸਨਾ ਵਾਲੇ ਇਸ ਅਸੂਲ ਨੂੰ ਕਿ ਅਹੰਬ੍ਰਹਮ ਅਸਮੀ
 ਮੈਂ ਬ੍ਰਹਮ ਹੋਂ ਮੇਰੇ ਸੇਇਤ੍ਹ ਹੋਰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਸਬ ਮੇਰਾ ਹੀ ਰੂਪ
 ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਦੁਸ਼ਕ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਪਾਇਕੇ ਗਿਆਨ ਬਧ ਹੋ
 ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ । ਕਿਉਂਜਿ ਐਸਾਂ ਅਹੰਬ੍ਰਹਮ ਅਸਮੀ ਵਾਲਾ
 ਨਿਸਚਾ ਕੇਵਲ ਐਸੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਉਪਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਜੋ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾ ਕੋਸਾਂ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸੁਪਨ
ਆਦਿਕ ਤਿੰਨਾਂ ਅਵਸਥਾ ਸਤ ਰਜ ਆਦਿਕ ਤਿੰਨਾਂ ਗੁਣਾਂ
ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਤ੍ਰਿਕੁਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਘਿਆ ਹੋਵੇ ਸੋ ਇਸਲਈ
ਐਸੇ ਨਿਸਚੇ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ
ਹੋਂਦਾ ਹੋਵੇ । ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਜੀਵਾਂ
ਨੂੰ ਗਧੌੜ ਸੰਖੀ ਗਿਆਨ ਬਧ ਤੇ ਅਹੰਕਾਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਅਧੋ
ਗਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਡਰ ਵਾਲਾ ਹੈ । ਭਾਈ ਗੁਰ
ਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਪਉੜੀ

ਸਯਾਮ ਵੇਦ ਕਉ ਸੋਧ ਕਰ ਮਥ ਵੇਦਾਂਤ
ਬਿਯਾਸ ਸੁਣਾਯਾ ॥ ਕਥਨੀ ਬਦਨੀ ਬਾਹਿਰਾ
ਆਪੇ ਆਪਣਾ ਬ੍ਰਹਮ ਜਣਾਯਾ ॥ ਨਦਰੀ
ਕਿਸੇ ਨਾ ਲਿਆਵਈ ਹਉਮੈ ਅੰਦਰ ਭਰਮ
ਭੁਲਾਯਾ ॥ ਆਪ ਪੁਜਾਇ ਜਗਤ ਵਿਚ
ਭਾਉ ਭਗਤ ਦਾ ਮਰਮ ਨ ਪਾਯਾ ॥ ਮਾਇਆ
ਦੰਡ ਨ ਉਤਰੇ ਜਮ ਦੰਡੇ ਬਹੁ ਦੁਖ ਰੁਆਯਾ
॥ ਨਾਰਦ ਮੁਨ ਉਪਦੇਸਿਆ ਮਥ ਭਾਗਵਤ
ਗੁਨ ਗੀਤ ਕਰਾਯਾ ॥ ਬਿਨ ਸਰਨੀ ਨਹ
ਕੋਇ ਤਰਾਯਾ ॥

ਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਸਰਣਾਗਤ ਧਰਮ
ਦਾ ਪਰਾ ਭਗਤੀ ਵਾਲਾ ਨਿਸਚਾ ਜੋ ਹੈ ਜਗਜਾਸਾ ਕਾਲ ਤੋਂ

ਲੇਕਰ ਤੱਤ ਗਜ਼ਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਤਕ ਸਰਬ ਸਮੇ ਸਰਬ
ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਉਪਕਾਰੀ ਤੇ ਨਿਸਕਲੰਕ ਹੈ । ਸੋ ਅਕਸਰ
ਏਹ ਦੇਖਿਆ ਗਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਜਗਜਾਸੂ ਰੋਡੇ ਤੇ ਲੰਗੋਟੀ
ਬੰਦਾਂ ਨਿਰਮਲੇ ਸਾਧਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਰਲਦੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਇਸ
ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਵਿਧੀ ਪੱਖ ਦੇ ਨਿਸਚੇ ਨੂੰ ਭੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੇ
ਤੇ ਅਹੰ ਬ੍ਰਹਮ ਵਾਲੇ ਨਿਸਚੇ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਨ
ਸਰਧਾ ਭਾਉ ਭਗਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਸੁਸ਼ਕ
ਗਿਆਨੀ ਹੋਕੇ ਹਉਮੈ ਤੇ ਅਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਨ
ਮਾਨੋ ਜਹਾਜ਼ ਪਰ ਸਵਾਰ ਹੋਕੇ ਸਮੁਦ੍ਰ ਨਹੀਂ ਤਰਦੇ ਅਪ-
ਣੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਦੇ ਜੋਰ ਤਰਕੇ ਪਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਨ ।
ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੁਰੈਹਤੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲਕੇ ਵਰਣ ਆਸ਼ਮ ਦੀ
ਕ੍ਰਿਯਾ ਜੋ ਕੱਛ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਦੀ ਰਹਿਤ ਹੈ ਇਸਤੋਂ ਭੀ ਬੇਮੁਖ
ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਤਾਪ੍ਰਤਿ ਪੰਥ ਦਾ ਘਾਟਾ
ਹੋ ਰਹਿਆ ਹੈ । ਤੇ ਜੋ ਰੋਡੇ ਅਥਵਾ ਲੰਗੋਟੀਬੰਦ ਸਾਧਾਂ ਦੇ
ਢਾਹੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਉਹ ਕੂਕਿਆਂ ਨਾਮ ਧਾਰੀਆਂ ਨਾਲ
ਜਾ ਰਲਦੇ ਹੋਨ । ਦੇਖਿਆ ਗਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ
ਲੈਨ ਦੇਨ ਦੀ ਰੀਤੀ ਤੋਂ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਇਨ-
ਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜੀਕੁਰ ਰੋਡੇ ਅਤੇ ਲੰਗੋਟੀਬੰਦ ਸਾਧਾਂ ਦੇ
ਫਿਰਕੇ ਨੂੰ ਅਰ ਸੰਕਰਾਚਾਰਜ ਦੇ ਮਤ ਨੂੰ ਵਧਾ ਫੈਲਾ
ਰਹਿਆ ਹੈ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਮ ਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਭੀ
ਅਧਿਕ ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਤੁੱਕੀ ਦੇ ਰਹਿਆ ਹੈ । ਦੇਖਿਆ ਗਇਆ

ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੀ ਕੂਕਿਆਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸੀ ਹੋਂਦੇ ਜਾਂਦੇ
ਹੈਨ । ਭਾਂਵੇਂ ਨਾਮ ਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵਾਧਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਹੀ
ਵਾਧਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪਕੇ ਭਰੋਸੇ ਵਾਲੇ ਹੈਨ
ਪਰ ਓਹ ਅਸਲ ਤੱਤ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈਨ
ਓਹ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਾਖ ਹੈ । ਸੋ ਅਸਲੀ ਬ੍ਰਿਛ ਦੀ
ਇਕ ਸ਼ਾਖ ਨਾਲ ਜਾ ਰਲਦੇ ਹੈਨ । ਜਿਸ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਏਹ
ਹੈ ਕਿ ਤਖਤਾਂ ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਣਾ ਨਹੀਂ
ਮਿਲਦਾ ਧਕੇ ਹੋਏ ਤਨਖਾਹੀਏ ਕਰਕੇ ਕਢੇ ਹੋਏ ਹੈਨ ।
ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੋਲਿਟੀਕਲ ਨੁਕਸ ਵਡਾ ਭਾਰੀ ਹੈ । ਅਸਲ
ਤੱਤ ਖਾਲਸੇ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਗਵਰਨਮੰਟ ਦਾ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ
ਅਤੇ ਇਤਬਾਰ ਹੈ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਮ ਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਸਦ
ਤੇ ਬਦਖਵਾਹ ਸਮਝਦੀ ਹੈ । ਜਿਥੇ ਕਿਧਰੇ ਜੋੜਮੇਲ ਵਿਚ
ਇਕ ਨਗਰ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਨਗਰ ਜਾਂਦੇ ਹੈਨ ਤਾਂ ਇਨਾਂ ਨਾਲ ਓਹੀ
ਸਲੂਕ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਮੁਫਸਦਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ
ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਸਲੂਕ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਨਾਲ ਵਰਤਦਿਆਂ ਦੇਖਕੇ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਫਸੋਸ ਆਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ
ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਲੋਹੂ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਹਾਕੇ ਇਤਬਾਰ
ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਕਿਥੇ ਤੇ ਏਹ ਮੁਫਸਦਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਹੋਣਾ
ਕਿਥੇ । ਸੋ ਤਾਤਪਰਯ ਏਹ ਕਿ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ
ਇਸ ਅਸਲ ਅਸੂਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਏਹ ਫਲ
ਦਿਖਲਾ ਰਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ

ਦੇ ਇਤਥਾਰੀ ਅਸਲ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਟੌਲੇ ਵਿਚੋਂ ਕਢਕੇ ਉਸ ਸ਼ਾਖ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰ ਰਹਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਦਖਵਾਹ ਨਿਮਕਹਰਾਮ ਤੇ ਫਸਾਦੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਕਾਬਲ ਅਫਸੋਸ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਅਸਲ ਅਸੂਲ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਵਿਚ ਜੋ ਲਾਭ ਤੇ ਇਸਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜੋ ਜੋ ਹਾਨੀਆਂ ਹੋਨ ਬੇਗਿਣਤ ਹੋਨ ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਅਸੀਂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਵਧ ਜਾਣੇ ਦੇ ਭੈ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖਦੇ । ਜੋ ਕੁਛ ਲਿਖਿਆ ਗਇਆ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਖੋਜੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ । ਡਾਂਗ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ । ਬੇਸਮਝਾਂ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਖੁਦਾਇ ਦੀ ਹਸਤੀ ਭੀ ਨਹੀਂ । ਤੇ ਸਮਝ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣ ਹੋਣਾ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਬਦ (ਵਰਡ ਲਫਜ) ਦਾ ਦਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰਾਸ ੨ ਉਸਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਏਹ ਗਲ ਰੜੇ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਹਾਂ ਏਹ ਗਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਜਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਫਿਰਕੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਬਗੈਰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕੀਤੇ ਦੇ ਗਤੀ ਨਹੀਂ ਜੀਕੁਰ ਆਮ ਕਹਾਉਤ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਬਿਨਾਂ ਗਤਿ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਹ ਬਿਨਾਂ ਪਤਿ ਨਹੀਂ । ਗੁਰੂ ਧਾਰੇ

ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਨਿਗੁਰਾ ਅਥਵਾ ਆਪ ਮਤੀਆ ਆਪਾ ਪੰਥੀਆ
ਮਨਮਤੀਆ ਹੈ ਜੋ ਏਹ ਗਾਹਲਾਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਨ
। ਸੋ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦੀ ਰੀਤੀ ਸਭਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ
ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਹੋਰ ਲੋਕ ਹੋਰਨਾਂ ਕਰਮ ਕਾਂਡਾਂ ਦੇ ਧੰਦਿਆਂ
ਵਿਚ ਫਸਕੇ ਉਨਾਂ ਨੇ ਏਹ ਮੁਖ ਰੀਤੀ ਗੌਨ ਕਰ ਛਡੀ ਹੈ
। ਹੋਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਲ ਦੇਖੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨਾਂ ਵਿਚ ਭੀ
ਮੁਰਸ਼ਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਨਹੀਂ ਜਿਸਨੇ ਮੁਰਸ਼ਦ ਨਾ
ਪਕੜਿਆ ਹੋਇ ਉਸਨੂੰ ਏਹ ਗਾਹਲ ਦਿਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਚਲ ਬੇਮੁਰਸ਼ਦਿਆ । ਸੋ ਉਨਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਮੁਰਸ਼ਦ ਪਕੜ
ਕੇ ਕਲਾਮ ਲੈਣੀ ਅਰ ਅਪਣਾ ਅਪਣਾ ਮੁਰਸ਼ਦ ਅਰ
ਪੀਰਖਾਨਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ ਜਰੂਰੀ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਗੁਰੂ
ਦੇ ਮਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਗਲ ਹੀ ਅਸਲ ਏਹੋ ਆਪਨੇ ਪ੍ਰਗਟ
ਕਰਕੇ ਬਰਨਨ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਪਰ ਏਹ ਦਸੋ ਅਜੇਹੀ ਰਵੇ
ਵਿਚ ਪਈ ਹੋਈ ਗਲ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ
ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ ॥

ਬਿਬੇਕਾਸਿੰਘ

ਅਸਲ ਕਾਰਣ ਤਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਬਲੇ ਖੋਟੇ
ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਅਰ ਉਨਾਂ ਉਤਮ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ
ਹੈ ਜੋ ਮੁਕਤਿ ਦੇ ਦੇਣੇ ਵਾਲੇ ਇਸ ਮੇਲ ਦੇ ਮਿਲਾਉਣ ਦੇ
ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਨ । ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਹਿਰੀ ਕਾਰਣ ਉਨਾਂ ਖੋਟੇ ਸੰਸ-

ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਕੇ ਏਹ ਹੈਨ ਕਿ ਅਜਕਲ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਵਿਚ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਹੈਨ ਇਕ ਆਮ ਦੂਜੇ ਖਾਸ। ਸੋ ਆਮ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਸੂਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਏਹ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਅਪਣੀ ਤਾਂ ਉਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੀ ਗਲ ਦਾ ਖੋਜ ਕਢ ਸਕਣ। ਜਮਦਿਆਂ ਸੁਰਤ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਹੀ ਸਕੂਲਾਂ ਮਦਰਸਿਆਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਗਏ ਅਨਮਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਜੋਲ ਹੋ ਗਇਆ ਓਹੋ ਜੇਹੇ ਖਿਯਾਲ ਇਨਾਂ ਦੇ ਭੀ ਹੋਗਏ। ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਪੰਥ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਖਬਰ ਸ੍ਰੋਤ ਨਾ ਪਈ। ਸੋ ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਭੋਲੇ ਭਕਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਛ ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗਲ ਦਸੋ ਤਾਂ ਮੁਹ ਮਾਰਦੇ ਹੈਨ। ਤੇ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਲ ਪਰਤਿਆਰ ਹੋਜਾਂਦੇ ਹੈਨ। ਤੇ ਏਹ ਭੀ ਇਨਾਂ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਧਰ ਕਿਸੀਨੇ ਹੱਕਿਆ ਉਧਰ ਹੀ ਦੌੜ ਪਏ। ਜੀਕੁਰ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਦੀ ਨਕੇਲ ਇਨਾਂ ਦੇ ਨਕ ਵਿਚ ਪਈ ਹੈ। ਜਿਧਰ ਏਡੀਟਰ ਲਈਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਿਛੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹੈਨ। ਦੂਜੇ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੀ ਨਾ ਕਿਸੀ ਖਾਸ ਗਲ ਕਰਕੇ ਆਮ ਵਿਚ ਮਸ਼ਹੂਰੀ ਹੋਗਈ ਹੈ। ਦਸ ਆਦਮੀ ਉਨਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਹੋ ਪਏ ਹੈਨ। ਤਾਂ ਓਹ ਐਸੇ ਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਕਿਸੀ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਵਾਂਗਾ ਤਾਂ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕੋਹਣਗੇ ਕਿ ਅਜੇ ਤਕ ਏਹ ਅਜਾਣ ਹੀ ਹੈ। ਐਸੇ ਲੋਕ ਤਾਂ ਇਸੀ ਸ਼ਰਮ

ਵਿਚ ਹੀ ਡੁਬਕੇ ਅਪਣਾ ਆਪ ਚੌੜ ਕਰ ਬੈਠੇ ਹੋਨ । ਸੋ
 ਦੂਜੇ ਦੇ ਅਗੇ ਜਾ ਕੇ ਨਿਵਣਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਨਾਂ ਮਰਗੀ
 ਦੇ ਤੁਲ ਹੋ ਗਇਆ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਮਾਨ ਹਾਨੀ
 ਸਮਝਦੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਐਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਬਹੁਤਿਆਂ
 ਨੂੰ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਅਪਣੇ ਮਗਰ ਲਾਇਆ ਹੋਂਦਾ ਹੈ
 ਅਪਣੀ ਤਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਤੋਂ ਹੀਨ ਛੂਛਾ ਰਖਦੇ
 ਹੋਨ । ਜਦ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਆ ਬਣੇ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ
 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੁਧੀ ਉਤੇ ਕਈ ਢੁਚਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪਰਦਾ ਪਾ
 ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ । ਹੋਰ ਏਹ ਭੀ ਇਕ ਕਾਰਣ ਦੇਖਿਆ ਗਇਆ
 ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਾਣ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਕੋਈ ਲੇਖ
 ਅਥਵਾ ਪੁਸਤਕ ਇਸ ਅਸੂਲ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲਿਖ ਬੈਠੇ ਹੋਨ
 ਯਾ ਕਿਧਰੇ ਲੋਕਚਰ ਵਿਯਾਖਯਾਨ ਉਲਟਾ ਦੇ ਬੈਠੇ ਹੋਨ ਤਾਂ
 ਬਸ ਪਤਾ ਲਗਣੇ ਪਰ ਭੀ ਅਪਣਾ ਹਠ ਪਿੱਟੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ
 ਇਸੀ ਵਿਚ ਅਮੋਲਕ ਜਨਮ ਖਵਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਨ ।
 ਹੋਰ ਕਈ ਲੋਕ ਇਕ ਇਸ ਬਡੇ ਕਾਰਣ ਕਰਕੇ ਇਸ
 ਅਸੂਲ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੋਗਏ ਹੋਨ ਕਿ ਅਜ ਕਲ ਐਨਰੇਬਲ
 ਸਰ ਬਾਬਾ ਖੇਮਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕੇ. ਸੀ. ਆਈ. ਜੀ. ਥੀਂ ਆਦਿ
 ਲੋਕੇ ਹੋਰ ਜੋ ਜੋ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਾਲੇ ਹੋਨ ਸੋ
 ਓਹ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂਦਾ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਦੇਖ
 ਕੇ ਉਲੂਆਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਸਹਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ
 ਈਰਖਾ ਤੇ ਬਿਬਾਦ ਕਰਦੇ ਹੋਨ । ਐਸੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਪਰ ਗੁਰੂ

ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਐਸੇ ਬਚਨ ਹੋਨ ॥

ਨਿੰਦਕ ਦੁਸਟ ਵਡਿਆਈ ਦੇਖ ਨ ਸਕਨੀ

ਉਨਾ ਪਰਾਇਆ ਭਲਾ ਨਾ ਸੁਖਾਈ ॥

ਕਿਆ ਹੋਵੇ ਕਿਸ ਹੀ ਦੇ ਝਖਮਾਰੀ

ਜਾਂ ਕਰਤੇ ਆਪ ਬਣਾਈ ॥

ਸੋ ਏਹ ਲੋਕ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਇਨਾਂ ਦਾ ਤੇਜ
ਪ੍ਰਤਾਪ ਘਟਾ ਦੇਈਏ ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਵੇਹਮ ਹੋ ਗਇਆ ਹੈ
ਏਹ ਸਮਝਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦੇ ਅਸੂਲ
ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਇਆ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਇਸ ਅਸੂਲ
ਦੇ ਮੰਨਨ ਦਾ ਮੌਕਿਆ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਇਨਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ
ਵਧ ਜਾਏਗਾ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਉਨਾਂ ਨੇ ਏਹ ਭੀ ਸਮਝ
ਰਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਇਨਾਂ ਦੀ ਹੀ ਸਰਣ
ਪਕੜਨੀ ਪਵੇਗੀ । ਤਾਂ ਆਉ ਇਸ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦੇ ਅਸੂਲ
ਤੋਂ ਹੀ ਮੁਕਰ ਕੇ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਰਾਈਏ । ਜਿਸ ਕਰਕੇ
ਉਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੋਰ ਨਾ ਵਧੇ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਭੀ ਉਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ
ਨਾ ਹੋਣਾ ਪਵੇ । ਸੋ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਰਮਤ ਦੇ ਖਿਯਾਲ ਨੂੰ
ਫੈਲਾਣੇ ਵਾਸਤੇ ਅਸਕਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸੇ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ
ਆਰਯਾ ਸਮਾਜੀ ਖਿਯਾਲਾਂ ਦੀ (ਕਿ ਗੁਰੂ ਭੰਮ ਹਮਾਰੇ ਮੇਂ
ਨਹੀਂ ਹੈ) ਚਾਖ ਲਗੀ ਹੋਈ ਸੀ ਸੈਨਾ ਮਿਲ ਗਈ ।
ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ । ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਆਰਯਾ
ਸਮਾਜੀ ਖਿਯਾਲਾਂ ਦੇ ਮਤਾਬਕ ਤਾਲੀਮ ਮਿਲਨ ਲਗ

ਪਈ ਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸਾ ਸਨਮੁਖ ਦੇ ਬਦਲੇ ਬੇਮੁਖ ਤੇ
ਗੁਰਮੁਖ ਦੇ ਬਦਲੇ ਮਨਮੁਖ ਤੇ ਗੁਰਮਤੀਏ ਦੀ ਥਾਂ ਮਨ
ਮਤੀਆ ਗੁਰਸੇਵੀ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਰਗੋਪ ਸਿਖ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਕਤ
ਤੇ ਗੁਰਉਸਤਤਿ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਗੁਰਨਿੰਦਕ ਹੋਨ
ਲਗ ਪਇਆ । ਅਰ ਲਗੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ
ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਉਲਟੇ ਕਰਨੇ ਅਰ ਮਨਘੜਤ ਨਿਗੁਰਿਆਂ
ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਪਾਂ ਚਲਾਣੇ । ਪਰ ਓਹ ਈਰਖਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਲੋਕ ਉਤਲੇ ਬਚਨ ਮੁਜਬ ਏਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ
ਝਖ ਮਾਰੇ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ । ਜਿਸਨੂੰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਨੇ
ਵਡਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਦੇ ਮੋਟਣ ਨੂੰ ਕੋਈ
ਸਾਮ੍ਹਬ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਦਾ । ਕੁਨਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੂਰਜ ਚੰਦ੍ਰਮੇ
ਦੀ ਜੋਤ ਨਹੀਂ ਢਕੀ ਜਾਂਦੀ । ਫਿਰ ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਹਰ
ਕਿਸੀ ਦੀ ਅਪਣੇ ਅਪਣੇ ਨਾਲ ਹੈ ਕੋਈ ਕਿਸੀ ਦੀ
ਪ੍ਰਾਲਬਧ ਖੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ । ਤੇ ਨਾ ਹਟਾਇ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਤੇ ਏਹ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਬਾਬਾ
ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਥਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਇਕ
ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਦਾ ਠੇਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚੁਕਿਆ ਹੋਇਆ
ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਣ ਪਕੜਨੀ ਭਾਗਾਂ ਪਰ ਹੈ । ਏਹ
ਕੋਈ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨਾ ਹੋਵੇ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਧਾਰੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਨਾ ਧਾਰੇ
। ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇੰਨਤਖ਼ਾਬ ਅਰਥਾਤ ਚੋਣ

ਕਰਨੀ ਹੈ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬੇਹਤਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਜਿਸ ਕਿਸੀ
ਨੂੰ ਲਭੇ ਬੇਸ਼ਕ ਉਸੀ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰੇ । ਪਰ ਗੁਰਮਤ ਦੇ
ਅਸਲ ਅਸੂਲ ਤੋਂ ਤਾਂ ਪਤਿਤ ਹੋਕੇ ਭ੍ਰਸਟ ਨਾ ਹੋਵੇ ।
ਨਿਗੁਰਾ ਤਾਂ ਨਾ ਰਹੇ । ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਨਿਗੁਰੇ ਤੁਲ ਨ ਹੋਰ ਕੋ ਸਿਰਜਨ ਹਾਰੈ
ਸਿਰਠ ਉਪਾਈ । ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਨਾ ਗੁਰ
ਸਰਣਾਈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਕਈ ਲੋਕ ਏਹ ਭੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਦੀ
ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹੈ
ਕੇਵਲ ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ
ਅਰਥ ਕਰਕੇ ਸਮਝਾ ਦੇਵੇ । ਸੋ ਇਸ ਆਪ ਦੇ ਪਿਛਲੇ
ਕਥਨ ਤੋਂ ਮੈਂ ਸਮਝ ਲਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਜਿਸ
ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਮਝਾਏਗਾ ਉਸ ਅਰਥ ਥੀਂ ਏਹੁ ਪ੍ਰਗਟ
ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਅੰਭਿ-
ਯਾਸ ਕਰੇ । ਪਰ ਆਪ ਕਹੋ ਕਿ ਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਕੀ ਜਾਣਨਾ
ਚਾਹੀਏ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਜੇ ਉਹ ਗਿਆਨੀ ਖਾਲੀ ਕਥਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਸਮਝੋ ਤੇ ਜੇਕਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰੂ

ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿਕਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਪੜ੍ਹਾਉਣੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਤਾਂ
 ਓਹ ਭੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਪਰ ਏਹ ਉਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ
 ਜਿਸਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਮਹਿਮਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ
 ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਸੋ ਓਹ ਨਾਮ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਹੈ ਤੇ ਏਹ
 ਗਿਆਨੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਦਿਆ ਗੁਰੂ
 ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਵਿਦਿਆ ਗੁਰੂ ਭੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਜਦ ਤਕ ਉਸ ਨੇ
 ਆਪ ਨਾਮ ਦਾ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਤਦ ਤਕ
 ਓਹ ਗਿਆਨੀ ਆਪ ਲਪੋੜ ਸੰਖੀਆ ਤੇ ਨਿਗੁਰਾ ਹੈ।
 ਕਈ ਬੜੇ ੨ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗਿਆਨੀ ਭੀ ਨਿਗੁਰੇ ਦੇਖੇ ਗਏ।
 ਉਨਾਂਦੀਆਂ ਕਥਾ ਵਿਸਾਖਸ਼ਾਨਾਂ ਤੇ ਲੇਖਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗ
 ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਨਿਗੁਰਾ ਗਿਆਨੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜਿ ਗੁਰੂ
 ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਜੋ ਅਸਲ ਭਾਵ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤਕ
 ਉਸਦੀ ਪਹੁਚ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੀ ਥੱਲੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਓਹ
 ਉਪਰ ਉਪਰ ਹੀ ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਸਲ ਭਾਵ
 ਦਾ ਪਤਾ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜੀਕੁਰ ਰਾਗੀ ਰਾਗ
 ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਸਭ ਕੋਈ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸਨੂੰ ਰਾਗੀ
 ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਗ ਦੀ ਸੂਝ ਹੋਈ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਓਹੀ ਸਮਝ
 ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਆਸਾ ਹੈ ਰਾਮਕਲੀ ਹੈ ਏਹ ਭੈਰੋ ਹੈ
 ਏਹ ਦੇਵਗੰਧਾਰ ਹੈ ਏਹ ਭੈਰਵੀ ਏਹ ਬਿਲਾਵਲ ਹੈ। ਤੇ
 ਜਿਸਨੇ ਕਿਸੀ ਰਾਗੀ ਪਾਸੋਂ ਸੂਝ ਨਹੀਂ ਲਈ ਓਹ ਅਪਣੀ
 ਗਾਈ ਸੁਰ ਦਾ ਰਾਗ ਭੀ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਇਸੀ

ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਿਗੁਰਾ ਗਿਆਨੀ ਅਪਣੇ ਕੀਤੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਆਪ
ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਐਸੇ ਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਨਹੀਂ
ਕੀਤਾ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਧਾਰਕੇ ਨਾਮ ਦਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ
ਅਭਿਯਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਉਸਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰਨ
ਵਿਚ ਅਸਲੀ ਅਰਥ ਭਾਵ ਦਾ ਪਤਾ ਨਾ ਲਗਣ ਦਾ ਕੋਈ
ਨਮੂਨਾ ਦਸੇ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਮਝ ਆਵੇ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੀ
ਭੇਦ ਹੈ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਜਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਸਬਦ ਦੇ ਏਹ ਦੋ
ਪਦ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਮੂਨੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਪਨੂੰ ਦਸਦੇ
ਹਾਂ । ਸੋ ਉਹ ਬਚਨ ਏਹ ਹੋਨ ॥

ਗੁਰ ਬੋਹਿਬ ਤਾਰੇ ਭਵ ਪਾਰਿ । ਗੁਰ ਸੇਵਾ
ਜਮ ਤੇ ਛੁਟਕਾਰਿ । ਅੰਧਕਾਰ ਮਹਿ ਗੁਰ
ਮੰਤ੍ਰ ਉਜਾਰਾ । ਗੁਰ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਗਲ ਨਿ-
ਸਤਾਰਾ । ਗੁਰ ਪੂਰਾ ਪਾਈਐ ਵਡਭਾਗੀ ।
ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਦੁਖ ਨ ਲਾਗੀ । ਗੁਰ ਕਾ
ਸਖਾਦੁ ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਇ । ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ
ਨਾਨਕੁ ਹਰਿ ਸੋਇ ॥

ਹੁਣ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਦੇ ਬਚਨ ਵਿਚ ਇਕ “ਗੁਰੂ” ਪਦ ਹੈ ।
 ਅਤੇ ਦੂਜਾ “ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ” ਤੇ “ਸਬਦ” ਪਦ ਹੈ । ਸੋ ਨਿਗੁਰਾ
 ਗਿਆਨੀ ਗੁਰੂ ਪਦ ਦਾ ਅਰਥ ਗੁਰੂ ਹੀ ਕਰ ਜਾਇਗਾ
 ਪਰ ਏਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦਸ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਦ ਜੋ
 ਬਹੁਤਿਆਂ ਪਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਿ ॥ ੧ ਅਕਾਲ
 ਪੁਰਖ ਭੀ ਗੁਰੂ ॥ ੨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਦਿਕ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ
 ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਭੀ ਗੁਰੂ ॥ ੩ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭੀ
 ਗੁਰੂ ॥ ੪ ਬਾਣੀ ਭੀ ਗੁਰੂ ॥ ੫ ਸਬਦ ਭੀ ਗੁਰੂ ॥
 ੬ ਅਸ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਖੰਡੋ ਖੜਗ ਆਦਿਕ ਸਸਤ੍ਰ ਭੀ ਗੁਰੂ ॥
 ੭ ਸਤਿ ਸਬਦ ਦਾ ਉਪਦੇਸਟਾ ਮਹਾਤਮਾ ਭੀ ਗੁਰੂ ॥
 ੮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਤਾ ਭੀ ਗੁਰੂ ॥ ੯ ਕਾਰ ਲੈਨ ਵਾਲਾ ਭੀ
 ਗੁਰੂ ॥ ੧੦ ਵਿਦਯਾ ਗੁਰੂ ॥ ੧੧ ਕਸਬ ਗੁਰੂ ॥ ੧੨ ਜੋ
 ਉਮਰ ਵਿਚ ਅਥਵਾ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਲੈਕੇ ਸਾਕ ਦਾਰੀ
 ਵਿਚ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਗੁਣ ਵਿਦਯਾ ਆਦਿਕਾਂ ਵਿਚ ਵਡਾ
 ਹੋਵੇ ਓਹ ਭੀ ਗੁਰੂ ਕਿਉਂ ਜਿ ਏਹ ਸਾਰੇ ਗੁਰ ਜਨ ਕਹੇ
 ਗਏ ਹੋਨ ॥ ਸੋ ਨਿਗੁਰਾ ਗਿਆਨੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ੧੨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ
 ਗੁਰੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਏਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਦਸੇਗਾ ਕਿ ਕੋਹੜਾ ਗੁਰੂ
 ਸੰਸਾਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰਨਵਾਲਾ ਬੋਹਿਥਾ ਹੈ । ਤੇ ਕੋਹੜੇ
 ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜਮਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਲਾਉਂਦੀ ਹੈ । ਤੇ ਕੋਹੜੇ
 ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਨਿਸਤਾਰਾ
 ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਤੇ ਵਡਿਆਂ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ ਕੋਹੜਾ ਗੁਰੂ ਪਾਈਦਾ

ਹੈ ! ਅਰ ਕੇਹੜੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੇ ਕਰਕੇ ਦੁਖ ਨਹੀਂ
ਲਗਦਾ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੂਜਾ ਪਦ ਜੋ “ਸਬਦ” ਹੈ ਸੋ
ਨਿਗੁਰੇ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਸਬਦ
ਕੇਹੜਾ ਹੈ ਓਹ ਜਾਣੇਗਾ ਕਿ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਜੋ ਦੁਪਦੇ ਤਿਪਦੇ
ਚਉਪਦੇ ਛਕੇ ਅਸਟਪਦੇ ਸੋਲਹੇ ਆਦਿਕ ਭੀ ਸਬਦ ਹੀ
ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਓਹੀ ਸਬਦ ਕੋਈ ਹੋਵੇਗਾ । ਜੇਕਰ ਬਹੁਤ
ਕਰੇਗਾ ਤਾਂ ਸਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਗੁਰੂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ
ਦੇਵੇਗਾ । ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਿਰਨਾ ਪੁਛੋਗੇ ਤਾਂ ਕਹੇਗਾ ਕਿ
ਗੁਰੂ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਏਹੁ ਹੈ ਸਵੇਰੇ ਜਪ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ
ਰਹਿਰਾਸ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲੇ ਦਾ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿਕ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰੋ । ਹੋਰ
ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਕਹੇਗਾ ਧਰਮ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰੋ ਸਚ ਬੋਲੋ ਪਰ
ਇਸਤੀ ਆਦਿਕਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰੋ । ਬਸ ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਹੀ
ਪਤੇ ਦੇਵੇਗਾ । ਪਰ ਇਸ ਨਿਗੁਰੇ ਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਏਹ ਨਹੀਂ
ਪਤਾ ਲਗਣਾ ਕਿ ਇਸ ਬਚਨ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਗੁਰੂ ਦੀ
ਮਹਿਮਾ ਲਿਖੀ ਹੈ ਓਹ ਕੇਵਲ ਉਸੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਹੈ ਜਿਸਤੋਂ
ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਅਰਥਾਤ ੧੧ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ੭ ਸਤਵੀਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸਤਿ ਸਬਦ ਦੇ
ਉਪਦੇਸ਼ਣਾ ਮਹਾਤਮਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ । ਅਰ ਇਸੀ
ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੋਏ ਕਰਕੇ ਸਬਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਸਿਧ ਹੋਕੇ ਸਫਲ
ਹੋਂਦੇ ਹਨ । ਤੇ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਉਸੀ ਸਤਿ ਸਬਦ

ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕੰਨਾਂ ਦੁਵਾਰਾ ਉਹ ਉਪਦੇਸਟਾ ਗੁਰੂ ਬਖਸ਼ਕੇ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਦਿੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹੋਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸੋਇ ॥ ਇਸ ਪਿਛਲੀ ਤੁਕ ਦਾ ਅਰਥ ਭੀ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਸਤਿ ਸਬਦ ਦੇ ਉਪਦੇਸਟਾ ਮਹਾਤਮਾ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋਨ ਤੇ ਅਗੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਹਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਅਰਥਾਤ ਤਿੰਨੇ ਸੋਈ ਇਕੋ ਸਰੂਪ ਹੋਨ। ਸੋ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਓਹ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਠੀਕ ਠੀਕ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੋਤੇ ਭੀ ਠੀਕ ਠੀਕ ਸਮਝਨਗੇ ਪਰ ਨਿਗੁਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲੀ ਅਰਥਦਾ ਕਦੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਜਿ ਜੇਹੜਾ ਜਿਸ ਕੂਚੇ ਮਹੱਲੇ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੋ ਉਸ ਕੂਚੇ ਮਹੱਲੇ ਦਾ ਪਤਾ ਕੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਐਸੇ ਨਿਗੁਰੇ ਗਿਆਨੀ ਅੰਡ ਬੰਡ ਹੀ ਅਰਥ ਕਰ ਛਡਦੇ ਹੋਨ। ਜੈਸਾ ਨਿਗੁਰੇ ਗਿਆਨੀਆਂ ਦਾ ਕਥਨ ਐਸੇ ਹੀ ਨਿਗੁਰੇ ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਝਨਾ ਹੈ। ਐਸਿਆਂ ਕਥਤਿਆਂ ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਕੈਹਣਾ ਸੁਣਨਾ ਈਕੁਰ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਜੀਕੁਰ ਕਿਸੀ ਨੇ ਕਹਿਆ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਪਿਟਣ ਪਇਆ ਰਹਿਆ ਪਰ ਮੌਯਾ ਇਕ ਭੀ ਨਾ। ਕਥਾ ਕਰਨੇ ਵਾਲੇ ਕਰ ਗਏ ਸੁਣਨੇ ਵਾਲੇ ਸੁਣਗਏ ਪਰ ਪਲੇ ਕਿਸੀ ਦੇ ਕੁਛ ਭੀ ਨਹੀਂ ਪਇਆ। ਹਾਂ ਜੋ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੋਤੇ ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ ਓਹ ਅਸਲੀ ਸਿਧਾਂਤ

ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਐਸੇ ਗਿਆਨੀਆਂ ਤੇ
ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਈਕੁਰ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਕਿ ਜੀਕੁਰ ਕਿਸੀ
ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਚਿਠੀ ਆਵੇ ਤਾਂ ਓਹ ਕਿਸੀ ਓਪ੍ਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਕੋਲੋਂ
ਪੜ੍ਹਾਇ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾ ਦੇਵੇਗਾ
ਤੇ ਹੋਰ ਪਾਸਦੇ ਲੋਕ ਭੀ ਸੁਣ ਲੈਨਗੇ ਪਰ ਅੰਦਰ ਘਰ ਦੇ
ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਕਢਣ ਪਾਣ ਰਖਣ ਦੇਨ ਲੈਨ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ
ਜੋ ਹੋਵੇਗਾ ਸੋ ਓਹ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੀ ਸਮਝੇਗਾ । ਨਾ ਚਿਠੀ
ਪੜ੍ਹਨੇ ਵਾਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਸਮਝੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੋਰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ
ਲੋਕ । ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚ
ਲਿਖੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਉਹੀ ਕਥਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਗਿਆਨੀ ਤੇ ਸ੍ਰੋਤੇ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋਨ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਦੇਹ ਧਾਰੀ
ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਜੋ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਕੁੰਜੀ
ਹੈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ । ਕਿਉਂ ਜਿ ਉਤਲੇ ਬਚਨਾਂ ਵਿਚ
ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਪਤਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਇਨਾਂ ਹੀ
ਪਤਿਆਂ ਪਰ ਸਾਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ।
ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਰ ਕਈ ਪਦ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਭੇਦ ਹੋਨ ਜੋ
ਉਹੀ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋਨ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ
ਨਾਮ ਦਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ । ਤੇ ਨਿਗੁਰਿਆਂ ਦਾ ਪੜ੍ਹਨਾ
ਸੁਨਨਾ ਈਕੁਰ ਹੈ ਜੀਕੁਰ ਚੋਰ ਸਾਹੁਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਹੀਆਂ
ਚੁਰਾ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵਹੀਆਂ ਮੁਜਬ ਸਾਹੁਕਾਰ ਦਾ
ਲੈਹਣਾ ਚੋਰ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਸ਼ਾ ਕਰਨ । ਅਥਵਾ

ਕੋਈ ਹਕੀਮ ਬੀਮਾਰ ਨੂੰ ਨੁਸਖਾ ਲਿਖ ਦੇਵੇ ਅਰ ਕਹੇ
ਇਸ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਘੋਟ ਕੇ ਪੀ ਲੈ ਤੇਰੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦੂਰ ਹੋ
ਜਾਏਗੀ । ਸੋ ਬੀਮਾਰ ਪਸਾਰੀ ਪਾਸੋਂ ਦਵਾਈ ਤਾਂ ਨਾ ਲਵੇ
ਉਸੀ ਲਿਖੇ ਨੁਸਖੇ ਨੂੰ ਹੀ ਘੋਟ ਕੇ ਪੀ ਲਵੇ । ਸੋ ਨਿਗੁਰੇ
ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਿਮ੍ਹਨ ਭਜਨ ਬੰਦਗੀ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਕੇਵਲ
ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਤਕ ਹੀ ਹੈ । ਤੇ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜੋ ਪਦਾਰਥ
ਲਿਖੇ ਹੋਨ ਉਨਾਂ ਦੀ ਨਾ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਹੀ ਹੈ ਅਰ ਨਾ
ਹੀ ਓਹ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹੋਨ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ
ਉਦਮ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਏਹੁ ਬਾਣੀ ਦਾ ਤਾਤਪਰਯ
ਜਦ ਕਿਸੀ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣਦੇ ਹੋਨ ਤਦ ਭੀ ਕੇਵਲ
ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖੋਜੀ ਹੋਕੇ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ
ਦੇ ਉਮੇਦ ਵਾਰ ਹੋਨ । ਸੋ ਤਾਤਪਰਯ ਏਹ ਕਿ ਅਰਥ ਕਰਨਾ
ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਤੇ ਭਾਵ ਸਮਝਣਾ ਹੋਰ । ਜੀਕੁਰ

ਸੰਤ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਨਾਨਕਾ ਬਹੁਰ ਬਹੁਰ ਅਵਤਾਰ ॥

ਇਸ ਬਚਨ ਦਾ ਅਰਥ ਕਰਕੇ ਇਕ ਏਹ ਭਾਵ
ਕਢ ਲੈਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨੇ ਕਰਕੇ ਬਾਰੰਬਾਰ
ਤ੍ਰੇਫੀਆਂ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਜਨਮ ਪਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਅਤੇ ਦੂਜਾ
ਏਹ ਭਾਵ ਕਢ ਲੈਣਾ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨੇ ਕਰਕੇ
ਬਾਰੰਬਾਰ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਦਿਕ ਅਵਤਾਰਾਂ ਜੇਹੀਆਂ ਪਦ-
ਵੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੀਆਂ ਹੋਨ । ਸੋ ਜਿਤਨਾ ਫਰਕ ਇਨਾਂ
ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਭਾਵ ਕਢਣ ਵਿਚ ਹੈ ਇਤਨਾ ਹੀ ਫਰਕ

ਨਿਗੁਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸਗੁਰਿਆਂ ਵਕਤਿਆਂ ਸ੍ਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਸੁਣ-
ਉਣੇ ਅਤੇ ਸੁਣਨੇ ਦਾ ਫਰਕ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਅਭਿਆਸ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹੀਦਾ ਹੈ ॥

ਬਿਬੇਕਾਸਿੰਘ

ਪੁਨਾ ਪੁਨਾ ਅਰਥਾਤ ਬਾਰੰਬਾਰ ਕਿਸੀ ਕਰਤੱਬ ਨੂੰ
ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਮ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਦੀ ਸਾਧਨ
ਕੋਟੀ ਵਿਚ ਅਭਿਆਸ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ
ਸਬਦ ਦਾ ਬਾਰੰਬਾਰ ਸ੍ਰਾਸ ਸ੍ਰਾਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦੱਸੀ ਹੋਈ
ਜੁਗਤ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਦੂਜਾ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ
ਦਾ ਬਾਰੰਬਾਰ ਵਿਚਾਰਨਾ। ਸੋ ਵੇਦਾਂਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਬਾਰੰ
ਬਾਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਐਸਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਜੋ ਪੁਸਤਕਾਂ
ਦੇ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਕੀੜਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੋ ਏਹ ਅਭਿਆਸ
ਅਉਖਧੀ ਨਾ ਵਰਤਕੇ ਲਿਖੇ ਨੁਸਖੇ ਨੂੰ ਹੀ ਘੋਟ ੨ ਪੀਣਾ
ਹੈ। ਸੋ ਅਕਸਰ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਸੰਕਰਾਚਾਰਜੀ ਮਝ ਦੇ
ਵੇਦਾਂਤੀਆਂ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਧਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੜ੍ਹੇ ਹੀ
ਪੜ੍ਹਕੇ ਆਪੇ ਬ੍ਰਹਮ ਬਣ ਬੈਠਦੇ ਹੋਨ। ਪਰ ਗੁਰਮਤ ਵਿਚ
ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਵੇਦਾਂਤੀ ਲੋਕ ਵੇਦਾਂਤ
ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਕਾਰਜ ਸਿਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਨ ਓਹ
ਕਾਰਜ ਇਕੋ ਇਸ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਅਰਥਾਤ ਸਬਦ ਦੇ ਅਭਿਆਸ

ਵਿਚੋਂ ਸਿਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਏਹ ਸਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਾਰੀ
ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਕੀਜੀ ਹੈ । ਸਬਦ ਭੇਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ
ਤਾਂ ਮਾਨੋ ਸਾਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ॥ ਜੇਸੇ

ਜਪੁ ਤਪੁ ਸਭਿ ਏਹ ਸਬਦ ਹੈ ਸਾਰ ॥

ਇਤਿਆਦਿਕ ਅਨੇਕ ਬਚਨ ਹੋਨ ।

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਜੋ ਕੁਛ ਆਪਨੇ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਮੰਨਿਆ ਗੁਰੂ
ਬਿਨਾ ਗਤਿ ਨਹੀਂ ਗਤੀ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਠਿਕਾਨਾ ਹੀ
ਨਹੀਂ । ਜੀਕੁਰ ਆਪਨੇ ਏਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ
ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਿਚ ਦਿਤਾ ਹੈ ॥

ਸਿੰਮ੍ਰਤ ਸਾਸਤ ਸੋਧਿਆ ਭਾਈ ਵਿਣ ਸਤਿ
ਗੁਰ ਭਰਮ ਨ ਜਾਇ । ਅਨਿਕ ਕਰਮ ਕਰਿ
ਥਾਕਿਆ ਭਾਈ ਫਿਰ ਫਿਰ ਬੰਧਨ ਪਾਇ ।
ਚਾਰੇ ਕੁੰਡਾਂ ਸੋਧੀਆਂ ਭਾਈ ਵਿਣ ਸਤਿਗੁਰ
ਨਾਹੀ ਜਾਇ । ਵਡਭਾਗੀ ਗੁਰ ਪਾਇਆ
ਭਾਈ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਿਆਇ ॥

ਸੋ ਕਿਸੀ ਮਹਾਤਮਾ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨਾ ਐਨ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰਨਾ
ਹੈ । ਅਰ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਵਿਚ ਕਿਸੀ
ਮਹਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਿਆ ਜਾਇ ਤਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਅਥਵਾ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਿਖ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਗਲ ਹੁਣ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਓਹੋ ਜੇਹਿਆ
ਗੁਰੂ ਕੋਈ ਲਭੇ ਭੀ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਤੁਸੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਭਦਾ ਤੇ
ਅਸੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਜੇ ਸਿਖ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਭਦਾ ਕਿਉਂ ਜਿ
ਉਪਦੇਸ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਤਿਆਰ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਪਰ
ਉਪਦੇਸ ਲੈਕੇ ਧਾਰਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਦੁਰਲਭ ਹੋਨ।
ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸੇ ਵਲ ਹੀ ਦੇਖੋ ਜੋ ਸਿਖ
ਬਣਕੇ ਉਪਦੇਸ ਸੁਣਕਰ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਸਨ ਇਸ
ਦੇ ਉਲਟ ਉਪਦੇਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਬਨਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ
ਹੋਨ। ਤੇ ਲੈਕਚਰ ਦੇਨ ਪਰ ਛੇਤੀ ਖੜੇ ਹੋ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।
ਸੋ ਗੁਰੂ ਬਨਨਾ ਤਾਂ ਸੁਖਾਲਾ ਹੈ ਹਰ ਕੋਈ ਬਨਨ ਨੂੰ
ਤਿਆਰ ਹੋ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਹੋਣਾ ਹੀ ਅਉਖਾ
ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਕੋਟਿ ਮਧੇ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਸੇਵਕ ॥

ਸੋ ਭਾਈ ਜੀ ਸਿਖ ਬਣੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੰਧਾਂ ਕੋਠੇ
ਚਿੜੀਆਂ ਕਾਉਂ ਭੀ ਤੇ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਖੇਡਦੇ ਬਾਲਕ ਭੀ
ਉਪਦੇਸ ਪਏ ਕਰਦੇ ਹੋਨ। ਪਰ ਸਿਖ ਹੀ ਬਣਨਾ ਅਉਖਾ
ਹੈ। ਦੇਖੋ ਸਿੱਖੀ ਕਮਾਈ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਹਣੇ ਜੀ ਨੇ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦਾ ਪਦ ਮਿਲਿਆ ਫਿਰ ਸਿਖੀ ਕਮਾਈ ਹੈ
ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦੇਵ ਜੀ ਹੋਂਦੇ ਭਏ ।
ਫਿਰ ਸਿਖੀ ਕਮਾਈ ਹੈ ਜੇਠੇ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
ਹੋਏ । ਸੋ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਸਿਖੀ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਏਹ ਨਮੁਨੇ ਹੋਨ ।
ਜਦ ਏਹ ਜੀਵ ਸਿਖੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪ ਬਣਦਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭੀ ਕਿਸੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਕੇ ਆਪ ਦਰਸਨ
ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਆਪਨੇ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੱਛ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਵਾਲਾ
ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀਆ ਗੁਰੂ ਹੋਵੇ । ਪਰ ਆਦਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਸਾਧਾਂ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਵਡੀ ਮਹਿਮਾ ਲਿਖੀ ਹੈ
ਸੋ ਕਿਆ ਸੰਤਾਂ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਭੇਖ ਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਾਹਿਰ
ਦੇ ਕਿਸੀ ਭੇਖ ਤੇ ਚਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਛਡਕੇ ਕੇਵਲ ਅੰਤ੍ਰ ਦੇ ਗੁਣ
ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਅਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਲਖਣਾਂ ਨੂੰ ਓਹ ਆਪ
ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਣ ਲਖਣ ਸੁਸਮ ਵੇਦ ਹੋਨ ਸੋ ਏਹ
ਹੋਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਦੀਖਤ ਹੋਕਰ ਸਬਦ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ
ਅਭਯਾਸ ਕਰਨਾ ਐਸਾ ਕਰਨੀ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੰਤ ਹੈ ਬਾਹਰ
ਦੇ ਭੇਖਾਂ ਤੇ ਚਿਹਨਾਂ ਨਾਲ ਅਸਲ ਸੰਤਿਆਈ ਦਾ ਕੋਈ

ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ । ਬਾਹਿਰ ਦੇ ਭੇਖ ਚਿਹਨ ਕੇਵਲ ਲੋਕਾਂ ਦਾ
 ਦਿਖਲਾਵਾ ਹੈ । ਜੋ ਅਸਲ ਸੰਤ ਪੁਣੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ ਜੇ
 ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਮਨ ਮੋਟਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਤੁਸਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਥਮ
 ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਭੇਖ
 ਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਧ ਸੰਤ ਸਮਝਦੇ ਹੋਵੋਗੇ ਸੋ ਭੇਖ ਧਾਰੀਆਂ
 ਦਾ ਆਦਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜਦ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾ
 ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਤਦ ਤੋਂ ਭੇਖ ਰੱਦ ਹੋਗਏ ਹੋਨ । ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ
 ਭੇਖ ਧਾਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੇਖੋ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ
 ਦਾ ਛੀਵਾਂ ਧਿਆਉ । ਤੇ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ
 ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਖਾਲਸੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪਦਵੀ
 ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਜੋ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਪਦ ਦਾ ਕੰਮ
 ਕਰੇ ਖਾਲਸਾ ਹੋਕੇ ਅਰਥਾਤ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਰਹਿਤ
 ਰਖ ਕੇ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ । ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ
 ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤਾਂ ਭੇਖੀ ਨੂੰ ਪਖੰਡੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜੇ ਏਹ
 ਭੇਖਧਾਰੀ ਸੰਸਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮਥੇ ਟਿਕਾਉਣ ਅਤੇ ਲੁਟਣ
 ਲਈ ਪੇਟ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਭੇਖ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਚਵੀਆਂ
 ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਵਿਚ ਮਹਾਰਾਜ
 ਜੀ ਨੇ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਚੋਪਈ ॥

ਜੋਗੀ ਸੰਨਿਆਸੀ ਹੈ ਜੇਤੇ । ਮੁੰਡੀਆ
 ਮੁਸਲਮਾਨ ਗਨ ਕੇਤੇ । ਭੇਖ ਧਰੇ ਲੁਟਤ

ਸੰਸਾਰਾ । ਛਪਤ ਸਾਧ ਜਿਹ ਨਾਮ ਅਧਾਰਾ
 । ਪੇਟ ਹੇਤ ਨਰ ਡਿੰਡ ਦਿਖਾਹੀਂ । ਡਿੰਡ ਕਰੇ
 ਬਿਨ ਪਾਯਤ ਨਾਹੀਂ । ਜਿਨ ਨਰ ਏਕ ਪੁਰਖ
 ਕਹ ਧਿਆਯੋ । ਤਿਨ ਕਰ ਡਿੰਡ ਨ ਕਿਸੀ
 ਦਿਖਾਯੋ । ਡਿੰਡ ਕਰੇ ਬਿਨ ਹਾਥ ਨ ਆਵੈ ।
 ਕੋਊ ਨ ਕਾਹੁ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈ । ਜੋ ਏਹ ਪੇਟ
 ਨ ਕਾਹੁ ਹੋਤਾ । ਰਾਵ ਰੰਕ ਕਾਹੁਕੋ ਕਹਤਾ ।

ਇਤਿਆਦਿਕ ॥

ਸੋ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਏਹ ਨਿਯਮ
 ਰਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਭੇਖਧਾਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ
 ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਭੇਖ ਉਤਰਵਾ ਦੇਂਦੇ ਤੇ ਟੋਹਲ ਵਿਚ ਯਾ
 ਕਿਰਤ ਵਿਚ ਜੋੜ ਦੇਂਦੇ ਜਿਸਦੀ ਬੜੀ ਪੱਕੀ ਤੇ ਸਚੀ ਸਾਖ
 ਸੰਤ ਸੇਵਾਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੰਥ ਸੇਵਾ ਪੰਥੀ ਕਰਕੇ
 ਨੱਕੇ ਅਰਥਾਤ ਜਿਲੇ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਤੇ ਝੰਗ ਵਿਚ ਫੈਲਿਆ
 ਹੋਇਆ ਹੈ । ਏਹ ਸੇਵਾ ਰਾਮਜੀ ਅਡਣ ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰੂ
 ਤੇ ਭਾਈ ਘਨੀਯੋ ਜੀ ਦੇ ਚੇਲੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ
 ਪਰਚੀਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤ ਸੇਵਾਰਾਮ ਜੀ ਦਾ ਏਹ ਪ੍ਰਸੰਗ
 ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਏਹ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦੀ
 ਅਭਿਲਾਖਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਢੂੰਡ ਵਿਚ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਕ
 ਪਾਖੰਡੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸਾਇਕੇ ਅਪਣਾ
 ਭੇਖ ਦੇਕਰ ਚੇਲਾ ਬਣਾ ਲਇਆ । ਪਰ ਜਦ ਪਾਖੰਡੀ ਦਾ

ਪਾਜ ਉਘੜ ਗਇਆ ਤਾਂ ਸੰਤ ਸੇਵਾਰਾਮ ਜੀ ਉਥੋਂ ਉਠ
 ਵੜੇ ਪਰ ਉਸ ਪਾਖੰਡੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਗਇਆ ਤਾਂ ਪਿਛੇ
 ਦੌੜਿਆ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਜਾ ਪਕੜਿਆ ਮਾਰ ਕੁਟ ਦੇਕੇ ਮੌੜ
 ਲਿਆਂਦਾ । ਪਰ ਫਿਰ ਵੇਲਾ ਤਕ ਕੇ ਭਜ ਗਏ ਅਜੇਹੇ
 ਭਜੇ ਜੋ ਮੁੜ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੇ ਪਰ ਉਨਾਂ ਦਾ ਭੇਖ ਓਹੀ
 ਟਿਕਾ ਰਹਿਆ ਹੁਣ ਇਨਾਂ ਦਾ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਨੰਦਪੁਰ
 ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਦਾ ਏਹ ਹੈ ਜੋ ਉਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਚੀਆਂ ਵਿਚੋਂ
 ਉਤਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ॥

ਦੋਹਰਾ

ਕਿਰਤ ਸੰਜੋਗੁ ਪੂਰਨੁ ਭਇਓ ਫਿਰਿ ਨਸਿ
 ਚਲਿਓ ਸੰਤ ॥ ਐਸੇ ਗਇਓ ਫਿਰਿ ਨਾ
 ਮਿਲਿਓ ਭਇਓ ਦੁਖ ਕੋ ਅੰਤੁ ॥

ਰੋਪਈ ॥

ਉਹਾਂ ਸਿਉ ਜਬ ਸੰਤ ਨਸਾਨਾਂ । ਤਿਨ ਹਰਿ
 ਪਹਿ ਇਹ ਬਿਨਤੀ ਠਾਨਾਂ । ਹੋ ਪ੍ਰਭ ਮੋਕਉ
 ਈਹਾਂ ਕਾਢੇ । ਯਹਿ ਹੈ ਅਤਿ ਅਜੋੜੁ ਬਹੁ
 ਡਾਢੇ । ਫਿਰਿ ਮੋਕਉ ਉਹੁ ਨਾਹਿ ਮਿਲਾਵਹੁ
 । ਈਹਾਂ ਸੋ ਮੋਕਉ ਲੇ ਜਾਵਹੁ । ਰੋਵਤ
 ਰੋਵਤ ਬਸਤ੍ਰ ਭਿਗਾਏ । ਦੁਹੂੰ ਦੁਖ ਕਰਿ
 ਰੋਵਨ ਆਏ । ਹਰਿ ਕੋ ਬਿਰਹੁ ਸੁ ਛਾਤੀ
 ਜਾਰੇ । ਦੁਆ ਅਤੀਤ ਪਿਛੋਂ ਭਉ ਮਾਰੇ ।

ਦਰੀਆ ਨਾਲੇ ਕਾਂਟੇ ਭਾਈ । ਸਕਲ ਸੰਤ
ਕਉ ਲੇਫੁ ਤੁਲਾਈ ॥ ੨੨ ॥
ਦੋਹਰਾ ॥

ਭਉ ਅਤੀਤ ਕੋ ਰਿਦ ਗਏ ਕੂਦਿ ਪਰੇ ਤਿਨ
ਮਾਹਿ । ਮਤੁ ਅਤੀਤ ਮੋਕਉ ਮਿਲੈ ਮੈ ਭਾਗ
ਆਗੈ ਹੀ ਜਾਹਿ ॥

ਰੋਪਈ ॥

ਲੋਚਨ ਸਿਉ ਅਸੁਆ ਢਰਕਾਵੈ । ਮੁਖ ਸਿਉ
ਏਹ ਬਾਨੀ ਲੈ ਗਾਵੈ । ਜੀਅ ਕੇ ਦਾਤੇ
ਗੋਬਿੰਦ ਪਿਆਰੇ । ਮੁਹਿ ਤੋਹਿ ਮਿਲਨ ਕੋ
ਚਾਉ ਮੁਰਾਰੇ । ਬਹੁਰਿ ਸੰਤ ਉਹਾਂ ਸਿਉ
ਆਇਓ । ਅਤੀਤ ਸੋ ਨਿਰ ਭਉ ਪ੍ਰਭੁ
ਕਰਾਇਓ । ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦਕੇ ਦਰਸਨਿ ਆਇ
। ਦਸਵਾਂ ਮਹਲੁ ਸਕਲ ਬਤਲਾਇ । ਉਹਾਂ
ਏਹ ਕੋਤਕੁ ਜਾਇ ਦਸੇ । ਸਭ ਅਤੀਤ ਸਿਉ
ਟੋਪੀ ਖਸੇ ॥ ੨੩ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥

ਸਭ ਕਉ ਸਿਰ ਪਗਰੀ ਮਿਲੇ ਅਤੀਤ ਭੇਖ
ਹੋਇ ਦੂਰਿ । ਗੁਰੁ ਅਤੀਤ ਸ੍ਰਾਂਗੀ ਕਹੈ ਏਹ
ਕਾਰਨ ਦਸੇ ਹਜ਼ੂਰਿ ॥

ਚੌਪਈ ॥

ਦੇ ਪਗਰੀ ਖਿਦਮਤ ਸਿਉ ਪਾਵਹਿ । ਕਾਹੁ
ਸੋ ਲੇ ਘਾਸੁ ਬਢਾਵਹਿ । ਕਾਹੁ ਸਿਉ ਪੀ-
ਸਾਈਐ ਆਟਾ । ਕਾਹੁ ਘਰਿ ਭੇਜ ਕਢਾਵਹਿ
ਹਾਟਾ । ਹਰਿ ਜਨ ਭੀ ਉਹਾ ਬਹੁ ਰਹਾ ।
ਇਨਕੋ ਕਛੁ ਨ ਕਿਨਹੂੰ ਕਹਾ । ਇਨਕਾ
ਭੇਖ ਨ ਕਿ ਨ ਉਤਰਾਇਆ । ਉਹਾ ਸਿਉ ਭੀ
ਸੰਤੁ ਸਿਧਾਇਆ । ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਸ ਜਿਉ ਕੀ
ਤਿਉ ਉਰੇ । ਦਰਸਨੁ ਕਰਿ ਫਿਰਿ ਖੋਜਨਿ

ਚਰੇ ॥ ੨੪ ॥

ਇਥੋਂ ਜਾਕੇ ਫਿਰ

ਘਨੀਯਾ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ । ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ
ਏਹ ਸਿਧ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾ-
ਰਾਜ ਸਭਨਾਂ ਸਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ ਖੋਹ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਭੇਖ
ਉਤ੍ਰਵਾਕੇ ਸਿਰ ਸਾਢੇ ਬਨੁਵਾਕੇ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਆਟਾ ਪੀਸਣ ਪਰ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਘਾਸ ਖੋਦਣ ਦੀ
ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਲਗਾਇ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਉਸਦੇ
ਘਰ ਭੇਜਕੇ ਹਟੀ ਆਦਿਕ ਕ੍ਰਿਤ ਪਰ ਜੋੜ ਦੇਂਦੇ ਰਹੇ ।
ਪਰ ਸੰਤ ਸੇਵਾਰਾਮ ਜੀ ਦਾ ਭੇਖ ਕਿਸੀ ਨੇ ਨਾ ਉਤ੍ਰਵਾਇਆ
ਸੋਈ ਅਜ੍ਹ ਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਪੰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਾਧਾਂ ਨੇ ਧਾਰਨ
ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ ਵਿਚ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਕਲਦੇ

ਹੈਨ ਇਕ ਏਹ ਕਿ ਯਾ ਤਾਂ ਸੰਤ ਸੇਵਾਰਾਮ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਭੇਖ ਉਤਾਰਨ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ
ਛਿਪੇ ਰਹੇ। ਯਾ ਉਨਾਂ ਹੀ ਭੇਖ ਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਭੇਖ ਉਤ੍ਰ-
ਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਭੇਖ ਦੇ ਅਹੰਕਾਰ ਅਭਿਮਾਨ ਵਿਚ
ਬੜੇ ਹੋਂਦੇ ਸੇ। ਤੇ ਸੰਤ ਸੇਵਾਰਾਮ ਜੀ ਭੇਖ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿਣ
ਤਿਆਗ ਨੂੰ ਇਕੋ ਜਹਿਆ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਭੇਖ ਦੇ ਅਹੰਕਾਰ
ਵਿਚ ਬੰਧਾਇਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੇ। ਹੋਰ ਏਹ ਵਿਕਲਪ ਕੋਈ
ਕਰੇ ਕਿ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਈ ਘਨੀਯੇ
ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਜਾ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਇਸਦਾ ਕੀ ਕਾਰਣ
ਹੈ ਸੋ ਇਸਦਾ ਕਾਰਣ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਜਿਸ ਜਗਯਾਸ
ਦਾ ਜਿਸ ਜਿਸ ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਜੋਗ ਹੋਣਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ
ਏਹ ਭੀ ਨੇਤ ਵਿਚ ਹੈ। ਸੋ ਭਾਈ ਘਨੀਯਾ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਜੀ ਦੇ ਹੀ ਸਿਖ ਸੰਤ ਸਮਦਰਸੀ ਸੇ ਜੁਧ ਜੰਗ ਦੇ ਵੇਲੇ
ਦਹੁਆਂ ਦਲਾਂ ਵਿਚ ਮਸ਼ਕ ਚੁਕਕੇ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਂਦੇ ਹੋਂਦੇ ਸੇ
ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਫਰਿਆਦੀ ਹੋਣ ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਹਾਰਾਜ
ਜੀ ਨੇ ਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਉਣ ਬਾਬਤ ਪੁਛਿਆ
ਤਾਂ ਸੰਤ ਨੇ ਉਤ੍ਰ ਦਿਤਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਜਣ
ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਂਦਾ ਏਹ ਸਭ ਤੇਰਾ ਆਪਣਾ ਹੀ
ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਕੌਤਕ ਹੈ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜਦ
ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਹੰਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਡੇਰਾ ਘੋੜਾ
ਤੁਰਕਾਂ ਵਲ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਜਦ ਤੁਰਕਾਂ ਨੂੰ ਅਹੰਕਾਰ

ਫੁਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇਰਾ ਘੋੜਾ ਖਾਲਸੇ ਵਲ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਸੰਤ ਦਾ
ਏਹ ਉਤ੍ਰ ਸੁਣ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਤੇ
ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਅਸਚਰਜ ਹੋਏ । ਸੋ ਸੰਤ ਘਨੀਯਾ ਜੀ ਦੀ
ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਚਲਨ ਦਾ ਵਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ
ਸੋ ਓਹ ਭੀ ਤਾਂ ਸੁਫਲ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਣ ਸੰਤ ਸੇਵਾ
ਰਾਮ ਜੀ ਸੰਤ ਘਨਯੇ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸੀ ਜਾਕੇ ਬਣੇ ॥ *

ਸੋ ਤਾਤਪ੍ਰਯ ਏਹੁ ਹੈ ਕਿ ਭੇਖ ਵਿਚ ਸੰਤ ਪੁਣਾ
ਅਥਵਾ ਸਾਧ ਪੁਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਧ ਪੁਣਾ ਅਥਵਾ ਸੰਤਪੁਣਾ
ਮਨ ਕਰਕੇ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮਨ ਸਾਧਿਆ ਹੈ ਓਹ ਸਾਧ ਹੈ ਤੇ
ਜਿਸਦਾ ਮਨ ਸਾਂਤ ਵਿਚ ਹੈ ਓਹ ਸੰਤ ਹੈ । ਸੋ ਮਨ ਦੀ
ਸਾਧਨਾ ਅਥਵਾ ਸਾਂਤ ਹੋਣਦਾ ਉਪਾਉ ਕਹੋ ਅਥਵਾ ਸਾਧਨਾ
ਤੇ ਸਾਂਤੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕਹੋ ਤਾਂ ਏਹੁ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਦੀਆਂ ਬਿਤੀਆਂ
ਨੂੰ ਸੰਕੋਚ ਕਰਕੇ ਗੁਰ ਸਬਦ ਮਹਾਵਾਕ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ
ਅਰਥ ਭਾਵ ਦੇ ਬਿਚਾਰ ਵਿਚ ਜੋੜਨਾ । ਅਸਲੀ ਕਣ ਦੀ
ਗਲ ਏਹ ਹੈ । ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਭੇਖ ਧਾਈਆਂ ਦੀ ਪੰਮੀ ਅਰਥਾਤ

*ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਬਾ
ਸਾਹਿਬਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ
ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਕੇ ਦਰਸਨ ਦਿਤਾ ਤੇ ਏਹ ਸੰਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਹੀ ਅਵਤਾਰ ਨਿਸਚੇ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ ॥

ਬੁਖ ਹੋਨ । ਜੋ ਕੇਵਲ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਖਲਾਵੇ ਵਾਸਤੇ
ਹੋਨ । ਜੈਸੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਭੇਖ ਦਿਖਾਇਓ ਜਗਤ ਕੋ ਲੋਗਨ ਕੋ
ਬਸ ਕੀਨ । ਅੰਤਕਾਲ ਕਾਤੀ ਕਟਿਓ ਬਾਸ
ਨਰਕ ਮੇ ਲੀਨ ॥

ਕਈ ਚੋਰ ਗੁੰਡੇ ਅਥਵਾ ਮੁਖਬਰ ਲੋਕ ਭਗਵੇ
ਧਾਰ ਕਰਕੇ ਸਾਧ ਰੂਪ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ । ਇਸੀ ਕਰਕੇ
ਸ਼ਕਾਰ ਅਪਣੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਤੇ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਭਗਵੇ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੜਨ ਦੇਂਦੀ । ਹਾਂ ਏਹ ਗਲ ਭੀ ਹੈ ਕਿ
ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ ਭੀ ਦੁਹਆਂ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਭੇਖ ਧਾਰਨਾ
ਹੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਰਕਤ ਮਹਾਤਮਾ ਜੋ ਹਰ
ਵਕਤ ਅਪਣੇ ਭਜਨਾਨੰਦ ਵਿਖੇ ਜੁੜੇ ਰੈਂਹਦੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਭੇਖ
ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਕਰਕੇ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾ ਯਤਨ ਵਾ ਯਾਚਨਾ
ਦੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਲੋਕ ਭੋਜਨ ਛਾਦਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆ
ਕਰਦੇ ਹੋਨ । ਅਥਵਾ ਕਈ ਮਹਾਤਮਾ ਅੰਸੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ
ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਓਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਮਹਾਤਮਾ
ਜਾਣਕੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਤਿਸੰਗ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਉਪਦੇਸ
ਸਰਧਾ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਤੇ ਮੋਖ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਨ । ਸੋ
ਇਨਾਂ ਦੁਹਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲਈ ਮਹਾਤਮਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ
ਗੁਸਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ
ਕਰਨ ਲਈ ਚਿਹਨ ਧਾਰਨ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਜੇਕਰ

ਕੋਈ ਚਿਹਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਾ ਕੋਈ ਭੋਜਨ ਛਾਦਨ ਹੀ
ਪੁਛੇ * ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਉਪਦੇਸ ਸੁਣਨ
ਲਈ ਨੇੜੇ ਢੁਕੇ । ਕਿਉਂਜੇ ਅੰਤ੍ਰ ਮੁਖੀ ਜੋ ਸਾਧੁਪੁਣਾ
ਅਥਵਾ ਸੰਤਪੁਣਾ ਹੈ ਸੋ ਸੁਸਮ ਵੇਦ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾ
ਹਰ ਕਿਸੀ ਦਾ ਮਨ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਦੇਸ ਵਿਚ ਝਟ ਪਟ
ਦੂਜਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ । ਤੇ ਬਾਹਿਰ ਦੇ ਭੇਖ ਦੇ
ਸਾਧਪੁਣੇ ਨੂੰ ਜੋ ਪਰਸਮ ਵੇਦ ਹੈ ਦੂਜੇ ਲੋਕ ਜਾਣ ਸਕਦੇ
ਹੈਨ ਕਿ ਏਹ ਸੰਤ ਸਾਧ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਚੋਰ ਯਾਰ ਹੀ
ਹੋਵੇ । ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭਗਵਾ ਭੇਖ ਧਾਰਨਾ ਅਥਵਾ
ਭਗਵੇ ਭੇਖ ਧਾਰੀ ਦੇ ਪਿਛੇ ਦੌੜਨਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ।
ਭਗਵਾ ਭੇਖ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਇਸੀ ਕਰਕੇ
ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਨਿਰਮਲੇ ਸਾਧਾਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ
ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਤਖਤ ਪਰ ਚੜਨਾ
ਮਿਲਦਾ ਹੈ । ਕਿਉਂ ਜਿ ਏਹ ਭਿਖੂਆਂ ਦਾ ਭੇਸ ਹੈ । ਜੀਕੁਰ
ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਭੇਖ ਤੇ ਸਿੰਗਾਰ ਕਾਇਰਤਾ ਨੂੰ ਉਤਪੰਨ
ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਕਰਕੇ ਸੁਰਬੀਰਤਾ ਦੇ ਧਰਮ
ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਹੈ । ਈਕੁਰ ਹੀ ਭਿਖਾਰੀ ਦਾ ਬਾਣਾ ਧਾਰਨ
ਕਰਨੇ ਕਰਕੇ ਭੀ ਇਸ ਧਰਮ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਹੈ । ਸੋ ਏਹ

* ਏਹ ਗਲ ਭੀ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਲਭਧ
ਪਰ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ॥

ਦੋਨੋ ਵੇਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ
ਹੈਨ। ਕਿਉਂ ਜਿ ਸੁਰਬੀਰਤਾ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਧਾਰਣ ਕਰਨਾ
ਕਿਥੇ ਅਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿੰਗਾਰ ਵੇਸ ਪੈਹਰਨੇ ਕਿਥੇ
। ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਰਬੀਰਤਾ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ
ਕਿਥੇ ਤੇ ਭਿਖਾਰੀ ਦਾ ਭੇਖ ਧਾਰਨਾ ਕਿਥੇ। ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ
ਧਰਮ ਇਸਤ੍ਰੀਪੁਣੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਮਰਦਉਪੁਣੇ ਦਾ ਹੈ। ਅਰ
ਭਿਖਾਰੀਪੁਣੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਦਾਤਾਪੁਣੇ ਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਸੁਰਬੀਰਤਾ
ਦੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕਾਇਰਤਾ ਦੇ ਉਤਪੰਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਉਪਯੋਗੀ ਵੇਸਾਂ ਦੀ ਸਮਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ
ਜੋ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਹੋਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ
ਦੇ ਵੇਸ ਨੂੰ ਅਥਵਾ ਭਿਖੂਆਂ ਦੇ ਵੇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰੇ ਸੋ
ਤਨਖਾਹੀਆ ਹੈ। ਤਾਤਪਰਯ ਓਹੀ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛੇ ਬਰਨਿਨ
ਕਰ ਆਏ ਹਾਂ ਭਗਵੇ ਕਪੜੇ ਆਦਿਕ ਭੇਖ ਧਾਰੀ ਦਾ ਨਾਮ
ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ
ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਧ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਮੇਸਰ
ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰੋਹ ਕਰ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ
ਜੈਸੇ ਬਰਨ ਹੈ ॥

ਸਾਧ ਨਾਮ ਨਿਰਮਲ ਜਾਂਕੇ ਕਰਮ।

ਸੋ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮ ਪ੍ਰਸਮ ਵੇਦ ਦੇ ਏਹੁ ਹੈਨ ੧ ਪ੍ਰਮੇਸਰ
ਜੀ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰਹਿਣਾ ਸੋ ਏਹੁ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ
ਰਾਜੀ ਰਹੇ ਅਰਥਾਤ ਉਸਦੀ ਮਰਜੀ ਦੇ ਮੁਵਾਫਕ ਕੁਦਰਤੀ

ਅਪਣੀ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖੇ। ਤੇ ੨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਰੈਹਣਾ ਸੋ ਏਹ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਕੇ ਰੈਹਤ ਮਰਜਾਵਾ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ਤੇ ਸੁਸਮ ਵੇਦ ਏਹ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖ ਹੋਕੇ ਨਾਮ ਜਪੇ। ਜੋ ਐਸਾ ਹੋਵੇਗਾ ਓਹ ਸਦਾ ਚਾਰੀ ਭੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਰੁਧ ਇਸਦੇ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਨਾਮ ਸਾਧਪੁਣਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਾਈ ਦਾ ਚੇਲਾ ਹੋਕੇ ਘਰਰ ਕਰਾ ਲਈ। ਅਥਵਾ ਧੇਲੇ ਦੀ ਗੇਰੀ ਲੈਕੇ ਬਸਤ੍ਰ ਰੰਗ ਲਏ। ਤੇ ਨਾਮ ਜਪਣਾ ਸਰਧਾ ਭਾਉ ਭਗਤੀ ਦੀ ਥਾਂ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਕਥਨ ਕਰਨੇ ਲਗਾ ਕਹਿਆ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਹਾਂ ਕਿਸਦਾ ਭਜਨ ਕਰੀਏ ॥

ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਜੋ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਪਦ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਸੋ ਏਹ ਗੁਰੂ ਪਦ ਦਾ ਹੀ ਪ੍ਰਯਾਸ ਬਦ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾ ਕਹਿਆ ਤਾਂ ਸੰਤ ਕਹਿ ਦਿਤਾ। ਅਥਵਾ ਸਾਧੂ ਕਹਿ ਦਿਤਾ। ਅਰ ਏਹ ਇਸ ਲਈ ਭੀ ਬਰਨਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਕਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਸਿਆਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਲੋਕ ਗਲਤੀ ਵਿਚ ਪੈਕੇ ਕੁਛ ਹੋਰ ਹੀ ਅਰਥ ਦਾ ਅਨਰਥ ਨਾ ਸਮਝ ਲੈਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਜੋ ਅਸਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਗੁੰਮ ਨਾ ਹੋਜਾਏ। ਕਿਉਂ ਜਿਸ ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਸਾਧੂ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਏਹ ਸਿਧਾਂਤ ਅਜਕਲ ਦੇ ਸਭਨਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ॥

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੀ ਸੰਤ
ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਗੁਣ ਕਰਮ
ਸੁਭਾਉ ਸਰੂਪ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੋਏ ਹੋਨ । ਆਖਰੀ
ਨਮੂਨਾ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੈ ਸੋ ਅਜ
ਕਲ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ ਉਹੀ ਸੰਤ ਅਥਵਾ ਸਾਧੂ ਸਮਝਣੇ ਦੇ
ਜੋਗ ਹੋਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਕਰਮ ਸੁਭਾਉ ਤੇ ਸਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਪਰ ਹੋਨ । ਅਰਥਾਤ
ਅੰਮ੍ਰਿਤੀਆ ਹੋਵੇ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਹੋਵੇ ਪੰਜ ਕਕਿਆਂ ਦੀ ਰੋਹਤ
ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਸੁਰਬੀਰਾਂ ਦੇ ਵੇਸ ਵਿਚ ਹੋਵੇ । ਸਬਦ ਦਾ
ਅਭਿਯਾਸੀ ਹੋਵੇ । ਇਤਿਆਦਕ ਗੁਣ ਹੋਨ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਦਿਕ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨੂੰ
ਸੰਤ ਸਮਝਨ ਪਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ । ਜਦ ਧਰਤੀ ਨੇ
ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਅਗੇ ਪੁਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ । ਤਾਂ ਸੰਤ
ਅਰਥਾਤ ਸਾਧ ਅਵਤਾਰ ਹੋਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ
ਜਥਾ ਬਚਨ ॥

ਵਰਤਿਆ ਪਾਪ ਜਗੱਤ ਤੇ ਧਉਲ ਉਡੀਣਾ
ਨਿਸ ਦਿਨ ਹੋਆ । ਥਾੜ ਦਇਅ ਬਲ

ਹੀਣ ਹੋ ਨਿਘਰ ਚਲੋ ਰਸਾਤਲ ਟੋਆ ।
 ਖੜਾ ਇਕਤੇ ਪੈਰ ਤੇ ਪਾਪ ਸੰਗ ਬਹੁ ਭਾਰਾ
 ਹੋਆ । ਬੰਮੇ ਕੋਇ ਨ ਸਾਧ ਬਿਨ ਸਾਧੁ ਨ
 ਦਿਸੈ ਜਗ ਵਿਚ ਕੋਆ । ਧਰਮ ਧਉਲ
 ਪੁਕਾਰੈ ਤਲੈ ਖੜੋਆ ॥ ੨੨ ॥

ਸੁਣੀ ਪੁਕਾਰ ਦਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰ ਨਾਨਕ
 ਜਗ ਮਾਹਿ ਪਠਾਯਾ । ਚਰਨ ਧੋਇ ਰਹਿ-
 ਰਾਸ ਕਰ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਸਿਖਾਂ ਪੀਲਾਇਆ ।

ਭਾਵ ਏਹ ਕਿ ਸਾਧੁ ਅਵਤਾਰ ਹੀ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਜੀ
 ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਸਾਧੁ ਅਵਤਾਰ ਕਹੋ ਸੰਤ
 ਅਵਤਾਰ ਕਹੋ ਗੁਰੁ ਅਵਤਾਰ ਕਹੋ ਇਕੋ ਹੀ ਬਾਤ ਹੈ । ਹੋਰ
 ਜਦ ਪੰਜਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇ ਤਿਲਕ ਹੋਣ ਤੋਂ
 ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੀ ਚਿਠੀ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਪਰ ਸੱਦੇ ਹੋਏ ਆਏ ਤਾਂ
 ਸਬਦ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਦ ਏਹ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ॥ “ਭਾਗ
 ਹੋਆ ਗੁਰ ਸੰਤ ਮਿਲਾਇਆ । ਪ੍ਰਭੁ ਅਬਿਨਾਸੀ ਘਰ ਮੈਂ
 ਪਾਇਆ ॥” ਸੋ ਏਹ ਗੁਰ ਸੰਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ
 ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਕਹਿਆ ਹੈ । ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ
 ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਪਣੀ ਅਪਣੀ ਦਸਾ ਬਰਨਿਨ
 ਵਿਚ ਜੋ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਅਪਣੇ ਪਰ ਮੰਨੇ ਹੋਨ ਜੈਸੇ
 “ਸੰਤਨ ਮੋਕਉ ਪੁੰਜੀ ਸਉਪੀ ਤਉ ਉਤਰਿਆ ਮਨਕਾ ਧੋਖਾ”

ਸੰਤਨ ਸਿਉ ਹਮ ਲਾਹਾ ਖਾਟਿਆ ਹਰਿ

ਭਗਤਿ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰਾ ॥

ਏਹ ਚੌਥੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਸੰਤ ਕਹਿਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ
ਹੈ ॥ ਹੋਰ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਦੇ
ਤੇਹਰਵੇਂ ਧਿਆਉ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਅਹਦੀਏ
ਮਿਜਾਬੇਗ ਨੇ ਬੇਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਜਾਕੇ ਸਜਾਇ ਦਿਤੀ ਸੀ ਤੇ
ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਵਲ ਨਹੀਂ ਆਵਣਾ ਪਾਇਆਸੀ ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ
ਆਪ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਕੁਛ ਬੇਮੁਖਾਂ ਨਾਲ ਬੀਤੀ ਬਰਨਿਨ
ਕਰਕੇ ਅਗੇ ਲਿਖਦੇ ਹੋਨ ॥ ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਏਹ ਬਿਧ ਤਿਨੋ ਭਯੋ ਉਪਹਾਸਾ । ਸਭ ਸੰਤਨ
ਮਿਲ ਲਖਿਓ ਤਮਾਸਾ । ਸੰਤਨ ਕਸਟ ਨ
ਦੇਖਨ ਪਾਯੋ । ਆਪ ਹਾਥ ਦੇ ਨਾਥ
ਬਚਾਯੋ ॥ ੨੩ ॥

ਚਾਰਣੀ ਦੋਹਰਾ ॥

ਜਿਸਨੋ ਸਾਜਨ ਰਾਖਸੀ ਦੁਸਮਨ ਕਵਨ
ਬਿਚਾਰ । ਛੈ ਨ ਸਕੈ ਤਿਹ ਛਾਹਿ ਕੋ ਨਿਹ-
ਫਲ ਜਾਇ ਗਵਾਰ ॥ ੨੪ ॥

ਜੇ ਸਾਧੂ ਸਰਨੀ ਪਰੇ ਤਿਨਕੇ ਕਵਨ ਬਿਚਾਰ
। ਦੰਤ ਜੀਭ ਜਿਮ ਰਾਖਿ ਹੈ ਦੁਸਟ ਅਰਿਸਟ
ਸੰਘਾਰ ॥

ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਸੰਤ ਸਨ ਅਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਡੇਰਾ ਸੰਤਾਂ ਦਾ ਡੇਰਾ ਸੀ

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਭੇਖ ਜੋ ਆਪ ਗਿਣਦੇ ਹੋ ਸੋ
 ਏਹ ਫੁਕਰਿਆਂ ਭਿਖੁਆਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਏਹ ਸੁਰਬੀਰਾਂ ਦਾ
 ਭੇਖ ਹੈ । ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ
 ਰੰਗ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ॥ ੧ ਕੁਦਰਤੀ ਰੰਗ । ੨ ਪੀਤਵਰਣ
 ਅਰਥਾਤ ਪੀਲਾ ਰੰਗ । ੩ ਨੀਲ ਵਰਣ ਅਰਥਾਤ ਨੀਲਾ
 ਰੰਗ । ਸੋ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ
 ਸ੍ਰੇਤ ਇਸਦਾ ਅਪਣਾ ਅਨਕੂਲੀ ਰੰਗ ਹੈ । ਪੀਲਾ ਅਤੇ
 ਨੀਲਾ ਸੁਰਬੀਰਾਂ ਦਾ ਥਾਣਾ ਹੈ ॥ ਤੇ ਪੀਤ ਬਰਣ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ
 ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ॥ ਤੇ ਨੀਲ ਬਰਣ ਬਲਭੱਦ੍ਰ ਜੀ ਦਾ
 ਥਾਣਾ ਹੈ ॥ ਸੋ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੇ ਬਲਭੱਦ੍ਰ ਜੀ
 ਮਹਾਰਾਜ ਜੈਸਾ ਜੋਧਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਰ ਕੌਣ ਹੋਇਆ ਹੈ ।
 ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਪੈਹਰਨੇ ਕਰਕੇ ਕਾਇਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ
 ਸੁਰਬੀਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਵਧੇਰੇ ਸੁਰਮਤਾਈ ਦਾ ਰੰਗ
 ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਕਰ ਨੀਲੇ ਪੀਲੇ ਦਹੁਆਂ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ
 ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਬਜ ਰੰਗ ਨਿਕਲ ਆਂਵਦਾ
 ਹੈ ਸੋ ਏਹ ਭੀ ਪ੍ਰਵਾਣ ਹੈ । ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਭੀ
 ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਨਹੀਂ ਅਨਕੂਲ ਹੈ । ਬਾਵਨ
 ਅਵਤਾਰ ਦਾ ਭੇਖ ਜੋ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹੈ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚ
 ਪ੍ਰਵਾਣ ਨਹੀਂ । ਹੋਰ ਆਮ ਵਰਤਣ ਦੇ ਰੰਗ ਜੋ ਕਿਸੀ ਭੇਖ

ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਪੈਹਰਨ ਦੀ ਭੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਹਾਂ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਦੇ ਭਗਵੇ ਰੰਗ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਤੇ ਸੁਹਾ ਕਸ਼ੁਭੇ ਦਾ ਰੰਗ ਜੋ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਪੈਹਰਨ ਦਾ ਹੈ ਇਸਦੇ ਵਰਤਣ ਦੀ ਭੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਜੋ ਏਹ ਭੀ ਸੂਰ ਬੀਰਤਾ ਵਾਲੇ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ ॥

ਹੋਰ ਜੇਕਰ ਆਪ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਉਚੇ ਦਮਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਖ ਕਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਏਹ ਸਮਝਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਪੰਥ ਸੂਰਬੀਰਾਂ ਦਾ ਪੰਥ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸੰਗਯਾ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹੋਨ ਵਡੀਆਂ ਜਬਰਦਸਤ ਸ਼ਤ੍ਰੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ । ੧ ਭੁਯੰਗੀ । ੨ ਸਿੰਘ । ੩ ਨਿਹੰਗ । ਭੁਯੰਗ ਨਾਮ ਸਰਪ ਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੁਯੰਗੀ ਕਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਾਨੋ ਏਹ ਸ਼ਤ੍ਰੂਆਂ ਦੇ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਲਾ ਨਾਗ ਹੈ । ਸਿੰਘ ਪਦ ਤਾਂ ਆਮ ਹੀ ਹੈ । ਸੋ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਨ । ਮਾਨੋ ਮ੍ਰਿਗ ਰੂਪੀ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਰੂਪ ਹੈ । ਨਿਹੰਗ ਨਾਮ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਜੋ ਜਲ ਵਿਚ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਲੰਮੇ ਮੁਖ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਪਰ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਦਮਾਲਾ ਸਜਾਯਾ ਗਿਆ ਹੈ । ਸੋ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਮਾਨੋ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਹੜੱਪ ਕਰ ਜਾਣੇ ਵਾਲੇ ਅਰਥਾਤ ਸਾਬਤ ਹੀ ਨਿਗਲ ਜਾਣੇ ਵਾਲੇ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪ ਹੋਨ । ਸਾਰੇ ਨਿਗਲ ਜਾਣੇ ਦਾ ਭਾਤਪਰਯ ਏਹ ਕਿ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਨੂੰ ਮੁਣਮੁਲਾ ਹੀ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਨ । ਭੁਯੰਗੀ,

ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਿਹੰਗ ਐਸੀਆਂ ਸੰਗਿਆ ਹੋਨ ਕਿ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ
 ਵੇਰੀ ਦੀ ਛਾਤੀ ਧੜਕਣ ਲਗ ਪਵੇ । ਸੋ ਸਿੰਘਾਂ ਖਾਲਸਿ-
 ਆਂ ਦੇ ਤੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਓਹ ਭੇਖ ਨਹੀਂ ਜੋ ਪਾਖੰਡੀਆਂ
 ਦੇ ਭੇਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਚਨ ਵਾਲੇ ਅਥਵਾ ਫੁਕਰਿਆਂ ਦੇ
 ਭਿਖੁਆਂ ਵਾਲੇ ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਏਹ ਕੇਵਲ ਖਾਲਸੇ ਦੇ
 ਸੁਰਬੀਰਤਾ ਵਾਲੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਉਤਪੰਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ
 ਹੋਨ । ਹਾਂ ਏਹ ਗਲ ਅਜ ਕਲ ਜਰੂਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ
 ਡਕੌਤ ਆਦਿਕ ਮੰਗਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠੱਗਣ
 ਲਈ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਬਾਣੇ ਪੈਹਨ ਲਏ ਹੋਨ ਜਿਸ
 ਕਰਕੇ ਕੱਚ ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਚ ਭੀ ਕੱਚ ਦੇ ਭਲਾਵੇ ਮਾਤ ਹੋ
 ਗਇਆ ਹੈ । ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸਲ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ
 ਸਰੂਪ ਸਾਖਿਆਤ ਸੰਤੋਖ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਹੀ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ
 ਸੰਤੋਖ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਜੱਥੇ ਦਾ ਜਿਸਨੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨਾ
 ਹੋਵੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਅਬਚਲਾ ਨਗਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਕੇ ਕਰੇ ।
 ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇਸ ਵਿਚ ਐਸੇ ਅਸਲੀ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ
 ਦਰਸਨ ਦੁਰਲਭ ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ । ਜੋ ਪਦਾਰਥ ਦਿਤਿਆਂ ਭੀ
 ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹੋਨ । ਅਸਲ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ
 ਕੋਈ ਪੰਥ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਬਾਣਾ
 ਧਾਰ ਕੇ ਜੋ ਮੰਗੇ ਹੋਠ ਹਥ ਧਰੇ ਉਸਦਾ ਦਮਾਲਾ ਉਤਾਰ
 ਕੇ ਖੋਹ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਐਸਾ ਹੀ
 ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ ॥ ਹੋਰ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਬਾਬਤ ਏਹ ਗਲ

ਭੀ ਮਲਹਾਰ ਹੈ ॥

ਆਏ ਨੀ ਨਿਹੰਗ । ਬੁਹਾ ਖੋਹਲ ਦੇਹ ਨਿਸੰਗ ॥

ਸੋ ਇਸ ਕਹਾਉਤ ਦੀ ਏਹ ਸਾਖੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਭਿਖਿਆ ਮੰਗਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਨਾ ਹੇਠ ਹਥ ਰਖਕੇ ਲੈਣ ਦੀ । ਸੋ ਜੋ ਕੋਈ ਆਪ ਭੇਟ ਆ ਧਰੇ ਓਹੀ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਦੇ ਸੇ । ਜਦ ਦੇਖਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕੋਈ ਭੇਟ ਨਹੀਂ ਲੈ ਆਇਆ ਤੇ ਦੋ ਚਾਰ ਵੇਲੇ ਲੰਗਰ ਮਸਤ ਰਹਿਆ ਹੈ ਫਾਇਕਾ ਪਲਾਉ ਹੀ ਛਕਦਿਆਂ ਦੋ ਤਿਨ ਡੰਗ ਗੁਜਰ ਗਏ ਹੈਨ ਤਾਂ ਨਗਰਾਂ ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਲੋਕਾਂ ਗ੍ਰਸਥੀਆਂ ਨੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੋਹਲ ਦੇਣੇ ਅਰ ਪੁਛਣਾ ਕੀ ਕੀ ਵਸਤ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਲੋੜ ਓਹ ਦਸਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਘਰ ਹੋਂਦੀ ਵਸਤ ਸਾਰੀ ਅਗੇ ਰਖ ਦੇਂਦੇ । ਤਾਂ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਮੁਠਾਂ ਭਰ ਭਰ ਕੇ ਲੈਂਦੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਰ ਲਵੋ ਹੋਰ ਲਵੋ ਤਦ ਤਕ ਲੈਂਦੇ ਜਦ ਘਰ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਲਵੋ ਕੈਹਣ ਤੋਂ ਟਲਦੇ ਤਾਂ ਬਸ ਕਰਦੇ । ਕਈ ਵੇਰ ਘਰ ਵਾਲੇ ਜੋਰ ਪਾ ਪਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਰ ਲਵੋ ਹੋਰ ਲਵੋ ਪਰ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵਧ ਨਾ ਲੈਂਦੇ ਜਿੰਨੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਹੋਂਦੀ ਕਰਕੇ ਪਿਛਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ । ਤਾਤਪਰਜ ਏਹ ਕਿ ਲੋਕ ਸਰਧਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਂਦੇ ਤੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਅਪਣੇ ਘਰ ਜਾਣ ਕੇ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ । ਜਦ ਕਿਸੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਬਾਹਰੋਂ ਘਰ ਵਾਲਾ ਅਪਣੀ ਘਰ

ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਹਾਂਕ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ—

ਆਏ ਨੀ ਨਿਹੰਗ । ਬੁਹਾ ਬੋਹਲ ਦੇਹ ਨਿਸੰਗ ॥

ਅਜ ਕਲ ਦੀ ਤਰਾਂ ਦੇ ਓਹ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਹੋਂਦੇ
ਹੁਣ ਨਿਰਮਲੇ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਚਿਟੇ ਰੰਗ ਅਥਵਾ ਭੂਰੇ ਦੀ
ਗਾਤੀ ਯਾ ਚੌਲਾ ਲੰਮਾ ਛਡ ਕੇ ਭਗਵੇ ਪਹਿਨ ਲਏ ਹੈਨ
ਸੋ ਏਹ ਕੇਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਕਰਾਚਾਰਜ ਦੇ ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ
ਦੇ ਮਤ ਦੇ ਭੇਖ ਦੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀਨੇ । ਜੇ ਪੁਛੋ ਐਸਾ ਤੁਸਾਂ
ਨੇ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਓਹੀ ਉਤ੍ਰ ਦੇਂਦੇ ਹੈਨ ਜੋ ਪ੍ਰਯੋਜਨ
ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪਿਛੇ ਕਹੇ ਬਚਨ ਵਿਚੋਂ
ਸਿਧ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਥੇ ਟਿਕਾਉਣ ਤੇ ਪੇਟ ਭਰਨ ਦੇ ਵਾਸਤੇ
। ਅਰਥਾਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹੈਨ ਕਿ ਅਸੀ ਪੂਰਬ ਦੇਸ ਵਿਚ ਫਿਰਦੇ
ਹਾਂ ਤਾਂ ਭਗਵੇ ਬਸਤ੍ਰ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਰੋਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ॥

ਹੋਰ ਅਸਲੀ ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਖਾਲਸਿਆਂ ਵਾਸਤੇ
ਏਹ ਭਗਵਾ ਭੇਖ ਜੋ ਨਾਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਕਿ ਅਤੀ
ਭ੍ਰਸਟ ਤੇ ਮਲੀਨ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਪਹਿਰਨੇ ਕਰਕੇ ਪੁਰਸ ਧਰਮ
ਕਰਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੋਟਾ ਹੈ
। ਕਿਉਂਜਿ ਵਿਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛਡਕੇ ਬਾਕੀ ਆਮ ਅਸਰ
ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਪਰ ਇਸਦਾ ਇਸਤ੍ਰਾਂ ਧਰਮ ਦੇ
ਉਲਟ ਪਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਭਗਵਾ ਭੇਖ ਧਾਰਨ
ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਛ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਦੀ ਰੋਹਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵਾਲੀ
ਉਤਾਰ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਭੀ

ਤਿਆਗ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਅਰ ਸੰਕਰਚਾਰਜ ਦੇ ਮਤ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਲਗ ਪਏ ਹੋਨ। ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋਨ ਵਿਚ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਅਥਵਾ ਸਬਦ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਨ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਪੰਡਤਾਈ ਦੀ ਹਤਕ ਸਮਝਦੇ ਹੋਨ। ਜੇਕਰ ੧੦੦ ਨਿਰਮਲੇ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਇਕਠਾ ਕਰਕੇ ਪੁਛੋ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਕ ਨੂੰ ਹੀ ਜਪੁ ਸਾਹਿਬ ਕੰਠ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੋ ਖਾਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਪਰ ਗੁਰੂ ਮਤ ਦੇ ਕੇਸ ਹੀ ਕੇਸ ਬਾਕੀ ਹੋਨ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਗੁਰੂ ਮਤ ਦੇ ਸਾਧੂ ਹੋਨ। ਉਦਾਸੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਭੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਪਣੇ ਸਨਾਤਨ ਭੇਖ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਨ ਉਹੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਭੀ ਰਖਦੇ ਹੋਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਰੋਡੇ ਤੇ ਭਗਵਿਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਭੀ ਚੈਕ ਚਾਨਣ ਹੀ ਹੈ ॥

ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਏਹ ਕਿ ਭਗਵੇ ਭੇਖ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਖਾਲਸਿਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਰਹਿਤ ਮਿਜ਼ਾਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਇਸਟ ਉਪਾਸਨਾ ਤੋਂ ਭ੍ਰਸਟ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕਰਚਾਰਜ ਦੀ ਕਛ ਹੇਠ ਜਾ ਪਹੁਚਾਇਆ ਹੈ। ਤੇ ਹੋਰ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹੋਨ ਓਹ ਭੀ ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਇਸਟ ਉਪਾਸਨਾ ਵਾਲੇ ਹੋਜਾਂਦੇ ਹੋਨ। ਸੋ ਏਹ ਅਸਰ ਤਾਂ ਭਗਵਿਆਂ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਪਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ॥ ਤੇ ਉਲਟ ਇਸਦੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਨੀਲੇ ਅਥਵਾ ਪੀਲੇ ਬਾਣੇ ਦਾ ਅਸਰ

ਏਹ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਵਿਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛਡਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ
ਆਮ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਘਟ ਹੈ ਅਰ ਜਿਸ ਪਦਾਰਥ
ਦਾ ਇਸ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਨਿਰੂਪਣ ਹੈ ਏਹ ਪਦਾਰਥ ਭੀ ਕਿਸੀ
ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਨਾਉਂ ਪਰ ਤਾਂ ਏਹ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਲੋਕ ਬਿਕੇ
ਹੋਏ ਹੋਨ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਸਿਦਕ ਭਰੋਸੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
ਨੰਬ ਅਵਲ ਹੈ । ਰਹਿਤ ਮ੍ਰਿਜਾਦਾ ਦੇ ਭੀ ਏਹ ਰਾਖੇ ਹੋਨ ।
ਜਿਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਸ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਮਾਰਸਲ ਲਾ (ਕਾਨੂਨ) ਵਰਤਾ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ।
ਕੋਈ ਖੋਟਾ ਖਚਰਾ ਫੜਕਨਾ ਨਹੀਂ ਪਾਂਦਾ । ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ
ਨੀਲਾ ਬਾਣਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਵਸਾਉ ਤੇ ਭਗਵਾ ਬਾਣਾ
ਉਜਾੜੁ ਸਿਧ ਹੋ ਰਹਿਆ ਹੈ । ਹੋਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਹੁਆਂ ਬਾਣਿਆਂ
ਵਿਚ ਇਕ ਦੋਖ ਅਹੰਭਾਵ ਦਾ ਹੈ ਸੋ ਏਹ ਚਿਟੇ ਬਾਣੇ ਵਿਚ
ਨਹੀਂ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਹੁਣ ਏਹ ਨਿਰਨੈ ਕਰਕੇ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਸੋ ਕਿ
ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਦੀ ਢੂੰਡ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਕਰੇ ਏਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸੰਤ
ਸੇਵਾਰਾਮ ਜੀ ਦੀ ਤਰਾਂ ਕਿਸੀ ਪਾਖੰਡੀ ਦੇ ਢਾਹੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਏ
। ਸੋ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀ ਹੈ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿਚ ਅਜ ਕਲ ਸ਼ੁਹੁਤ ਰੋਲਾ ਹੋ

ਰਹਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲੀ ਪਛਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ
ਹੈਨ ਓਹ ਤਾਂ ਪਰੇ ਹੀ ਧਰੀਆਂ ਰੋਂਹਦੀਆਂ ਹੈਨ । ਉਨਾਂ
ਵਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤੇ ਅਫਰੋਈ
ਗੱਲਾਂ ਪਰ ਲੋਕੀ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹੈਨ । ਜਗਜਾਸੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ
ਭੇਖੀ ਲੋਕ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪੇਚ ਪਾ ਪਾਕੇ ਅਪਣੇ ਫੰਧੇ
ਵਿਚ ਫਹਾ ਲੈਂਦੇ ਹੈਨ । ਜਗਜਾਸੂ ਵਿਚਾਰਾ ਪ੍ਰੀਤਵਾਨ ਤੇ
ਭੋਲਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿਸੀਦੇ ਸੰਤੋਖ ਆਦਿਕ ਦੇ ਗੁਣ ਵਿਚ ਕੋਈ
ਕਿਸੀ ਚਤ੍ਰਾਈ ਦੇ ਪੇਚ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਅਸੀ ਗੁਰੂ
ਦੀ ਪਛਾਣ ਵਿਚ ਨਿਰਨੈ ਕਰਕੇ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਦਸਦੇ ਹਾਂ ॥

(੧) ਇਕ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਖੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦਾ
ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜ ਕਲ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਆਮ ਨਿਤ ਨੇਮ
ਨਾਲ ਹੋਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਤਿ ਸੰਗਤਾਂ ਖੁਲੀਆਂ ਤਾਂ ਹੋਂਦੀਆਂ
ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ । ਰਿਖੀਆਂ ਮੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹੀ ਆਸ੍ਰਮ ਹੋਂਦੇ
ਸੇ । ਉਨਾਂ ਦੇ ਆਸ੍ਰਮਾਂ ਪਰ ਹੀ ਜਗਜਾਸੂ ਨੂੰ ਜਾਕੇ ਅਪਣਾ
ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੋਂਦਾ ਸੀ । ਜਿਸ
ਗੁਰੂ ਦੇ ਆਸ੍ਰਮ ਪਰ ਜਾਣਾ ਕਈ ੨ ਵਰ੍ਹੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਹੋਂਦਾ ਸੀ । ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਹੀ ਉਥੇ
ਬਿਤੀਤ ਕਰਨਾ ਹੋਂਦਾ ਸੀ । ਜੋ ਕੁਛ ਸਿਖਨਾ ਪੜਨਾ ਸੰਸੇ
ਭ੍ਰਮ ਨਿਵਰਤ ਕਰਨੇ ਹੋਂਦੇ ਸਨ ਸਭੀ ਉਸੀ ਅਪਣੇ ਗੁਰੂ
ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਦੂਰ ਕਰਨੇ ਹੋਂਦੇ ਸੇ । ਕਿਉਂ ਜਿ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਥਾਂ
ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਖੁਰਚਾ ਨਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਂਦਾ । ਇਕ ਰਿਖੀ

ਦੇ ਆਸ੍ਰਮ ਦੇ ਜਗਜਾਸੂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰਿਖੀ ਦੇ ਆਸ੍ਰਮ ਪਰ ਭੀ
 ਬਿਨਾਂ ਜਰੂਰਤ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਕਦੀ ਦੇਵ
 ਯੋਗ ਕਰਕੇ ਕਿਧਰੇ ਕਥਾ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਹੋਣਾ ਹੋਂਦਾ ਸੀ ।
 ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ੨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਸਾਰੀ
 ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੋਂਦਾ ਸੀ । ਇਸ ਕਰਕੇ
 ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਪਰ ਐਸੇ ਬ੍ਰਹਮ ਸ੍ਰੋਤੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਨੇਸਟੀ
 ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਂਦੀ ਸੀ ਜੋ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚ ਤੱਤਪਰ
 ਹੋਵੇ । ਸਾਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ । ਸਾਰੇ
 ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਉਕਤੀਆਂ ਜੁਗਤੀਆਂ ਵਿਚ ਨਿਪੁਨ
 ਹੋਵੇ ਜੋ ਸਭਨਾਂ ਜਗਜਾਸੂਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਕ੍ਰਮ ਨਿਵਰਤ
 ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਾਮਰਥ ਸਰਬ ਗੁਣਾਂ ਕਰਕੇ ਸੰਪੰਨ ਹੋਵੇ ।
 ਕਿਉਂ ਜਿ ਇਕੋ ਹਟ ਦਾ ਗਾਹਕ ਜੋ ਜਗਜਾਸੂ ਨੂੰ ਹੋਣਾ
 ਹੋਂਦਾ ਸੀ * । ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾ
 ਰਾਜ ਦੀ ਓਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਈ ਕਿ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਭੰਡਾਰੇ ਹੀ
 ਖੁਲ ਗਏ । ਯਥਾ ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ॥

* ਸਰਬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵੇਤਾ ਰਿਖੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭੀ
 ਦੁਰਲਭ ਹੋਂਦੇ ਸੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਮ ਰਿਖੀ ਲੋਕ ਵਖੋ ਵਖਰੇ
 ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਵੇਤਾ ਹੋਂਦੇ ਸੇ । ਜਿਸ ਜਗਜਾਸੂ ਨੂੰ ਜਿਸ
 ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੇ ਉਪਦੇਸ ਦੀ ਰੁਚੀ ਹੋਂਦੀ ਸੀ ਉਸੀ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਗ
 ਰਿਖੀ ਦੇ ਆਸ੍ਰਮ ਪਰ ਜਾਕੇ ਉਸ ਰਿਖੀ ਨੂੰ ਗੁਰ ਧਾਰਦਾ ਸੀ

ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰ ਧਰਮਸਾਲ ਹੋਵੇ

ਕੀਰਤਨ ਸਦਾ ਬਸਿਆ ॥

ਹਰ ਥਾਂ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਦਾ ਪਰਚਾ ਹੋ ਰਹਿਆ ਹੈ ।
ਕਿਧਰੇ ਸੰਤ ਜਨ ਮਹਾਤਮਾ ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਕਥਾ ਦਾ
ਵਿਯਾਖਿਆਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਨ ਕਿਧਰੇ ਪਾਠ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋਨ
ਕਿਧਰੇ ਕੀਰਤਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋਨ । ਕਿਧਰੇ ਨਿਰਨੈ ਹੋ ਰਹਿਆ
ਹੈ ਕਿਧਰੇ ਗਿਆਨ ਗੋਦੜੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਨਗਰਾਂ ਨਗਰਾਂ
ਪਿੰਡਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਪਰਚੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋਨ ਜਿਸ
ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਜੋ ਕੋਈ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਸਾ ਭ੍ਰਮ ਹੋਵੇ ਜਿਥੋਂ
ਚਾਹੇ ਨਿਵਾਰਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਇਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ
ਦੂਜੇ ਤੀਜੇ ਚੌਥੇ ਥਾਉਂ ਕਿਧਰੋਂ ਹੋਸਕੇ ਨਿਸ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਇਧਰ ਜਗਜਾਸੂਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ
ਇਤਨੀ ਵੇਹਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਅਤੇ ਉਮਰਾ ਪਰਯੰਤ
ਗੁਰੂ ਦੇ ਆਸ੍ਰਮ ਪਰ ਰੈਹਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਯਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰ
ਸਕਨ । ਇਸੀ ਵਾਸਤੇ ਦੀਖਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ
ਏਹ ਹਿਦਾਇਤ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ਨਿਤ ਸਤਿਸੰਗਤ ਕਰੋ ।
ਇਸਦਾ ਏਹੁ ਤਾਤਪਰਜ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਜਗਜਾਸੂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ
ਸੰਸੇ ਤੇ ਭ੍ਰਮ ਇਕਠੇ ਇਕ ਕਾਲ ਵਿਖੇ ਫੁਰਦੇ ਹੋਨ ਜੋ ਉਨਾਂ
ਦੀ ਫਿਰਿਸਤ ਬਣਾਕੇ ਇਕੋ ਵੇਰ ਪੁਛਕੇ ਭ੍ਰਮ ਨਿਵਰਤ ਕਰ
ਲਵੇ । ਅਰ ਨਾ ਹੀ ਐਸਾ ਸਮਾਗਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਜਿਉਂ
ਜਿਉਂ ਸਤਿਸੰਗਤ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਤਿਉਂ ੨ ਲਿਯਾਕਤ ਵਧਦੀ ਹੈ

ਤਿਉਂ ੨ ਸੰਸੇ ਭ੍ਰਮ ਭੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋਂਦੇ ਹੈਨ । ਸੋ ਓਹ ਸਬ
ਨਿਤ ਦੀ ਸਤਿਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਅਬਵਾ ਜਿਸ ਸਾਧ ਸਮਾਗਮ
ਵਿਚੋਂ ਚਾਹੇ ਅਬਵਾ ਪਹੁਚ ਲਗ ਸਕੇ ਨਿਵਾਰਨ ਕਰ
ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਅਜਕਲ ਦੇ ਸਮੇ ਵਿਚ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂਕੇਵਲ
ਹੁਦੇ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰ
ਬਾਣੀ ਸਬਦਾਂ ਦਾ ਗੁਰ ਸਬਦ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
ਦੀ ਬ੍ਰਹਮ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼
ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਲੈਣਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਸਬਦ ਮਹਾ
ਮੰਤ੍ਰ ਨੂੰ ਅਜਪਾ ਜਾਪ ਦੀ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਜਪਣ ਦੀ
ਜੁਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਸੋ ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਏਹ
ਉਪਕਾਰ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹੈਨ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬਧੀ ਹੋਈ ਸੜਕ ਪਰ ਸਵਾਰ ਕਰਾ ਦੇਂਦੇ
ਹੈਨ ਅਰ ਕੈਂਹਦੇ ਹੈਨ ਇਸ ਰਾਹ ਚਲਿਆ ਚਲ ਪਹੁਚਣ
ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਆਪੇ ਪਹੁਚ ਪਵੇਂਗਾ । ਨਾਲ ਸਤਿਸੰਗਤ ਰੂਪੀ
ਸਾਬ ਭੀ ਦਸ ਦੇਂਦੇ ਹੈਨ ਕਿ ਇਸ ਸਾਬ ਨਾਲ ਜਾਹ ਰਸਤੇ
ਵਿਚ ਕੋਈ ਅਟਕ ਹੋ ਪਈ ਤਾਂ ਇਸ ਸਾਬ ਨਾਲ ਹੋਣੇ
ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਰੈਹਣ ਲਗੀ । ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋ ਜੋ ਸੰਸੇ ਭ੍ਰਮ
ਹੈਨ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਦੂਰ ਹੋਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹੈਨ । ਸੋ ਇਸ ਲਈ
ਗੁਰੂ ਦੀ ਢੂੰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ ਢੂੰਡਣ ਵੇਲੇ
ਪਛਾਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਖਣ ਭੀ ਹੈਨ ਅਤੇ ਵਿਸੇਸਣ ਭੀ
ਹੈਨ । ਲਖਣ ਉਹ ਸਮਝਣੇ ਚਾਹੀਏ ਜੋ ਜਰੂਰੀ ਹੈਨ ।

ਇਨਾਂ ਲਖਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹੋਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਨ ਇਕ ਦੂਜੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲੋਂ ਅਧਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਭਣ ਵਾਸਤੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਅਸੀਂ ਪੈਹਲਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਖਣ ਬਰਨਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਨ । ਇਨਾਂ ਲਖਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਉਹ ਅਸ-ਮਾਨੋਂ ਉਡਦਾ ਆਵੇ ਅਥਵਾ ਕੰਧਾਂ ਦੌੜਾਉਂਦਾ ਆਵੇ ਅਥਵਾ ਹਥੇਲੀ ਪਰ ਸਰਿਉਂ ਜਮਾਇ ਕੇ ਦਸੇ ਜਗਜਾਸੂ ਉਸ ਨੂੰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਨਾ ਕਰੇ । ਉਸੀਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਏਹ ਲਖਣ ਹੋਣ ॥

(੧) ਪਹਿਲਾ ਲਖਣ ਏਹ ਕਿ ਜਿਸ ਪੰਗਤ ਦਾ ਜਗਜਾਸੂ ਹੋਵੇ ਉਸੀ ਪੰਗਤ ਅਥਵਾ ਉਸ ਤੋਂ ਉਚੀ ਪੰਗਤ ਦਾ ਮੇਲੀ ਗੁਰੂ ਭੀ ਹੋਵੇ ਨੀਚਲੀ ਪੰਗਤ ਦਾ ਮੇਲੀ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਆਦਿਕ ਛਕਣਾ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਜਗਜਾਸੂ ਨੂੰ ਗਿਲਾਨੀ ਹੋਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ॥

(੨) ਦੂਜਾ ਲਖਣ ਏਹ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀਆ ਕੱਛ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਦੀ ਰੈਹਤ ਵਾਲਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਆਖਰੀ ਜਾਮੇ ਦਸਮੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਸਿੰਘ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਹੋਵੇ । ਦਤਾਤ੍ਰੇਇ ਰਾਮਾਨੰਦ ਗੌਰਖ ਸੰਕਰਾਚਾਰਯ ਆਦਿਕਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਭੇਖੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ॥

(੩) ਤੀਜਾਂ ਲਖਣ ਏਹ ਕਿ ਉਨਾਂ ਕੱਛ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਦੀ ਰਹਿਤਵਾਨਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਬਦ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤੀ ਅਤੇ ਨੇਸਟੀ ਹੋਵੇ । ਇਸਤੋਂ ਇਤ੍ਹਹੋਰ ਕਿਸੀ ਜੋਗੀ ਬੈਰਾਗੀ ਸੰਨਯਾਸੀਆਂ ਆਦਿਕਾਂ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਮੰਤ੍ਰ ਵਾਲਾ ਨਾ ਹੋਵੇ । ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਏਹ ਸਾਵਰਣਾਂ ਅਥਵਾ ਉਤਮ ਵਰਣਾਂ ਖਾਲਸਾ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀਆ ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤੀ ਅਤੇ ਨੇਸਟੀ ਹੋਵੇ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਕਈ ਲੋਕ ਸਿੰਘ ਹੋਕੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਹਰੇ ਰਾਮ ਓਅੰ ਸੋਹੀ ਆਦਿਕ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ਕਿਆ ਓਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮੰਤ੍ਰ ਭੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸਤੋਂ ਬਿਨਾ ਜੇਕਰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਆਦਿਕ ਹੋਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕਿਸੀ ਪਾਸ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਓਹ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਨਾ । ਓਹ ਬੈਰਾਗੀ ਵੈਸ਼ਨਵ ਆਦਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੈ । ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਪਾਪਤ ਹੋਇਆ । ਕਿਉਂਜਿ ਰਾਮਨਾਮੀਆਂ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਹੋਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਭੀ ਸੀ

। ਸੋ ਪੈਹਲੀਆਂ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਹੋਂਦਿਆਂ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੀ ਵਿਸੇਸਤਾ
ਨੂੰ ਲੈਕੇ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੈਹਲੀਆਂ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ
ਨਾਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਵਿਚ
ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਛ ਵਿਲਖਣ ਹੀ ਵਿਸੇਸਤਾ ਹੈ
। ਇਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਹੋਣ
ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਜਗਤਸੂਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ
ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਰਾਮ ਨਾਮ
ਅਤੇ ਹਰਿ ਨਾਮ ਆਦਿਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹਿਮਾ ਬਰਨਿਨ
ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਥਨ ਪਰ ਵਿਕਲਪ
ਹੋਂਦਾ ਹੈ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਹਾਂ ਬੇਸ਼ਕ ਰਾਮ ਨਾਮ ਅਤੇ ਹਰਿ ਨਾਮ ਆਦਿਕ ਦੀ ਮਹਿਮਾ
ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਿਖੀ ਹੈ ਸੋ ਠੀਕ ਹੈ। ਹੋਰ ਭੀ ਅਨੇਕ ਭਗਵਤ
ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ
ਬਰਨਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਆਪ ਏਹ ਭੀ ਸਮਝ
ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੇ ਨਾਮ ਕਿਸੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ

ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਨਾ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਕੋਈ ਇਕੁ ਨਾਮ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਬੀਜ ਮੰਤ੍ਰ ਹੋਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਜਿਤਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹੋਨ ਏਹ ਮਾਨੋ ਇਕ ਜਨੇਤ ਦੇ ਜਾਂਵੀ ਹੋਨ ਅਤੇ ਪਰਾ ਪੁਰਬਲਾ ਨਾਮ ਵਿਚ ਲਾੜਾ ਹੈ। ਸੋ ਜਦ ਜੀਵ ਜਾ ਢੁਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲਾੜਾ ਅੰਦਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਾਂਵੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਿਰ ਰਖ ਕੇ ਲਾੜੇ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਵਧੀਕ ਖਾਤਰ ਹੋਂਦੀ ਹੈ। ਸੋ ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਪਰਾ ਪੁਰਬਲਾ ਸਤਿ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ। ਜਾਂਵੀਆਂ ਦੀ ਤਰਾਂ ਹੋਰ ਨਾਮ ਜੇਹੜੇ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਜੀ ਦੇ ਹੋਨ ਪ੍ਰਗਟ ਲਿਖਕੇ ਖਾਤ੍ਰਦਾਰੀ ਕਰਨ ਵਤ ਉਨਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਜੋ ਸਭ ਕੁਛ ਲਾੜੇ ਰੂਪੀ ਪਰੇ ਪੁਰਬਲੇ ਨਾਮ ਦੇ ਤੁਫੈਲ ਹੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਲੱਖ ਪਰਾ ਪੁਰਬਲਾ ਨਾਮ ਹੈ ਸਭ ਉਸੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ ॥

ਅਥਵਾ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਸੁਣੋ ਦਰਖਤ ਦਾ ਬੀਜ ਅਥਵਾ ਫਲ ਜੋ ਇਕ ਅਸਲ ਵਸਤੁ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਓਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ ਉਸ ਬ੍ਰਿਛ ਦੇ ਫੁਲ ਪਤ੍ਰ ਡਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਨ ਸੋ ਫੁਲ ਪਤ੍ਰ ਡਾਲ ਦੁਵਾਰਾ ਜੋ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਉਸੀ ਅਸਲ ਵਸਤੁ ਬੀਜ ਫਲ ਦੀ ਹੀ ਹੈ। ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬੀਜ ਫਲ ਰੂਪੀ ਅਸਲ ਵਸਤੁ ਪਰਾ ਪੁਰਬਲਾ ਨਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਫੁਲ ਪਤ੍ਰ ਡਾਲ ਸਥਾਨੀ ਰਾਮ ਨਾਮ ਆਦਿਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੇ ਨਾਮ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

ਵਿਚ ਬਰਨਨ ਹੋਨ । ਤੇ ਇਨਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਜੋ ਬਰਨਨ ਹੈ
ਸੋ ਉਸੀ ਪਰੇ ਪੁਰਬਲੇ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਹੈ ॥

ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਜੋ ਰਾਮ ਨਾਮ
ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਬਰਨਿਨ ਹੈ ਸੋ ਉਸਦਾ ਏਹ ਤਾਤਪਰਯ ਨਹੀਂ
ਕਿ ਇਕੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ ਤੇ ਪਰਮੇਸਰ ਦੇ
ਹੋਰ ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਓਹ ਮਹਿਮਾ ਨਹੀਂ । ਅਸਲ ਭਾਵ ਇਸਦਾ
ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਬ ਵਿਚ ਜੋ ਰਮਿਆ ਰਾਮ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਮੇਸਰ
ਹੈ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਬਰਨਿਨ ਹੈ । ਸੋ ਜਿਤਨੇ
ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੇ ਨਾਮ ਹੋਨ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਹਿਮਾ ਜੋਗ ਹੋਨ
। ਸੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਆਦਿਕ ਜਿਤਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੇ ਨਾਮ ਮਹਿਮਾ
ਜੋਗ ਹੋਨ ਇਨਾਂ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਭੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ
ਜਾਣ ਦਿਤਾ । ਰਾਮ ਨਾਮ ਹਰਿ ਨਾਮ ਆਦਿਕ ਭੀ ਵਾਹਗੁਰੂ
ਨਾਮ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਨ । ਤੇ ਜਿਤਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੇ ਨਾਮ
ਹੋਨ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਨ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ
ਹੋਨ । ਸੋ ਉਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਨਾਮ ਅਤ੍ਰ ਦੀ
ਨਿਆਈਂ ਚੋਟੀ ਦੇ ਫੁਲ ਚੁਣ ਕੇ ਅਰਥਾਤ ਵਾਸਦੇਵ ਹਰਿ
ਨਾਮ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਮ ਨਾਮ ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਇਨਾਂ
ਦੇ ਆਦਿ ਵਰਣ ਲੈਕੇ ਇਕ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਮ ਬਣਾਇਆ
। ਜੈਸੇ ਮੀਰੁਲਬੈਹਰ ਚਹੁਆਂ ਵਡਿਆਂ ਬੇੜਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ
ਇਕ ਵਡਾ ਬੇੜਾ ਬਣਾ ਕੇ ਅਰਥਾਤ ਜਹਾਜ ਬਣਾ ਕੇ
ਯਾਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਸੋਈ ਗਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ

ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ । *ਸੋ ਤਾਤਪਰਯ ਏਹ ਕਿ ਓਅੰਨਮੋ ਭਗਵਤੇ
ਵਾਸਦੇਵਾਇ ਹਰਿ ਨਾਮ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਰਾਮ ਨਾਮ ਏਹ
ਇਕ ਇਕ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੇ ਚੌਥੇ ੨ ਪਾਦ ਹੋਨ ।
ਮਾਨੋ ਰੁਪੀਯੇ ਰੁਪੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੇ ਏਹ ਪਾਉਲੇ ਹੋਨ ।
ਹੋਰ ਏਹ ਭੀ ਸਮਝ ਲਵੋ ਕਿ ਇਨਾਂ ਚਹੁਆਂ ਨਾਮਾਂ ਦਾ
ਜਿਤਨਾਂ ਵਖੋ ਵਖਰਾ ਮਹਾਤਮ ਹੈ ਸੋ ਓਹ ਸਾਰਾ ਇਕਤ੍ਰ
ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਜਿਤਨਾ ਮਹਾਤਮ ਹੋਵੇ ਉਤਨਾ ਇਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ
ਨਾਮ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਹੈ । ਸਗੋਂ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਭੀ ਵਧ ਕੇ ਹੈ ।
ਜੀਕੁਰ ਗੰਧਕ ਸ਼ੋਰੇ ਤੇ ਕੋਇਲੇ ਦੀ ਵਖੋ ਵਖਰੀ ਜਿਤਨੀ
ਤਾਕਤ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਪਰ ਜਿਤਨੀ ਤਾਕਤ
ਉਨਮਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਓਹ ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਪਰ
ਇਨਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਚੀਜਾਂ ਨੂੰ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਬਰੂਦ ਬਣਿਆ
ਹੋਇਆ ਸੈਂਕੜੇ ਗੁਣਾਂ ਵਧਕੇ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਉਡਾਉਣ

* ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਹੈ ਏਹ ਹੈ ਕਿ
੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਜੀ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਪਾਸ ਆਕੇ ਅਗੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋਇਆ । ਅਰ
ਜਦ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ
ਅਮਰ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਏ ਉਸ ਵੇਲੇ ਏਹ
“ਵਾਹਿਗੁਰੂ” ਨਾਮ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਫੁਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਪਰੇ
ਪੁਰਬਲੇ ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਅਰਥਾਤ ਅੰਤ ਕੀਤਾ ॥

ਨੂੰ ਸਾਮ੍ਹਣ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਾਸਦੇਵ ਨਾਮ ਹਰਿ
ਨਾਮ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੀ ਵਖੋ ਵਖਰੀ ਮਹਿਮਾ
ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਜਿਤਨੀ ਹੈ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰੀਏ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਕੋਈ
ਸੈਂਕੜੇ ਗੁਣਾ ਵਧ ਕੇ ਇਕ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ
ਜਾਣਨੀ ਚਾਹੀਏ । ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ੩੬ ਜੁਗਾਂ ਦੇ ਤਪ
ਦਾ ਫਲ ਤੇ ਬਲ ਇਕ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨਾਮ ਵਿਚ ਹੈ । ਸੋ ਤਾਤ
ਪਰਯ ਏਹ ਕਿ ਜਿਤਨੇ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਮਹਾਤਮ
ਵਾਲੇ ਹੋਨ ਸਭ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹੋਨ
ਅਰ ਉਨਾਂ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰ ਗਤ ਹੈ
ਸੋ ਉਨਾਂ ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਜੋ ਮਹਿਮਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ
ਮਹਿਮਾ ਹੈ ॥

ਸੋ ਤਾਤਪਰਯ ਏਹ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ
ਜੁਗਤਾਂ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਜੋ ਜੋ ਹੋਨ ਏਹ ਸਭ ਤੱਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ
ਨਿਚੋੜ ਕਢਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ॥ ਜੀਕੁਰ ਕੌਡਾਂ ਪੈਸੇ ਦੁਆਨੀ-
ਆਂ ਪਾਉਲੀਆਂ ਧੋਲੀਆਂ ਰੁਪੈਯਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਰਜੇ
ਬਦਰਜੇ ਸਭਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਹੈ ਪਰ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਤੱਤ
ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਮੋਹਰਾਂ ਹੋਨ ਉਨਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲੋਂ
ਅਪੂਰਬ ਹੈ । ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਰਹਿਤਾਂ
ਜੁਗਤਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤੁਲ ਹੈ । ਪਰ ਜੋ ਕੋਈ ਮੋਹਰ ਦੀ
ਮਹਿਮਾ ਨਾ ਸਮਝ ਕੇ ਰੁਪੀਆਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਣੇ ਤੇ ਮੋਹਰ
ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰੁਪੀਏ ਵਲ ਦੌੜੇ ਉਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ

ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ ਰਾਮ ਨਾਮ
ਹਰਿ ਨਾਮ ਆਦਿਕ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਵਲ ਉਸਦਾ ਦੌੜਨਾ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਆਪਦੇ ਪਾਸ ਕੀ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਆਦਿ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ
ਕੇਵਲ ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਦਿਤੀ ਹੈ ਹੋਰ
ਕੋਈ ਮੰਤ੍ਰ ਅਰਥਾਤ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਜਿਤਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ
ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹਨ ਉਨਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਿਧਰੇ
ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਖ ਆਈ ਹੈ
ਇਸੀ ਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਸਾਖ ਆਈ ਹੈ। ਏਹ ਕਿਧਰੇ ਸਾਖ ਨਹੀਂ
ਆਈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਓਅੰ ਸੋਹੀ ਅਥਵਾ ਰਾਮ ਨਾਮ ਆਦਿਕ
ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਹੋਵੇ। ਹੋਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ
ਦੀ ਗੁਵਾਹੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਤੁਲ ਹੋਰ ਸਬੂਦਸਤ ਗੁਵਾਹੀ ਕੋਈ
ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ॥

ਵਾਰ ੧ ਪਉੜੀ ੧ ਤੁਕ ੧

ਨਮਸਕਾਰ ਗੁਰ ਦੇਵ ਕੋ ਸਤਿਨਾਮ ਜਿਸ
ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਣਾਇਆ ॥

ਵਾਰ ੧ ਪਉੜੀ ੨੩ ਤੁਕ ੭

ਕਲਜੁਗ ਬਾਬੇ ਤਾਰਿਆ ਸਤਿ ਨਾਮ ਪੜ੍ਹ
ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਣਾਯਾ ॥ ਕਲ ਤਾਰਣ ਗੁਰ ਨਾਨਕ
ਆਇਆ ॥

ਵਾਰ ੧ ਪਉੜੀ ੩੭ ਤੁਕ ੪

ਜੀਤੀ ਨਵਖੰਡ ਮੇਦਨੀ ਸਤਿਨਾਮ ਕਾ ਚਕ੍ਰ
ਫਿਰਾਯਾ ॥

ਵਾਰ ੬ ਪਉੜੀ ੫ ਤੁਕ ੧

ਪਉਣ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸਬਦ ਹੈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਗੁਰ
ਸਬਦ ਸੁਣਾਇਆ ॥

ਵਾਰ ੧੨ ਪਉੜੀ ੧੬ ਤੁਕ ੨

ਵੇਦ ਕਤੇਬ ਅਗੋਚਰਾ ਵਾਹਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸਬਦ
ਸੁਣਾਯਾ ॥

ਵਾਰ ੧੩ ਪਉੜੀ ੨ ਤੁਕ ੫

ਵਾਹਗੁਰੂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਜਪੁ ਹਉਮੈ ਖੋਈ ॥

ਵਾਰ ੨੪ ਪਉੜੀ ੧ ਤੁਕ ੫: ੭

ਸਤਿਰੂਪ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ
ਦੇਉ ਜਪਾਯਾ ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸਬਦ ਸੁਣਾਯਾ ॥

ਦੂਜਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਰ ੪੧ ਪਉੜੀ ੧੮ ਤੁਕ ੯

ਹਰਿ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹਰਿ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਗੁਰ

ਤਾਰਨਾਰਾ ॥

ਸੋ ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਵਿਚ ਸੰਦੇਹ ਅਥਵਾ
ਭ੍ਰਮ ਭੁਲਾਵਾ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ
ਮੰਤ੍ਰ ਸਤਿ ਨਾਮ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹੀ ਹੈ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਾਸ
ਏਹ ਮੰਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਰਾਮ ਨਾਮ ਓਅੰ ਸੋਹੰ ਆਦਿਕ ਮੰਤ੍ਰ ਹੋਨ
ਓਹ ਅਪਣੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਲ
ਛਲ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਪਰ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗਲ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ॥

ਹੋਰ ਏਹ ਜੋ ਕਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਸ੍ਰੋਤ੍ਰੀ
ਬ੍ਰਹਮ ਨੇਸਠੀ ਗੁਰੂ ਚਾਹੀਏ ਸੋ ਏਹ ਗਲ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ
ਇਸਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਚੋਲਾ ਪਾਕੇ ਜਗਜਾਸੂ ਦੀ
ਬੁਧੀ ਭ੍ਰਮ ਚਕ੍ਰ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਇਸਦੇ ਅਰਥ ਦੇ
ਵਾਧੇ (ਮਥਾਲਗੇ) ਦੇ ਭ੍ਰਮ ਚਕ੍ਰ ਵਿਚੋਂ ਕਢਣ ਲਈ
ਅਸੀਂ ਨਿਰਨੈ ਕਰਕੇ ਏਹ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਨਾਮ
ਉਸੀ ਗੁਰ ਸਬਦ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬਦ ਬ੍ਰਹਮ ਕਹਿਆ ਹੈ । ਸੋ
ਜਿਸਨੇ ਰੀਤੀ ਪੁਰਬਕ ਅਪਣੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮੁਖ ਰਸਨਾ
ਤੋਂ ਅਪਣੇ ਕੰਨਾਂ ਦੁਵਾਰਾ ਸਬਦ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਣਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਓਹ ਬ੍ਰਹਮ ਸ੍ਰੋਤ੍ਰੀ ਹੈ । ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਉਸ ਸਬਦ
ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦਸੀ ਹੋਈ ਜੁਗਤ ਦੁਵਾਰਾ ਮੰਨਕੇ
ਨਿਧਿਯਾਸਨ ਅਰਥਾਤ ਅਭਿਯਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਓਹ ਬ੍ਰਹਮ
ਨੇਸਠੀ ਹੈ । ਸੋ ਇਸਤੋਂ ਇਤ੍ਰ ਜੋ ਹੋਰ ਕੋਈ ਬ੍ਰਹਮ ਸ੍ਰੋਤ੍ਰੀ

ਬ੍ਰਹਮ ਨੇਸਠੀ ਦਾ ਨਿਰਨੈ ਕਰੇ ਸੋ ਉਸ ਨਿਰਨੈ ਨੂੰ ਨਿਰਾ-
 ਰਥਕ ਤੇ ਧੀਂਗੋ ਧੀਂਗੀ ਖਿਚੀ ਦਾ ਜਾਣਨਾ । ਸੋ ਜਗਜਾਸੂ
 ਨੂੰ ਏਹ ਖੋਜ ਜਰੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਜਿਸ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ
 ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਏਹ ਪ੍ਰਤਾਲ ਕਰ ਲਵੇ ਕਿ ਓਹ
 ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ੍ਰੀ ਤੇ ਨੇਸਠੀ ਹੋਵੇ
 । ਕਾਰਣ ਏਹ ਕਿ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਖ ਨੂੰ
 ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤ ਨੂੰ ਗੁਰ ਲੋਕ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ
 । ਕਿਉਂਜਿ ਜਿਸ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਜਿਸਦੇ ਪਾਸ ਹੋਂਦਾ ਹੈ
 ਅੰਤ ਨੂੰ ਉਸੀ ਦੀ ਪੁਰੀ ਵਿਚ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈਜਾਨ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ
 ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਹੋਰ ਏਹ ਭੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਂਵੇਂ ਮੰਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਹੀ
 ਹੋਵੇ ਪਰ ਜਿਸਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਮਿਲੇ ਅਰਥਾਤ
 ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਸਦੀ ਪੀਹੜੀ ਨਾ ਰਲੇ ਤਾਂ
 ਉਸਦਾ ਦਿਤਾ ਹੋਇਆ ਮੰਤ੍ਰ ਭੀ ਪੂਰਾ ਫਲਦਾਇਕ ਨਹੀਂ
 ਹੋਂਦਾ । ਜਿਸਦੀ ਨਾਦੀ ਪੀਹੜੀ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨਾਲ
 ਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਕਾ ਸਿਖ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਤ
 ਦਾ ਕੋਹਣ ਮੰਨਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਹੋਰ ਸੰਪ੍ਰਦਾਈ ਹੋਨ ਦਾ
 ਏਹ ਭੀ ਲਾਭ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੋਂ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਚਲਦੀ ਹੈ ਉਥੋਂ ਥੀਂ
 ਲੈਕਰ ਜਿੱਨਾ ਜਿੱਨਾ ਮਹਾਤਮਾ ਦੁਵਾਰਾ ਸਿਲਸਿਲੇ ਨਾਲ
 ਮੰਤ੍ਰ ਇਥੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਸੋ ਓਹ ਮੰਤ੍ਰ ਉਨਾਂ ਸਭਨਾਂ
 ਮਹਾਤਮਾਂ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਵਿਚ ਆਕੇ ਸਾਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ।
 ਐਸਾ ਸਾਧਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਤ੍ਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ

ਬਹੁਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਮਹਾਤਮਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮੁਖ ਦੁਵਾਰਾ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈਣਾ ਜੋਗ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੀ ਪੀਹੜੀ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਕੇ ਮਿਲਦੀ ਹੋਵੇ । ਅਧੇ ਰਾਹ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੋਵੇ ॥

ਸੋ ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਏਹ ਉਤਲੇ ਕਹੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲਖਣ ਹੈਨ ਇਨਾਂ ਲਖਣਾਂ ਦੁਵਾਰਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਢੂੰਢਕੇ ਲਭ ਲਏ । ਜਿਸ ਕਿਸੀ ਵਿਚ ਏਹ ਲਖਣ ਹੋਣ ਓਹ ਗੁਰੂ ਬਣਕੇ ਸਿਖ ਨੂੰ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਦਾ ਦਾਨ ਦੇ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਪਰ ਚੜ੍ਹਾਇ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਗੁਰੂ ਸਾਧਾਰਣ ਗੁਰੂ ਹੈ । ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈਨ ਸੋ ਹੋਰ ਹੈਨ । ਓਹ ਭੀ ਸਮਝ ਲਵੋ ॥

(੧) ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਏਹ ਕਿ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਗ੍ਰਿਸਥੀ ਹੋਵੇ * ਕਾਰਣ ਏਹ ਕਿ

* ਸਥਾਨ ਧਾਰੀ ਸਾਧ ਮਹੰਤ ਭੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰਿਸਥੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਸ੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਹੈਨ । ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਇਨਾਂ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਪਰ ਸੰਸਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਮ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹੈਨ । ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਏਹ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੈਨ ਸੋ ਅਚਾਰਜ ਕੋਟੀ ਵਿਚ ਹੋਂਦੇ ਹੈਨ । ਸੋ ਵਿਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਅਚਾਰਜ ਕੋਟੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ । ਸਥਾਨ ਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਚਾਰਜ ਕੋਟੀ ਵਿਚ ਰਖਿਆ ਹੈ ॥

ਗੁਰੂ ਮਤ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਸਤ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ । ਯਥਾ
ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਬਾਚ ॥

ਘਰਬਾਰੀ ਹੋਇ ਵਰਤਿਆ ਘਰਬਾਰੀ ਸਿਖ
ਪੈਰੀ ਪਾਇਆ ॥

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਭੀ ਘਰਬਾਰੀ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਹੋਏ
ਤੇ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਹੀ ਸਿਖ ਬਣਾਏ । ਸੋ ਗੁਰੂ ਮਤ ਵਿਚ ਅਸਲ
ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਸਤ ਵਿਚ ਹੀ ਰਖਣਦਾ ਹੈ । ਸੋ
ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਗੁਰੂ ਹੀ ਗ੍ਰਿਸਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ
ਸਕਦਾ ਹੈ । ਕਾਰਣ ਏਹ ਕਿ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਗ੍ਰਿਸਤ ਦੀ
ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਹੋਕੇ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਤੇ ਢੰਗ
ਯਾਦ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਪਰ ਸਿਖ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜੁਗਤ
ਦਸ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਤੇ ਜੋ ਗ੍ਰਿਸਤ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਤਿਆਗੀ
ਬਣੇ ਹੋਨ ਓਹ ਤਾਂ ਆਪਹੀ ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਭਗ ਗਏ ਹੋਨ
ਓਹ ਆਪਹੀ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਉਦਾਸ ਨਹੀਂ ਰੋਹ ਸਕੇ ਤਾਂ
ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਉਦਾਸ ਰੋਹਣ ਦਾ ਢੰਗ ਕਿਥੋਂ
ਦਸਣ ਜੀਕੁਰ ਰੜੇ ਦੀ ਬੂਟੀ ਜਲ ਵਿਚ ਕਵਲ ਨੂੰ ਰੋਹਣ
ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ॥

ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਗੁਰੂ ਚਾਹੀਏ ਉਸ
ਪਰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ॥

ਕਥਿਤ

ਆਪਨੋ ਸੁਅੰਗ ਸਭ ਕਾਹੁਐ ਸੁੰਦਰ ਲਾਗੈ

ਸਫਲ ਸੁੰਦਰਤਾ ਸੰਸਾਰ ਮੈਂ ਸਰਾਹੀਐ ।
ਆਪਨੋ ਬਨਜ ਬੁਰੇ ਲਾਗਤ ਨ ਕਾਹੁ ਰਿਦੈ
ਜਾਹਿ ਜਗੁ ਭਲੋ ਕਹੈ ਸੋਈ ਤੋ ਬਿਸਾਹੀਐ
। ਆਪਨੋ ਕਰਮੁ ਕੁਲਾ ਧਰਮੁ ਕਰਤ ਸਭੈ
ਉਤਮ ਕਰਮ ਲੋਗ ਬੇਦ ਅਵਿਗਾਹੀਐ ।
ਗੁਰ ਬਿਨ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਇ ਸਭਿ ਕੋਊ ਕਹੈ
ਮਾਇਆ ਮੈਂ ਉਦਾਸ ਰਾਖੈ ਸੋਈ ਗੁਰ ਚਾਹੀਐ ॥

ਸੋ ਇਸਦਾ ਤਾਤਪਰਯ ਏਹ ਕਿ ਏਹ ਇਕ ਆਮ
ਅਸੂਲ ਦੀ ਗਲ ਜਾਣਕੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕਤਿ ਨਹੀਂ
ਹੋਂਦੀ ਸਭ ਲੋਕ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਪਰ ਅਸਲ
ਗੁਰੂ ਓਹ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਇਆ ਅਰਥਾਤ ਗ੍ਰਿਸਤ ਵਿਚ
ਹੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਰਖੇ । ਸੋ ਐਸਾ ਗੁਰੂ ਓਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ
ਹੈ ਜੋ ਆਪ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਹੋਵੇ । ਸੋ ਸਦਾ ਤੋਂ ਹੀ ਏਹੁ ਰੀਤੀ
ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਨ ਧਾਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ
ਹੀ ਚੇਲੇ ਅਰਥਾਤ ਸਿੱਖ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ
ਨੇ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਸਨਿਆਸੀ ਅਰਥਾਤ ਵਿਰਕਤ ਨੂੰ ਚੇਲਾ
ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਬਲਕਿ
ਬੰਦਸ਼ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਕਿਉਂ ਜਿ ਚੇਲੇ ਅਰਥਾਤ ਸਿੱਖ
ਬਣਾਉਣ ਭੀ ਕੁਟੰਬ ਸਹੇੜਨਾ ਹੈ ਸੋ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਬੰਦੀ ਕੁਟੰਬ
ਦਾ ਤਿਯਾਗ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਦੀ ਕੁਟੰਬ ਸਹੇੜਨ ਦੀ
ਭੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਭੀ ਕਈ ਕਾਰਣ ਹੋਨ ਜਿਸਕਰਕੇ

ਤਿਆਗੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਬਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਗੁਰੂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਉਦਾਸ ਰਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤਿਆਗੀ ਸਿੱਖ ਅਰਥਾਤ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਭੀ ਤਿਆਗ ਦੀ ਜੁਗਤ ਦਸ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜਿ ਅਉਖੀ ਪੱਟੀ ਪੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੁਖਾਲੀ ਪੱਟੀ ਪੜਾਇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਦਾ ਏਹ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਹੋਵੇ। ਚਾਹ ਹੋਣੇ ਪਰ ਜਿਸਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕੇ ਤੇ ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭੀ ਜਿਸਦੀ ਸਿੱਖ ਕਰ ਸਕੇ ਵਿਰਕਤਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਭੀ ਦੁਰਲਭ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਸੋ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਨਾਤਾ ਵਿਰਕਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਿਭ ਸਕਦਾ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਭ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਕਥਾ ਬਾਰਤਾ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਗਿਆਨ ਚਰਚਾ ਆਦਿਕ ਸੁਣਨੇ ਅਤੇ ਅੰਨ ਬਸਤ੍ਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਸਬ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਣ ਹੈ। ਗੁਰਮਤ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੋਵੇ ਸਭ ਦੀ ਯਥਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਏ ਅਰ ਸਭਨਾਂ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰਮਤ ਧਾਰਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਏ। ਪਰ ਗੁਰਸਿੱਖ ਭਾਵ ਵਿਰਕਤ (ਸਨਯਾਸੀ) ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਮਿ੍ਜਾਦਾ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ॥

(੨) ਦੂਜਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਏਹ ਕਿ ਉਤਮ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਹੋਵੇ। ਜੈਸੇ ਬਖਸ਼ਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਤਮ ਚਾਰੇ ਸੁਭ ਬੰਸਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁਰ ਅੰਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣਾ। ਜੈਸੇ ਕਿ ਸੋਢੀਆਂ ਦੀ ਕੁਲ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣਾ (ਪਰ ਮੀਣਿਆਂ

ਧੀਰਮਲੀਆਂ ਸੋਢੀਆਂ ਨੂੰ ਛਡ ਕੇ) ਇਸ ਤੋਂ ਬੜੇ ਸਥਾਨ
ਭੱਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁਲ । ਭੱਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬੜੇ ਸਥਾਨ ਤੇਹਣਾਂ ਦੀ
ਅਤੇ ਤੇਹਣਾਂ ਤੋਂ ਬੜੇ ਸਥਾਨ ਬੇਦੀ ਬੰਸ * ਸਮੁਚੇ ਏਹ
ਕਿ ਗੁਣ ਕਰਮ ਸੁਭਾਉ ਜਾਤ ਜਿਨਸ ਆਦਿਕਾਂ ਕਰਕੇ
ਜਿਤਨਾ ਜਿਤਨਾ ਜੋ ਕੋਈ ਮਹਾਤਮਾ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਵੇ ਇਤਨਾ ੨ ਹੀ ਓਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ । ਬੰਸ ਦੀ
ਉਤਮਤਾਈ ਦਾ ਏਹ ਭੇਦ ਜਾਨਣਾ ਕਿ ਜੀਕਰ ਹੀਰਾ
ਪਿਤਲ ਦੀ ਮੁੰਦੀ ਵਿਚ ਭੀ ਜੜਿਆ ਹੋਵੇ । ਤੇ ਸੋਇਨੇ ਦੀ
ਮੁੰਦੀ ਵਿਚ ਭੀ । ਹੀਰਾ ਤਾਂ ਓਹੀ ਹੈ ਪਰ ਮੁੰਦੀ ਦੀ ਧਾਤੁ ਦਾ
ਫਰਕ ਹੈ । ਈਕੁਰ ਹੀ ਪਿਤਲ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ
ਬੰਸ ਹੋਨ ਅਤੇ ਸੋਇਨੇ ਵਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਿੰਦੀ ਬੰਸ । ਹੀਰੇ
ਵਤ ਸਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ । ਤਾਤਪਰਯ ਏਹ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੰਸਾਂ
ਨਾਲੋਂ ਬਖਸ਼ਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੁਲਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੋਨ
ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚਾਰੋਂ ਗੁਰਬੰਸਾਂ ਦੇ ॥

(੩) ਤੀਜਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਏਹ ਕਿ ਤੇਜਸ਼ੀ ਹੋਵੇ ॥ ਜੈਸੇ
ਬਚਨ ਹੈ ॥

*ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਹੁਆਂ ਬੰਸਾਂ ਦੇ ਇਕ ਦੂਜੇ
ਨਾਲੋਂ ਬੜੇ ਤੋਂ ਬੜੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਭੇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸਵਿਚ
ਦਾ ਹੈ । ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਚਾਰੋਂ ਗੁਰ ਬੰਸ ਉਤਮ ਮਾਨਨੀਯ
ਅਰ ਪੂਜ ਬਰਾਬਰ ਹੋਨ ॥

“ਹਾਥ ਉਠਾਇ ਸਕੈ ਕੋ ਜਨਕਉ ਬੋਲ ਨ ਸਕੈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ”

ਐਸਾ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸਦੀ ਅਵਗਿਆ ਕੋਈ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ । ਹਰ ਕੋਈ ਆਦਰ ਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ । ਜੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿਰਾਦਰੀ ਦੇਖਣਾ ਸਿਖ ਦਾ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਦਾ ਜਿਤਨਾ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਧਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਇਤਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਦੇ ਰਿਦੇ ਪਰ ਭਗਤ ਭਾਵਨੀ ਗੁਰੂ ਪਰ ਅਧਿਕ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਜਿਤਨੀ ਸਰਧਾ ਭਗਤੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਦੇ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ ਇਤਨਾ ਹੀ ਨਾਮ ਸਬਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਵੇਗਾ । ਤੇਜਸ਼ੀ ਗੁਰੂ ਪਰ ਸਧਾ ਭਾਉਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪਰ ਬਣਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ । ਤੇ ਏਹ ਭੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਾਰਣ ਗੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਓਹ ਭੀ ਸਾਧਾਰਨ ਸੰਬੰਧ ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੇਜਸ਼ੀ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਓਹ ਦਹੁਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਸਿੱਖ ਦੇ ਚਿਤ ਵਿਚ ਗੌਰਵ (ਫਖਰ) ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਜੀਕੁਰ ਕਿਸੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਬੜਾ ਆਦਮੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਪੁਤ੍ਰ ਨੂੰ ਬੜਾ ਮਾਣ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ॥

(੪) ਚੌਥਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਨੇਕ ਚਲਨੀ ਹੈ ॥

ਸੋ ਜੀ ਐਸੇ ੨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੈਨ ਲਖਣਾਂ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਵਿਚ ਜਿਤਨੇ ਅਧਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਹੋਣਗੇ ਇਤਨਾ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਖ ਗੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ । ਹੋਰ ਪੰਥ ਵਿਚ ਗੱਦੀਆਂ ਦੇ ਹੋਣੇ ਕਰਕੇ

ਜਗਜਾਸੁ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰੀਤਵਾਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਲਈ
ਉਚਿਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਲੋੜ ਲਭਣ ਵਿਚ ਸਹੂਲਤ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ।
ਸੋ ਜਿਸ ਗੱਦੀ ਨਾਲ ਜਿਸਦਾ ਕਾਰ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਕੁਲ ਗੁਰੂ
ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੋਵੇ ਸੋ ਉਸੀ ਗੱਦੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਦੇਖੋ
ਕਿ ਉਤੇ ਕਹੇ ਲਖਣ ਅਤੇ ਵਿਸੇਸ਼ਣ ਉਸ ਵਿਚ ਘਟਦੇ
ਹੈਨ ਕਿ ਨਹੀਂ । ਜੇ ਘਟਦੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਕਾਰਜ
ਉਥੋਂ ਹੀ ਸਾਰ ਲਏ । ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕਾਰ ਭੇਟ
ਕਰਨ ਦਾ ਹੀ ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਸਮਝੇ ਤੇ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ
ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੀ ਦੂਜੇ ਮਹਾਤਮਾ ਦੀ ਢੂੰਡ ਕਰੇ
। ਕਈ ਗੱਦੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤੀਏ ਕੱਛ ਕ੍ਰਿਪਾਣ
ਆਦਿਕ ਦੀ ਰੋਹਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੇ ਸੋ ਓਹ ਸਿੰਘਾਂ ਖਾਲ-
ਸਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੇਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਖਦੇ ।
ਅਰ ਕਈਆਂ ਗੱਦੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਸਤਿ ਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ
ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਆ ਖੋਇਆ ਗਇਆ ਹੈ ਤੇ ਓਅੰ ਸੋਹੰ ਰਾਮ
ਨਾਮ ਆਦਿਕ ਜੋ ਇਤਰ ਪੰਥਾਂ ਦੇ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈਨ ਉਨਾਂ ਦੀਆਂ
ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੀ ਕਾਰਣ ਆ ਗਏ ਹੈਨ ਅਰ ਓਹੀ
ਅਗੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹੈਨ । ਤੇ ਕਈ
ਕੇਵਲ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਪਉੜੀ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਦਸ ਦੇਂਦੇ ਹੈਨ
ਕਿ ਏਹੁ ਹੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਇਸੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਿਆ ਕਰ ।
ਬੀਜਮੰਤ੍ਰ ਵਖਰਾ ਕਰਕੇ ਨਾ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਓਹ ਅਗੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ।
 ਕਈਆਂ ਨੇ ਕੁਛ ਹੋਰ ਹੀ ਟੱਪਾ ਜੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਂਦਾ ਹੈ
 ਓਹੀ ਸਿਖਲਾ ਕੇ ਕਹਿ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ਏਹੁ ਹੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਹੈ
 ਇਸੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਤ ਵੇਰੀ ਰੋਜ ਪੜ ਲਇਆ ਕਰੋ । ਸੋ
 ਏਹੋ ਜੇਹੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਓਹੁ ਗਲ ਹੋਈ “ ਕੰਨਾਂ ਮੰਨਾਂ
 ਕੁਰ । ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਸਿੱਖ ਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਗੁਰ ” ਸੋ ਜੇਕਰ ਏਹੋ
 ਜੇਹਿਆ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਬਣਕੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਏਹ
 ਨਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਬਸ ਜੋ ਕੁਛ ਪ੍ਰਾਪਤ
 ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਏਹੋ ਹੀ ਹੈ ਹੋਰ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ । ਸੋ ਜਦ
 ਤਕ ਸਤਿ ਨਾਮ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਰੀਤੀ ਪੂਰਬਕ ਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ
 ਹੋਵੇ ਤਦ ਤਕ ਸਾਂਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਏ । ਕਿਉਂ ਜਿ
 ਬਾਰੰਬਾਰ ਮਾਨੁਖਾ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਣਾ । ਅਰ
 ਨਾ ਹੀ ਬਾਰੰਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖੀ
 ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣੀ ਹੈ ਸੋ ਏਹ ਦੋਵੇਂ ਦੁਰਲਭ ਹੋਨ ॥ ਮਹਾਰਾਜ
 ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਏਹੀ ਤੇਰੀ ਅਉਸਰ ਏਹੀ ਤੇਰੀ ਬਾਰ ।

ਜੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭੁਲੇ ਪੈਕੇ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏਗਾ
 ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਮਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ । ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਏਹ ਕਹਿ
 ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਜੋ ਕੁਛ ਗੁਰੂ ਕਹਿ ਦੇਣ ਉਸੀ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ
 ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਹੈ । ਸੋ ਏਹ ਨੇਮ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ
 ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਜੋ ਰਾਹ

ਚਲਾਇਆ ਹੈ ਉਸੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ॥

ਸਿੱਖ ਦੇ ਜਨਮਦਿਆਂ ਹੀ ਬਾਲਕ ਸਿੱਖ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ ਮਾਨੋ ਜਨਮਦਿਆਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਵਿਵਾਹ ਗਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਅਰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮਾਨੋ ਮੁਕਲਾਵਾ ਹੈ । ਸੋ ਸੁਰਤ ਰੂਪੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੰਤ੍ਰ ਰੂਪੀ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸੰਜੋਗ ਹੋ ਗਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਏਹ ਵਿਆਹਦੜ ਪਤੀ ਦਾ ਸੰਜੋਗ ਹੈ । ਤੇ ਜੇਕਰ ਅੰਨਿ ਮਤ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਏਹ ਗਲ ਜਾਨਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਵਿਵਾਹ ਵਾਲੇ ਘਰ ਮੁਕਲਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ । ਵਿਵਾਹ ਹੋਰ ਘਰ ਹੋਇਆ ਮੀ ਅਰ ਮੁਕਲਾਵਾ ਹੋਰ ਘਰ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਸੋ ਏਹ ਰੀਤੀ ਬਿਭਚਾਰੀ ਹੈ । ਹੋਰ ਏਹ ਗਲ ਭੀ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਕਹਿ ਆਏ ਹਾਂ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿ ਜਿਸਦੇ ਪਾਸ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਓਹੀ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਵਿਚ ਜਾਏਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਿਸ ਜਿਸ ਦੇ ਪਾਸ ਜਿਸਦੀ ੨ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦਾ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਓਹ ਉਸੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪੁਰੀ ਵਿਚ ਜਾਏਗਾ । ਗੁਰੂ ਕੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੀ ਹੈ । ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ ਜੋਤ ਹੈ ॥

ਸੋ ਇਸਲਈ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਖੋਜਕੇ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨਾ ਚਾਹੀਏ । ਅਰ ਗੱਦੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਹਥ ਜੋੜਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਪ ਅਪਣੇ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੀ ਤੁੱਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਅਰ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਛਕਿਆ ਓਹ ਛਕ ਕੇ ਕੱਛ ਕ੍ਰਿਪਾਣ
ਆਦਿਕ ਰਹਿਤ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਨ । ਅਤੇ ਜਿਨਾਂ ਦੇ
ਪਾਸ ਉਤੇ ਕਹੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਮੰਤ੍ਰ ਤੇ ਇਨਾਂ ਮੰਤ੍ਰਾਂ ਦੇ
ਅਭਿਯਾਸ ਦੀ ਜੁਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਓਹ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕਰਕੇ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਬੇੜੇ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਲਾਹ ਬਣਨ
ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਬਾਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਨ । ਤੇ ਜੇਕਰ ਏਹ ਗਲ
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਵਸ ਵਰਤੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਨਾ
ਦੇਨ । ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿਤਾ ਕਰਨ
ਕਿ ਭਾਈ ਸਿਖੋ ਸਾਡੇ ਭਰੋਸੇ ਨਹੀਂ ਰੈਹਣਾ । ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ
ਕਾਰ ਭੇਟ ਲੈਨੇ ਵਾਲੇ ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਮੰਤ੍ਰ ਵਾਸਤੇ
ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਢੂੰਡ ਕਰਕੇ ਅਪਣਾ ਪੁਲੋਕ ਸੁਧਾਰਨ
ਦਾ ਸਰੰਜਾਮ ਕਰ ਲਵੋ । ਏਹ ਕੈਹਕੇ ਅਪਣੀ ਸੁਰਖਰੋਈ
ਹਾਸਲ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਏ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ
ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਓੜਕ ਨੂੰ ਓਹ ਗਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ
ਮਸੰਦਾਂ ਦੀ ਹੋਈ ਸੀ ॥

ਹੁਣ ਅਖੀਰ ਸਿਧਾਂਤ ਏਹ ਕਿ ਵਿਦਿਯਾ ਗੁਰੂ ਕੁਲ
ਗੁਰੂ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਇਨਾਂ ਤਿਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ
ਦੇ ਹੋਂਦਿਆਂ ਭੀ ਉਸ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੀ ਹੈ
ਜਿਸਦੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਿਮਾ ਤੇ ਲੋੜ ਬਾਰੰਬਾਰ
ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਸੋ ਓਹ ਸਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਅਰਥਾਤ
ਨਾਮ ਦੇ ਦਿੜਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਹੈ । ਇਸ ਨਾਮ ਦੇ ਦਾਤੇ

ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਓਹ ਤਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ
ਸਕਦੇ । ਹਾਂ ਏਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਹੀ ਚਾਰੇ ਮਨੋਰਥਾਂ
ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦੇਵੇ । ਜੈਸੇ ਕਿ ਕਾਰ ਲੈਨ ਵਾਲਾ ਜੋ ਕੁਲ
ਗੁਰੂ ਹੋ ਓਹੀ ਵਿਦਯਾ ਪੜ੍ਹਾਇ ਕਰ ਵਿਦਿਯਾ ਗੁਰੂ ਭੀ ਹੋ
ਜਾਇ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇ ਕਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਭੀ
ਬਣਜਾਇ । ਤੇ ਓਹੀ ਸਬਦ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਕਰ ਨਾਮ ਦਾ
ਦਾਤਾ ਭੀ ਗੁਰੂ ਹੋ ਜਾਇ ਤਾਂ ਇਸ ਜੇਹੀ ਹੋਰ ਗਲਹੀ ਕੋਈ
ਨਹੀਂ । ਅਬਵਾਇਨਾਂ ਚਹੁਆਂ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਤਨੇ ਕਾਰਜ
ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਸਰਦੇ ਹੋਨ ਸਾਰ ਲਏ । ਪਹਿਲਾ ਨੰਬਰ ਕਾਰ
ਲੈਨ ਵਾਲੇ ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਜ ਉਸਤੋਂ ਨਾ ਸਰੇ
ਕਿਸੀ ਹੋਰਸ ਪਾਸੋਂ ਸਾਰ ਲਏ । ਜਿਥੋਂ ਕਾਰਜ ਸਾਰੇ ਸਰਧਾ
ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ॥

ਇਸ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦੇ ਦਾਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਰਣ
ਚਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸੋ ਯੋਗ ਪੁਰਸ ਪਰ ਸਰਧਾ ਭਾਉ
ਭਗਤੀ ਕਰਕੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਫਲ ਵਿਚ ਸਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕਰਕੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਦੁਵਾਰਾ ਭਜਨ ਹੋਨ ਵਾਲੀ ਜੁਗਤ ਨਾਲ
ਜੋ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕਰਤੱਬ ਕਰਨਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ
ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਪਾਲਨ
ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਗਿਆ ਪਾਲਨ ਕਰਕੇ

ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨੀਓ ਗ੍ਰੰਥ ॥

ਇਸ ਬਚਨ ਦੁਵਾਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ

ਮੰਨਣਾ ਸਿੱਧ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਦੀ ਪੀਹੜੀ ਸਿਖ ਦੀ ਜਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸੰਬੰਧ ਗਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਹਰ ਇਕ ਸਿਖ ਲਈ ਏਹ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਲ ਅਪਣੀ ਨਾਦੀ ਪੀਹੜੀ ਦਾ ਕੁਰਸੀ ਨਾਵਾਂ ਨਾਮ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਸਮਝ ਰਖੇ ਤਾਂ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਅਰਥਾਤ ਪੁਤ੍ਰ ਜਾਣੇ । ਬਿਨਾਂ ਕੁਰਸੀ ਮਿਲੇ ਦੇ ਕੋਈ ਪੁਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਦੇਖੋ ਨਮੂਨੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਅਪਣਾ ਕੁਰਸੀ ਨਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ । ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕੁਰਸੀ ਨਾਵਾਂ ਹੈ । ਅਰ ਦੂਜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਹੈ ॥

ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਦੀ ਕੁਰਸੀ ਨਾਵਾਂ

ਸੋਢੀ ਸੁਲਤਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਦਸਮਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਕਲਾਧਾਰੀ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤਸਿੰਘ ਜੀ

ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ
ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ॥

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਭਾਈ ਅਵਤਾਰਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਤਾ

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਨਾਦੀ ਕੁਰਸੀ ਨਾਵਾਂ
ਪ੍ਰਗਟ ਰੋਹਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ॥

ਨੰਬਰ ੨

ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਤਾ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਕੁਰਸੀ ਨਾਵਾਂ ।

ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਗੁਰ ਦੁਵਾਰਾ ।

ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਅਵਤਾਰ
ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ

ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਤਾ ਭਾਈ ਅਵਤਾਰਸਿੰਘ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਜੇਕਰ ਦਸਮ ਪਾਤ-
ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤਕ ਸਿਧ ਹੋਸਕੇ ਤਦ ਬੇਹਤ੍ਰ ਹੈ ਨਹੀਂ
ਤਾਂ ਸੁਖ । ਤੇ ਏਹ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਚਹੁਆਂ ਤਖਤਾਂ ਅਥਵਾ ਕਿਨਾ
ਮੁਖੀ ਗੁਰ ਦੁਵਾਰਿਆਂ ਅਥਵਾ ਮੁਖੀ ਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਦਾਤੀਆਂ ਗੱਦੀਆਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਇ ਤਾਂ ਭੀ ਠੀਕ ਹੈ ॥

ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਤਾ ਦੇ ਘ੍ਰਾਣੇ ਦਾ ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੋਨ
ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕੈਣੀ ਵਾਲੇ ਭਾਈ ਬੀਰਮ ਸਾਹ ਜੀ ਦੇ ਘ੍ਰਾਣੇ
ਨਾਲ ਹੈ। ਭਾਈ ਬੀਰਮ ਸਾਹ ਜੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ
ਸਾਹਿਬ ਛੇਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ ਛੇਵੀਂ
ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਸਾਡੇ ਘ੍ਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਦੀ ਦੀ ਕਾਰ
ਹੇਠ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਦੀ ਦੇ
ਕੈਣੀ ਵਾਲੇ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਕਰਕੇ ਨਾ
ਮੰਨੀਏ ਅਰ ਕਾਰ ਭੇਟ ਨਾ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਸਾਹਿਬ ਛੇਵੀਂ
ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਦਾ ਜੁਰਮ
ਸਾਡੇ ਪਰ ਆਵੇਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਜਦ ਕਦੀ ਕੋਈ
ਬੀਰਮ ਸਾਹੀਆ ਭਾਈ ਆਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਯਥਾ
ਯੋਗ ਤਿਲ ਫੁਲ ਦੀ ਭੇਟਾ ਤੇ ਸੇਵਾ ਜੋ ਸਰ ਬਣੇ ਕੀਤੀ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਏਹ ਗੱਦੀ ਭਾਈ ਬੀਰਮਸਾਹ ਜੀ ਦੀ ਅਮੀਰਪੁਰ
ਚੌਮੁਖ ਦੇ ਉਪਰ ਪਹਾੜੀ ਮੁਕਾਮ ਕੈਣੀ ਨਾਮ ਰਿਯਾਸਤ
ਜੰਮੂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ ਇਸ ਗੱਦੀ ਦੇ ਭਾਈ ਅਪਣਾ ਕੁਲ ਗੁਰੂ
ਬਾਬੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ
ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਕਾਰ ਭੇਟ
ਕਰਦੇ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਦੇ ਤੇ ਸਤਿ ਸਬਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
ਕਰਦੇ ਹੋਨ। ਸੋ ਇਸ ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ
ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੀ ਨਾਮਾਵਲੀ ਜਾਣਨ ਦੀ ਵਿਸੇਸ਼ ਲੋੜ ਨਹੀਂ
ਹੋਂਦੀ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਜੋ ਕੁਛ ਆਪ ਨੇ ਨਿਰਨੈ ਕਰਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ
ਸੋ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਪਰ ਕੀ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਪਕਾਰ
ਕੀਤਾ ਹੈ ਹੁਣ ਹੋਰ ਕੋਈ ਸੰਸਾ ਭ੍ਰਮ ਮੇਰਾ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ
ਰਹਿਆ ਆਪ ਦੀ ਦਇਆ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤ ਹੋ
ਗਇਆ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹੈ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ
ਜ਼ਰੂਰ ਕਿਸੀ ਯੋਗ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਢੂੰਡ ਕੇ
ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਰ ਮਾਈ ਦੇ ਜਾਮੇ
ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹੈਨ ਕਿ ਕੇਵਲ ਪਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਹੀ
ਲੋੜ ਹੈ ਹੋਰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਤੇ ਕਈ
ਕਹਿੰਦੇ ਹੈਨ ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਉਸਦਾ ਭਰਤਾ ਹੀ ਹੈ
ਅਪਣੇ ਭਰਤਾ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਜੋਗ
ਹੈ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਪੁਰਸ਼ ਤੋਂ ਲੈਣਾ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਜਿ ਹੋਰ
ਕਿਸੀ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਪਾਸ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।
ਸੋ ਇਸਦਾ ਭੀ ਆਪ ਜੁਗਤੀ ਪੁਰਬਕ ਨਿਰਨੈ ਕਰਦੇਈਏ।

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਹੋਰ ਜੋ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਫੁਰੇ ਬੇਸ਼ਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ
ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਉਤਰ ਦੇਨ ਨੂੰ ਮੈਂ ਤਿਆਰ
ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਜਿ ਏਹ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦਾ ਵਿਸਾ ਜਿਤਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ
ਹੈ ਇਤਨਾ ਹੀ ਇਸ ਵਿਸੇ ਪਰ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਤੇ ਉਤਰ

ਦੇਨ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਸਿਰ
ਗੁੰਮ ਅਰਥਾਤ ਨਿਗੁਰਾ ਰੋਹ ਕੇ ਜਨਮ ਨਿਸਫਲ ਨਾ ਕਰੇ
। ਹੁਣ ਜੋ ਤੁਸਾਂ ਪੁਛਿਆ ਹੈ ਸੁਣੋ । ਪੁਰਖ ਭੀ ਮਾਣਸ ਦੇਹ
ਹੈ ਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਭੀ ਮਾਣਸ ਦੇਹ ਹੈ ਸੋ ਮਨ ਤੇ ਬੁਧੀ ਰਖਣ
ਵਾਲੇ ਮਾਨੁਖ ਹੋਨ ਚਾਹੇ ਪੁਰਖ ਹੋਨ ਚਾਹੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਹੋਨ
ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਕੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਲੈਨਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ । ਮਹਾਰਾਜ
ਜੀ ਨੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਤੇ ਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਹਿਆ
ਹੈ ਜੈਸੀ ਲੋੜ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਹੈ ਐਸੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਭੀ ਹੈ ।
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਛਕਾਉਣ ਵਿਚ ਅਥਵਾ ਹੋਰਨਾਂ ਕਈਆਂ
ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਹੋਨ ਅਤੇ
ਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਅਪਣੇ । ਅਰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਕੇ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਦੀ
ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਲਿਆਨ
ਕ੍ਰਿਤ ਧਰਮ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਤੇ ਪੁਰਖਾਂ ਦਹੁਆਂ ਲਈ ਅਰ
ਚਹੁਆਂ ਬਰਣਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਹੈ । ਹਾਂ ਪੰਖੀਆਂ ਪਸ਼ੂਆਂ
ਲਈ ਇਸ ਗਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪਿਛਲੇ ਜਮਾਨਿਆਂ
ਵਿਚ ਅਲਬੱਤਾ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਤੇ ਸੂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸ ਪਦਵੀ
ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੇ ਸਨ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਤ ਸਮਝਦੇ ਸਨ । ਸੋ ਗੁਰੂ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਤੇ ਅਬਰਣ
ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਮਾਣਸ ਜੂਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਕੇ ਕਲਿਆਨ
ਕ੍ਰਿਤ ਮਾਰਗ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਣਾਇਆ । ਸੋ ਜਰੂਰ
ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ

ਜਰੂਰ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈਨਾ ਚਾਹੀਏ ॥

ਹੋਰ ਏਹ ਜੋ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੋਹਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਉਸਦਾ ਭਰਤਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਭਰਤਾ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਲੈਨਾ ਚਾਹੀਏ । ਸੋ ਏਹ ਸਖਤ ਗਲਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਗਲਤੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਭੀ ਫਸਕੇ ਸੰਸਕਾਰ ਭਾਗ ਵਿਚ ਲਿਖ ਬੈਠੇ ਸਾਂ ਕਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪਿਤਾ ਤੇ ਸਹੁਰੇ ਜੇਠ ਆਦਿਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅਪਣੇ ਭਰਤਾ ਕੋਲੋਂ ਭੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਪਰ ਜਦ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਪਿਛੋਂ ਹੋਰ ਸੋਚਿਆ ਅਰ ਅਸਲ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਤਾਂ “ਇਸਤ੍ਰੀ ਅਪਣੇ ਭਰਤਾ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ” ਇਸ ਲਿਖੇ ਪਰ ਬਹੁਤ ਅਫਸੋਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਸਖਤ ਗਲਤੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਕਿੰਉਂਜਿ ਪਤੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਤੀ ਪਾਸੋਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਤੇ ਪਤੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ । ਜੇਕਰ ਐਸਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਭਰਤਾ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਰੈਹ ਸਕਦਾ ਕਾਰਣ ਏਹ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਦਾ ਜੋ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਰ ਦਾ ਹੈ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੇਨ ਵਾਲਾ ਪਿਤਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਲੈਨ ਵਾਲਾ ਪੁਤ੍ਰ । ਯਥਾ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਪੁਰਖ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾਇਕ ਪਿਤਾ

ਮੰਤ੍ਰ ਦਾਇਕ ਤ੍ਰਿਯਾ ਮਾਤ ॥

ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇਣੇ ਵਾਲਾ ਪੁਰਖ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਓਹ ਪਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਤ੍ਰੀ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇਣੇ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਹੈ ॥

ਹੋਰ ਏਹ ਭੀ ਹੈ ਇਸ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਨਾਦੀ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੋਕੇ ਨਾਦੀ ਕੁਲ ਦੀ ਪੀਹੜੀ ਚਲਕੇ ਕੁਰਸੀ ਨਾਵਾਂ ਕਾਇਮ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਜੈਸਾ ਪਿਛੇ ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਤਾ ਦਾ ਕੁਰਸੀ ਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ । ਸੋ ਇਸਲਈ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇਨ ਵਾਲਾ ਪਿਤਾ ਬਣਦਾ ਹੈ । ਏਹ ਨਾਦੀ ਪਿਤਾ ਅਰਥਾਤ ਧਰਮ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ । ਤੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਲੈਨ ਵਾਲੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਪਤੀ ਦਾ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥

ਸੋ ਹਰਗਿਜ਼ ਹਰਗਿਜ਼ ਭਰਤਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਇਸਤ੍ਰੀ ਲਈ ਉਸਦਾ ਭਰਤਾ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ । ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਪਤੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਭਾਵਨਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ । ਜੀਕੁਰ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰਦਾ ਭਰਤਾ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਹੈ ਈਕੁਰਹੀ ਉਹੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਪਤੀ ਰੂਪ ਹੋਕੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਭਰਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ॥ ਏਹ ਭਾਵਨਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਏ ॥

ਹੋਰ ਏਹ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੂਜੇ ਪੁਰਸ ਦੇ ਪਾਸ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਸੋ ਬੇਸ਼ਕ ਠੀਕ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਵਿਚ ਪੁਰਸ ਭਾਵਨਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਣਾ ਜੋਗ ਨਹੀਂ

ਪਿਤਾ ਭਾਵਨਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣਾ ਜੋਗ ਹੈ । ਸੋ ਜੀਕੁਰ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਾਸ ਪੁਤ੍ਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਈਕੁਰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਾਸ ਭੀ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ । ਇਸੀ ਕਰਕੇ ਸੁਕੇਤ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਰਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਗਈ ਤਾਂ ਘੁੰਡ ਕਢ ਕੇ ਜਾਣੇ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕਮਲੀ ਕਹੀ ਤਾਂ ਓਹ ਕਮਲੀ ਹੋਕੇ ਕਪੜੇ ਪਾੜ ਕੇ ਬਣ ਵਿਚ ਦੌੜ ਗਈ ਸੀ ॥

ਹੋਰ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵਿਚ ਜੁਵਾਨ ਕੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਜੁਵਾਨ ਪਿਤਾ ਤੇ ਭ੍ਰਾਤਾ ਪਾਸ ਭੀ ਏਕਾਂਤ ਸਥਾਨ ਇਕੇਲੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ । ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਾਈ ਨੂੰ ਏਕਾਂਤ ਸਥਾਨ ਇਕੇਲੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਾਸ ਭੀ ਜਾਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ । ਜੇ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਦ ਭੀ ਅਪਣੇ ਪਤੀ ਅਥਵਾ ਕੁਟੰਬ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੀ ਹੋਰਸ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ ਜਾਏ । ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭੀ ਜੋ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਪਦਾਰਥ ਕਰਕੇ ਅਥਵਾ ਕੋਈ ਬਸਤ੍ਰ ਆਦਿਕ ਅਪਣੀ ਹਥੀਂ ਬਨਾ ਕਰਕੇ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਅਰਪਣ ਕਰੇ । ਹਥ ਦੀ ਜੋ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਪਤੀ ਦੀ ਹੀ ਕਰੇ । ਪਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਨਾਮ ਜੋ ਗੁਰਾਂ ਪਾਸੋਂ ਲਵੇ ਉਸਦਾ ਅਭਿਸ਼ਾਸ ਕਰੇ । ਏਹ ਦੋਵੇਂ ਸਾਧਨ ਮੋਖ ਦਾਤਾ ਹੋਨ । ਕਈ ਮੂਰਖ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਪਿਛੇ ਦੌੜਦੀਆਂ ਫਿਰਦੀਆਂ ਹੋਨ ਏਹ ਧਰਮ ਸਤਿ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕਰਮ ਹੈ । ਐਸੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਅਪਣੇ

ਧਰਮ ਸਤਿ ਨੂੰ ਭੀ ਨਸਟ ਕਰਦੀਆਂ ਤੇ ਸਾਧਾਂ ਦੇ ਜਤ ਸਤਿ
ਬ੍ਰਤ ਨੂੰ ਭੀ ਭੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਨ ਐਸਾ ਕਰਨਾ ਨਾ ਇਸਤ੍ਰੀ
ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ ਨਾ ਸਾਧ ਲਈ । ਇਸ ਅਜੋਗ ਰੀਤੀ
ਨੂੰ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਜੋਗ ਹੈ । ਕਿਉਂ ਜਿ ਕਈ
ਬੁਢੀਆਂ ਨੇ ਭਲੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਧਾਂ ਨੂੰ ਡੋਬਿਆ ਤੇ ਕਈ ਭਲੀਆਂ
ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਖੋਟੇ ਸਾਧਾਂ ਨੇ ਚੌੜ ਕੀਤੀਆਂ ਬਲਕੇ ਦੋਵੇਂ ਭਲੇ
ਲੋਕ ਸੇ ਪਰ ਏਕਾਂਤ ਵਿਚ ਇਕਠੇ ਹੋਣੇਕਰਕੇ ਵਿਕਾਰੀ ਹੋ
ਗਏ । ਮਨ ਦਾ ਕੁਛ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ । ਸੋ ਜੋ ਜੋ ਕਾਰਣ
ਮਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਨ ਓਹ ਇਕਤ੍ਰ ਨਹੀਂ
ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਏ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਅਜ ਕਲ ਜੋ ਸਤਿ ਸੰਗਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾ ਹੈ ਸੋ ਠੀਕ
ਹੋ ਰਹਿਆ ਹੈ ਅਬਵਾ ਇਸਦੇ ਵਿਚ ਭੀ ਕੁਛ ਨੁਕਸ ਹੈ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਮੁਖੋਂ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਭ ਕੋਈ ਕਰੈ

ਵਿਰਲੈ ਹਿਰਦੈ ਵਸਾਇਆ ॥

ਸੋ ਅਜ ਕਲ ਖਾਸ ਲੋਕਾਂ ਗੁਰਮਤ ਧਾਰਨ ਕਰਨ
ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛਡਕੇ ਆਮ ਸਤਿਸੰਗੀਆਂ ਦੇ ਸਤਿ ਸੰਗਤ
ਦੀ ਹਾਲਤ ਏਹ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਓਹ ਇਸੀ ਗਲ ਨੂੰ ਸਤਿ

ਸੰਗਤ ਜਾਣਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਲਇਆ ਕਥਾ
ਸੁਣ ਲਈ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਲਇਆ । ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਗ੍ਰੰਥ
ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾਂ
ਦੇ ਪਾਸ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਹੋਂਦੇ ਸੁਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਉਤਰ
ਲਏ ਕੁਛ ਹਰਿਜਸ ਸੁਣਿਆ ਕੁਛ ਸੁਨਾਇਆ ਇਤਿਆਦਿਕ
ਦਿਨ ਵਿਚ ਇਕ ਦੋ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਚਾ ਕਰ ਲਇਆ । ਸੋ ਇਸ
ਪ੍ਰਚੇ ਦੀ ਜਿਤਨੀ ਮਹਿਮਾ ਕੀਤੀ ਜਾਇ ਥੋੜੀ ਹੈ । ਪਰ ਇਸ
ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਚੇ ਵਿਚ ਕੀ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕੁਕਰਮਾਂ ਤੇ ਕੁਸੰਗਤ ਦੀ
ਨਿਖੇਧੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਅਸਾਰ ਜਾਨਣਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ
ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤਿਯਾਗ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੇ
ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਵੇਰਾਗ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਦਾ ਅਵਸਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ
। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅਧਿਯਾਤਮਕ ਭਾਪਾਂ ਦੇ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਾਂਤੀ
ਉਤਪੰਨ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਅਰ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਤੇ
ਸੁਭ ਮਾਰਗ ਪਰ ਚਲਨ ਲਈ ਰੁਚੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਆਸੁਰੀ
ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਤਿਯਾਗ ਅਤੇ ਦੇਵੀ ਸੰਪਦੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿਣ
ਪਰ ਅਭਿਲਾਖਾ ਹੋ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਤਥਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ
ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਅਰਥ ਲਾਉਨ ਲਈ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਨੇਕ
ਗੁਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੇ ਤੇ ਅਪਗੁਣ ਛੁਟਦੇ ਹੋਨ । ਪਰ ਇਸ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸਤਿਸੰਗਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾ ਈਕੁਰ ਹੈ ਜਿਸ ਪਰ
ਅਗੇ ਉਦਾਹਰਣ ਅਰਥਾਤ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਅਸੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ
ਹਾਂ ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਜੀਕੁਰ ਕਿਸੀ ਐਸੀ ਵੇਦੰਗੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ

ਪੜ੍ਹੀ ਅਥਵਾ ਸੁਣੀ ਜਾਏ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰੋਗ ਦੀ ਤਸਖੀਸ
(ਨਿਦਾਨ) ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦਵਾਈ ਤੇ ਦਵਾਈ ਦੇ ਗੁਣ ਅਰ
ਪੱਥ ਦੇ ਲਾਭ ਤੇ ਕੁਪੱਥ ਦੇ ਅਉਗੁਣ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨ ਸੇ ਉਸੀ
ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਸੁਣ ਕੇ ਕੁਪੱਥ ਦਾ ਤਿਆਗ ਤੇ ਪੱਥ ਦਾ ਗ੍ਰਹਣ
ਕਰੇ ਤੇ ਸਭ ਕੁਛ ਹੋਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਲ ਕਰੇ ਪਰ ਰੋਗ
ਦੇ ਕੱਟਣ ਵਾਲੀ ਜੋ ਅਸਲ ਅਉਖਧੀ ਹੈ ਓਹ ਨਾ ਵਰਤੇ।
ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਅੰਬ ਜੈਸੇ ਬ੍ਰਿਛ ਨੂੰ ਫਲ ਖਾਉਣ ਲਈ
ਲਗਾਏ ਪਰ ਉਸਦੀ ਹਰਿਯਾਵਲ ਦੀ ਸੋਭਾ ਤੇ ਸੀਤਲ
ਛਾਇਆ ਪਰ ਤੁਸਟ ਹੋ ਰਹੇ ਤੇ ਫਲ ਨਾ ਖਾਏ ॥ ਅਥਵਾ
ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੋਲਾਂ ਸਿੰਗਾਰ ਕਰਕੇ ਅਪਣੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ
ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂਬਾਦ ਗਾਇ ਗਾਇ ਕਰ
ਪ੍ਰਸੰਨ ਤੇ ਮਗਨ ਹੋਕੇ ਇਤਨੇ ਮਾਤ੍ਰ ਵਿਚ ਹੀ ਤੁਸਟ ਹੋ
ਰਹੇ ਤੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਨਾ ਕਰੇ ॥
ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਬਿਵਾਹ ਵਾਲੇ ਘਰ ਬਿਵਾਹ ਦਾ ਸਾਰਾ
ਸਮਾਗਮ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਣਾ ਖਾਣਾ ਹਸਣਾ
ਖੇਡਣਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਣਾ ਬਾਜਿਆਂ ਗਾਜਿਆਂ ਦੇ ਕੁਲਾਹਲ
ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੋਨ ਜਨੇਤ ਆਦਿਕਾਂ ਦੇ ਉਤਸਾਹ ਵਿਚ
ਹੀ ਤੁਸਟੀ ਮੰਨ ਲੈਣੀ ਪਰ ਵਰ ਕੰਨਿਆ ਦਾ ਸੰਜੋਗ ਜੋ
ਅਸਲ ਬਿਵਾਹ ਹੈ ਨਾ ਹੋਣਾ । ਸੋ ਏਹ ਮੂੰਹੋਂ ਹਰਿ ਹਰਿ
ਕਹਿਣਾ ਅਥਵਾ ਸੁਣਨਾ ਹੈ ॥

ਸੋ ਜੀਕੁਰ ਏਹ ਚਾਰੇ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਹੋਨ ਈਕੁਰ ਹੀ

ਇਸ ਉਤਲੀ ਸਤਿਸੰਗਤ ਦਾ ਸਮਾਚਾਰ ਹੈ । ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਪਾਠ ਚਰਚਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਬਿਚਾਰਨ ਆਦਿਕ ਜੋ ਕੁਛ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਭੀ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਹੈ ਏਹ ਭੀ ਬਹੁਤ ਕੁਛ ਲਾਭ ਦਾਇਕ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਦਾ ਫਲ ਰੂਪ ਜੋ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਉਖਧੀ ਦੇ ਅਥਵਾ ਬ੍ਰਿਛ ਦੇ ਫਲਦੇ ਅਥਵਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨੂੰ ਪਤੀ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੇ ਅਥਵਾ ਵਰ ਕੰਨਿਆਂ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਦੇ ਤੁਲ ਸਮਝੀਏ ਸੋ ਅਸਲ ਤੱਤ ਰੂਪ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਹੈ । ਸੋ ਓਹ ਕੀ ਹੈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਮੁਖਾਰ ਬਿੰਦ ਦੁਵਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਦਾ ਅਭਿਯਾਸ ਹੈ ਜੋ ਉਠਦਿਆਂ ਬੈਠਦਿਆਂ ਸੁਤਿਆਂ ਜਾਗਦਿਆਂ ਖਾਂਦਿਆਂ ਪਹਿਨਦਿਆਂ ਚਲਦਿਆਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਸਾਸਾਂ ਨਾਲ ਅਭਿਯਾਸ ਦੀ ਘੰਟੀ ਖੜਕਦੀ ਰਹੇ । ਏਹ ਕੌਸਲ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਸ੍ਰਾਸ ਬਿਰਥਾ ਨ ਜਾਇ । ਜੀਕੁਰ ਬਚਨ ਹੋਨ ॥

ਆਖਾਂ ਜੀਵਾਂ ਵਿਸਰੈ ਮਰਿ ਜਾਉ ॥

ਹੋਰ-ਸਾਸ ਪਲਟੇ ਨਾਮ ਬਿਨ ਧ੍ਰਿਗ ਜੀਵਨ ਸੰਸਾਰ ।
ਏਹ ਹਿਰਦੇ ਵਸਾਣਾ ਹੈ ॥

ਸੋ ਸਤਿਸੰਗਤ ਦਾ ਅਸਲ ਫਲ ਰੂਪ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਏਹ ਹੈ । ਜੀਕੁਰ ਬ੍ਰਿਛ ਦਾ ਨਾਮ ਭੀ ਓਹੀ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਫਲਦਾ ਭੀ ਓਹੀ ਜੈਸੇ ਅੰਬ ਦੇ ਬ੍ਰਿਛ ਨੂੰ ਭੀ ਅੰਬ ਕਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਅੰਬ ਨਾਮ ਫਲ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਬ੍ਰਿਛ ਨਾਲ ਪੈਦਾ

ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ । ਈਕੁਰ ਹੀ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਆਦਿਕ ਦਾ ਨਾਮ ਸਤਿਸੰਗ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਸਤਿਸੰਗ ਸਤਿ ਸਬਦ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਸੁਰਤ ਦੇ ਮੇਲ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਮ ਸਤਿਸੰਗ ਹੈ । ਸੋ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛਡਕੇ ਆਮ ਸਤਿਸੰਗੀਆਂ ਦੀ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਆਦਿਕ ਬ੍ਰਿਛ ਰੂਪ ਸਤਿ ਸੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਤੁਸਟੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਸਬਦ ਸੁਰਤ ਦੇ ਮੇਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਰੂਪੀ ਫਲ ਖਾਉਣ ਪਰ ਉਦਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ॥

ਅਕਸਰ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਸਤਿਸੰਗੀਆਂ ਦਾ ਏਹ ਸਮਾਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਇਕ ਵੇਲੇ ਅਥਵਾ ਦੋ ਵੇਲੇ ਜਾਕੇ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਅਥਵਾ ਸੁਣਨ ਦੀ ਅਥਵਾ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਮਹਾਤਮਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਜਾਕੇ ਚਰਚਾ ਬਾਰਤਾ ਵਿਯਾਖਿਆਨ ਸੁਣਨ ਦੀ ਬਾਣ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਵਿਚ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸ ਆਂਵਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾਕੇ ਓਹ ਵੇਲੇ ਟਾਲ ਆਂਵਦੇ ਹੋਨ ਫਿਰ ਜਦ ਉਸ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਉਠਕੇ ਬਾਹਿਰ ਆਂਵਦੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਮੁੜ ਕੁਹਾੜੀ ਉਸੀ ਵੰਝੇ ਅਰਥਾਤ ਉਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਿਵਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਰਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ ਜੀਕੁਰ ਸਤਿਸੰਗਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਚੇ ਹੋਏ ਸੇ । ਚਾਹੀਦਾ ਏਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੀ ਮਹਿਮਾਂ ਸਤਿਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਸੁਣੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਮਨ ਨੂੰ ਪਰਚਾਉਂਦੇ ਪਰ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ ਸੋ ਤਾਤ

ਪਰਯ ਏਹ ਕਿ ਇਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਤਿਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਪਰਚੇ ਰੂਪੀ
 ਚੇੜਕੇ ਵਿਚ ਮਖਣ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਛਾਹ ਦੇ ਵਿਚ ਗਡ
 ਵਡ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਦੌੜ ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਸਤਿਸੰਗੀਆਂ
 ਦੀ ਇਥੋਂ ਤਕ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਚੇ ਗੁਰੂ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ
 ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬ੍ਰਹਮ ਸੇ ਇਤਰ ਹੋਰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ
 ਹੋ ਸਬ ਕੁਛ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਹੀ ਵਿਵਰਤ ਹੈ ਅਰ ਅਣ ਹੋਇਆ
 ਹੀ ਅਪਣਾ ਆਪ ਸਮਝਕੇ ਉਸਦੇ ਅਭਿਮਾਨ ਵਿਚ ਬਝਦੇ
 ਹੋ ਸੋ ਇਸ ਅਪਣੀ ਹੰਤਾ ਮਮਤਾ ਦਾ ਤਿਯਾਗ ਕਰੋ
 (ਜੋ ਸਤਿਨਾਮ ਦੇ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਤਿਯਾਗ
 ਹੋਂਦਾ ਹੈ) ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਏਹ ਸ੍ਰੋਤ ਪਾ ਦੇਂਦੇ ਹੈਨ ਕਿ
 ਤੂੰ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈਂ ਤੇਰੇ ਸੇ ਇਤਰ ਹੋਰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ। ਸੋ ਇਸ
 ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੁਨਕੇ ਉਨਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਰੇਵੜੀ ਚਾਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ
 ਹੈ ਪੰਜ ਕੋਸਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਆਪ ਗੁਵਾਉਣ
 ਦੇ ਬਦਲੇ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਝਣ ਦਾ ਰੋਗ ਲਗ
 ਕੇ ਅਜੇਹੀ ਤ੍ਰਿਦ ਫੁਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪਣੇ ਸਮਾਨ ਕਿਸੀ
 ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਨਾਮ ਦਾ ਅਭਿਯਾਸ ਤਾਂ ਕਿਧਰੇ
 ਰਹਿਆ ਹੋਰ ਕੁਛ ਕਰਨਾ ਕਰਾਉਣਾ ਅਪਣੇ ਲਈ ਤਾਂ ਏਹ
 ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜੇ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਛ ਕਰਤਬ ਭੀ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਆਪਨੇ ਕਹਿਆ ਕਿ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਬਾਹਿਰ ਨਿਕਲਕੇ

ਸਤਿਸੰਗੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮ ਸਬਦ ਦਾ ਪਰਚਾ ਅਰਥਾਤ ਅਭਿ-
ਯਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ ਸੋ ਬਾਹਿਰ ਆਕੇ ਉਨਾਂ ਨੇ ਵਿਵਹਾਰ
ਭੀ ਤਾਂ ਕਰਨੇ ਹੋਏ । ਤੇ ਮਨ ਹੋਇਆ ਇਕ ਚਾਹੇ ਬਿਵਹਾਰ
ਵਿਚ ਪਰਚੇ ਚਾਹੇ ਸਬਦ ਦਾ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰੇ ਦੋ ਗਲਾਂ
ਕੀਕੁਰ ਹੋਸਕਦੀਆਂ ਹੋਨ ॥

ਬਿਬੇਕਾਸਿੰਘ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਕਿ ਇਕ
ਮਨ ਬਹੁਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੀਕੁਰ ਬਾਲਕ ਗੁਡੀ ਉਡਾਉਂਦੇ
ਹੋਨ ਤੇ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲ ਬਿਲਾਸ ਬਚਨ ਭੀ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਪਰ
ਧਿਆਨ ਉਨਾਂ ਦਾ ਡੋਰੀ ਵਿਚ ਰੈਂਹਦਾ ਹੈ । ਅਥਵਾ ਲੜਕੀ
ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੜਾ ਭਰਕੇ ਲਿਆਂਵਦੀ ਹੋਈ ਸਹੀਆਂ ਨਾਲ
ਹਾਸ ਬਿਲਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਧਿਆਨ ਉਸਦਾ ਘੜੇ ਵਿਚ
ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਅਥਵਾ ਗਊ ਬਾਹਿਰ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਚੁਗਣੇ
ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਿਆਨ ਉਸਦਾ ਬਛਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।
ਅਥਵਾ ਲੜਕੇ ਦੀ ਮਾਈ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਪੰਘੂੜੇ ਪਰ ਲਿਟਾਂਦੀ
ਹੈ ਤੇ ਆਪ ਅੰਦਰ ਬਾਹਿਰ ਘਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਰੁਧੀ ਰਹਿੰਦੀ
ਹੈ ਤਾਂ ਧਿਆਨ ਉਸਦਾ ਬਾਲਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਇਸੀ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿਖੇਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਜਿਸ ਵਿਖੇ ਦੀ ਲਗਨ
ਲਗੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਸੋ ਬਿਵਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਰਚਿਆਂ ਭੀ ਮਨ
ਉਸੀ ਪਦਾਰਥ ਵਿਚ ਲਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪਦਾਰਥ

ਦੀ ਲਗਨ ਹੋਂਦੀ ਨੇ । ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਬਦ ਦੇ ਅਭਿਆਸੀ
ਅਭਿਆਸ ਵਿਚ ਭੀ ਮਨ ਲਗਾਈ ਰਖਦੇ ਹੋਨ ਤੇ ਬਿਵਹਾਰ
ਭੀ ਭੀ ਸਿਧੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ । ਹੋਰ ਇਕ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ
ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਟਾਂ ਦੀ ਖੇਡ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ
ਨੱਟ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੰਗ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ ਸਿਰ
ਪਰ ਘੜੇ ਚੁਕਦਾ ਹੈ ਹਥ ਵਿਚ ਥਾਂਸ ਫੜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰੱਸੇ ਪਰ
ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਝੂਟਦਾ ਹੈ । ਦੇਖੋ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਕਿਤਨੀ ਵਲ
ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ੧ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਸਿੰਗਾਂ ਵਲ ੨ ਰੱਸੇ ਵਲ ੩ ਹਥ ਦੇ
ਥਾਂਸ ਦੇ ਵਜਨ ਵਲ ੪ ਸਿਰ ਦੇ ਘੜਿਆਂ ਵਲ ੫ ਨਜਰ
ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਥਾਂਸਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਉਸਨੇ ਜਾਣਾ ਹੈ
ਵੇ ਹੋਠ ਦੀ ਡੰਮ ੨ ਵਲ ਸੋ ਇਕ ਮਨ ਛੀ ਥਾਈਂ ਕੰਮ
ਕਰ ਰਹਿਆ ਹੈ ਅਭਿਆਸੀ ਦਾ ਮਨ ਵਿਵਹਾਰ ਭੀ ਕਰਦਾ
ਹੈ ਤੇ ਸਬਦ ਵਿਚ ਭੀ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਦੋਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ
ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਬਿਤੀਆਂ ਹੋਂਦੀਆਂ ਹੋਨ
ਸੋ ਬਿਤੀਆਂ ਆਪੋ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਨ ਸੋ ਇਸ
ਫਲ ਰੂਪੀ ਸਬਦ ਸੁਰਤ ਦਾ ਮੇਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਤਿਸੰਗ
ਦੇ ਰਸਕਾਂ ਨੂੰ ਏਹ ਭੇਦ ਅਨਭਵ ਹੈ ॥

ਅਸਲ ਫਲ ਰੂਪ ਸਤਿਸੰਗਤ ਦੇ ਰਸਕ ਇਸ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਜੀਕੁਰ ਕੋਈ ਤਪਤ ਦਾ ਤਪਿਆ ਹੋਇ
ਬਿਛ ਦੀ ਛਾਇਆ ਕਰਕੇ ਸੀਤਲ ਭੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਫਲ ਤੋੜਕੇ
ਖਾਂਦਾ ਜਾਏ । ਈਕੁਰ ਹੀ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਚਰਚਾ ਬਾਰਤਾ

ਆਦਿਕ ਭੀ ਕਰਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹੋਨ ਪਰ ਇਸ ਪਰਚੇ ਵਿਚੋਂ
ਅਪਣੇ ਫਲ ਰੂਪੀ ਅਭਿਯਾਸ ਨੂੰ ਪਕਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਨ ।
ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਹਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜੋ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਦੀ ਪਕੜ
ਅਥਵਾ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿਕਲਪ ਹੋਨ ਕਥਾ
ਕੀਰਤਨ ਚਰਚਾ ਬਾਰਤਾ ਵਿਚੋਂ ਉਨਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਸੁਣਕੇ
ਪ੍ਰੀਤਿਆਗ ਕਰਦੇ ਤੇ ਅਭਿਯਾਸ ਦੀ ਰੁਚੀ ਦੇ ਬਚਨ
ਸੁਣਕੇ ਉਸ ਪਰ ਪੱਕੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋਨ । ਜਦ ਸਤਿਸੰਗ
ਦੀਆਂ ਮਜਲਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਿਰ ਨਿਕਲਕੇ ਬਿਵਹਾਰਾਂ
ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਸਬਦ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਨੂੰ ਛਿੱਕਾ
ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਨ । ਜੋ ਸ੍ਰਾਸਾਂ ਦੀਆਂ ਡੋਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬੱਧਾ
ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਮਨ ਦੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਜੋ ਸਬਦ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਕਰਨ
ਵਾਲੀ ਹੈ ਉਸ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਬਦ ਰੂਪੀ ਛਿੱਕੇ ਪਰ
ਧਰ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ । ਅਰ ਪੰਜ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰੇ ਤੇ ਪੰਜ ਗਿਯਾਨ
ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਵਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਜੋੜ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ । ਤੇ
ਮਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਨ
ਪਰ ਜਦ ਬਿਵਹਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕਿਸੀ ਐਸੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸਿੱਧ
ਕਰਨਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮਨ ਦੀਆਂ
ਸਾਰੀਆਂ ਬ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ
ਬੋੜੇ ਕਾਲ ਲਈ ਉਸ ਸੁਰਤ ਅਰਥਾਤ ਮਨ ਦੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ
ਭੀ ਸਬਦ ਰੂਪੀ ਛਿੱਕੇ ਤੋਂ ਉਤਾਰ ਕੇ ਉਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ
ਜੋੜਕੇ ਝਟ ਪਟ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਉਸ ਸੁਰਤ

ਨੂੰ ਫਿਰ ਸਬਦ ਰੂਪੀ ਛਿਕੇ ਪਰ ਟੰਗ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ। ਉਨਮਾਨ ਕਰੋ ਕੋਈ ਹਟਵਾਣੀਆਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਉਸਦਾ ਅਭਿਯਾਸ ਪੱਕਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰ ਰਹਿਆ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਤਿਸੰਗ ਦੀ ਮਜਲਸ ਵਿਚੋਂ ਉਠਦਿਆਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਸਬਦ ਸੁਰਤ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਭਿਯਾਸ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਟ ਖੋਹਲਦਾ ਦੁਕਾਨ ਸਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭੀ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦ ਕੋਈ ਸੌਦੇ ਵਾਲਾ ਆਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਭਿਯਾਸ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਲਿਆਕੇ ਸੌਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਜਿ ਇਤਨਾਂ ਦੇਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਅਰੰਭ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਸੁਰਤ ਸਬਦ ਵਿਚ ਜੋੜ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਅਰ ਸੌਦਾ ਦੇਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੋਈ ਕਾਰਖਾਨੇਦਾਰ ਹੈ ਉਹ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰਦਿਆਂ ਕੰਮ ਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਬਘੀ ਪਰ ਸਵਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਘੋੜੇ ਦੀ ਟਾਪ ਪਹੀਆਂ ਦੀ ਘਸਰ ਨਾਲ ਹੀ ਅਭਿਯਾਸ ਦੀ ਘਸਰ ਭੀ ਮਿਲਾਈ ਰਖਦਾ ਹੈ ਜੇ ਪੈਦਲ ਚਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਦਮ ਦੀ ਚਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਅਭਿਯਾਸ ਦੀ ਚਾਲ ਨੂੰ ਭੀ ਮਿਲਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਸੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਆਉਣ ਤਕ ਸਬਦ ਵਿਖੇ ਸੁਰਤ ਜੋੜੀ ਰਖਦਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਆਵਣ ਪਰ ਜੋ ਗਲ ਉਸ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਅਭਿਯਾਸ ਛਡਕੇ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਖਤਮ ਹੋਣੇ ਪਰ ਫਿਰ ਸੁਰਤ

ਨੂੰ ਸਬਦ ਦੇ ਛਿਕੇ ਪਰ ਧਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ । ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ
ਦਮਾਂ ਲੈਣ ਵੇਲੇ ਤੇ ਕਾਨੀ ਨੂੰ ਮਸ ਵਿਚ ਡੋਬਣ ਦੇ ਅਰਸੇ
ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਦੀ ਸਬਦ ਵਿਚ ਚੁੰਭੀ ਲਗਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ।
ਅਭਿਯਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਰ ਲਿਆ
ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚੇ ਪ੍ਰਚਣ ਵੇਲੇ ਦੇ ਅਰਸੇ ਵਿਚ
ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਅਰਸਾ ਐਸਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨ
ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿੰਤੀਆਂ ਦੇ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ
ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਬਦ ਸੁਰਤ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ
। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਐਸਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ
ਸਬਦ ਸੁਰਤ ਦਾ ਮੇਲਾ ਹੋਣਾ ਮੁਮਕਿਨ (ਸੰਭਵ) ਹੈ । ਤੇ
ਕਾਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਚਰਖਾ ਇੰਦ੍ਰੇ ਤੇ ਮਨ ਦੀ ਸੁਖਮ
ਬਿੰਤੀਆਂ ਦੁਵਾਰਾ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਹਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਦਫਤ੍ਰਾਂ
ਵਿਚ ਲਿਖਣ ਪੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ
ਵੇਲੇ ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਵਕਤ ਸੁਰਤ ਸਬਦ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਨ
ਦਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦਫਤ੍ਰ ਤੋਂ ਬਾਹਿਰ ਦਾ ਵਕਤ ਤਾਂ
ਅਭਿਯਾਸ ਲਈ ਹੀ ਵੇਹਲਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਜੋ ਲੋਕ ਅਭਿ-
ਯਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਤਾਂ ਵੇਹਲੇ ਵੇਲੇ ਨਿਕੰਮੇ
ਸੰਕਲਪਾਂ ਵਿਕਲਪਾਂ ਵਿਚ ਟਕਰਾਂ ਮਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ
ਕਰਕੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਦੁਖ ਕਲੇਸ਼ ਚਿੰਤਾ ਆਦਿਕ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਅਭਿਯਾਸੀ ਦਾ ਮਨ ਨਿਕੰਮੇ
ਸੰਕਲਪਾਂ ਵਿਕਲਪਾਂ ਲਈ ਵੇਹਲਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ । ਜਿਸ

ਵੇਲੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੇਹਲਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਬਦ ਦੇ ਪ੍ਰਚੇ
ਵਿਚ ਜੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਸਦਾ ਹੀ ਅਨੰਦ ਹੈ ॥

ਇਸਦੇ ਅਭਿਯਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਜੋ ਵਿਵੇਕ
ਵੈਰਾਗ ਆਦਿਕ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਸੋ ਈਕੁਰ ਹੈ ਜੀਕੁਰ ਦਰਿਆਉ ਵਿਚ ਰੁੜਦਾ ਜਾਂਦਾ
ਡਕਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਏ । ਪਰ ਸਬਦ ਦਾ ਅਭਿਯਾਸੀ
ਸਬਦ ਦੇ ਬੇੜੇ ਪਰ ਸਵਾਰ ਹੋਕੇ ਸਭਨਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਤੋਂ
ਉਤੀਰਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸਬਦ ਦੇ ਅਭਿਯਾਸ ਵਿਚੋਂ ਹੀ
ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕੋਈ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ । ਅਰਥਾਤ ਜਗਯਾਸਾ
ਕਾਲ ਤੋਂ ਹਸਤਾਮਲਕ ਵਤ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਹੋਨ ਤਕ
ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮ ਗਿਆਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਰੋਹਣ ਲਈ ਇਕੋ ਸਬਦ
ਦਾ ਅਭਿਯਾਸ ਹੀ ਯਤਨ ਹੈ ਸਬਦ ਦੇ ਵਿਚ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਜੋੜ
ਕਰ ਸਬਦ ਦਾ ਭੇਦ ਜਾਣਨੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਨੰਦ ਦੀ
ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਲੋੜ ਅਭਿਯਾਸ ਦੇ ਦਿਓ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ
। ਉਪਰ ਜੋ ਕੁਛ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਨਏ ਰੰਗਰੂਟ ਲਈ ਅਉ-
ਖਿਆਰੀ ਮਲੂਮ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਉਂ ੨ ਅਭਿਯਾਸ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ
ਹੋਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਅਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਘੜੀ ਦੀ
ਨਿਆਈਂ ਅਭਿਯਾਸ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਉ ਹੀ ਚਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ
ਬਲਕੇ ਅਭਿਯਾਸੀ ਅਭਿਯਾਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਭੀ
ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਸਕਦਾ । ਕਿਉਂਜਿ ਸ੍ਰਾਸ ਭੀ ਚਲਦੇ ਰੋਹਦੇ

ਹੈਨ ਤੇ ਸਬਦ ਹਰ ਵੇਲੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਹੈ ਕੇਵਲ ਸੁਰਤ
ਅਰਥਾਤ ਯਾਦਦਾਸਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਦ ਤਕ ਯਾਦਗੀਰੀ
ਹੈ ਤਦਤਕ ਅਭਿਯਾਸ ਰੋਕਿਆਂ ਭੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ ॥

ਅਭਿਯਾਸੀ ਨੂੰ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੇਵਲ
ਇਤਨਾ ਹੀ ਯਤਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਸਾਂ ਦੀ ਖਬਰ ਰਖੇ
ਜਿ ਹੁਣ ਸ੍ਵਾਸ ਅੰਦਰ ਗਇਆ ਹੈ ਹੁਣ ਬਾਹਿਰ ਆਇਆ
ਹੈ ਏਹੁ ਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਮਾਰਗ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਹੈ । ਬਸ
ਇਸ ਖਬਰ ਦੇ ਰੈਹਣੇ ਪਰ ਅਭਿਯਾਸ ਸੁਤੇ ਅਰਥਾਤ
ਅਪਣੇ ਆਪ ਬਨਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ । ਏਹ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਦੀ
ਤੇ ਸਤਿ ਸੰਗੀਆਂ ਦੀ ਮੰਜਲ ਮਕਸੂਦ ਅਰਥਾਤ ਪਹੁੰਚਣ
ਦਾ ਟਿਕਾਣਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲੀ ਫਲ ਰੂਪ ਸਤਿਸੰਗਤ ਦੀ
ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ । ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਚਰਚਾ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਬਿਚਾਰ
ਰੂਪੀ ਜਿਤਨੇ ਪ੍ਰਚੇ ਹੈਨ ਸਬ ਇਸ ਫਲ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਚੇ ਦੇ
ਕੇਵਲ ਸਹਾਇਕ ਹੈਨ ॥

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਨਾਇਕਾ
ਅਰਥਾਤ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦੇ ਪਤੀ ਨਾਲੋਂ ਵਿਜੋਗ ਦਾ ਦੁਖ ਤੇ ਪਤੀ
ਦੇ ਮੇਲ ਦਾ ਸੁਖ ਬਰਨਨ ਹੈ ਸੋ ਉਸ ਵਿਚ ਪੁਰਖ ਪਤੀ
ਰੂਪੀ ਸਬਦ । ਤੇ ਨਾਇਕਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਰੂਪੀ ਸੁਰਤ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ
। ਜੀਕੁਰ ਪਤੀ ਨਾਲੋਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਬਿਛੜ ਕੇ ਬ੍ਰਿਹਾ ਕੁਲ
ਹੋਈ ਦੁਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਈਕੁਰ ਹੀ ਸਬਦ ਨਾਲੋਂ
ਬਿਛੜ ਕੇ ਸੁਰਤ ਵਿਯਾਕਲਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ

ਜੀਕੁਰ ਪਤੀ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਵਿਚ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੁਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਈਕੁਰ ਹੀ ਸੁਰਤ ਸਬਦ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲਾ ਕਰਕੇ
ਸੁਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਜੈਸੀ ਪ੍ਰੇਮਣ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਅਪਣੇ
ਪਤੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰਖਕੇ ਵਿਛੋੜਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਜੈਸੇ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਧਨੀ ਵਿਹੁਣਾ ਪਾਟ ਪਟੰਬਰ ਭਾਂਹੀ ਸੇਤੀ
ਜਾਲੇ । ਧੁੜੀ ਵਿਚ ਲੁਡੇਦੜੀ ਸੋਹਾਂ ਨਾਨਕ
ਤੈਸਹੁ ਨਾਲੇ ।

ਸੋ ਰੁਖਾ ਸੁਕਾ ਖਾ ਮੋਟਾ ਪੁਰਾਣਾ ਪਹਿਨਕੇ ਭੀ ਏਹੁ
ਜਹਿਆ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨ ਦੀ ਬ੍ਰਿਤੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਸਬਦ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇ
ਤਦ ਕਾਰਜ ਰਾਸ ਹੈ । ਸੋ ਏਹੁ ਅਵਸਥਾ ਤਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੀ
ਹੈ ਜਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨ ਕੇ
ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਟਲ ਹੁਕਮ
ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮਤਾਬਕ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣ
ਜਾ ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਰਿਝਾਏ ਤੇ ਨਾਮ
ਦਾਨ ਦੀ ਜਾਚਨਾ ਕਰੇ ਅਰ ਗੁਰੂ ਤੁਸ੍ਰੇ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਸੰਨ
ਹੋਕੇ ਸਿਰ ਪਰ ਹਥ ਧਰਕੇ ਸਬਦ ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਬਖਸ਼ਣ
ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਦਸਣ ਜਿਸ ਜੁਗਤੀ
ਦੁਵਾਰਾ ਸੁਰਤ ਸਬਦ ਦਾ ਮੇਲਾ ਹੋਕੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਦੁਵਾਰਾ
ਭਜਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਬਚਨ ਹੈ—

ਗੁਰੂ ਦ੍ਵਾਰੇ ਵਿਆਹ ਹੋਆ ਰਹਸ ਭਇਆ

ਜੀਵ ਮਾਂਜੀਆਂ ॥

ਸੋ ਭਾਵ ਏਹ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮਤ ਹੋਕੇ ਸਬਦ ਸੁਰਤ ਦਾ ਸੰਜੋਗ
ਮਿਲਾਂਦੇ ਹੋਨ । ਐਸਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਤਿ ਗੁਰ ਤਾਤ ਕਾਲ
ਮਾਣਸ ਤੋਂ ਦੇਵਤੇ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ਜੈਸੇ ਬਚਨ ਹੈ—

ਮਾਣਸ ਤੇ ਦੇਵਤੇ ਕੀਏ ਕਰਤ ਨ ਲਾਗੀ ਬਾਰ ।

ਤਬਾ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ॥

ਕਥਿਤੁ ॥

ਗੁਰਮੁਖ ਸੁਖ ਫਲ ਚਾਖਤ ਭਈ ਉਲਟਤਨ,
ਸਨਾਤਨ ਮਨ ਉਨਮਨ ਮਾਨੇ ਹੈ । ਦੁਰਮਤਿ
ਉਲਟਿ ਭਈ ਹੈ ਗੁਰਮਤਿ ਰਿਦੈ, ਦੁਰਜਨ
ਸੁਰਜਨ ਕਰ ਪਹਿਚਾਨੇ ਹੈ । ਸੰਸਾਰੀ ਸੈ
ਉਲਟਿ ਪਲਟਿ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਭਏ, ਬਗਹੰਸ
ਭਏ ਸਤਿਗੁਰ ਗਯਾਨੇ ਹੈ । ਕਾਰਨ ਅਧੀਨ
ਦੀਨ ਕਾਰਨਕਰਨ ਭਏ, ਹਰਨ ਭਰਨ ਭੇਦ
ਅਲਖ ਲਖਾਨੇ ਹੈ ॥ ੧੮੧ ॥ ਗੁਰਮੁਖ
ਸੁਖ ਫਲ ਚਾਖਤ ਉਲਟੀ ਭਈ, ਜੋਨਿ ਕੇ
ਅਜੋਨ ਭਏ ਕੁਲ ਅਕੁਲੀਨ ਹੈ । ਜੰਤਨ
ਤੇ ਸੰਤ ਅਉ ਬਿਨਾਸੀ ਅਬਿਨਾਸੀ ਭਏ,
ਅਧਮ ਅਸਾਧ ਭਏ ਸਾਖ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੈ ।
ਲਾਲਚੀ ਲਲੂਜਨ ਤੇ ਪਾਵਨ ਕੈ ਪੁਜ
ਕੀਨੇ, ਅੰਜਨ ਜਗਤ ਮੈ ਨਿਰੰਜਨ ਕਰ

ਦੀਨੇ ਹੈ । ਕਾਟਿ ਮਾਇਆ ਫਾਸੀ ਗੁਰਗ੍ਰਹਿ
ਮੈ ਉਦਾਸੀ ਕੀਨੇ, ਅਨਭੈ ਅਭਿਆਸੀ
ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਭੀਨੇ ਹੈ ॥

ਏਹ ਫਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਤਾਲੀਮ ਦਾ
ਹੈ ਜੋ ਸਤਿ ਉਪਦੇਸਟਾ ਮਹਾਤਮਾ ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਬਿਨਾ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਾਣਕ ਨਹੀਂ
ਘੁਕੇ ਹੀ ਹੋਨ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਜੋ ਕੋਈ ਸਿਖ ਉਪਦੇਸਟਾ ਮਹਾਤਮਾ ਪੂਰੇ ਸਤਿ
ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਸੁਨ ਜਾਕੇ ਸਬਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ ਸਬਨਾਂ ਨੂੰ ਏਹ
ਦਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਯਾ ਕੀ ?

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਸਮੇਜ਼ਮ ਦਾ ਅਮਲ ਸਭਨਾਂ ਪਰ
ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ ਕਿਸੀ ਪਰ ਬਹੁਤਾ ਅਸਰ ਕਰਦਾ
ਹੈ ਕਿਸੀ ਪਰ ਥੋੜਾ ਕਿਸੀ ਪਰ ਨਹੀਂ ਭੀ ਕਰਦਾ । ਸੋ ਇਸੀ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਭੀ ਸਿਰ ਪਰ ਹਬ ਰਖਕੇ ਗੁਰੂ
ਬਖਸ਼ਦੇ ਹੋਨ ਏਹ ਭੀ ਮਿਸਮੇਜ਼ਮ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਅਮਲ
ਹੈ ਸੋ ਕਿਸੀ ਪਰ ਬਹੁਤਾ ਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੋ ਉਤੇ ਕਹੀ
ਅਵਸਥਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਤੇ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਥੋੜਾ
ਅਸਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਸੀ ਪਰ ਅਸਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ।

ਤਾਤਪਰਯ ਏਹ ਕਿ ਜੈਸਾ ਜੈਸਾ ਸਿਖ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਂਦਾ
ਹੈ ਐਸਾ ਹੀ ਅਸਰ ਸਿਖ ਪਰ ਇਸ ਅਮਲ ਦਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।
ਜੋ ਸਿਖ ਪੂਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੇ ਅਧੂਰੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ
ਹੈਨ ਤੇ ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਜਗਜਾਸਾ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ
ਓਹ ਤਾਂ ਕੋਰੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹੈਨ ॥ ਜੈਸੇ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਿਆ ਕਰੇ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਮੈਂ ਚੁਕ।

ਅੰਧੇ ਏਕ ਨ ਲਾਗਈ ਜਿਉ ਬਾਂਸ ਬਜਾਈਐ ਫੁਕ।

ਜਿਨਾਂ ਸਿਖਾਂ ਪਰ ਪੂਰਾ ਅਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਓਹ
ਇਸੀ ਜਨਮ ਵਿਚ ਮੁਕਤ ਹੈਨ। ਜਿਨਾਂ ਪਰ ਘਟ ਅਸਰ
ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੋ ਕਿ ਹੋਰ ਜਨਮ ਪਾਉਣਾ ਹੈ।
ਤੇ ਜੋ ਕੋਰੇ ਦੇ ਕੋਰੇ ਰਹੇ ਹੈਨ ਓਹ ਅਜੇ ਹੋਰ ਕਈ ਜਨਮ
ਪਾਕੇ ਪਿਛੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਨਗੇ। ਪਰ ਜਦ ਕਦੀ ਜਿਸ ਜਨਮ
ਵਿਚ ਮੁਕਤ ਹੋਨਗੇ ਇਸੀ ਰਸਤੇ ਹੋਨਗੇ। ਇਸਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥

ਇਸ ਲਈ ਵਡਿਆਂ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ ਮਨੁਖਾ ਜਨਮ
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵਡੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰੁ
ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਆਕੇ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ
ਗੁਰੁ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੁਆਂ ਸਿਰ ਗੁਰੁ ਜਾਣਨਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤੇ
ਇਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭੀ ਉਤਮ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸਿਰ ਮਥੇ ਪਰ ਮੰਨਕੇ ਪੂਰੇ ਸਤਿ
ਗੁਰੁ ਦੀ ਸਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੀ ਹੈ। ਇਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੋਰ ਉਤਮ

ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਬਖਸ਼ੇ ਹੋਏ ਸਤਿ ਸਬਦ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਕਰ ਭਰੋਸਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਓਹ ਸਬਦ ਸੁਰਤ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਪਰਚਕੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸਾਖਿਆਤ ਦੇਖਦੇ ਅਰਥਾਤ ਨਾਮ ਰੂਪ ਜਗਤ ਦੇ ਸੀਸੇ ਦੀ ਟੁਕੜੀ ਵਿਚੋਂ ਸਤਿਚਿਤ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਝਾਈ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਧੰਨਿ ਹੋਨ ਓਹ ਧੰਨਿ ਹੋਨ ਧੰਨਿ ਹੋਨ । ਧੰਨਿ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਹੈ ਧੰਨਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਹਾਰਾਜ ਆਦਿਕ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਹੋਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਹ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਚਲਾਇਆ ਹੈ ਅਰ ਧੰਨ ਸਤਿ ਸਬਦ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਟਾ ਮਹਾਤਮਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹੋਨ ਜੋ ਉਸ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਪਰ ਪਾਇ ਦੇਂਦੇ ਹੋਨ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਜਾਣਦਾ ਹੋਇਆ ਗੁਰ ਪੁਰੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਏਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਅਨੇਕ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਪੁੰਨਿ ਤੇ ਸਾਧਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਇਕੱਤ੍ਰ ਹੋਨ ਤਾਂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਜਦ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦਾ ਏਹ ਫਲ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋਂਦਾ । ਤੇ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਮੇਲ ਦਾ ਫਲ ਏਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਸਬਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਸੋ ਇਸੀ ਸਬਦ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚੋਂ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋਖ ਚਾਰੇ ਪਦਾਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ । ਤੇ

ਖੋਟੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਪਰ ਪਰਮੇਸਰ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰੋਧੀ ਹੋਂਦੀ
ਹੈ ਤਾਂ ਓਹ ਇਸ ਅਸੂਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਕੇ ਰਸਾਤਲ
ਪਉਂਦੇ ਅਰਥਾਤ ਜਹੰਨਮ ਵਾਸਲ ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ ॥

ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸੀ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦੇ ਵਿਸੇ
ਪਰ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਸਤ ਦਸਤਿਆਂ ਦੀ ਲਿਖਤ
ਦੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਥੀੜ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਇਸਦੇ ਲੜ
ਪੰਥ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਵਧ
ਕੇ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਨੇ ਕੀ ਕਥਨ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਅਸਾਂ ਜੋ ਕੁਛ
ਆਪ ਦੇ ਪੁਛਣੇ ਪਰ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਜੋ ਇਸ ਪੁਸਤਕ
ਦੇ ਇਸ ਛੇਵੇਂ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਨਿਰੂਪਣ ਹੈ ਸੋ ਏਹ ਸਬ ਗੁਰੂ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਆਸੇ ਦਾ ਨਿਰਨੈ ਕਰਕੇ ਸੁਣਾਇਆ
ਹੈ । ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਕੋ
ਗਲ * ਦੀ ਤਾਈਦ ਹੈ ਸੋ ਜਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਇਕ
ਗਲ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਇਤਨੀ ਵਡੀ ਥੀੜ ਦੀ ਬਾਣੀ
ਰਚੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਿਰਨੈ ਕਰਨ
ਲਈ ਕਿਤਨਾਕੁ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਇਸ
ਨਿਰਨੈ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਪਾਰਾਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਸਕਦਾ
। ਸੋ ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦੇ

*ਲੇਖੇ ਵਾਲੀ ਗਲ ਜੈਸੇ ਬਚਨ ਹੈ । ਨਾਨਕ ਲੇਖੇ
ਇਕ ਗਲ ਹੋਰ ਹਉਮੈ ਝਖਣਾ ਝਾਖ ॥

ਹਾਂ। ਸੋ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇਕ
ਟੋਟਕਾ ਆਪ ਨੂੰ ਦਸ ਦੇਂਦੇ ਹਾਂ ਇਤਨੇ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪ
ਸਮਝ ਲਵੋ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ
ਅਪਣੇ ਰਚੇ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਸੁਭ ਬੰਸ ਨਿਰੂਪਣ
ਕਰਕੇ ਪੰਜਵੇਂ ਧਿਆਉ ਵਿਚ ਏਹ ਬਚਨ ਲਿਖੇ ਹਨ ॥

ਦੋਹਰਾ ॥

ਤਿਨ ਬੇਦੀਯਨ ਕੇ ਕੁਲ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਗਟੇ
ਨਾਨਕ ਰਾਇ। ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੋ ਸੁਖ ਦੇ
ਜਹ ਤਹ ਭਏ ਸਹਾਇ ॥

ਚੌਪਈ ॥

ਤਿਨ ਇਹ ਕਲ ਮੇਂ ਧਰਮ ਚਲਾਯੋ। ਸਭ
ਸਾਧਨ ਕੋ ਰਾਹ ਬਤਾਯੋ। ਜੋ ਤਾਂਕੇ ਮਾਰਗ
ਮਹਿ ਆਏ। ਤੇ ਕਬਹੂੰ ਨਹੀਂ ਪਾਪ ਸੰਤਾਏ।
ਜੇ ਜੇ ਪੰਥ ਭਵਨਕੇ ਪਰੇ। ਪਾਪ ਤਾਪ ਤਿਨ
ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਹਰੇ। ਦੁਖ ਭੁਖ ਕਬਹੂੰ ਨ ਸੰਤਾਏ
। ਜਾਲ ਕਾਲ ਕੇ ਬੀਚ ਨ ਆਏ।

ਸੋ ਇਸ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਪਰ ਏਹ ਬਿਚਾਰ
ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕੇਹੜਾ
ਰਸਤਾ ਅਰਥਾਤ ਮਾਰਗ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ
ਜਿਸ ਪਰ ਚਲਨੇ ਕਰਕੇ ਪਾਪ ਤਾਪ ਦੁਖ ਭੁਖ ਤੇ ਬਾਰੰਬਾਰ
ਜਨਮ ਕੇ ਮਰਣ ਰੂਪੀ ਕਾਲ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ

ਆਈਦਾ । ਸੋ ਓਹ ਰਾਹ ਅਰਥਾਤ ਮਾਰਗ ਏਹੁ ਹੈ ਕਿ
ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਜੀ ਨੇ
੧ ਓ ਸਤਿਨਾਮੁ ਰੂਪੀ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਅਰਥਾਤ ਬਖਸ਼ੀਸ਼
ਲੈਕੇ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦੀ ਘਾਲ ਘਾਲੀ । ਜਿਸ ਪਰ
ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਏਹ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਪਹਲਾਂ ਬਾਬੇ ਪਾਯਾ ਬਖਸ਼ ਦਰ ਪਿਛੋਂ ਦੇ
ਫਿਰ ਘਾਲ ਕਮਾਈ । ਰੇਤ ਅਕ ਅਹਾਰ
ਕਰ ਰੋੜਾਂ ਕੀ ਗੁਰ ਕਰੀ ਵਛਾਈ । ਭਾਰੀ
ਕਰੀ ਤਪਸਿਆ ਬਡੇ ਭਾਗ ਹਰਿ ਸਜੋਂ
ਬਣਿਆਈ । ਬਾਬਾ ਪੈਧਾ ਸਚ ਖੰਡ ਨਉ
ਨਿਧਿ ਨਾਮ ਗਰੀਬੀ ਪਾਈ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਬਦ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਪਾਕੇ
ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮਾਇਕੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਮਾਰਗ ਤੋਰਿਆ ਕਿ
ਇਸ ਸਾਧੇ ਹੋਏ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਸੀਨੇ ਬਸੀਨੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੁਰੂ ਮੁਖ
ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਉਸ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸਾਧੇ ਹੋਏ
ਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਕਰਨੀ ਜੋ ਜੁਗਤੀ ਰੋਮ ਰੋਮ ਦੁਵਾਰਾ
ਭਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਜਾਰੀ
ਕੀਤੀ ਅਰ ਮੰਤ੍ਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀਨੇ ਬਸੀਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੀ
ਚਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਸੋ ਏਹ ਗੁਰਮੁਖੀ ਰਸਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮਹਿਮਾ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

ਕੋਈ ਕਿਸੀ ਦੇਸ ਪ੍ਰਦੇਸ ਤੇ ਕਿਸੀ ਬਰਨ ਅਬਰਨ ਜਾਤ
ਜਮਾਇਤ ਸੰਗਤ ਪੰਗਤ ਰੂਪ ਰੰਗ ਰੇਖ ਭੇਖ ਦਾ ਹੋਵੇ
ਮਾਨੁਖ ਮਾਤ੍ਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਪਰ ਚਲਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ
ਹੈ । ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਨਾਉਂ ਹੈ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸੜਕ ਦਾ ਸੋ ਜੀਕੁਰ
ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸੜਕ ਪਰ ਚਲਣ ਦੀ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ
ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੋਂ ਲੈ ਚੰਡਾਲ ਤਕ ਰਾਉ ਰੰਕ ਅੰਨੇ ਕੋਹੜੇ ਸਭ
ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ
ਦੇ ਇਸ ਗੁਰਮੁਖ ਮਾਰਗ ਪਰ ਚਲਨ ਦਾ ਸਭ ਕਿਸੀ ਨੂੰ
ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ । ਜੋ ਕੋਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ
ਜੀ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਕਿਸੀ ਹੁੱਦੇ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣ ਹੋਕੇ
ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਹੁੱਦਾ ਲੈਕੇ ਇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਕਰਨਾ
ਚਾਹੇ ਹੁੱਦੇ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਫਰਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾ ਜਾਤ ਕੁਜਾਤ
ਦੇਸੀ ਪ੍ਰਦੇਸੀ ਪ੍ਰਖੇ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੇਖ ਕਰ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਦ
ਅਰਥਾਤ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਦਾ ਹੁੱਦਾ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਰਸਤੇ ਪਾਇ ਦੇਵੇ
। ਇਸ ਰਸਤੇ ਪਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਜੋ ਪੁੰਨਿ ਹੈ ਉਸਦਾ
ਸੁਮਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਸੋ ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਏਹ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ
ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਪੈਦਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੀ ਰੋਕਟੋਕ ਦੇ
ਨਿਸੰਗ ਜਾਇ ਸਹਜੇ ੨ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇਗਾ । ਪਰ ਜਿਸਨੇ ਛੇਤੀ
ਤੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਲਈ ਖੰਡੇ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਰੂਪੀ ਸ਼ਿਕਰਮ ਦੀ ਸ਼੍ਰੀ ਮਜ੍ਹਦ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਪਲੇ ਕਰਾਏ
ਰੂਪੀ ਇਸਦੀ ਰਹਿਤ ਰਖਣ ਦੀ ਸਾਮ੍ਰਥ ਹੈ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਹੋਕਰ

ਛੇਤੀ ਤੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਮੰਜ਼ਲ ਮਕਸੂਦ ਅਰਥਾਤ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੇ ਚਰਣਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਮੌਖ ਦੇ ਸੁਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪ ਸਾਰਖਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਾਂ ਛਕ ਲਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸਿਕਰਮ ਪਰ ਤਾਂ ਆਪ ਸਵਾਰ ਹੋਗਏ ਹੋ ਪਰ ਆਪਦੀ ਸਿਕਰਮ ਪਹਿਲੀ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਦੀ ਬਧੀ ਹੋਈ ਸੜਕ ਪਰ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਪਈ ਤੇ ਸੜਕ ਪਰ ਨਾ ਪੈਣੇ ਕਰਕੇ ਚਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਖੜੀ ਹੈ । ਸੋ ਜਿਸ ਮਹਾਤਮਾ ਪੁਰਸ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੜਕ ਪਰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰੋ ਜੋ ਆਪਦੀ ਗਡੀ ਸੜਕ ਪਰ ਪਾਇ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਆਪ ਛੇਤੀ ਤੇ ਅਰਾਮ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਓ । ਸੜਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਗਡੀ ਦੇ ਅੰਝਾਂ ਵਲ ਹੀ ਨਾ ਦੇਖਦੇ ਰਹੋ । ਦੇਖੋ ਅਰਬਲਾ ਰੂਪੀ ਦਿਨ ਥੋੜਾ ਰੋਹ ਗਇਆ ਹੈ ਮਰਣ ਰੂਪੀ ਰਾਤ ਸਿਰ ਪਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਦੂਰ ਗਵਨ ਸਿਰ ਉਪਰ ਮਰਨਾ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਗਦ ਗਦ ਹੋਕਰ—ਆਪਨੇ ਅਸਾਂ ਮੂਹੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿਚ ਜੋ ਸਿਰਖਪਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਛਡਿਆ ਜੇ । ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸੀ ਗਲ

ਨੂੰ ਸਮਝ ਬੈਠੇ ਸੇ ਕਿ ਇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲਇਆ ਤੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੇ ਜਲਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹੋਇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਕਾਰਜ ਹੋ ਗਇਆ ਹੋਰ ਕੁਛ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਰਣਾ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਆ । ਸੋ ਏਹ ਅਸੀਂ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਦੇ ਸੇ ਜੋ ਕੈਂਹਦੇ ਹੋਨ ਕਿ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਲਇਆ ਤੇ ਆਇਤਵਾਰ ਦੇ ਆਇਤਵਾਰ ਇਕ ਘੰਟਾ ਗਿਰਜੇ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਆਏ ਇਤਨਾ ਹੀ ਕਰਤੱਬ ਹੈ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਰਤੱਬ ਨਹੀਂ । ਸੋ ਆਪ ਦੀ ਮੋਹਰ ਕਰਕੇ ਪਤਾ ਲਗ ਗਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮੋਸਰ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਅਭਿਯਾਸ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਮੁਖਿ ਕਰਤੱਬ ਹੈ । ਹੋਰ ਅਗੇ ਅਸਾਂ ਸਮਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰੂ ਮੰਨ ਛਡਿਆ ਮਥਾ ਟੇਕ ਦਿਤਾ ਤੇ ਪਾਠ ਕਰ ਲਇਆ । ਪਰ ਆਪਨੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜੋ ਸਾਡੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਸਮਝਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਬਚਨ ਮੁਜਬ ॥

ਜਾਂਕਾ ਹਿਰਦਾ ਸੁਧ ਹੈ ਖੋਜ ਸਬਦ ਕੋ ਲੇਹ ।

ਸੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਖੋਜ ਕੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਭਾ ਹੈ ਸੋ ਓਹ ਹੁਕਮ ਗੁਰੂਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਏਹੁ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਸਤਿ ਪੁਰਸ਼ ਉਪਦੇਸ਼ਣਾ ਅਰਥਾਤ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਰਣ ਜਾਕੇ ਨਾਮ ਸਬਦ

ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਤੇ ਉਸ ਸਤਿ ਸਬਦ ਦਾ ਅਭਿਆਸ
ਉਸ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਕਰ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰਾ ਲੇਖਾ ਨਿਬੜਦਾ
ਅਤੇ ਹਸਦਿਆਂ ਖੇਡਦਿਆਂ ਪਹਿਨੰਦਿਆਂ ਖਾਂਦਿਆਂ ਮੁਕਤ
ਹੋਂਦੀ ਹੈ ॥

ਹੋਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਵਹਿਮ ਹੋ ਰਹਿਆ
ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਇਕੋ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਉਨਾਂ
ਦਾ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੋਏ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਦੇਹ
ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਾਪ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਸਾਂ ਕਿ
ਜੇਕਰ ਕਿਸੀ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਹੋਇਆ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਈਏ
ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਤੇ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ
ਬੇਅਦਬੀ ਹੈ । ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਹਿਮਾਂ ਵਲ ਖਿਆਲ
ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਕਰਕੇ
ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ ਸੋਹੁਣ ਆਪ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ
ਏਹ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਇਕੋ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ ਬਹੁਤ
ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਹੋਨ ॥

(੧) ਪ੍ਰਿਥਮੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਹੀ ਸਰਬ ਸਿਰੋਮਣੀ
ਗੁਰੂ ਹੈ ਜੋ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਵਡਾ ਭੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ੧੬
ਸਤਿਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ
ਪ੍ਰਸਾਦ ਦਿਤਾ ॥

(੨) ਦੂਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਦਿਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਜੋ ਯੋਗਾਰੁਹੜੀ ਸਕਤੀ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਹੋਨ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਤੇ ਭੁੰਚਣ ਦੀ ਜੁਗਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਚਲਾਇਆ ॥

(੩) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੋ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਤਾਬਿਆ ਸਾਰਾ ਪੰਥ ਹੈ ਅਰ ਇਸਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਕਰਨੀ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ॥

(੪) ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹੈ ਸੋ ਹਾਕਮ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਤੇ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹਾਕਮ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੁਕਮ ਹੀ ਹਾਕਮ ਰੂਪ ਹੈ ਸੋ ਗੁਰੂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੈ । ਬਾਣੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ॥

(੫) ਜੋ ਗੁਰਾਂ ਦਾ ਸਬਦ ਅਰਥਾਤ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਏਹ ਭੀ ਗੁਰੂ ਹੈ । ਜਿਸ ਜਿਸ ਰਿਦੇ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬਦ ਨੇ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕੀਤਾ ਓਹੀ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਸੋ ਅਸਲ ਗੁਰੂਪਦ ਦਾ ਜੋ ਪਦਾਰਥ ਹੈ ਸੋ ਸਬਦ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਅਰ ਸਾਰੀ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਏਹ ਗੁਰੂ ਹੈ । ਇਸ ਗੁਰੂ ਦਾ ਭੇਦ ਜਾਣਨੇ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਭੇਦ ਖੁਲਦੇ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਫਲ ਸਹਿਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਆਪਨੇ ਕਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ॥

(੬) ਅਸ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਖੰਡੋ ਖੜਗ ਤੁਪਕ ਤਬਰ
ਅਰ ਤੀਰ । ਸੈਫ ਸ੍ਰੋਹੀ ਸੈਹਥੀ ਇਹੈ ਹਮਾਰੇ ਪੀਰ ॥
ਸੋ ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਜਦ ਆਪ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਜੀ
ਨੇ ਗੁਰੂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕੀ ਮਕਦੂਰ ਹੈ ਜਿ ਅਸੀ
ਇਨਾਂ ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾ ਮੰਨੀਏ । ਤੇਜਦ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਸ਼ਸਤ੍ਰਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਸਜਾਇਆ ਤੇ ਕਮਰ ਕਸਾ ਕਰ ਕਰਾਕੇ
ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਦੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸ਼ਸਤ੍ਰ
ਇਸਟ ਹੋਨ ਤਾਂ ਏਹ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਭੀ ਖਰੇ ਖਾਸੇ ਗੁਰੂ ਹੋਨ ਅਦਬ
ਜੋਗ ਹੋਨ ॥

(੭) ਸਤਵਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ
ਦਾਤ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਤੋਰੀ ਹੋਈ ਸਬਦ ਗੁਰ
ਮੰਤ੍ਰ ਦੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਮੁਜਬ ਸਤਿ ਸਬਦ ਦਾ ਦਾਨ ਕਰਨ
ਵਾਲੇ ਉਪਕਾਰੀ ਗੁਰੂ ਜੁਗਤੀ ਸਮੇਤ ਦਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ
ਅਰਥਾਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਰੀ
ਕੀਤੇ ਮਾਰਗ ਪਰ ਚਲਾ ਦੇਨ ਵਾਲਾ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਹਾਜ ਪਰ ਸਵਾਰ ਕਰਕੇ ਪਾਰ
ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬੇੜੇ ਦਾ ਮਲਾਹ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਬਣਾਏ ਹੋਏ ਰੇਲ ਦੇ ਅੰਜਨ ਦਾ ਡਰਾਈ-
ਵਰ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਮਹਿਮਾ ਅਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮਹਾਤਮ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਭਰਿਆ ਪਇਆ ਅਰ ਇਸਦੀ
ਸਰਣ ਹੋਕੇ ਸਤਿ ਸਬਦ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਤਕ ਹੁਕਮ

ਹੈ। ਐਸੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਵੇਦ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸਿੰਮ੍ਰਤੀਆਂ ਪੁਰਾਣ
ਆਦਿਕ ਮਤ ਮਤਾਂਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਮਹਿਮਾ ਗਾ ਰਹੇ ਹੋਨ।
ਤੇ ਇਸੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੋਣੇ ਕਰ ੧ + ੨ + ੩ + ੪ + ੫ ਨੰਬਰ
ਦੇ ਗੁਰੂ ਸਿਧ ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ। ਜੇ ਏਹ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨਾਂ ਦਾ
ਮੰਨਨਾ ਭੀ ਝੂਠਾ ਹੈ ॥

(੮) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾਤਾ ਭੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਦਸਮ
ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਜੀ ਦੀ ਕਾਇਮ ਮੁਕਾਮੀ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ
ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਸੌਢਬੰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਸੇ
ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਰ ਨੂੰ ਉਤਪੰਨ ਕਰਕੇ ਅਪਣੇ ਬਜੁਰਗਾਂ ਦੀ ਕੁਲ
ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਕੇ ਬਜੁਰਗਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਐਸੇ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸਜਾਇ ਕੇ ਸੌਢ
ਬੰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਦਾ ਤੇ ਸੌਢਬੰਸ ਦੀ ਕੁਲ ਨੂੰ ਵਧਾ-
ਉਣ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ॥

(੯) ਨਾਵਾਂ ਵਿਦਿਆ ਦਾਤਾ ਭੀ ਗੁਰੂ ਹੈ। ਯਾਮਨੀ
ਦੇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਉਸਤਾਦ ਤੇ ਅਪਣੀ ਹਿੰਦ ਦੀ ਦੇਸ ਭਾਸ਼ਾ
ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਕਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਸਬੰਧੀ ਵਿਦਿਆ
ਦੇਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਮਾਰਥੀ ਵਿਦਿਆ ਗੁਰੂ ਤੇ ਬਿਵਹਾਰ ਦੀ
ਵਿਦਿਆ ਦੇਨ ਵਾਲਾ ਬਿਵਹਾਰਕ ਵਿਦਿਆ ਗੁਰੂ ਹੋਂਦਾ ਹੈ
। ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਇਕ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦਾ। ਜਿਸ ਕਿਸੀ
ਪਾਸੋਂ ਜਗਿਆਸਾ ਕਰਕੇ ਅਰਥਾਤ ਤਾਲਬ ਹੋਕਰ ਇਕ
ਅਖਰ ਭੀ ਸਿਖਿਆ ਜਾਇ ਓਹ ਭੀ ਗੁਰੂ ਹੈ ॥

(੧੦) ਜੋ ਕੋਈ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰੀਗਰੀ
ਅਥਵਾ ਕਸਬ ਸਿਖਾਏ ਓਹ ਕਸਬ ਗੁਰੂ ਅਰਥਾਤ ਗੁਣ
ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ॥

(੧੧) ਸਾਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਰੁਤਬੇ ਧੰਨ ਸੰਪਦਾ ਉਮਰ
ਅਥਵਾ ਕਿਸੀ ਗੁਣ ਵਿਦਿਆ ਵਿਚ ਵਡਾ ਹੋਵੇ ਓਹ ਭੀ
ਗੁਰੂ ਹੈ ਕਿਉਂਜਿ ਗੁਰੂ ਨਾਮ ਵਡੇ ਦਾ ਹੈ ਏਹ ਸਾਰੇ ਵਡੇ
ਗੁਰ ਜਨ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ॥

ਸੋ ਹੁਣ ਆਪਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਜਾਣ ਲਇਆ ਹੈ
ਕਿ ਏਹ ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਆਪੋ ਅਪਣੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਥਾਂ ਦੇ
ਮੰਨਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਹਨ । ਇਕ ਦੇ ਮੰਨਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਦੂਜੇ
ਦੀ ਹਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਂਦੀ ਬਲਕੇ ਅਧਿਕ ਸੋਭਾ ਤੇ ਵਡਿਆਈ
ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਤੇ ੭ ਨੰਬ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਕੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸ
ਕਰਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸਭਨਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਅਧਿਕ
ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਮਾਨ ਹੋਂਦਾ ਅਰ ੧ ਤੋਂ ੫ ਨੰਬ ਤਕ ਗੁਰੂਆਂ
ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਗਠਣ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਇਕ ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਬਤ
ਪੁਛਣਾ ਹੈ ਸੋ ਫਿਰ ਕਿਸੀ ਵੇਲੇ ਪੁਛਾਂਗਾ ॥

ਹੋਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਏਹ ਭੀ ਸ਼ਕ ਹੈਂਹਦਾ ਸੀ ਕਿ
ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਜੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨਾਮ ਹਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
ਵਿਚ ਭੀ ਬਹੁਤ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ ਸੋ ਕੇਹੜੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਜਪੀਏ
। ਸੋ ਹੁਣ ਆਪਨੇ ਪਤਾ ਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਓਹੀ ਨਾਮ ਜਪਣ
ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਦਵਾਰਾ ਜਿਸ

ਸਬਦ (ਵਰਡ: ਲਫਜ਼) ਦੀ ਦੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ਤੇ
ਉਸ ਜੁਗਤੀ ਨਾਲ ਜਪੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਦਸਦੇ ਹੋਨ ॥

ਇਕ ਏਹ ਭੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਹਮ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ
ਲੋਕ ਸਮਝਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਏਹ ਧਾਰੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ
ਦਸਦੇ ਹੋਨ ਸੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਗਿਆਹਰਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ
ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗੇ ਲੰਘਕੇ ਬਾਹਰਵੀਂ ਤੇਹਰਵੀਂ ਆਦਿਕ
ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਟੋਰਦੇ ਹੋਨ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਅਰ
ਕਿਸੀ ਇਕ ਨੂੰ ਹੀ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਦਾ ਗੁਰੂ ਕਾਇਮ ਕਰਨਾ
ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਨ । ਪਰ ਆਪਨੇ ਸਾਡਾ ਏਹ ਭ੍ਰਮ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ
ਹੈ । ਅਰ ਅਸਾਂ ਜਾਣ ਲਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਕਿਸੀ ਦਾ
ਠੇਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸ ਕਿਸੀ ਪਰ ਕਿਸੀ ਦੀ
ਸਰਧਾ ਭਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਉਸੀ ਨੂੰ ਲਖਣ ਦੇਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ
ਕਰ ਲੈਣਾ ਜੋਗ ਹੈ । ਅਰਥਾਤ ਲਖਣਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਂ
ਕਰਕੇ ਆਪੋ ਅਪਣੀ ਮਰਜੀ ਮੁਵਾਫਿਕ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਵਿਚੋਂ
ਹੀ ਚੋਣ ਕਰ ਲੈਣੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ ॥

ਹੋਰ ਏਹ ਭੀ ਇਕ ਵਹਿਮ ਸਾਨੂੰ ਹੋ ਗਇਆ ਹੋਇਆ
ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸਿਧ ਗੁਰੂ ਦਿਸਦੇ ਹੋਨ ਏਹ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਸਮਤਾ ਕਰਦੇ ਹੋਨ ਪਰ ਹੁਣ ਪਤਾ ਲਗ ਗਇਆ ਕਿ ਸਮਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਬਲਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਨ । ਅਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ

ਗੁਰਿਆਈਆਂ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦੀ ਮਿਥਨ ਨੂੰ ਤੱਕੀ
 ਦੇਕੇ ਸਰਸਬਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਏਹ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਏ ਹੋਏ ਹੋਨ
 । ਤੇ ਜੀਕੁਰ ਇੰਜਨ ਦੇ ਚਲਾਉਣੇ ਵਾਲਾ ਡਰਾਈਵਰ ਤੇ
 ਜਹਾਜ ਚਲਾਣੇ ਵਾਲਾ ਮਲਾਹ ਅਥਵਾ ਰਾਹ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ
 ਆਗੂ ਅੰਜਨ ਤੇ ਜਹਾਜ ਅਥਵਾ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣੇ ਵਾਲੇ
 ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਹਾਰੇ ਹੋਨ ਈਕੁਰ ਹੀ ਏਹ ਗੁਰੂ
 ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਦਿਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
 ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰਾਉਨ ਵਾਲੇ ਹੋਨ । ਜੀਕੁਰ ਇਕ ਅੰਨ
 ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਇਕ ਉਸ ਅੰਨ ਦਾ ਭੋਜਨ
 ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਛਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਅਥਵਾ ਇਕ
 ਓਹ ਹਕੀਮ ਹੋ ਗੁਜਰੇ ਹੋਨ ਜੋ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਲਖਣ
 ਅਰ ਉਨਾਂ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਔਖਧੀਆਂ ਦੇ ਨੁਸਖਿਆਂ
 ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖ ਗਏ ਹੋਨ ਤੇ ਇਕ ਓਹ ਹੋਨ ਜੋ
 ਉਨਾਂ ਹੀ ਦੇ ਦਸੇ ਲਖਣਾਂ ਮੁਜਬ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ
 ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਦੇ ਲਿਖਿਆਂ ਨੁਸਖਿਆਂ ਮਤਾਬਕ ਦਵਾਈਆਂ
 ਦੇਕੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਨ । ਸੋ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿਤਾਬਾਂ
 ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਵਡਿਆਂ ਧਨੰਤ੍ਰ ਸੁਕ੍ਰਾਤ ਬੁਕ੍ਰਾਤ ਲੁਕਮਾਨ
 ਜੈਸੇ ਹਕੀਮਾਂ ਦਾ ਉਪਕਾਰ ਮੰਨਣਾਂ ਹੋਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਖੁਸ਼ਾਮਦ
 ਅਜ ਕਲ ਦੇ ਹਕੀਮਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਸੋ ਏਹੁ ਹੀ
 ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਅਸਾਂ ਇਸ ਗਲ ਵਿਚ ਭੀ ਸਮਝ ਲਇਆ ਹੈ

ਕਿ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਹੈਨ ਤੇ ਏਹ ਨਾਮ ਤੇ
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇਨ ਵਾਲੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ॥

ਹੋਰ ਏਹ ਭੀ ਭੇਦ ਦੀ ਗਲ ਅਸਾਂ ਸਮਝ ਲਈ ਹੈ
ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਆਦਿਕਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਮਜਮੂਨ ਇਸ
ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸੋ ਕੇਵਲ ਈਰਖਾ
ਬਖੀਲੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਕਰਕੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਝੂਠ ਫਰੇਬ
ਤੇ ਪੋਚ ਪਾਕੇ ਪੰਥ ਦੇ ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ
ਗੁਰਮਤ ਦੇ ਅਸਲ ਅਸੂਲ ਤੋਂ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਅਰ ਨਰਕੀ
ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਥਵਾ ਜਾਹਿਲ ਲੋਕ ਅਪਣੀ ਜਹਾਲਤ
ਦੀ ਗੀਦਗੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਗੁਰ
ਮਤ ਦੇ ਬਾਟਮਾਰ ਹਨ ॥

ਸੋ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹੁਣ ਸਭ ਕੁਛ ਸਮਝ
ਲਇਆ ਹੈ ਕੋਈ ਸ਼ਕ ਸੁਭਾ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਆ ਸੋ ਹੁਣ
ਅਰਜ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸਤਿ ਸਬਦ ਅਰਥਾਤ
ਨਾਮ ਗੁਰਮਤ੍ਰਦੀ ਦੀਖਿਆ ਮੈਨੂੰ ਆਪਹੀ ਬਖਸ਼ੋ । ਵਡਿਆਂ
ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਆਪਦਾ ਮੇਲਾ ਹੋਕੇ ਖੋਟੀ ਮਤ ਸਾਡੀ ਦੂਰ ਹੋ
ਗਈ ਹੈ ॥ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਗੁਰ ਕੀ ਦੀਖਿਆ ਜਨ ਸਿਉਂ ਮੰਗਾ ॥

ਸੋ ਆਪਦੇ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ਆਪ ਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ
ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਮਾਰਗ ਪਰ
ਪਾਇਦੇਓ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਏਹ ਤੁਹਾਡੀ ਓਹੁ ਪੋਸਤੀਆਂ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੋਈ ਕਿ
ਜੋ ਬੋਲੇ ਸੋਈ ਬੁਹਾ ਖੋਹਲੇ । ਇਤਨੀ ਮਗਜਮਾਰੀ ਤੁਹਾਡੇ
ਨਾਲ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁਰੂ ਬਣ
ਜਾਵਾਂ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਸਿੱਖ (ਚਾਟੜੇ) ਬਣੋ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਜੇ ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਪਤਾ ਦਸ
ਦੇਓ ਕਿਸਦੇ ਪਾਸ ਜਾਕੇ ਕਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਕਰਾਂ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਏਹ ਭੀ ਓਹੁ ਹੀ ਜੇਹੀ ਗਲ ਹੈ । ਮੇਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ
ਸਿਰ ਖਪਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਏਹ ਭੀ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ
ਕਿਸੀ ਮਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਦੀ ਸਰਨੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਥਵਾ ਤੁਹਾਡੇ
ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਵਾਂ । ਮੇਰਾ ਮਨੌਰਥ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਗੁਰਿਆਂ
ਦੇ ਆਖੇ ਲਗਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲੋਕ ਨਿਗੁਰੇ ਰੈਹਕੇ ਅਪਣਾ ਜਨਮ
ਹੀ ਅਕਾਰਥ ਨਾ ਗੁਵਾਉਣ । ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਦਾ ਮਾਰਗ ਜਿਸਦੀ ਉਪਮਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ
ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ
ਅਉਝੜ ਵਿਚ ਨਾ ਪਏ ਟਕਰਾਂ ਮਾਰਨ । ਸੋ ਬਾਈ ਲਖ
ਖਾਲਸਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸ ਕਿਸੀ ਪਰ

ਤੁਹਾਡਾ ਭਰੋਸਾ ਤੇ ਨਿਸਚਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਚੋਣ ਕਰਕੇ
ਚੁਣ ਲਵੋ ਇਸ ਚੋਣ ਲਈ ਐਨਕ ਅਸਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇ
ਦਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਐਨਕ ਦਾ ਇਕ ਚਸਮਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਛਾਣ
ਦੇ ਲਿਖਿਣ ਹੈਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਗੁਰੂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਜੋ
ਅਸੀਂ ਕੋਹ ਆਏ ਹਾਂ। ਜੋ ਕੋਈ ਇਕ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹਾਂਡੀ ਭੀ
ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਭੀ ਟਕੋਰ ਕੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਗਤ ਦੀ ਕਹਾਉਤ
ਭੀ ਹੈ॥ ਪਾਣੀ ਪੀਜੈ ਛਾਣ ਕੇ॥

ਗੁਰੂ ਕੀਜੈ ਪਛਾਣ ਕੇ॥

ਸੋ ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਢੂੰਡੋ ਜਿਸ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਏਹ ਭਰੋਸਾ
ਕਰ ਸਕੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਭਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਹ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀ
ਧਰ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਮਾਧਾਨ ਹੋਏ ਹੈਨ। ਐਸੇ ਪੂਰੇ
ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਪਰ ਭ੍ਰੋਸਾ ਰਖਕੇ ਅਪਣਾ ਕਾਰਜ ਰਾਸ
ਕਰ ਲਵੋ। ਅਰ ਅਪਣੇ ਆਪ ਪਰ ਏਹ ਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ
ਕਰੋ ਜੇਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਏਹ ਹੁਕਮ ਹੈ।
ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਣਪਾਂ ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ
ਚਤ੍ਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਛਡਕੇ ਉਸ ਗੁਰੂ ਪੂਰੇ ਦੀ ਟੇਕ ਧਾਰਨ
ਕਰੋ ਜਾਣੋ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ੍ਰੀ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੇ ਬੇੜੇ ਦੇ ਏਹ ਮਲਾਹ ਹੈਨ॥

ਜਦ ਸਿਆਣਪਾਂ ਤੇ ਚਤ੍ਰਾਈਆਂ ਛਡਕੇ ਐਸੇ ਗੁਰੂ
ਦੀ ਟੇਕ ਰਖ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਨਾਲ ਭੇਟੋਗੇ ਤਦ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਜੀ
ਦੇ ਗੁਣਾਂਬਾਦ ਗਾਇਕਰ ਦੁਖਾਂ ਦਾ ਬਿਨਾਸ ਕਰੋਗੇ।

ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ਪੜ

ਛਾਡ ਸਿਆਨਪ ਬਹੁ ਚਤੁਰਾਈ ॥

ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕੀ ਟੇਕ ਟਿਕਾਈ ॥ ੧ ॥

ਦੁਖ ਬਿਨਸੇ ਸੁਖ ਹਰਿਗੁਣ ਗਾਇ ॥

ਗੁਰ ਪੂਰਾ ਭੇਟਿਆ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਜਦ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਪਣੇ
ਆਪਨੂੰ ਭੇਟਾ ਕਰ ਦੇਓਗੇ ਤਦ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮੇਸਰ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ
ਦਾ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਨਗੇ ਤਾਂ ਚਿੰਤਾ ਫਿਕਰ ਕਲੇਸ਼
ਤੁਹਾਡੇ ਮਿਟ ਜਾਨਗੇ ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਹਰਿ ਕਾ ਨਾਮੁ ਦੀਓ ਗੁਰਿ ਮੰਤ੍ਰ ॥

ਮਿਟੇ ਵਿਸੁਰੇ ਉਤਰੀ ਚਿੰਤ ॥ ੨ ॥

ਜਦ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਗੁਰੂ ਮਿਲਨਗੇ ਤਾਂ
ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਜਾਏਗਾ । ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਜਮ ਦੇ ਜਾਲ
ਤੁਹਾਡੇ ਕਟ ਦੇਨਗੇ ॥ ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਅਨੰਦ ਭਏ ਗੁਰ ਮਿਲਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ।

ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਾਟੇ ਜਮ ਜਾਲ ॥ ੩ ॥

ਜਦ ਐਸੇ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ ਤਦ
ਮਾਇਆ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮੇਸਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਭੁਲਾਉਣੇ ਵਾਲੀ ਹੈ ਓਹ
ਫਿਰ ਨਹੀਂ ਬਿਆਪੇਗੀ ॥ ਯਥਾ ਬਚਨ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਪੂਰਾ ਪਾਇਆ ॥

ਤਾਂਤੇ ਬਹੁਰਿ ਨ ਬਿਆਪੈ ਮਾਇਆ ॥੪॥

ਹੋਰ ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਚੋਣ ਦੀਰੀਤੀ ਈਕੁਰ ਹੈ ਜੀਕੁਰ
ਹਕੀਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਅਪਣੀ ਮਰਜੀ ਦਾ ਹਕੀਮ ਢੂੰਡ
ਲਈਦਾ ਹੈ । ਜਦ ਕਿਸੀ ਦੀਆਂ ਅਖਾਂ ਦੁਖਦੀਆਂ ਹੋਨ ਤਾਂ
ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਬੈਠ ਜਾਏ ਅਰ ਦੇਖੇ ਜਿਤਨੇ ਆਦਮੀ ਪਾਸ
ਥੀਂ ਹੋਕਰ ਲੰਘਣਗੇ ਇਤਨੇ ਹੀ ਹਕੀਮ ਹੋਨਗੇ ਜੇ ਕੋਈ
ਨਾ ਕੋਈ ਦਵਾਈ ਦਸਦੇ ਜਾਨਗੇ ॥

ਹੋਰ ਸ਼ੇਹਰ ਦੇ ਵਿਚ ਹਕੀਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ ਤਾਂ
ਕਈ ਪਸਾਰੀ ਲੋਕ ਭੀ ਅਥਵਾ ਹੋਰ ਖਾਸ ਖਾਸ ਹਕੀਮ ਭੀ
ਮਿਲਨਗੇ । ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਗਰ ਅਥਵਾ ਦੇਸ ਵਿਚ ਅਜੇਹੇ
ਹਕੀਮ ਭੀ ਮਿਲਨਗੇ ਜੋ ਖਾਨਦਾਨੀ ਹਕੀਮ ਹੋਨਗੇ
ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਪੀਹੜੀਆਂ ਤੋਂ ਵਡੇ ਵਡੇਰੇ ਹਕੀਮੀ
ਹੀ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹੋਨ । ਏਹ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਮੌਰੂਸੀ ਤਾਸੀਰ ਭੀ
ਕੁਦੁਤੀ ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਅਕਸਰ ਦੇਖਿਆ ਗਇਆ ਕਿ ਰਾਗ
ਆਦਿਕ ਵਿਦਿਆ ਅਥਵਾ ਹੋਰ ਕਿਸੀ ਕਾਰੀਗਰੀ ਵਿਚ
ਪਿਤਾ ਪੁੱਖ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਵਿਚ ਭੀ ਉਸ
ਵਿਦਿਆ ਅਥਵਾ ਗੁਣ ਦਾ ਮਾਦਾ ਕੁਦੁਤੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ।
ਰਾਗੀ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਰਾਗੀ ਹੋਵੇ ਤੁਖਾਣ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਤੁਖਾਣਾਂ ਕੰਮ
ਕਰੇ ਲੁਹਾਰ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਲੁਹਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰੇ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ
ਹਕੀਮ ਦਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹਕੀਮੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ
ਸੁਖਾਲਾ ਤੇ ਸੁਥਰਾ ਕਰੇਗਾ । ਪਰ ਜੇ ਕਰੇ ਤਾਂ । ਸੋ ਤਾਤ-

ਪ੍ਰਯੋਗ ਏਹ ਕਿ ਸਭਤਰਾਂ ਦੇ ਹਕੀਮ ਹੋਂਦੇ ਹੋਨ ਸੋ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ
 ਦੇ ਹਕੀਮ ਦੀ ਕਿਸੀ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਕਰਨੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਂਦੀ ਹੈ
 ਉਸਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਕਚੇ ਹਕੀਮਾਂ ਤੋਂ
 ਜਾਨ ਦਾ ਭੀ ਖਤਰਾ ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਉਲਾਹਮਾ
 ਹੋਂਦਾ ਹੈ । ਪਕੇ ਹਕੀਮ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿਚ ਮਰ ਜਾਏ ਤਦ
 ਭੀ ਅਫਸੋਸ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰੈਂਹਦਾ । ਸੋ ਏਹ ਹਕੀਮ ਦਾ
 ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਪਰ ਠੀਕ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਸੋ ਆਪ
 ਨੂੰ ਅਖਤਿਆਰ ਹੈ ਸਾਰੇ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਜਿਸਨੂੰ ਚਾਹੇ ਅਪਣੀ
 ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨ ਮੰਨੇ ਉਸੀ ਦੇ
 ਚਰਣਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਪਕੜ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਨ
 ਦਾ ਜਤਨ ਕਰੋ । ਹਾਂ ਏਹ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੀਨੂੰ ਗੁਰੂ
 ਧਾਰੋ ਪਰ ਭੇਦ ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਟੀ ਦਾ ਰਸ ਉਸੀ ਨੂੰ
 ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਭੁਖ ਲਗੇ ਤੇ ਪਾਣੀ ਉਸੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ
 ਪਿਆਰਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤਿਹਾਇਆ ਹੋਵੇ । ਸੋ ਇਸ ਪਦਾਰਥ
 ਦੀ ਥੋੜੀ ਅਥਵਾ ਬਹੁਤੀ ਜਿਤਨੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁਖ ਤੇ ਗੁਰੂ ਪਰ
 ਜਿਤਨੀ ਸ੍ਰਧਾ ਹੋਵੇਗੀ ਇਤਨਾ ਹੀ ਫਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ
 ਹੋਵੇਗਾ । ਸੋ ਜਿਤਨੀ ਤੁਹਾਡੀ ਆਰਥਲਾ ਬੀਤੀ ਹੈ ਸੋ
 ਨਿਸਫਲ ਗਈ ਹੈ । ਹੁਣ ਅਗੇ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਜਿਤਨੀ
 ਬਾਕੀ ਹੈ ਇਤਨੀ ਹੀ ਸੰਭਾਲ ਲਵੋ । ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ
 ਜੀ ਦਾ ਬਚਨ ਹੈ ॥

ਕਥਿਤ

ਜੈਸੇ ਨਾਉ ਬੂਡਤ ਸੈ ਜੋਈ ਬਚੈ ਸੋਈ ਭਲੋ
ਬੂਡ ਗਏ ਪਾਛੇ ਪਛਤਾਇ ਰਹਿਜਾਤ ਹੈ ।
ਜੈਸੇ ਘਰ ਲਾਗੇ ਆਗ ਜੋਈ ਬਚੈ ਸੋਈ
ਭਲੋ ਜਰ ਬੁਝੇ ਪਾਛੇ ਕਛੁ ਬਸੁ ਨ ਬਸਾਤਹੈ
। ਜੈਸੇ ਚੋਰ ਲਾਗੇ ਜੋਈ ਰਹੈ ਸੋਈ ਭਲੋ
ਸੋਇ ਗਏ ਘਰ ਰੀਤੋ ਦੇਖੇ ਉਠ ਪ੍ਰਾਤ ਹੈ ।
ਤੈਸੇ ਅੰਤ ਕਾਲ ਗੁਰੁ ਚਰਨ ਸਰਨ ਆਵੈ
ਪਾਵੈ ਮੋਖ ਪਦਵੀ ਨਤਰ ਬਿਲਲਾਤ ਹੈ ॥

੨੫ ॥ ੬੮ ॥

ਸੋ ਛੇਤੀ ਕਰੋ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਅਜ ਕਿਸਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਲ
ਕਿਸਦਾ ਹੈ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਜਿਨਾਂ ਮਹਾਤਮਾਂ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੂੰ ਵੂਡ ਕੇ ਲਭੀਏ
ਉਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਭਾਉ ਭਗਤੀ ਸੇਵਾ ਪੂਜਾ
ਕਰੀਏ । ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੀ ਸਮਝਾਇ ਦੇਉ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਸਦੇ ਹੈਨ ਉਸੀ
ਭਾਵ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰੋ ॥

ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ

ਜੇਕਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਭਾਵ ਅਸੀਂ ਸਮਝੇ ਹੋਂਦੇ ਤਾਂ ਅਜ ਤਕ ਅਸੀਂ ਨਿਗੁਰੇ ਰਹ ਕੇ ਇਤਨੀ ਆਰਥਲਾ ਬਿਅਰਥ ਨਾ ਗੁਵਾਉਂਦੇ । ਤੇ ਆਪਣੀ ਇਤਨੀ ਸਿਰ ਖਪਾਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਅਸੀਂ ਉਨਾਂ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਜੋ ਉਹ ਕੇਹੜੇ ਹੋਣ । ਸੋ ਜੀਕੁਰ ਹੋਰ ਆਪਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਈਕੁਰ ਹੀ ਏਹ ਭੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਦਸੀਏ ॥

ਬਿਬੇਕਾ ਸਿੰਘ

ਇਸ ਭਾਵਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਬਚਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਪਰ ਅਸੀਂ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਬਚਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਅਸਲ ਸਮਝ ਵਾਲੇ ਲਈ ਏਹ ਭੀ ਬਹੁਤ ਹੋਣ । ਸੋ ਇਸਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਤ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਹਾਜਰ ਹੋਕੇ ਭਾਵ ਕਰੀਏ

ਸੁਹੀ ਮਹਲਾ ੫

ਹਰਿਕਾ ਸੰਤ ਪਰਾਨ ਧਨ ਤਿਸਕਾ ਪਨਿਹਾਰਾ
। ਭਾਈ ਮੀਤ ਸੁਤ ਸਗਲ ਤੇ ਜੀਅ ਹੂੰ ਤੇ
ਪਿਆਰਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਕੇਸਾਂ ਕਾ ਕਰ
ਬੀਜਨਾ ਸੰਤ ਚਉਰ ਢੁਲਾਵਉ । ਸੀਸ
ਨਿਹਾਰਉ ਚਰਣ ਤਲਿ ਧੂਹਿ ਮੁਖਿ ਲਾਵਉ

॥ ੧ ॥ ਮਿਸਟ ਬਚਨ ਬੇਨਤੀ ਕਰਉ ਦੀਨ
ਕੀ ਨਿਆਈ। ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨ ਸਰਣੀ
ਪਰਉ ਹਰਿਗੁਣ ਨਿਧਿ ਗਾਈ ॥ ੨ ॥ ਅਵਿ
ਲੋਕਨ ਪੁਨਹਪੁਨਹ ਕਰਉ ਜਨਕਾ ਦਰਸਾਰੁ
। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ ਮਨ ਮਹਿ ਸਿੰਚਉ ਬੰਦਉ
ਬਾਰ ਬਾਰ ॥ ੩ ॥ ਚਿਤਵਉ ਮਨਿ ਆਸਾ
ਕਰਉ ਜਨਕਾ ਸੰਗ ਮਾਗਉ। ਨਾਨਕ ਕਉ
ਪ੍ਰਭ ਦਇਆ ਕਰਿ ਦਾਸ ਚਰਣੀ ਲਾਗਉ ॥ ੪ ॥
ਹੋਰ-ਬ੍ਰਹਮ ਬਿੰਦੇ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹੀਐ ਹਰਿ ਹਰਿ
ਕਥਾ ਸੁਣਾਵੈ। ਤਿਸ ਗੁਰ ਕਉ ਛਾਦਨ ਭੋਜਨ
ਪਾਟ ਪਟੰਬਰ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕਰ ਸੰਚਹੁ ਤਿਸ
ਪੁੰਨ ਕੀ ਫਿਰਿ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵੈ। ਸਤਿ ਗੁਰ
ਦੇਉ ਪ੍ਰਤਖ ਹਰਿ ਮੂਰਤਿ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ
ਸੁਣਾਵੈ। ਨਾਨਕ ਭਾਗ ਭਲੇ ਤਿਸ ਜਨ ਕੇ
ਜੋ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਚਿਤ ਲਾਵੈ ॥

ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫

ਤਿਸ ਗੁਰ ਕਉ ਸਿਮਰਉ ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ।
ਗੁਰ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣ ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਰੀ ਰਾਸਿ ॥ ੧
॥ ਗੁਰ ਕਾ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਜੀਵਾਂ।
ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਣ ਧੋਇ ਧੋਇ ਪੀਵਾਂ ॥ ੧ ॥
ਰਹਾਉ ॥ ਗੁਰ ਕੀਰਣ ਨਿਤ ਮਜਨ ਕਰਉ

। ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਹਉਮੈ ਮਲੁ ਹਰਉ ॥
 ੨॥ ਤਿਸ ਗੁਰ ਕਉ ਬੁਲਾਵਉ ਪਾਖਾ । ਮਹਾ
 ਅਗਨਿ ਤੇ ਹਾਥ ਦੇਰਾਖਾ ॥ ੩॥ ਤਿਸ ਗੁਰ
 ਕੇ ਗ੍ਰਹਿ ਢੋਵਉ ਪਾਣੀ । ਜਿਸ ਗੁਰ ਤੇ
 ਅਕਲ ਗਤਿ ਜਾਣੀ ॥ ੪॥ ਤਿਸ ਗੁਰ ਕੇ
 ਗ੍ਰਹਿ ਪੀਸਉ ਨੀਤ । ਜਿਸ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਵੈਰੀ
 ਸਭ ਮੀਤ ॥ ੫॥ ਜਿਨ ਗੁਰ ਮੋਕਉ ਦੀਨਾ
 ਜੀਉ । ਅਪਨਾ ਦਾਸਰਾ ਆਪੇ ਮੁਲ ਲੀਉ
 ॥ ੬॥ ਆਪੇ ਲਾਇਓ ਅਪਨਾ ਪਿਆਰ ।
 ਸਦਾ ਸਦਾ ਤਿਸ ਗੁਰ ਕਉ ਨਮਸਕਾਰ ॥ ੭
 ॥ ਕਲ ਕਲੇਸ ਭੈ ਭ੍ਰਮ ਦੁਖ ਲਾਥਾ । ਕਹੁ
 ਨਾਨਕ ਮੇਰਾ ਗੁਰ ਸਮਰਾਥਾ ॥ ੮॥

ਹੋਰ—ਤਿਸ ਜਨ ਕਉ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸਭੁ ਦੇਵਉ ਜਿਨਿ
 ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਸੁਨਾਇਓ । ਧਨ ਮਾਇਆ
 ਸੰਪੈ ਤਿਸ ਦੇਵਉ ਜਿਨਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਮੀਤ
 ਮਿਲਾਇਓ ।

ਏਹ ਤਾਂ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ । ਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ
 ਦੀ ਸੇਵਾ ਅਸਲ ਓਹੀ ਸਫਲ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ
 ਦਾ ਮਨ ਸਿਖ ਪਰ ਪਤੀਜ ਜਾਇ । ਯਥਾ ਬਚਨ ॥
 ਸਾ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸਫਲ ਹੈ ਜਿਤੁ ਸਤਿਗੁਰ
 ਕਾ ਮਨੁ ਮੰਨੇ । ਜਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਮਨੁ

ਮੰਨਿਆ ਤਾਂ ਪਾਪ ਕਸੰਮਲ ਭੰਨੇ । ਉਪਦੇਸ
ਜਿ ਦਿਤਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੋ ਸੁਣਿਆ ਸਿਖੀ ਕੰਨੇ
। ਜਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਿਆ ਤਿਨ
ਚੜੀ ਚਵਗੁਣਿ ਵੰਨੇ । ਏਹ ਚਾਲ ਨਿਰਾਲੀ
ਗੁਰਮੁਖੀ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਸੁਣਿ ਮਨੁ ਭਿੰਨੇ ॥

ਭਾਈ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੋ ਕੁਛ ਆਪਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ
ਸੀ ਸਮਝਾਇ ਦਿਤਾ । ਸੋ ਆਪ ਸੁਖ ਨਾਲ ਰੁਖਸਤ ਹੋਈਏ
। ਫਿਰ ਗੁਰ ਦੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਗੁਰੇ ਹੋਕੇ ਦਰਸਨ
ਦੇਣਾ ਨਿਗੁਰਾ ਰੈਹਕੇ ਸਾਡੇ ਮਥੇ ਨਹੀਂ ਲਗਣਾ ਜਿ ਨਿਗੁਰੇ
ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੋਣੀ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਫਲ ਹੈ । ਕੀਤੀ ਕਮਾਈ ਨਸ਼ਟ
ਹੋਂਦੀ ਹੈ । ਯਾਦ ਕਰੋ ਉਸ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜੋ ਸ੍ਰੀ
ਅਮਰਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਗੰਗਾ ਦੀ ਯਾਤ੍ਰਾ ਵਿਚ
ਸਾਥੀ ਸੀ ਤੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣੇ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ ਕਿ
ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਅਜੇ ਤਕ ਗੁਰੁ ਨਹੀਂ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ
ਤਾਂ ਏਹ ਸੁਣਦਿਆਂ ਏਹ ਜਾਣ ਕੇ ਦੁਖੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ
ਨਿਗੁਰੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹੋਗਈ ਹੈ ਜੋ ਪਾਪ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ
ਧਰਮ ਦੇ ਕਰਮ ਪੁੰਨਿ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਬ ਨਸ਼ਟ ਹੋਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਤਾਂ ਝਟ ਹੀ ਕੋਠੇ ਉਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰਕੇ ਨਠ ਗਿਆ ਸੀ । ਤੇ
ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਭੀ ਅਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਆਰਥਲਾ
ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਜੀ ਦੀ ਮਾਰਫਤ
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸਰਣੀ ਜਾ ਪਏ ਅਰ

ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ ਤਰੁ [੨੨੮]

ਛੀਵਾਂ ਕਾਂਡ

ਬਾਰਾਂ ਵਰੇ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਸਤਿ
ਗੁਰੁ ਰੂਪ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ॥

ਇਤਿ ਖਾਲਸਾ ਸੁਧਾਰ ਤਰੁ ਗ੍ਰੰਥ
ਛੀਵਾਂ ਕਾਂਡ ਸਮਾਪਤ ॥

ਘ
ਘ

ਅਗਲੇ ਸਤਵੇਂ ਕਾਂਡ ਵਿਚ

ਜਾਸ਼ਾਦੀ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਤਖਤਾਂ ਗੁਰਦੁਵਾਰਿਆਂ
ਗੋਦੀਆਂ ਵਾਲਿਆਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਧੋਨ ਦਾ ਮੰਥ ਨੂੰ ਕੀ
ਤ ਹੈ। ਨਿਰਠੇ ਹੋਵੇਗਾ॥

ਤਤੁ ਇ ਪੁਸ਼ਟਿਤੁ

ਇਸ ਸੰਚੀ
ਦੇ
ਪਹਿਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ
ਸੰਚੀਆਂ ਭੀ ਦੇਖੋ

51
90

عَلَى سُلْطَانِ
بَطْمَانِ
١٤٤٤

51